

Gy. Dobos Mariann

KÖZÖSSÉGET ÉPÍTÜNK

Egy látássérült szervezet élete

Gy. Dobos Mariann

KÖZÖSSÉGET ÉPÍTÜNK

Egy látássérült szervezet élete

Budapest 2017

Támogatók:

„Budapest Bank Budapestért” Alapítvány

Budapest Főváros XIV. kerület
Zugló Önkormányzata

Emberi Erőforrások Minisztériuma

ISBN 978-963-12-8460-7

GY. DOBOS MARIANN: KÖZÖSSÉGET ÉPÍTÜNK

Szerkesztő: DUNAY CSILLA

Nyelvi lektor: GŐZ JÓZSEF

Borító: BARNA ILDIKÓ

Készült a Tama Solutions KFT. nyomdájában

1136 Budapest, Balzac utca 54.

www.tamaso.hu

Felelős kiadó: FODOR ÁGNES

Kiadó:

Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete

Budapest 2017

Honlap: www.vgyke.com

E-mail: ugyfel@vgyke.com

Facebook: VGYKE

www.facebook.com/vgyke

Székhely: 1146 Budapest, Hermina út 57.

Levelezési cím: 1380 Budapest, Pf. 1075

Telefon: +36-1-384-5541

Adószám: 18185030-2-42

Bankszámlaszám: 10409015-90147559

„Ahol akarat van, ott út is van.”

Kettős előszó

Az alapító

Minden szervezet szeretné magát meghatározni. Mégpedig minél hamarabb, amikor már kitapintható céljai és kézzelfogható eredményei vannak. Szeretné megmutatni a világnak, hogy mi az ő legfőbb jellegzetessége, az erőssége. Hogy mi különbözteti meg a többiektől. Hogy hová tartozik, mivel, kivel, milyen törekvésekkel vállal azonosságot. Hogy mit tűz a zászlajára.

Mi a tapintható Rubik-kockát választottuk jelképünknek.

Hogy miért? Ennek több oka is van.

Olyan képet kerestünk, amit kitehetünk a legfontosabb helyre, a honlapunk nyitó oldalára. Olyat, ami egyedi, és nem feltétlenül az a hagyományosan vakos, mint egy fehérbot. Olyat, ami mégis jelzésértékű lehet, mert tapintható, felismerhető jelek vannak rajta.

Emellett azért, mert a Rubik-kocka sokoldalú, kreatív, innovatív, színes, vidám, dinamikus és pörgős. Alapvetően pozitív érzést kelt mindenkiben, aki rá gondol. Szerettük volna, ha a Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete, továbbiakban: VGYKE vonatkozásában is ezt érzik az emberek.

A Rubik-kocka brand és különleges is egyben, ahogyan egyesületünk a többi fogyatékos, főként látássérült szervezet között.

Kifejezi számomra az esélyegyenlőséget is, hiszen a tapintható Rubik-kockával egyaránt játszhatnak a látók és látássérültek, a gyerekek is és felnőttek. Kifejezi ezen túlmenően a versenyzést, hisz közismerten sok Rubik-kockakirakó versenyt szerveznek, és a VGYKE is megméreti magát időről időre. Ezeken a versenyeken, pályázatokon pedig nagyon jól teljesít!

Fotó: Molnár Béla

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Fodor Ágnes'.

Fodor Ágnes
elnök

Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete

A feltaláló

A Kocka nem egyszerű feladvány, a megoldáshoz elengedhetetlen az egyes elemek azonosítása. A tapintással való érzékelés éppúgy megfelel ennek a célnak, mint a színek észlelése.

A Kocka rejtélye ugyanakkor elengedhetlenné teszi a tapasztalás mélyebb rétegét, a belső látást. Csak akkor „látjuk” igazán, ha kép-

zeletünk segítségével azokat az oldalakat is megfigyeljük, amelyeket az aktuális „perspektíva” elrejt előlünk. Ráadásul értenünk kell a térbeli mozgások hatását is: el kell tudnunk képzelni a Kocka forgatásával előidézhető változásokat.

A kiadvány, amit az olvasó a kezében tart, rendkívül jelentős és összetett feladat megoldásának állomásairól ad számot. Remélem, hogy valóban sikerül egyre növekvő, összetartó, együttérző közösséget építeni.

Sok sikert!

Fotó: Kaiser Ottó

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Rubik Ernő'.

Rubik Ernő

TARTALOM

Kettős előszó	6
A könyv születéséről	10
ÉRDEKVÉDŐK VAGYUNK	17
Világnapok és akciónapok	17
Mit támogat az ENSZ?	20
Miért harcolnak a látássérült emberek?	21
FESZT – Kiállni egymásért	25
Küzdelem életre-halálra	28
AHOGY EGY SZERVEZET FELÉPÜL	35
Fiatalos lendülettel	35
Szervezetfejlesztésbe kezdtünk	37
A biztos háttér	40
Sikeres forrásteremtés	44
SZOLGÁLTATÁSI PALETTÁNK	
ÜGYFÉLSZOLGÁLAT	
<i>A vízvázalasztó</i>	
Beszélgetés az irodában	59
Segédeszközökkel támogatunk	65
Renáta öröme.	71
LÁTHATÁR SEGÉDESZKÖZ BOLT	
<i>Könnyebb lesz az életed . . . . .</i>	<i>73</i>
KOMMUNIKÁCIÓ	
<i>Ami összehoz</i>	
Az egyesület arculatáról	83
Hírmondó.	85
Audionarráció	86
TÁMOGATÓ SZOLGÁLAT	
<i>Otthonodban és azon túl is. . . . .</i>	<i>91</i>
BRAILLE-OKTATÁS	
<i>Kitágul a világ . . . . .</i>	<i>106</i>
PSZICHOLÓGUS	
<i>Meghallgat, megért, ösztönöz . . . . .</i>	<i>115</i>

MASSZÁZS

Testnek és léleknek 120

ÉRZÉKENYÍTÉS

Esélyegyenlőségi gyakorlatok

Szembekötősdí felnőtteknek 132
Klubokban, iskolákban, városnapokon.....135
Az újpesti klub háziasszonya 139
Az óvodák örültek 142
Kell-e a vakságot magyarázni?.....145

KÖZÖSSÉGI HÁLÓ

„A KÖZÖSSÉG LÁMPÁSAI”

Mert kell egy hely 153
Zugló a szíven viseli.....153
Milyen utat mutatnak a lámpások?.....156
Terike klubot vezet 164
Családi nap a Nagycirkuszban..... 169
Boldog órák a manézs vonzásában 172
Hitvallások, pillanatképek 176

KISTÉRSÉGI TÁRSSZERVEZETEK

Az érdekvédelem bástyái

Miért éppen kistérség? 188
Bemutatkoznak az egyesületek 191
BULÁKE 191
CTLE 194
DATLE 197
DULÁTE 200
GÖTLE 203
LPE..... 206

ÍGY ÉLÜNK MI

„Szemszög” – Fotópályázat 211
TANULUNK..... 214
KÖZLEKEDÜNK..... 226
KIVÁLÓSÁGAINK.....231

KRONOLÓGIA

Egy fejlődés lépcsőfokai 240

Utószó 248

A könyv születéséről

Egy könyv kiadása mögött mindig határozott szándék húzódik meg. Elsőként, hogy – valóságos és átvitt értelemben is – letegyünk valamit az asztalra. Ha pedig egy szervezet a saját múltjáról és jelenéről ad ki könyvet, annak különös jelentősége van. A többi okról beszéljen az egyesület elnöke.

– Miért szánta rá magát a VGYKE, hogy könyvet adjon ki? És kinek szól ez elsősorban? A munkatársaknak? A tagoknak? A hozzátartozóknak vagy a partnereknek? Vagy azoknak az olvasóknak, akik még nem találkoztak látássérültekkel?

– Nos, mindegyik csoportnak. Időről-időre érdemes megmutatni, hogy hol tartunk – mondja Fodor Ágnes. – Mert a munkatársaink egy-két pozícióban dolgoznak csupán és egyetlen tagunk sem veszi igénybe az összes szolgáltatásunkat. Márpedig jó, ha a teljes képet látják. A társadalom többi tagja még ennyire sem ismeri a munkánkat, sőt, sokan látássérült embert sem ismernek közelről.

Mi pedig szívesen megmutatjuk magunkat. Szerintem időnként szükség van arra, hogy összegezzünk, számba vegyük az eredményeinket és publikáljuk is – a lehető legszélesebb körben. Mégpedig olyan formában, ami közérthető, könnyed, olvasmányos, és tele van színes fotókkal. Igen, fotókkal, sok-sok fotóval. Olyan kiadványt képzeltem el, amely nem gyógypedagógiai alanyként mutatja be a lá-

A VGYKE csapata a zuglói sportnapon 2017 tavaszán

tássérülteket, mert ilyet sokat ismerünk. Olyanok is megjelentek már, ahol valaki elmeséli az élettörténetét, vagy elmeséli más az ő élettörténetét.

Ennél sokkal-sokkal színesebb dolgot képzeltem el. Azt szerettem volna, ha ez a könyv visszatükrözné, hogy mi látássérült szervezetként mennyire sokrétűek vagyunk, hányféle tevékenységet folytatunk, milyen rugalmasak és innovatívak vagyunk. Hogy mennyire sokszínű az az alapító gárda és az a munkatársi csapat, akik ezt az egészet megálmodták. Mert ha a mi egyéni szemléletünk nem ennyire haladó és gazdag, akkor a VGYKE sem válhatott volna ilyen szervezetté.

Karakteres elképzelés

És el kell mondanom: köztünk is volt olyan látássérült személy, aki önmagában nagyon kedves volt, még jó szakember is lehetett a saját területén, de egy hónap, félév, egy év eltelte után mégsem tudott az egyesület oszlopos tagjává válni. Valamiért nem tudott megmaradni az egyesület háza táján. Mert a VGYKE-nak van egy karakteres elképzelése a világról, egy jellegzetes hozzáállása.

– *Mi jellemzi ezt a hozzáállást?*

– Az, hogy rendkívül nyitottak és befogadóak vagyunk, integrált a világlátásunk. Rengeteg partnerünk van minden téren és minden szinten. Legalább annyi kapcsolatot tartunk látó emberekkel, mint amennyit a látássérült tagságunkkal. Ez a működésünk alapja.

Fontos ezt megmutatni, mert a látássérült emberekről nem ez jut mások eszébe. Hanem például az, hogy „A vakok a vakok intézetében laknak”. A könyv hivatott ezt és a hasonló közhelyeket szétrombolni. A vakok ugyanis nem a vakok intézetében laknak, hanem mindenfelé. Leginkább családi körülmények között, mint bárki más. Számukra az integráció útja lehet egy klub, egy jó közösség vagy egy munkahelyi kollektíva. És ebben speciális szegmens lehet a vakok intézete is, aminek megvan a maga szerepe, de ez csupán egy kicsi időszak az életükben. Úgyhogy véleményem szerint azért jó ez a forma, mert komplexen találja az egész kérdéskört.

– *Elterjedt sztereotípa az is, hogy a vakok adományokat gyűjtenek. A VGYKE-nak is ez lenne a legfőbb tevékenysége?*

– Nem, ez nem így van. Már egész korán felismertük, hogy több lábon kell állni, ezért

A Vakok Állami Intézete

igyekeztünk vállalkozásokat indítani. Olyan vállalkozásokat, amelyek a tagjaink életét segítik szolgáltatások formájában. Ennek pedig árat szabunk, hiszen munkát és önköltséget fektettünk be. Auditáljuk például a gyógyszeres dobozok Braille-feliratozását a gyógyszergyáraknak vagy érzékenyítő órákat tartunk önkormányzati óvodákban, iskolákban. Innen származik a bevételünk egy része. Vezetőként úgy vélem, hogy akkor leszünk kiegyensúlyozott pénzügyi helyzetben, ha a vállalkozási vagy szolgáltatási bevételeink eléri összbevételünk 30-40 százalékát. Nem tartunk még itt, de ebbe az irányba haladunk.

Állami feladatok átvétele

– *Köztudott, hogy az állam támogatást nyújt a fogyatékosokkal élőknek. Mit jelent ez a ti esetetekben?*

– Valóban támogat az állam, de emögött azt kell látni, hogy szociális tevékenységeket veszünk át tőle. Ezeket különben az államnak kellene végeznie. Régóta elkülönít a parlament egy-egy összeget a nagy fogyatékos szervezetek számára, Ennek nagysága alig változik, és a képviselők döntenek róla évente. Ezután fix, önálló, úgynevezett soron megjelenő szám lesz belőle az ország költségvetésében. A szövetségek ebből juttatnak taggyűléseknek, így mi is részesülünk ebből a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének (MVGYOSZ) révén, de ennek aránya nálunk igen csekély, 2016-ban mindössze a 3,47 százalékot tett ki.

Más formában is megjelenik emellett az állam mint finanszírozó, például a támogató szolgálatok esetében, de ezt nemegyszer saját pénzzel is ki kell egészítenünk. Ezért kell a klienseknek is hozzájárulniuk a támogató szolgálat működéséhez.

– *Fontos szereplők az önkormányzatok is.*

– Így van, mi budapesti és Pest megyei szervezetként számos önkormányzattal állunk kapcsolatban. Különböző módon támogatnak minket, amit együttműködési megállapodásban rögzítünk. Ez egyébként kölcsönös előnnyel jár, hiszen egy 2012-es törvény alapján az önkormányzatoknak meg kell vizsgálniuk a településük esélyegyenlőségi problémáit. Ebből kiindulva „helyi esélyegyenlőségi programot” (HEP) is kell készíteniük, majd ez alapján egy öt évre szóló intézkedési tervet. Ez a sérülékeny csoportok helyzetének felmérését és támogatását jelenti, köztük vagyunk mi is. A látássérültek megismerésében nagy segítséget jelent számukra a szervezetünkkel fenntartott kapcsolat. Új középületek kialakításánál európai uniós előírás is a fogyatékos emberek szervezeteivel való egyeztetés, hogy az ő szempontjaik alapján tudják csak akadálymentesen kialakítani az épületet.

Hozzájárulás az esélyegyenlőséghez

Mi szívesen véleményezzük a látássérülteket érintő fejezetet, amiért juttatást ugyan nem kapunk, de legalább beleszólhatunk a minket érintő dolgokba. Hasonlóképpen nyújtunk akadálymentesítési tanácsadást közfeladatot ellátó cégeknek – például a Budapesti Közlekedési Központnak és a MÁV-nak. Aktívan részt veszünk tehát abban, hogy az életünk jó irányba változzon, és az esélyegyenlőség minél több területen megvalósuljon.

– *Ne feledjük a tagdíjakat sem!*

– Ezek nélkül nem működhet egyesület Magyarországon, de a tagdíj mértékében nagy eltérések vannak. Mi olyan kedvezően állapítottuk meg, hogy ez ne lehessen akadálya a belépésnek. Ebből tehát minimális bevételünk van.

Visszatérve az adományokra. Én azért sorolom viszonylag hátra ezeket, mert alapvető problémám van a dologgal. Úgy érzem, hogy aki ad, az vagy azért adja, mert sajnál, vagy azért, mert azt gondolja, hogy a fogyatékos ügy az egy olyan jószolgálati terep. És az adományozás után jól érezheti magát vagy feloldozódik. Mi pedig óhatatlanul belekerülünk egy alacsonyabb pozícióba, és ezt nem szeretem. Az adományozásnak csak azt a formáját tudjuk a mi szervezeti kultúránkban elképzelni, hogyha az mondjuk egy jótékonyági est vagy egy közös futás, tehát valami, amit közösen csinálunk. Vagy ha az adományozók között – például egy jótékonyági hangversenyen – megjelennek az érintettek is, ahol a produkciójukkal ugyanúgy hozzájárulnak ez este sikeréhez, mint a többiek.

Tehát a „hideghívás” telefonon, vagy a „hideg címekre” kiküldött csekkes levél, amelyben pénzt kérünk vakvezető kutyára vagy fehér botra, az számomra nem elfogadott, és ellene tűzzel-vassal tiltakozom. Még a plakátok sem feltétlenül vonzóak nekem. Mert mi van akkor, ha kiplakátolunk egy vakvezető kutyát meg egy vak gyereket? Azzal inkább döbbenetet váltunk ki és a szánakozást erősítjük.

Aktívan formálni az életet

Mi több, tiltom is a szervezeten belül, így nem is nagyon jelentkeznek nálunk ilyen igénnyel. A vezetőségünk is ugyanígy gondolkodik erről. Ugyanis aktív formálója kívánunk lenni az életünknek, még egy ilyen adományozási témának is. Ezért ezt én csak a személyességre és a kölcsönösségre alapozva tudom elképzelni.

Van egy emlékezetes példám 2011-ből. Karácsonyra készülve megkeresett egy reklámügynökség. Divatosabb manapság, hogy a cégek karácsony táján pénzt vagy munkát szeretnének adni valakiknek társadalmi felelősségvállalás címén. Így voltak ezzel ők is. Nem tudták pontosan, mit szeretnének, ezért elkezdtünk együttgondolkodni. Kérhettünk volna huszonötezer doboz ajándékot vak

gyerekeknek, és akkor majd mindenki nagyon sír. Mi átadjuk, a gyerekek repesnek, ők pedig meghatódnak, hogy húúú, mennyi vak gyerek van. De szó nem volt ilyenről. Inkább tovább tárgyaltunk. Közben egyre jobban megismertük egymást. Meghívtak, hogy menjünk el hozzájuk: legyen egy közös karácsonyunk. Mi felajánlottuk az érzékenyítést mint érdekes programot, amit örömmel fogadtak. Ahhoz azért ragaszkodtak, hogy ők is adjanak valamit. Mondtuk jó, de akkor kanyarodjunk vissza oda, hogy azt csináljunk közösen. Így jutottunk el a reklámfilmhez és a marketinghez. Végül is ajándékot kaptunk, de mi is adtuk a szabadidőnket és energiánkat.

Közösen cselekedni

Az érzékenyítéshez sötétszobát építettünk nekik, és meglepetésként mézeskalácsokat sütöttünk. Ezekre Braille-írással ráírtuk, hogy „Boldog karácsonyt”. Tőlük pedig azt kértük, hogy hívják meg erre az alkalomra a multi céges partnereiket. Jöttek is több helyről, ami számos későbbi kapcsolatunkat megalapozta.

Mire megkezdtük a forgatást, addigra érezhetően megváltozott a szemléletük. Az eredeti megkeresés tehát azzá formálódott, hogy készítenek rólunk egy kisfilmet az adó 1%-os kampányunkhoz. Megírták a forgatókönyvet, felderítették a helyszínt, filmre vették a jeleneteket, aztán megvágták, zenét és feliratokat tettek hozzájuk.

Vidáman könnyebb a munka – jelenet az Angol utcából

A filmnek óriási látogatottsága lett a Youtube-on, viccesen azt a címet adtuk neki, hogy „Vak vezet világtalant”, már tizenötezer fölé kúszott a látogatottsága. És ez azért pompás, mert közös munka során alakult ki, mi lenne a legjobb nekik és nekünk is.

– *A forrásteremtéshez tartoznak még a pályázatok is, ahol a VGYKE igencsak jeleskedett.*

– Megalakulásunk évében lépett be Magyarország az Európai Unióba. De ezt hosszú tárgyalások előzték meg, vagyis fel lehetett rá készülni. Többen európai uniós pályázatíró tanfolyamot végeztünk, hogy eséllyel induljunk az EU-s pályázatokon. Hatot nyertünk az idők folyamán, amiből rengeteget profitáltunk. Ilyen lehetőségek most nincsenek a Közép-európai régióban, így a többire koncentráltunk. Évente átlag 20-25 pályázatot írunk, 2016-ben ez a szám pontosan huszonöt volt.

– *Nos, hát ez a civil szervezetek sorsa. És ha már itt tartunk: sokan a civil szervezeteket sem tudják hová tenni. Melyek hát egy civil szervezet jellemzői?*

A civil szervezet az alkotás terepe

– Először is a rugalmasság. Ezentúl – szerintem – a kreatitásnak ad hatalmas teret. Akiben benne van az az ambíció, hogy alkosson valamit, akinek vannak elképzelései, annak a civil szervezet nagyon-nagyon jó forma. Hogy miért? Mert itt a kiindulási ponttól kezdve a stratégiaalkotáson át a szervezésig minden lépcsőt be kell járni ahhoz, hogy a végeredményig eljussunk.

Vegyük a pályázatokat. Már a megírásához rendkívüli kreativitás és ötletgazdagság szükséges. Először is rá kell jönnünk, hogyan lehet összhangba hozni a kiírás témáját a céljainkkal. Mindig azt kell megjelenítenünk, amire igény van, ami kapcsolódik a szolgáltatásainkhoz. És nem az a jó, ha fűre, fára, bokorra pályázunk, hanem az, hogyha céltudatosak vagyunk. Ha egy pályázat nem illeszkedik semmihez, akkor azt hagyni kell.

A rugalmasság megnyilvánul a működési módunkban is. Egy bürokratikus szervezetben valószínűleg már ki vannak dolgozva a protokollok, a munkamódszerek, mikor odaérkezik az új munkatárs. Ő már kész terveket kap, és kevés beleszólási lehetősége van az ügyekbe. Nálunk ez másképp van. Azt gondolom, hogy a civil szervezetek irányítása azoknak való, akik rendkívül önállóak, és szeretnek is élni az önállóságukkal. Nem véletlen szokták azokat a civileket, akik nagyon eredményesek, teremtőknek hívni, mert bennük van az a plusz, amivel létre tudnak hozni valami újat.

Nagyon jó terep olyan szempontból is, hogy elég gyorsan kiderül, ha valami nem működik. Kiváló lakmuszpapír egy civil szervezet, mert bár kell ötlet a munkához, ez önmagában nem elég. Ha valakiben nincs meg a stratégiai gondolkodás és nincs elég kitartása, akkor hamar rájöhethet, hogy a terve nem fog megvalósulni.

Mert egyszerre kell figyelni arra, hogy legyenek ötletek, legyen forrás, legyenek melletted emberek, és meg legyenek szervezve a folyamatok.

Azért jó tehát egy civil szervezet, mert nagyon rugalmas és alakítható. Ellentétben a bürokratikus állami szervezetekkel, ahol szerintem nagyon sok rugalmatlan dolog van. Egy idő után pedig emiatt a tehetetlenség olyan fokára juthat el ez a szervezet, amikor már maga a cél, amiért létrehozták, amiért az egész intézmény hivatott lenne működni, na pont az sikkad el. Nálunk ez nem történhet meg.

Fotó: Molnár Béla

*Gyöngy Enikő: A fény fája
(Rekeszománc)*

ÉRDEKVÉDŐK VAGYUNK

Nem vagyunk egyedül. Sem a bajainkkal, problémáinkkal, sem a küzdelmünkben. A fogyatékossgal élő emberek szerte a világon felléptek jogaik védelmében, és ma sincsen ez másként. Sokszor ugyan csak egy nagyobb háború, világégés kényszerítette ki a fejlődést valamely új módszer vagy technika elterjedéséhez, de egyre inkább megfogalmazódtak a jogok is.

„A közösség lámpásai” klubjának tagjai érzékenyítették a gyerekeket

A huszadik századra világossá vált: az emberiség fejlődésének egyik kulcsa az, hogy a fogyatékossgal élő embereket is bevonják a munkamegosztásba, az értékkeremtésbe. Ehhez persze megfelelő tárgyi és társadalmi környezetet kell számukra teremteni, jogaik és integrációjuk biztosításával.

Készítettünk egy összeállítást azokról a nevezetes napokról, amelyek már széles körben ismertek. Egyfajta közéleti lakmuszpapírnak is lehet ezt tekinteni azzal együtt, hogy megünnepeljük mára kihagyhatatlanná vált. Olyannyira, hogy az önkormányzati és állami ünnepek egy részét gyakran épp e napok köré szervezik.

Világnapok és akciónapok

A BRAILLE-ÍRÁS VILÁGNAPJA – JANUÁR 4.

A pontírást megalkotó Louis Braille születésnapja (1809. január 4. – 1856.). A Braille-írás egy speciális technikát alkalmazó ábécé, amelyet a francia Louis Braille talált ki saját maga és a többi vak ember számára 1821-ben. Segítségével a vakok számára is lehetővé vált az írás és olvasás elsajátítása.

A módszer alapjául egy olyan kommunikációs módszer szolgál, melyet Charles Barbier fejlesztett ki Napóleon azon igényére válaszul, hogy katonái csendben és fény nélkül is tudjanak kommunikálni. Ez volt az „éjszakai írás”. Ez viszont túl bonyolultnak bizonyult, ezért a hadsereg visszatartotta. Ekkor Barbier felkereste a párizsi Vakok Intézetét, ahol találkozott Braille-jel.

Braille-írás gyakorlása pontozóval

A CIVILEK NAPJA MAGYARORSZÁGON – FEBRUÁR 1.

Az 1994-ben alakult Civil Parlament 1997-ben jelölt ki egy napot, amellyel a civilekre kívánta irányítani a figyelmet. Először 1998-ban került erre sor. A kiinduló tétel az, hogy jól és tisztességesen csak az a társadalom működhet, amelyben civilek is tevékenykednek. Csak a civilek, a civil szervezetek felelősségvállalása, jelenléte, közösség munkája teheti jobbá az élet számos területét. *„A civil társadalom ... sokak számára a társadalom etikai eszméjét testesíti meg, mely megszünteti, vagy legalábbis elsimítja a magánérdek és a közjó ellentétét”* – fogalmazta meg a neves amerikai kutató, Adam B. Seligman.

A VAKVEZETŐ KUTYÁK NAPJA – ÁPRILIS 27.

1994 óta ünnepeljük meg ezt a napot a Vakvezető Kutyakiképző Iskolák Világszövetségének javaslatára. Az első ilyen iskolát 1916-ban alapították a németországi Oldenburgban, ahol is az ebeket a világháborúban megvakult katonák vezetésére képezték ki. A jól képzett vakvezető kutya megóvja gazdáját a léptenyomon újtába kerülő akadályoktól, sőt az utasítások ellenére sem tesz meg bizonyos dolgokat, ha úgy véli, ezzel veszélybe sodorja a rábízottat.

AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG NAPJA – MÁJUS 4.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájában fogalmazták meg, és a Lisszaboni Szerződésben rögzítették az unió területén élő emberek jogait 2009-ben.

Ezzel váltak kötelezővé az európai uniós tagországokban. Nevezetesen: az emberi méltósághoz, a szabadsághoz, a demokráciához, az esélyegyenlőséghez, a jogállamisághoz, az emberi jogok tiszteletben tartásához, különös tekintettel a kisebbségekhez tartozó személyekre.

A DIGITÁLIS AKADÁLYMENTESÍTÉS VILÁGNAPJA – MÁJUS 9.

A Global Accessibility Awareness Day (GAAD), azaz a digitális akadálymentesség világnapja egy közösség alapú erőfeszítés. Küldetése, hogy segítsen javítani a digitális tartalmak és eszközök elérhetőségét, használhatóságát a fogyatékos em-

berek és a hátrányos helyzetű felhasználók legszélesebb körében. 2012 óta emlékeznek meg erről.

A SIKETVAKOK VILÁGNAPJA – JÚNIUS 27.

Helen Keller születésnapja (1880. június 27.) Keller betegségek következtében veszítette el a látását és hallását. Szerencsés véletlenek mellett családjá támogatása, szívós, kitartó szorgalma és kiváló egyéni képességei révén felsőfokú képzettséget is szerzett, és a fogyatékos emberek szószólója lett. Élete során 39 országban járt és számos könyvet írt.

A FEHÉR BOT NEMZETKÖZI NAPJA – OKTÓBER 15.

Szép számú közönség az ünnepségen

Citerazenekar

A fehér bot napi rendezvényen

Az Egyesült Nemzetek Szervezete 1969-ben határozott úgy, hogy nemzetközi napot szentel a látássérült embereknek. Október 15. lett ez a nap, amelyet itthon csak a „fehér bot napjaként” emlegetünk. A cél az volt, hogy felhívják a közvélemény figyelmét a vakok és gyengénlátók sajátos helyzetére. Ezzel pedig elősegítsék a társadalomba való beilleszkedésüket, gondjaik csökkenését. A hazai látássérült szervezetek évről évre összejöveteleket, ünnepségeket tartanak ennek tiszteletére.

FOGYATÉKOS EMBEREK NEMZETKÖZI NAPJA – DECEMBER 3.

Az ENSZ ily módon is felhívja a figyelmet a betegség, baleset vagy katasztrófa következtében fogyatékosná válók problémáira. Magyarországon több mint 600 ezerre teszik a tartósan egészségkárosodott és fogyatékossgal élő emberek számát. Sorsuk alakulása ennél jóval nagyobb csoportot érint, családi kötelek miatt közvetve a lakosságnak körülbelül egyharmadát.

AZ EMBERI JOGOK NAPJA – DECEMBER 10.

1948-ban ezen a napon fogadták el az ENSZ közgyűlésén az emberi jogokról szóló egyetemes nyilatkozatot. Nem törvényerejű, de tiszteletet parancsoló jogszabály. Gyakran hivatkoznak rá politikusok, aktivisták és művészek is. 1950 december 4. óta ünnepeljük meg.

Mit támogat az ENSZ?

A fehér bot napjától a Csodanőig

Az Egyesült Nemzetek Szervezete egyik legismertebb határozata nyomán emlékezünk meg 1969 óta a „fehér bot napjáról”. Ennek beiktatása mellett azonban számos más módon is ösztönzi a fogyatékossgal élők társadalmi beilleszkedését.

Kevésbé köztudott, hogy időnként „tiszteletbeli nagykövetet” is szokott választani az ENSZ. Ők nem valós emberek – szemben a „jószolgálati nagykövetekkel” –, hanem kitalált alakok, jellemzően mesefigurák.

1998-ban például Micimackó lett a barátság tiszteltbeli nagykövete, tizenegy év múltán pedig Csingiling tündér, Walt Disney teremtménye a zöld ügyek képviselője. 2016 tavaszán Redet, az Angry Birds című rajzfilm főhősét választották meg a klímaváltozás elleni küzdelem nagykövetévé. Fél év elteltével pedig a nők és lányok felemelkedésének kerestek ily módon élharcost, akit Wonder Woman, azaz a Csodanő személyében találtak meg. E képregényhős nő számos film főszereplője lett az idők folyamán. Ennek ellenére nem övezte egyértelmű lelkesedés az utóbbi döntést a hölgy kihívó megjelenése miatt.

Az ENSZ világhíres logója
Forrás:www.hg.hu

Melyik mesefigura képviseljen minket?

Fontos tehát, ki jelenít meg egy csoportot a világ előtt. Vagy, hogy melyik csoportot helyezük reflektorfénybe. Erről kérdezem a VGYKE elnökét, Fodor Ágnes.

– *Elkelne már egy tiszteltbeli nagykövet a látássérült emberek ügyének is, nemde? Mondd, Ági, te melyik mesehőst javasolnád az ENSZ illetékeseinek a következő választásra? Ki lenne szerinted a legalkalmasabb tiszteltbeli nagykövet arra a feladatra, hogy a látássérült emberek szóvivője legyen?*

– Én a rókára gondolok a Kishercegből. Hogy miért? Egyszerűen azért, mert a Kisherceget a világ minden részén ismerik. Ahogy olvastam, ez a világ második legtöbb nyelvére lefordított és legnagyobb példányszámban kiadott könyv a Biblia után. És persze főként azokért a méltán híressé vált mondatokért, amiket a róka mond a kis hercegnek: „*Tessék, itt a titkom. Nagyon egyszerű: jól csak a szívével lát az ember. Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan.*”

Miért harcolnak a látássérült emberek?

Elmondja dr. Nagy Sándor, a szövetség elnöke

A látássérültség, a vakság réme az emberiség kezdete óta lesújt egy-egy gyermekre, nőre vagy férfira. Bár sokat fejlődött a technika és az orvostudomány és bizonyos kórképek ma már nem okoznak vakságot, a látássérültséget megszüntetni a földkerekségen lehetetlen. Azért viszont, hogy jobb helyzetbe kerüljenek a látássérült emberek, lehet és kell is tenni. Részben az érintetteknek, részben a többségi társadalom tagjainak.

– *Kedves Sándor, melyek azok a területek, ahol most a legnagyobb elánnal dolgoztok?* – fordulok dr. Nagy Sándorhoz, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége elnökéhez.

– Az egyik az érdekvédelem – például a fizikai és az infokommunikációs akadálymentesítésért, azaz a digitális világba való bekapcsolódásért folytatott küzdelem. A másik a szolgáltatási paletta bővítése a látássérült embereknek. Idetartozik a hangos könyvtárunk, a Braille-könyvtárunk, a Braille-kiadványok készítése, a látássérült emberek életvitelét segítő eszközök forgalmazása saját boltunkban, a vakvezető-kutya kiképzése és még sok egyéb dolog.

Feltétlenül szót érdemel az a tény is, hogy foglalkoztatóként is szerepel a szövetség. Jelenleg negyvenhárom munkatársunk van, több mint 50 százalékuk megváltozott munkaképességű, ezért munkáltatóként a védett szervezetek közé tartozunk. Legtöbb munkatársunk természetesen látássérült.

– *Melyek az érdekérvényesítés terepei manapság?*

– Tagja vagyunk az Országos Fogyatékosügyi Tanácsnak, az OFT-nek, és ezen a tanácson keresztül kapcsolatban állunk a legfőbb döntéshozó szervvel, a kormánnyal. Az OFT-ben megjelenítjük a látássérült emberek igényeit, és megpróbáljuk ezeket a jogalkotásban is érvényesíteni.

Hallatjuk a hangunkat a Fogyatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsa, a FESZT ülésein is, emellett számos szakmai fórumon, tanácskozáson és konferencián.

Múltkoriban például az ELTE Fogyatékosügyi Központjába hívtak egy olyan megbeszélésre, amelyen az egyetem kancellárja is megjelent. Rávilágítottam, milyen életbevágó a vakok számára, hogy olvasni tudják a honlapokat, használni tudják a nyomtatványkitöltő programokat és persze az okostelefonok alkalmazásait is. Erre pedig az informatika-oktatásnál az eddiginél nagyobb figyelmet kellene fordítani.

Dr. Nagy Sándor

Ne szorulhassanak ki a vakok a digitális világból

Érthető, hogy a társadalmi fejlődés markánsan a digitális fejlődés irányába mozdult el. De ennek a fejlődésnek úgy kell megvalósulnia, hogy gyümölcsseit a látássérült emberek is élvezhessék. El kell érni, hogy ne szorulhassanak ki a vakok a digitális világból! Jelenleg olyanok a számítógépes programok, hogy a vak ember nem tud önállóan adót bevallani, nem tudja a bírósági beadványait önállóan elkészíteni, mert a nyomtatványkitöltő program nem kompatibilis a képernyőolvasó programokkal.

Egyébként az akadálymentes honlapok és programok biztosításáról több jogszabály is rendelkezik.

– *És tartalmazznak-e ezek a jogszabályok szankciókat? Mert ezek nélkül nem lehet kikényszeríteni az előírtak betartását.*

– A baj éppen ott van, hogy nem tartalmazznak. Ha nem megfelelően készítik el a honlapokat, elmehetünk az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz vagy az alapvető jogok biztosához panasztételre. Aztán vagy el tudunk érni valamit, vagy nem. Csak az a helyzet, hogy az utólagos toldozás-foldozás sosem hoz olyan eredményt, mintha már eredetileg is megfelelően készítettek volna el valamit. Utólag barkácsolni, ahogy az a fizikai akadálymentesítésnél is látszik, nem igazán jó.

– *Ha már említetted a segédeszközboltot, én a gyógyászati segédeszközök csekély finanszírozását is méltatlannak tartom. Mi erről a véleményed?*

– Magam is érthetetlenül állok az előtt, hogy például a súlyos látássérült emberek korszerű, speciális szemüvegeit miért nem finanszírozza a társadalombiztosítás. Igaz, hogy a hagyományos szemüveglencsékért nem kell fizetni, de azok vastag üvegből vannak, nehezek, nyomot hagynak az arcbőrön, nyomják az orrnyerget. Aki csak teheti, vékonyított lencsés szemüveget vásárol, ennek viszont 120 000 forintig is felmehet az ára.

Sok esetben azt halljuk, hogy a testen viselt eszközök tekinthetők segédeszköznek, és kizárólag ezeket támogatják. Igen ám, de mennyire testen viselt eszköz egy többszázezer forintos elektromos kerekesszék, ami a közlekedést könnyíti meg? És miért nem lehet segédeszköz egy képernyőolvasó, amely egy vak embernek a számítógép használatban a szemét pótolja? A mozgássérültnek a kerekesszék pótolja a lábát, a vak embernek a képernyőolvasó szoftver pótolja a látását azáltal, hogy olvashatóvá, értelmezhetővé teszi a szöveget a monitoron. Mégsem tekintik segédeszköznek.

Szükség van a beszélő eszközökre

– *Tudtommal a beszélő gyógyászati eszközöket sem támogatja az állam.*

– Valóban, pedig egy vak embernek muszáj, hogy beszélő lázmérője, vagy beszélő vérnyomásmérője legyen, különben nem tudja ellenőrizni a saját egészségi állapotát.

Egyébként pedig nagyon kicsi az a csoport, amelyről beszélünk. A 2011. évi népszámláláskor mindössze 9 054 állampolgár vallotta magát vaknak. Nem lenne nagy összeg ezen eszközök támogatása, de az állam mégis elzárkózik ettől. Pedig a tízezer teljesen vak ember közül sem venné meg mindegyik az összes eszközt! Ebbe roppanna bele a társadalom?

– *Huszonkettő a tagegyesületeitek száma, és nyilván más helyzetben van, amelyik Győrben működik, mint amelyik Nyíregyházán. Bizonyára törekedtek a szövetségben belül is az esélyek kiegyenlítésére. Milyen eszközökkel segíti a szövetség az egyesületeit?*

– Kétféle formában is. Egyrészt szakmailag fogjuk őket össze, hogy egységesen képviseljük az országban az érdekvégyesítést – például az utak akadálymentesítését a taktikus útburkolati elemekkel. Másrészt anyagilag, amelynek két útja van. A szövetség által gyűjtött személyi jövedelemadó 1 százalékának meghatározott részét leosztjuk, de leosztjuk a központi költségvetésből kapott támogatás egy részét is, ez általában a bevétel fele körül szokott lenni. Így járulunk hozzá a működési feltételek biztosításához.

– *Hogy közvetlenül kapcsolódjak a könyvünk témájához: mennyire lehet könnyen vagy nehezen közösséggé formálni a látássérülteket? Én úgy gondolom, hogy egy látássérült embernek a legnehezebb a helyzete, mert még csak az sem adatik meg neki, hogyha körülnéz, több embert lásson maga körül.*

A vakok szövetségének udvara és épülete

Újjáépülni a közösség által

– A közösségépítés fáradtságos, előrelátást, türelmet igénylő munka. Amit egyénként nem lehet abbahagyni, de aminek mindenképpen megvan a jelentősége. Hisz aki a látását elveszíti, először is egy magányos helyzetbe kerül. Ebből úgy szabadulhat ki, ha megkeresi először is azt a közösséget, ahol a sorstársai vannak, amelyhez természetesen tartozik. Aztán innen úgy lép majd tovább, hogy a

közösség segít neki beilleszkedni a társadalomba. Tehát a közösség által épülhet újjá az ember, és a közösség segítségével juthat vissza a társadalomba.

A közösség szervezhet neki képzést, szervezhet neki munkát, és a közösségben saját önálló életet is élhet. Mert vannak nálunk kulturális és egyéb szabadidős rendezvények, amelyek komfortosabbá tudják tenni a mindennapi életét. Ily módon a közösségnek feltétlenül nagy szerepe van.

– *Milyen régi az emberi, szakmai kapcsolatod Fodor Ágival?*

– Ágiról én már a középiskolai tanulmányai idején hallottam, hiszen a mi menyénkből, Hajdúnánásról származik, és segítette őt a Fehér Bot Alapítvány. Annak az elnöke, Szabó Miklós, pedig igazi jó barátom volt.

Aztán, amikor Ági elkezdte a munkáját Budapesten, azt igen látványosan végezte, mert ő képviselte a feltörekvő ifjúságot és az általuk megjelenített új eszmeiséget. Egyébként, mint jogász embert több esetben is megkeresett engem, és tanácsokat kért tőlem. Úgyhogy régre nyúlik vissza az ismeretségünk.

Amikor az első EU-s pályázatot írta, kérte a szövetség támogatását, hiszen a pályázat benyújtásakor még nem alakult meg a VGYKE, csak szövetségi döntés volt róla. Emlékszem, mennyire meglepődtek az idősebb képviselők azon, hogy ilyet is lehet csinálni. Úgy éreztük, hogy kockázatot vállalunk, hiszen egy több mint százmilliós projektről volt szó. Szerencsére véghez tudták vinni, amit vállaltak, és ezzel elindultak a saját útjukon.

– *Milyen gyakorlata, kezdeményezése volt a VGYKE-nak, amely számodra a legszimpatikusabb volt?*

– A régebben indult szervezetfejlesztés, aminek meg is lett az eredménye. Fodor Ági nyilvánvalóan olyan profi csapatot próbált felállítani, amely a szervezet optimális működését biztosítani tudja.

Az utóbbi három évben nagy örömmel látom, hogy találtak egy olyan lehetőséget, a „Közösség lámpásai” elnevezésű projektet, amelyen belül közösségi mentorokat képeztek, és klubokat hoztak létre. Mára nagyon aktív lámpásaik, klubvezetőik lettek, akik sok színes programot, bensőséges klubestet és számtalan kirándulást szerveznek.

A vak ember sem csodabogár

– *Engedj meg végül egy közvetlenül erre a munkára vonatkozó kérdést. Miért jó szerinted, hogy megjelenik egy ilyen könyv?*

– Én azért tartom jónak, mert mi egy adott társadalomban élünk, és egyik társadalomban sem egyformák az emberek. Minket a látássérültségünk különböztet meg a többi, látó embertől. Azért hasznos, hogy belelátnak ez által a könyv által az életünkbe, mert a látó ember nehezen tudja elképzelni, hogy a látássérült ember hogy éli a mindennapjait. Hogyan éli meg a párválasztással járó dilemmákat, a tanulással kapcsolatos kihívásokat, a munkába állással kapcsolatos izgalmakat.

Hogyan dolgozik, szórakozik, hogyan nevel gyermekeket, és így tovább.

Ebből a könyvből megtudhatják, hogy a vak ember sem csodabogár, és igenis alkalmas az önálló életre, ha megkapja a szükséges segítséget ahhoz, hogy ki-
küszöbölhesse a látásából eredő hátrányait. És minél inkább megkapja a megfelelő segítséget a segédeszközökön és a célzott támogatásokon keresztül, annál kevésbé lesz kiszolgáltatott, és annál kevésbé lesz teher is a környezete számára.

FESZT – Kiállni egymásért

Érdekképviselő – a fogalom, amely nélkül nem lehet változást elérni. Középpontjában a párbeszéd, az egyeztetés, az összefogás és a szövetségesek keresése áll. Ezért jött létre minden fogyatékosági csoport, annak összes egyesülete, szövetsége.

E törekvés vezethette azokat az országos hatáskörű civil szervezeteket is, amelyek 2004-ben létrehozták a *Fogyatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsát*, a FESZT-et, amely azóta is ernyőszervezetként működik. „A FESZT azért jött létre, hogy a fogyatékossgal élő emberek sajátos helyzete, szükségletei megfelelő társadalmi és politikai figyelmet kapjanak. A FESZT tagszervezeteinek taglétszáma meghaladja a 600 000 főt” – áll Facebook-oldalukon.

A *Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (MVGYOSZ)* és ezen belül Fodor Ágnes is az alapítók között volt – Ágnes akkor még mint budapesti és Pest megyei titkár.

2011-ben aztán úgy döntött a szövetség elnöksége, hogy a képviselőt a VGYKE-re bízta. Ettől kezdve tehát ők képviselték a hazánkban élő összes látás-sérült embert e tanácsban. És bár 2016-ban az MVGYOSZ vezetése visszatért a FESZT-be, a VGYKE is tovább folytatja munkáját.

A fogyatékos gyerekek és nők szószólója

A VGYKE komolyan vette megbízatását és kezdettől több taggal vesz részt a FESZT ülésein. Sok a munka, mindjárt az első évben állást foglaltak a rokkantsági nyugdíjrendszer átalakításáról, a civil szervezeteket érintő reformokról, az országos érdekképviselői szervezetek költségvetési támogatásáról és a megváltozott munkaképességű emberek munkahelyi támogatásáról. 2014 májusában a tisztújító közgyűlés Fodor Ágnest választotta meg egyik alelnökének, dr. Osvári-Lukács Ádámot pedig egyik elnökségi tagjának. Ugyanez megismétlődött a 2017-es tisztújítás alkalmával is.

Parlamenti ülés.

*Fodor Ágnes alelnök, Szekeres Pál
miniszteri biztos, Földesi Erzsébet
elnök*

Mostanában az eddig elhanyagolt autista gyermekek és felnőttek kerültek reflektorfénybe, illetve az úgynevezett kitagolás. Vagyis az, amikor a nagy, nem emberléptékű fogyatékos intézményeket kisebb-nagyobb lakóotthonokkal, támogatott lakhatással kezdik felváltani.

– Melyik területet érzed leginkább a magadénak?

– A fogyatékos gyerekek és nők a szívügyem, már csak azért is, mert anya vagyok. Alelnökként ebben vállaltam nagyobb szerepet. Ezért létrehoztam a látássérült nők munkacsoportját. A helyzet súlyos, hiszen a 2011. évi népszámlálás során 1,6 millió honfitársunkról derült ki, hogy tartósan beteg, köztük sok a fogyatékos. Egyébként a tartósan beteg személyek 58 %-a nő, és gyakran csonka családban nevelik gyermeküket. Ettől pedig a bajok csak összeadódnak.

A FESZT régóta küzd helyzetük javításáért, és e kiállásnak is köszönhető, hogy 2014 júliusától bevezették a súlyosan fogyatékos gyermeket ápoló szülőnek járó kiemelt ápolási díjat, melynek az eddiginél magasabb az összege. Tudni kell, hogy a fogyatékos gyerekekkel leggyakrabban az anyák maradnak otthon. De azt még mindig nem sikerült elérnünk, hogy ezt a 24 órás szülői szolgálatot munkabérral díjazzák.

Független érdekvédő szerv

– Mikor szólal fel és kivel tárgyal a FESZT?

– Minthogy az összefogyatékosági szempontokat képviseljük, csak azokban az ügyekben tudunk fellépni, ahol konszenzus születik. Itt mindenki nagy harcos, de

meg kell találnunk a közös pontokat. Ez sokszor nem könnyű, gondoljunk csak a járdaszegélyekre, azok lesüllyesztésére és magasságára. A látássérülteknek érzékelniük kell, hogy véget ér a járda, a kerekesszékeseknek pedig le kell tudni jutniuk a járdáról. Mégis megtaláltuk a megoldást.

A FESZT elsősorban magas szinten végez érdekképviselést, ehhez pedig nagyon jó diplomáciai érzék kell. Rendszeresen egyeztetünk minisztériumokkal, politikusokkal, bizottságokkal és szakmai szervezetekkel.

A FESZT tagja az Országos Fogyatékosügyi Tanácsnak (OFT), delegáltja pedig társelnök ebben a szervezetben. Stratégiai együttműködési megállapodásokat is kötöttünk mostanában, például a BKK-val és a Szerencsejáték Zrt-vel.

– *Mennyi munkát jelent neked a FESZT a mozgalmassabb időkben?*

– Nagyon-nagyon sokat. Legalább 8-10 óra elfoglaltságot hetenként, de olykor sokkal többet. Ami az első ciklusomat illeti, a FESZT akkori elnökével, Földesi Erzsébettel napi kapcsolatban voltam, és rendszeresen találkoztunk. Eljártam megbeszélésekre, konferenciákra, helyettesítettem a FESZT elnökét az OFT-ben is, ha kellett. Bizonyára így lesz ez Kővári Edit vezetése alatt is, aki egyébként az Autisták Országos Szövetségének az elnöke.

Részt vettem a fogyatékos nők védelméről szóló országos stratégia megformálásában, és bekapcsolódtam több kezdeményezésünk révén a koragyermekkori intervenció ágazatközi fejlesztésébe. Javaslatokat tettem a BKK üzletszabályzatához és a négyes metró akadálymentesítésének kampányához, hiszen a biztonságos közlekedésen az életünk múlik. Véleményezek szakmai anyagokat, pályázatot írok és beszállok a forrásteremtésbe is. A FESZT ugyanis nem kap pénzt nevesítetten az állami költségvetésből, épp ez biztosítja a függetlenségét.

– *Mely eredmény mondható a leghasznosabbnak a látássérültek számára?*

– A BKK-val megkötött hosszútávú stratégiai megállapodás, mert ez nemcsak az akadálymentesítési kérdéseket érinti, hanem a közlekedési vállalat munkatársainak érzékenyítő oktatását is.

A Parlament folyosóján

A FESZT külföldön is tényező

– A FESZT amellet, hogy itthon végzi sokrétű munkáját, szoros kapcsolatban áll a nemzetközi, elsősorban európai fogyatékosügyi mozgalommal. Milyen ke-retek közt zajlik ez az együttműködés?

– A FESZT tagja az Európai Fogyatékosügyi Fórumnak, angol nevén az Euro-pean Disability Forumnak (EDF), és ezért komoly tagdíjat is fizet. Ez jelenleg évi 3000 Euro. Ez a részvétel olyan elismert szervezetben ad megnyilatkozási lehetőséget, amelynek döntéseit az Európai Bizottság is figyelembe veszi. Ennek révén Magyarország fogyatékos emberei is élvezhetik e nagy közösség támogatását.

Hogy munkánkat mennyire elismerik, jól mutatja, hogy 2017 tavaszán immár másodjára választottak magyar alelnököt. Mindkét esetben Földesi Erzsébetre, a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (MEOSZ) alelnökére esett a választás. Zsizsu – ahogy köreinkben mindenki ismeri – régóta hatalmas elánnal dolgozik, rengeteget utazik és tárgyal. Kiváló angoltudása és precíz jogismerete e munka alapja, de az is természetesen, hogy évtizedek óta a hazai mozgássérült érdekvédelmi mozgalom egyik élharcosa. Nagy tapasztalata és kompromisszumkészsége sok ügy átlátásához és megoldásához vitt közelebb.

Küzdelem életre-halálra

Vannak helyzetek, amikor nem lehet szépelegni: vagy vállaljuk a harcot, vagy veszteség ér minket. Két ilyen emlékezetes helyzet is adódott hat év eltéréssel. Az egyik a gyógyszerek pontírással írt nevééről, a másik a népszámlálási kérdések elektronikus megválaszolásáról szólt. Mindkét-szer egyedül a VGYKE vette fel a kesztyűt a látássérültek társadalmán belül.

Braille-felirat a gyógyszeres dobozokon

Fontos-e tudni, hogy mi van a kézbe vett gyógyszeres dobozunkban? Hogy éppen mit veszünk be? A válasz annyira evidens, hogy nem is tűnik életszerűnek a felvetés. Pedig az, ha a vak ember oldaláról nézzük. Ő ugyanis honnan tudná, hogy mit készült lenyelni, ha képtelen beazonosítani a doboz tartalmát? Nos, erre a problémára joggal mondható, hogy élet-halál kérdése.

Ezen az áldatlan helyzeten kívánt változtatni a jogalkotó, mikor egészségügyi miniszteri rendeletben tette kötelezővé – az európai uniós alapelvre hivatkozva – a gyógyszeres dobozok Braille-feliratozását és a betegtájékoztatók igény szerinti

elkészítését Braille-írással. 2010-et jelölték meg a végső határidőnek, addig 5 év felkészülési időt hagyva.

– *Hogy találkozott ezzel a kihívással?* – kérdezem Fodor Ágnessel.

– Én folyamatosan követem a jogszabályokat, és szelektálok: mi az, amiben mindenképp el kell kezdeni lobbizni azért, hogy meg is valósuljon a jószándékú előírás. Ez a 2005-ös bejelentés nagyon felvillanyozott, és elkezdtem intenzíven foglalkozni a dologgal. Akkor még fogalmam sem volt arról, hogy 2007-ig ez lesz az egyik legfőbb érdekképviselési tevékenységem. Azt terveztem, hogy felveszem a kapcsolatot az összes hazai gyógyszergyárral. Kiderült, hogy 52 gyógyszerforgalmazó cég van az országban, én pedig levelet írtam mindegyiknek és tárgyalást kezdeményeztem velük. Ezzel egyidőben elmentem az Országos Gyógyszerészeti Intézetbe is, ahol igyekeztem jó kapcsolatot kialakítani. Ebben szerepe volt dr. Nagy Mariannának, aki ebben az időben a Partnerünk Európa projektben a pedagógiai vezetőm volt. Ő jogász és komoly érdekvédelmi vénája is van, minthogy régebben főosztályvezetőként dolgozott az Esélyegyenlőségi Minisztériumban. Mondtam is neki: Marianna, milyen remek fordulat! De fel kell készíteni a gyógyszercégeket, különben biztosan nem foglalkoznak a témával.

– *Hát, ezt eltaláltad.*

Ötvenkét szembeállítás

– Elneveztük ezt a projektünket „Gyógyszerlexikon” -nak. Végül is nem állíthattam be úgy, hogy én a VGYKE vagyok, és tudják, van egy élő rendelet, én pedig azt szeretném, hogy ezt tartsák is be ... Ehelyett úgy kezdtem a bemutatkozást, hogy az egyesületnek van egy „Gyógyszerlexikon” projektje, amiben mi egyéni megállapodásokat tudunk kötni a Braille-írás kialakításához, vagy ha kell, el is készítjük a Braille-feliratokat.

– *Hogy ti nyomtatjátok a gyógyszeres dobozokat? Az összeset? Az hatalmas mennyiség, amihez rendkívül nagy nyomdai kapacitás és logisztikai háttér kellett volna.*

– Igen, de úgy gondoltuk, a célért akár ezt is vállaljuk, bár mi kezdetben felragasztható Braille matricákban gondolkodtunk. Készítettünk egy nagyon komoly üzleti tervet megfelelő ipari partnerekkel. A gyógyszercégeknél kezdetben mindenütt mosolyogva fogadtak bennünket, de egyébként szó szerint hülyének voltunk nézve, hogy mit én megyek oda látássérülteként egy kis egészségügyi miniszteri rendelettel. Ezt Adonyi Gábortól tudtuk meg, aki menet közben hozzánk csatlakozott. Gábor otthonos volt ebben a szférában, hiszen dolgozott már innovatív vezetőként gyógyszergyárnál, és ismerte a szemléletüket meg a nyelvezetüket. Ő világosított fel arról, hogy ne számítsunk semmi jóra, mert teljesen más az, amit a szemünkbe mondanak, mint amit valójában gondolnak. Bárhogy volt is, végig kellett járnunk mind az 52 gyógyszercéget. Másfél év alatt értünk ennek a

végére. Harminchetet kerestünk föl személyesen, mikor a többről kiderült, hogy csak egy irodával rendelkezik, ami háttéroidája egy nemzetközi cégnek. Velük már nem is tudtunk dűlőre jutni, mert hát nyilván nem mentem Indiába utánuk. A cégek persze nem akartak semmit: sem szerződni, sem a nyomtatást maguk megcsinálni. De ezt persze nem mondták ki ilyen egyenesen.

– *Milyen kifogásokat hoztak fel?*

– Azzal kezdték, hogy hol van még 2010, az 5 év, és nekik ezt ki kell dolgozni, meg kell tervezni. Emellett folyton arról faggattak, hogy hány vak tud Braille-t olvasni, mire azt feleltem, hogy teljesen mindegy, hogy hány vak tud olvasni, mert majd fogják olvasni. Látó analfabéták is vannak, mégis készül betegtájékoztató nyomtatva.

– *Zseniális érvelés!*

– Tényleg senki nem vizsgálja ilyen szempontból, hogy hány analfabéta van Magyarországon, ezért találó a párhuzam. Egy-egy cégvezetővel általában többször is tárgyaltunk. A tárgyalások vége mindig az lett, hogy na de hát ki fizeti ki ezt nekik. Mert ez egy költség, amit ők nem tudnak állni. Meg ugye nincsen Braille-gépük, és a Braille-írást sem ismerik.

– *Szegények!*

– Azért titkon tarthattak attól, mi lesz ebből, mert például a Bayernnek a vezérigazgatója is eljött Németországból velünk egyezkedni.

– *Nos igen, mert ott még komolyan veszik a jogszabályokat.*

Feljelentés az Egyenlő Bánásmód Hatóságnál

– De mindenhol ellenálltak, vagyis úgy tűnt, nem lesz az egészből semmi. Ide jutottunk hát annyi megfeszített munka után. Eljött a 2008-as év, és akkor 18 gyógyszercéggel szemben eljárást indítottunk az Egyenlő Bánásmód Hatóságnál, az EBH-nál azzal, hogy megsértették az egyenlő bánásmód követelményét.

– *Miért csak tizennyolccal szemben?*

– Mert ezek voltak a legnagyobbak. Azt gondoltuk, hogyha a nagyját sikerül megtörni, akkor a kicsikkel már elbánunk. Olyanok voltak benne, mint a Bayer, a Béres, a Novartis, a Sandoz és a Teva. Az EBH pedig nekünk adott igazat. Hét céggel sikerült is megegyezni, két cég menet közben megszűnt, a többi pedig fellebbezett, mert nem fogadta el, hogy elmarasztalták, ment tovább bíróságra, közeppokra, azzal, hogy őt nem is vizsgálhatja az EBH.

– *Elképesztő! De akkor hogy van az, hogy mára minden új gyógyszer dobozán ott virít fel Braille-írással a gyógyszer neve?*

– Mert senki nem szereti, ha per van ellene, és a jogszabály betartása rájuk is kötelező érvényű, egész egyszerűen addig nem kap forgalomba hozatali engedélyt ameddig nincs rajta Braille-ben is a gyógyszer neve. Gyakorta járkáltam annak idején tárgyalásokra. Nekik sztárügyvédjeik voltak, és ezeket a pereket megnyer-

ték. Közben viszont a többiek elkezdték a munkát, látszott, hogy időt és energiát áldoznak a dologra, és a maradék két év alatt tényleg meg fogják csinálni a Braille-feliratozást. És egyszer csak megjelentek az első pontírásos dobozok! Majd eljött a 2010-es év. Ezzel az egésszel azt sikerült elérni, hogy komolyan vették ezt a jogszabályt, mert tizennyolc céget sikerült perbe fogni az EBH-nál. Aztán már a többiek is úgy voltak vele, hogy egye fene, hát akkor megcsináljuk. Kiderült, hogy nem is akkora plusz költség, és amúgy is beépítik a gyógyszerek árába.

Gyógyszeres doboz Braille-felirattal

Megosztották a vakokat

Ezzel egyidőben sikerült a vakok ellenszenvét is kivívni. Úgy kezdődött, hogy az egyik gyógyszergyár bepanaszolta a VGYKE-t a szövetségnél, hogy nem megfelelő stílusban tárgyalunk velük. Erre az MVGYOSZ le akarta állíttatni a projektünket, mondván: rossz hírbe keverjük vele a vakokat.

Aztán valamelyik nagyokos sorstárs kiszámolta a nyilvános adatok alapján, hogy nekünk ez egy 400 millió Ft-os bevételű projektet jelent. Mert fölszorozták a gyógyszercegek és a gyógyszeres dobozok számát a mi árajánlatunkkal, amit pont azért tettünk publikussá, hogy a gyógyszerceg tudjon mivel kalkulálni, ha a jogszabálynak meg akar felelni. Ez csupán egy ajánlat volt, amelyben a kiadásaink nem szerepeltek, de mindjárt irigységet váltott ki. Aztán odáig jutott a szövetség akkori elnöke, hogy a Béres Gyógyszergyár beidézte ellenem tanúnak az EBH elé a saját pártjára, hogy mondja ki: Nem kell a betegájékoztató Braille-ben, mert nem olvasnak a vakok Braille-t.

– És elment?

– Persze, ott állt velem szemben az EBH-nál. El tudod te ezt képzelni, Mariann? Nem tudom, azóta hogyan vélekedik már erről. Nagyon csúnyán fel lett használva.

– És mi lett a gyógyszerek betegtájékoztatójával? Azok ma sincsenek meg Braille-ben.

– Nem, mert a cégek ki tudták használni azt a jogszabályi kitétel, hogy „igény szerint”. Roppant nyakatekert az ebből levezetett magyarázatuk, úgyhogy ebbe nem is mennék bele.

– Felmerül a kérdés: ha ti nem küzdötök a feliratozásért, akkor maguktól nem csinálják meg? Hiszen előírta az Európai Unió!

– Ha mi nem küzdünk, akkor azért nem biztos, hogy rajta lenne a dobozokon a Braille-felirat, mert tudjuk, hogy minden határidőt lehet módosítani, aztán meg eltörölni. Ahogy az akadálymentesítés határidejével is történt. Addig-addig kalapálták, amíg az nem került a törvénybe, hogy „határidő: folyamatos”. Ettől kezdve pedig a teljesítés nem számon kérhető. Azt gondolom, hogy azért lett valóság a jogszabályból, mert annak idején én a nyakamba vettem Magyarország összes gyógyszercégét, és amikor nem jutottunk velük dűlőre, akkor kőkeményen az asztalra csaptunk.

Máig érezhető hatás

Akkor is összekülönböztünk a többi vak szervezettel, amikor már elkezdték a Braille-feliratokat készíteni. Elmondtam a közgyűlésen, hogy ne vállalják el a szervezetek ingyen ezeknek az auditálását. Mi ezt az első perctől kezdve pénzhez kötöttük, hiszen ez nagyon felelősségteljes munka, a gyógyszeripar pedig az egyik legjövedelmezőbb iparág a világon. Nem jelenthet nekik gondot a fizetés. Mi ezt 30 000 Ft-ért végezzük darabonként, viszont ezért szoros határidőt vállalunk, három nap alatt bármikor elkészítjük a feliratok felülvizsgálatát. A mai napig mi vagyunk kapcsolatban a Pfizerrel, ami a világ legnagyobb gyógyszercége, a TEVA Magyarországgal, a Novartisszal és más nagyvállalatokkal.

Ennek a küzdelemnek egyébként a mai napig érezhető kihatása van. Először bizonyosodott be, hogy a legnagyobb hatalmú cégekkel szemben is lehetséges eredményes fellépés. A látássérültek úgy könyvelik el, hogy azt, hogy a gyógyszeres dobozokon van Braille-felirat, azt Fodor Ági intézte el. Ez persze erős túlzás, de a legmélyén van benne igazság.

Fellépés a KSH ellen

A népszámlálás kulcsfontosságú a társadalmi csoportok, főleg a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életében. Az ekkor felvett adatokból minden eddiginél részletesebben meg lehet ismerni, ki, hogyan él, és milyen lehetőségekkel

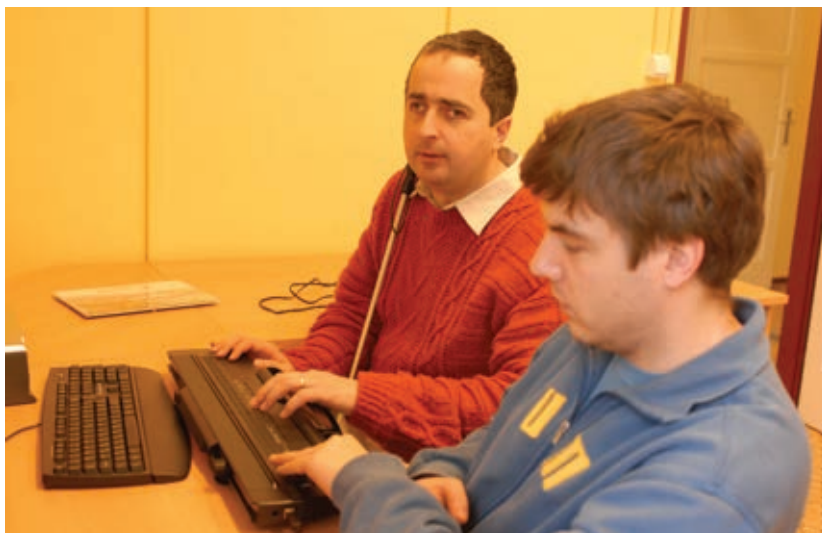
rendelkezik vagy nem rendelkezik. A későbbi politikai döntésekhez a népszámlálás alapján készített kiadványok mindig fontos alapot szolgáltatnak. A 2011. évi népszámlálás „Részletes adatok” nevű gyűjteményének 16 táblája közül az alábbi kettő közvetlenül is érinti a látássérülteket: Fogyatékossgal élők; A fogyatékossgal élők helyzete és szociális ellátásuk. Érthető hát, miért olyan fontos, hogy mindenki meg tudjon nyilvánulni a népszámlálás idején, különös tekintettel arra, hogy mindössze tízévenként tartanak ilyen típusú összeírást. A részvétel amúgy állampolgári kötelesség is, elmulasztása pénzbírságot von maga után.

2011-ben első alkalommal tette lehetővé a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), hogy elektronikusan is lehessen a kérdésekre válaszolni. Csakhogy mint kiderült, ez a módszer nem volt teljeskörűen használható a vak emberek számára.

Az „Informatika a Látássérültekért” Alapítvány honlapja

– Egyre-másra érkeztek a jelzések a kollégák, illetve a tagjaink részéről, hogy elakadtak, és képtelenség válaszolni a képernyőolvasó segítségével a kérdésekre – emlékszik vissza Fodor Ágnes. – De akkor már benne volt az emberek tudatában, hogy el tudtuk intézni, hogy legyen Braille-felirat a gyógyszeres dobozokon. Ezért nagyon kapacitáltak minket, hogy ismét forduljunk az EBH-hoz. Németh Orsi ebben élenjáró volt, utánanézett az előírásoknak és alaposan felkészült belőlük. Majd dr. Ozvári-Lukács Ádámmal együtt, aki a jogi képviselőnk volt, beadták az iratokat az EBH-hoz. Ez viszonylag sima ügy volt, mert az internetes, szakszóval, az infokommunikációs akadálymentesség kötelezettség. Megkeresték az „Informatika a látássérültekért” Alapítványt és a vakok szövetségét, de más szakértőkkel is konzultáltak, és mindenhol ugyanazt mondták: ez a felület nem akadálymentes. A KSH persze igyekezett védeni a mundér becsületét, de hiába.

Valódi tesztelés kell vak emberekkel

Szuhaj Mihály, az INFOALAP kuratóriumának elnöke.

Az Európai Unió Technológiai díjának (1997), és miniszteri kitüntetéseknek a birtokosa (2004, 2006)

– A KSH előzetesen nem végzett tesztelést vak informatikusokkal vagy legalább vak emberekkel?

– De igen, csakhogy már nem volt elég idő a problémák kijavítására. És az sem volt biztosítva, hogy a javításokat újra lássa az MVGYOSZ és az „Informatika a Látássérültekért” Alapítvány (INFOALAP), vagyis nem vittek be kontroll-funkciót a történetbe.

– Kitűnik a sajtóvisszhangokból, hogy a közvélemény is egyértelműen mellétek állt. Az Origo például így írt az esetről: „Vakokat diszkriminált a KSH az internetes népszámláláskor”. Eszerint győztetek.

– Nos, igen. Bár a KSH azt bizonygatta, hogy népszámlálási biztosokkal ki tudják a vakok is tölteni a kérdőíveket, ezt nem fogadtuk el, mert akkor is csorbulnak a vakok jogai a látókéval összehasonlítva, hiszen ők egyedül is elboldogultak az internetes kérdőívekkel. Hiába ajánlották ők, hogy minden más segítséget megadnak, az igazság az, hogy a fogyatékos ember számára a legnagyobb segítség az, ha önállóan boldogul.

– Ebben a népszámlálási időszakban már nyilvánvalóan nem lehetett a helyzeten változtatni, de mit állapított meg az EBH?

– Az lett a per vége, hogy elítélő határozatot hoztak a KSH -val szemben. A statisztikai hivatal pedig kötelezettséget vállalt arra, hogy amikor legközelebb ilyen tevékenységbe kezd, végig egyeztet a vak szervezetekkel, és lesz kontroll is a beélesztés előtt. És valóban így történt, az öt évvel későbbi „mini népszámlálásnál”, a mikrocenzusnál már rendkívül szoros egyeztetést valósítottak meg, saját tapasztalatból mondom. Úgyhogy ha nem is azonnal, de végül ebből is sikertörténet lett.

Fotó: Archív: Parlamenti ülés, A Parlament folyósóján, Gyógyszeres doboz..., Suhaj Mihály. Többi fotó: Molnár Béla

AHOGY EGY SZERVEZET FELÉPÜL

Meghatározó az az időpont, helyszín és milió, amelyben egy szervezet létrejön. A VGYKE megalakulása 2004-re esett, amely sorsfordító év volt. Ekkor került sor a legnagyobb bővítésre az Európai Unió történetében, mikor is tíz államot vett fel tagjai sorába, köztük Magyarországot. Csatlakozásunkat hatalmas bulival ünnepeltük meg, és mindez bizakodással töltötte el az embereket. Hogy a VGYKE tudott-e élni az új lehetőségekkel, kiderül az alábbiakból.

Fiatalos lendülettel

Németh Orsolya, a VGYKE 2009-2014 közötti alelnöke így emlékszik vissza az indulásra.

– Sokan közülünk már akkor kapcsolatba kerültünk Fodor Ágival, amikor ő még a vakok szövetségében dolgozott mint Pest megyei és budapesti titkár. Mi, alapító vezetőségi tagok, akik elkezdtük ezt a közös gondolkodást, jórészt fiatalok voltunk, és kivétel nélkül tanultunk valamilyen főiskolán vagy egyetemen. Kivéve Fodor Ágit, akinek már volt diplomája. Ez egyáltalán nem volt akkoriban általános dolog, főleg a látássérültek körében.

– *Eszerint jó anyagi háttérrel rendelkező családból származtok?*

– Nem, nagyon nem. De abban az időben még viszonylag könnyű volt állami támogatással tanulni, és mindnyájan így jártunk iskolába. Sokan közülünk kollégiumban vagy albérletben laktak. Huszonévesen az ember még kereste a helyét és azt, hogy mivel érdemes a tanulás mellett foglalkozni, amiért lehetőleg fizetnek is. Így kapcsolódtunk be az egyesületi munkába 2005 elején. Bár már 2004 végén bejegyezték minket, csak januárban vágunk bele a dologba. Az önkénteskedés gyakran egész napos elfoglaltságot jelentett, amit hosszabb-rövidebb ideig csináltunk. Én 2005 októberében lettem alkalmazott.

– *Milyen hatása volt a tanulás-központúságnak a VGYKE életére?*

– Nagyon nagy. Fontos volt, hogy mindenki beleadta azt a tudást, amit hozott magával. Mindenkinek volt egy-egy projektje, csak akkor még nem hívtuk így. Engem például a pályázatírás, a szervezetfejlesztés és szövegírás érdekelt, emellett pedig az akadálymentesítés. Berke Mónika az érzékenyítő programokat szerette,

Németh Orsolya

később ő lett az érzékenyítő csoport vezetője, még később a támogató szolgálaté is. Fodor Áginak a gyógyszeres dobozok Braille-feliratozása volt a vesszőparipája és a kapcsolattartás az Egyenlő Bánásmód Hatósággal. Fodor Ági, Nyikes Fatime és Veres Kata egyébként az IBS-ből behozták a szervezetfejlesztés szemléletét is.

– *IBS mint International Business School? Vagyis a Nemzetközi Üzleti Főiskola? Ez egy igen drága és elit intézmény volt!*

– Igen, de sikerült bekerülniük támogatással egy kétéves képzésbe. Én pedig pszichológus hallgatóként kerestem hasonló tantárgyakat. Az első szakirányom a munkaszervezet és döntépszichológia, a másik a társadalmi kérdések pszichológiája volt. Ez a hozzáállás egyébként csak olyan szervezetekre volt jellemző, ahol hasonlóképpen gondolkodtak és ahol hasonló célokat tűztek ki.

És a vezetés valóban mert álmodni. Hatalmas brainstormingokat tartottunk, és olyan dolgokba kezdtünk, amiket akkoriban kinevettek. Például a szemléletformálásra, érzékenyítésre sokan azt mondták, hogy bohóckodás. Magamutogatásnak fogták fel. Ma pedig már mindenki csinálja.

Partnerségre törekedtünk

– *Ez teljesen új hozzáállást mutat a világhoz, beleértve a civil lét sajátos fel-fogását is.*

– Pontosan. Mi úgy definiáltuk magunkat, hogy nem az a fajta civil szervezet vagyunk, amelyik csak kér, mert neki jár a segítség. Hisszük, hogy mi is tudunk támogatni minőségi dolgokat. És amikor úgy mentünk oda valahová, hogy ajánlunk valamit, azzal helyből megdöbbenést váltottunk ki. Partnerségre törekedtünk. Ha csak kérünk, abból nem lett volna partnerség. Nálunk ez volt egy kitörési pont. Amúgy sem volt jellemző, hogy mögénk állt volna egy vagy több multinacionális cég, amelyik jelentős anyagiakkal támogat, mint sok más civilt. Ezért is tartottuk fontosnak a széles látókört és a nyitottságot. Hogy egy nyelvet beszéljünk azokkal, akikkel dolgozunk. Legyen az multi, civil szervezet, önkormányzat dolgozója vagy felsőoktatásban oktató.

Rájöttünk, hogy érdemes figyelni a többi fogyatékos szervezet törekvéseit, és ami jó, azt átvenni. Számomra például az akadálymentesítés kapcsán vált világossá, hogy hiába akarok én akadálymentesítést a látássérülteknek, nem lehet megúszni, hogy a többi célcsoport igényeit is megismerjem. Amíg nem értjük, hogy a mozgássérültek mit szeretnének, miért és hogyan, és amíg a kettőt nem tudjuk szinkronba hozni egymással, plusz az építészek igényeivel és a társadalmi elvárásokkal, addig nem fogunk jól kijönni a dologból.

Élénken figyeltük tehát, hogy mit csinálnak mások. Az Autisták Országos Szövetségétől például a mentor-szülő hálózatot tanultuk el. Szorosan követtük az FSZK működését is. Ez, teljes nevén a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Nonprofit Kft. – és elődje – számtalan pályázatot írt ki és számtalan képzést

indított. Itt mi tanultunk és tanítottunk is, ami nagy szakmai kihívást jelentett. Tőlük a felnőttképzési projektünkhöz vettünk át tananyagot.

2004 decemberében még egyetlen fizetett munkatársunk volt, majd 2007-re a létszámunk felment harminc főre, és jött a felismerés, hogy ez teljesen más működést igényel. Ám a civil szférában akkoriban még nem lehetett szervezetfejlesztésről beszélni. Ez amolyan úri huncutságnak számított.

Szervezetfejlesztésbe kezdünk

– *Mikor érte el az egyesület azt a nagyságot, amikor már komolyan át kellett gondolni a működését?* – kértem Fodor Ágnes elnököt.

– Nos, ha már harminc munkavállaló van, akkor beüt a káosz, 2010-re pedig már harmincnyolcan lettünk. Teljesen másképp kell vezetni egy szervezetet, ha csak tízen dolgoznak benne, mint ha harmincan. Addig még át lehetett tekinteni a működését, de mikor már a vezető munkatársak sem ismerik az összes új embert, akkor már lépni kell. Nálunk ehhez jött még, hogy 2010-re nyolc telephelyünk lett. Előző évben megalakult ugyanis a hatodik kistérségi partner egyesületünk is Gödöllőn, követve a Budaörsön, Cegléden, Dabason, Vácson és Pilisvörösváron működőket. Budapesten pedig két helyen dolgoztunk 2008 óta, mert a Hermina út 57. szám alá költözött az ügyfélszolgálatunk és a támogató szolgálatunk, az adminisztráció pedig maradt az Angol utcában.

– *Meg lehetett oldani a szervezetfejlesztést saját kútforrásból, vagy specialistákhoz kellett fordulni?*

– Nem, ezt nem lehet logikai alapon kitalálni, ez egy tudomány, amihez szervezetfejlesztőkre van szükség. Ezt mi pontosan tudtuk, sőt, készültünk is rá. Én már az elején úgy gondoltam, hogy pusztán attól, mert látássérült vagyok, még nem leszek jó vezetője egy látássérültekből álló szervezetnek, ehhez tanulni kell. Ezért beiratkoztam két kollégámmal az IBS szervezetfejlesztő-szupervizor szakára. Az itteni tanárok közül néhányval később is kapcsolatban maradtunk, és ez elég volt ahhoz, hogy megtaláljuk a terület legjobbjait.

Hároméves projekt a Flow Csoporttal

Végül a piacvezető Flow Csoportot kértük fel az új szervezeti felállás kidolgozására, és ez minden munkatársat közvetlenül érintett. Akkorra már fogyatékos és ép munkatársak egyaránt dolgoztak nálunk, és az egyik célunk az volt, hogy zökkenőmentessé tegyük az ő életüket. Emellett az, hogy oly módon is segítsük a látássérült embereket, hogy formáljuk a „látó társadalom” szemléletét. Továbbá,

hogy hatékonyabbá tegyük a VGYKE és a hat kistérségi partner egyesület együttműködését, valamint szorosabbra fonjuk 1600 tagunkkal a kapcsolatunkat.

A folyamat legelején megalkottuk a jövőképünket, és kialakítottuk az ennek megfelelő stratégiánkat is egy hat alkalomból álló workshop sorozatban. A hosszútávú gondolkodás eredményeképp könnyebben meg tudtuk határozni a fő munkaterületeket, és az alá- és fölérendeltségi viszonyokat.

Leszögeztük, hogy a kistérségi szerveződés ereje a helyi közösség megteremtésében és a helyi döntéshozatalba való bekapcsolódásban, a látássérült emberek képviseletének lehetőségében rejlik. Megfogalmaztuk, hogy mit kívánunk nyújtani a látássérült embereknek, és mit a társadalom tagjainak. A látássérültek számára végzett fő tevékenységeket az alábbiakban jelöltük meg: információnyújtás, tanácsadás, támogató szolgálat működtetése, a társadalmi integrációra való képessé tétel, közösségépítés, érdekvédelem, érdekérvényesítés, érdekképviselet, pénzbeli támogatás a tagoknak, a tagság kezelése.

„...meglátjuk...szerintem menni fog!”

Rajz: Sütöri Ágnes

A társadalom irányában végzett tevékenységeket pedig így: információnyújtás, tanácsadás, érdekvédelem, érdekérvényesítés, érdekképviselet, akadálymentesítési tanácsadás, információnyújtás, érzékenyítő programok és vállalkozási tevékenység. Az azonos típusú tevékenységek, például az információnyújtás, érdekérvényesítés nyilvánvalóan más tartalommal jelennek meg az egyik és a másik célcsoportnál.

Mindezek elérésére hároméves cselekvési tervet készítettünk. Majd 2012-ben úgy döntöttünk, hogy indulunk a Szervezetfejlesztők Magyarországi Társasága

országos pályázatán. Végül is bebizonyosodott, hogy az üzleti világban használatos módszerek a civil szférában is hatékonyak és szükségesek.

Közönségdíjat nyertünk

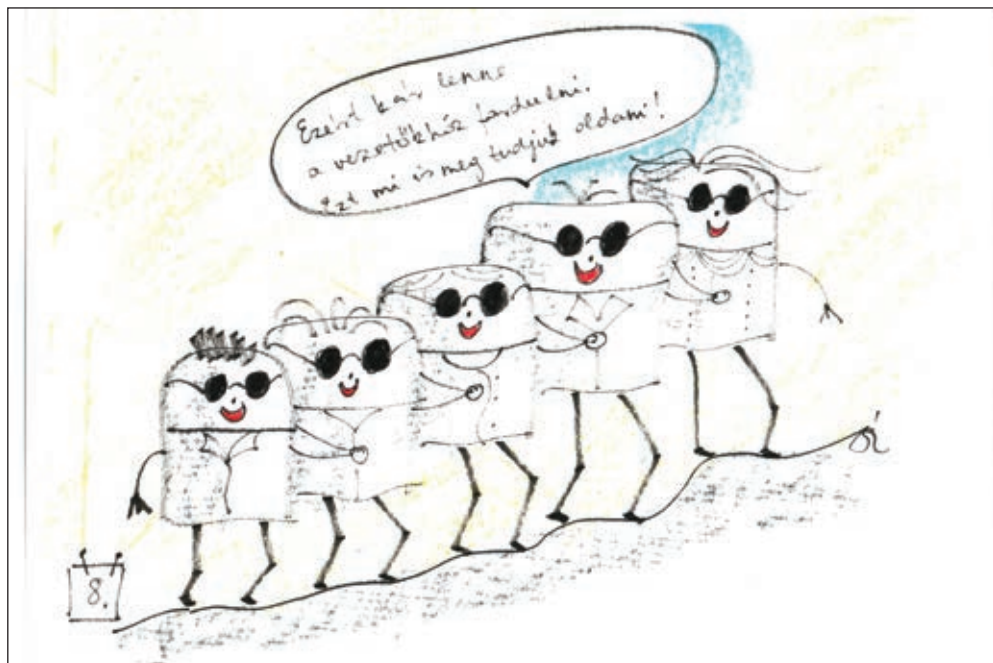
A munkát a mi részünkről Németh Orsi, a Flow csoport részéről dr. Répássy Helga és Kondits Ildikó írta. Megfűszereztük az egészet aranyos rajzokkal, amiket Sütöri Ágnes készített. Az lett a címe, hogy *„Civilen, profin, hatásosan”*, és egyedüli civil szervezetként bejutottunk a döntőbe. Ott pedig elnyertük a közönségdíjat, amit az az évi Personal Hungary-n adtak át. Ez egy olyan fórum, ahol a humán szféra szakemberei –HR-esek, munkaügyisek, coachok, azaz üzleti trénerrek – találkoznak, ismerkednek és tárgyalnak. A pályázat aztán nem ért véget az eredményhirdetéssel, évekig meghívtak minket tanácskozásokra, konferenciákra, ahol jelentősen bővítettük partnereink számát, és növeltük az ismertségünket. Úgyhogy végül több legyet ütöttünk egy csapásra.

– *Mennyivel járult ez hozzá a VGYKE fejlődéséhez?*

– Jelentősen, hiszen nem csak arra a három évre vonatkozott. Megtanultam, hogy a fenntarthatóság egyik kulcsa a folyamatos fejlesztés, a belső erőforrások forгатása, kiaknázása. Vagyis nem feltétlenül az állandó pénzzel tömés és pályázás. Az a szervezet, amelyik nem tudja a saját belső erőforrásait jól felhasználni, nem lesz fenntartható csupán attól, hogy újra meg újra tolják belé a milliókat. Náluk rengeteg példa van arra, hogy mozognak az emberek. Többeknek osztott munkaköre van, ez a jobsharing, ami egy roppant hasznos foglalkoztatási módszer. Van, aki a látássérült klubban dolgozik, de emellett érzékenyítő munkatárs is. Vagy fele időben klubos, másik fele időben ügyfélszolgálatos. És ez megindítja az energiákat, motiválja az embereket, akik így nem punnyadnak el. Meglepően kevés munkáltató él ezzel a lehetőséggel, pedig nem is kerül pénzbe. A civil szervezetek meg egyáltalán nem használják, leginkább egy irodavezetőt szoktak alkalmazni – nem engedik el túlzottan a fantáziájukat.

– *És nem alkalmazzák a kiscsoportos együttműködést sem.*

– Így van, a workshopokat. Nálunk ellenben a prezentációs workshopban tanulják meg a kollégák a saját éves munkatervük megírását. Bár még mindig nem megy tökéletesen, de egyre jobb lesz, mert nagyon nehéz műfaj, hogy munkavállalóként meghatározd a saját munkaterved. Könnyebb lenne, ha a főnök osztaná ki a teendőket, aztán majd ő vagy megcsinálja, vagy nem. Ehelyett én adok egy sablont meg néhány főbb mutatót, hogy mi az, amit el kell érni, ők pedig a csoportvezetővel kidolgozzák, hogy lehet idáig eljutni, melyek hozzá az eszközök, és kitől kérhetnek segítséget. De olyan alkalmak is vannak, amikor nem az adott csoport munkaköri feladatain dolgoznak, hanem valamilyen közös célon – ilyen a bevételgeneráló workshop. Erre mindenhol meghívok kollégákat, és közösen gondoljuk át azt, hogyan lehetne több bevétele, több szabad forrása az egyesületnek. Szuper ötletek szoktak ilyenkor elhangzani, ami mindenkit feldob.

„Ezért kár lenne a vezetőkhez fordulni. Ezt mi is meg tudjuk oldani!”

Rajz: Sütöri Ágnes

A biztos háttér

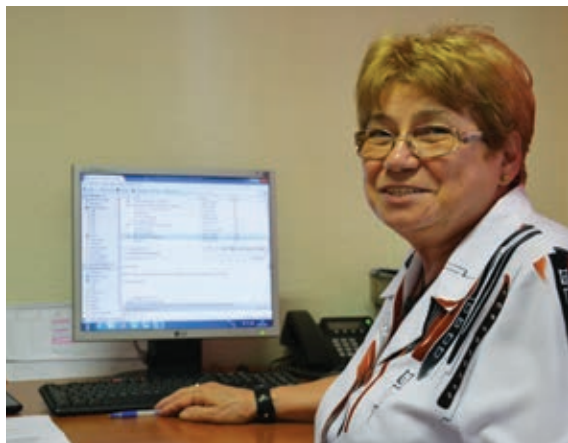
Megfelelő ember a megfelelő helyen

Nem véletlen, hogy első európai uniós pályázata során pénzügyekhez és adminisztrációhoz értő munkatársakat képezett ki a VGYKE. Olyan szaktudásról van szó, amelyet egyetlen szervezet sem tud nélkülözni. Ezeket a feladatokat évek óta Ádámné Szladovits Valéria koordinálja az egyesületben.

Aki Fodor Ágneset ismeri, őt is ismeri. Tárgyalásokon, bejárásokon és díjátadókon egyaránt ott láthatjuk Ági kísérijeként. Úgy jelenik meg, mintha skatulyából húzták volna ki, vidám, kiegyensúlyozott, jó érzés a társaságában lenni. Mindenkinek ő „A Vali”.

Nemcsak nyilvános helyeken jelent biztos támaszt, hanem a háttérben, az Angol utcai telephelyen is. Kezdetben az elnök személyi asszisztense volt, ám hamar kiderült, hogy olyan hatalmas szakmai tapasztalattal rendelkezik, amelyet kár lenne parlagon hagyni. Tárgyi tudása mellett az teszi őt kulcsberré, hogy képes rendszerben gondolkodni. Mára a támogatások és ügyvitel operatív vezetőjeként viszi a fontos ügyeket.

Ádámné Szladovits Valéria

– *Mesélj a szakmai múltadról, Vali! Nem lepne meg, ha nem a pénzügyi pálya lett volna az egyetlen életed során.*

– Eredetileg műszaki ember voltam és nem pénzügyes. Édesanyám a kéziszővők háziipari szövetkezetében dolgozott. Mikor anyukámat felvették, takácsgépen kellett volna dolgoznia, mint a többi asszonynak. Apukám mint szövő művezető felismerte ennek a veszélyét, és kijelentette, hogy az ő feleségének nem lesz visszeres a lába a

lábpedáltól. Ezután egy műszaki újítással átalakította félmechanikaira a gépet, amit ettől kezdve kézi erővel lehetett hajtani. Legalább ötven ilyen szerkezetet csinált. Ez a kreativitás magával ragadott, és mentem vele, amikor csak lehetett. Festettem és javítottam is szövőgépet, még sálat is szőttem. Otthon pedig én szereltem fel az antennát a tetőre – fiúként nőttem fel, ez az igazság.

– *Milyen iskolát választottál a továbbtanuláskor?*

– Érettségi után elmentem dolgozni a RUGGYANTA Árúgyárba, későbbi nevén a Taurus Abroncsgyárba. Egy év után ismét folytattam a tanulást: előbb vegyipari technikus, majd folyamatszerző felsőfokú képesítést szereztem. Utóbbi színhelye a Számítástechnikai Oktató Központ, azaz a SZÁMOK volt. Majd kezdtem tehát ismerkedni a számítástechnikával, amikor az még nálunk gyerekcipőben járt. Első munkahelyemen, a gyárban aztán 27 évet töltöttem el. Többféle munkakörben dolgoztam, amelyekhez újabb képzésekre küldtek.

Fiatalon, 19 éves koromban vezető lettem, három műszakos csoportvezető. Volt tizennégy emberem, betanított és segédmunkások. Egyik napról a másikra bíztak meg ezzel. Az üzemvezető egyúttal közölte velem: Egyet jegyezzen meg, azzal az emberanyaggal dolgozunk, ami van. Nekem ne jöjjön panaszkodni, mert én nem fogok segíteni. Ha nem tudja megoldani, akkor nem való erre a posztra.

De én amúgy is ebben a szellemben nevelkedtem. Volt Apunak egy jó mondása: „*Látod, Kiscsibész, minden probléma 12 előtt öt perccel megoldódik*”. Persze, mert azon volt, hogy megoldja. Na most, én ezen nőttem fel, ezt láttam, ezt csináltam. Az abroncsgyár hatezer alkalmazottja közül legalább kétezer munkatárssal együtt is dolgoztam. El lehet képzelni, hányféle ember lehetett ott, voltak köztük REF-es emberkék is, akik rendőri felügyelet alatt álltak. De velük is meg kellett találni a hangot.

Én tehát úgy éltem 19 éves koromtól fogva, hogy az összes létező munkatársi kapcsolatot tudni kell kezelni. Persze van véleményem a kollégákról, vannak kis fakkok, ahová magamban elhelyezem őket, de az összes kollégámmal normálisan együtt tudok működni.

A Phare– és az EU-s programokban is otthon

– Gondolom, később azért nem a Taurustól kerültél ide.

– Nem, hiszen az megszűnt, mint annyi más vállalat. Mikor már harmadjára volt létszámleépítés a gyárban, magamtól jöttem el, és utána hányt ide-oda a sors. Különböző kitérők után a RÖM Menedzsment Kft.-hez kerültem, ahol az EU-s programok elődjével, a Phare-programokkal foglalkoztunk, ezen belül a terület-fejlesztéssel. A szakma nem az enyém volt, de a pénzügytől kezdve a világon mindent csináltam. Innentől van tehát nemzetközi pályázati program az életemben. A RÖM-ből a CBC Phare Irodába vezetett az utam, ami pedig bekerült egy másik cég égisze alá. Majd, mikor megszűntek a Phare-programok, mert csatlakoztunk az EU-hoz, regionális operatív programjaink lettek. Én a projekteket számoltam el, az utolsó 2-3 évben pedig forrásgazda voltam a magyar forrás tekintetében.

Az Angol utcai csapat

Ekkoriban végeztem el azt a pénzügyi-számviteli tanfolyamot, ami középfokú végzettséget adott ebben a témában.

– Ez nagyon jól passzolt a VGYKE stratégiájához!

– Hál' istennek, igen. Az egyesülethez egyébként 2013 júliusában vettek fel, Répássy Helga volt a közös pont. Ekkor már nyugdíjas voltam, de nem vagyok az a típus, aki elüldögél otthon. Először Fodor Ági személyi asszisztense voltam, majd 2015-ben átkerültem a pénzügyi és pályázati vonalra. Ez persze nem jelenti azt, hogy nem kísérem el Ágit valahová, ha úgy hozza a sors.

– *Ismertél ezelőtt vak embereket?*

– Nem igazán. Két vak emberre emlékszem mindössze. Az egyik a házukban lakott, a másik az egyik régi munkahelyemen masszírozott.

– *Hány órát dolgozol naponta?*

– A munkaszerződéseim szerint nyolcat, de valójában többet. *(Nevet)* Ahogy kijön a lépés, és amennyi szükséges. Nem számolom én az órákat, mert az a lényeg, hogy a feladat kész legyen.

– *Mióta vagy operatív vezető? És mint ilyennek, mindenki a beosztottad az adminisztráció főhadiszállásán?*

– 2015 januárjától látom el ezt a feladatot, akkor vezette be Ági azt a rendszert, hogy négy operatív vezető között osztotta fel a szakterületeket. Eleki Abigél a Láthatár boltért, Mészáros Ági a közösségi lámpás klubokért, Kis Erika a szolgáltatásokért, én pedig a gazdasági témákért vagyok felelős. Nemcsak az Angol utcában vannak beosztottjaim, hanem a Hermina úton és a távmunkások között is. A lényeg – ami nagy átszervezést igényelt – az volt, hogy a külső könyvelő cégtől átvegyük a számfejtést és a könyvelést. Sokszor adódtak abból problémák, hogy ide-oda kellett szaladgálni a számlákkal, amelyek nem mindig voltak ott, ahol épp kellett volna. Egy külső cég munkatársa és a VGYKE között könnyebben megtörténnek félreértések is. De sikerült a tervünk, és a 2016. évet már mi magunk könyveltük le. Mínderre persze csak azután kerülhetett sor, hogy megtaláltuk a megfelelő könyvelő programot. Többet is kipróbáltunk, de egyik ezt nem tudta, a másik meg azt, ami nem csoda, hisz sokat bővült a szolgáltatási körünk. Attól kezdve, hogy ezt a dolgot átvettem, azon igyekeztem, hogy integrált információs rendszerünk legyen. Olyan, amiben benne van a bérszámfejtés, a könyvelés, a számlakiállítás, a pénztár és a Láthatár bolt is. Ez a mostani nagyon-nagyon sokat tud, és szerencsére a kolléganőm, Klári is elég leleményes, plusz még az RLB, ennek a programnak az atyja is rugalmas, segítőkész. Tehát jelenleg jól állunk e téren. Már csak egy jó munkaügyi munkatársat kell találnunk azután, mikor a mostani kiváló kolléganőnk nyugdíjba vonul.

Az ügy a fontos, gyerekek!

– *Pedig elengedhetetlen, hogy az adott posztra meglegyen a hozzáértő ember, hiszen a VGYKE mára elérte egy középvállalat létszámát, amelyet át kell látni.*

– Valóban, tavaly már kilencvennégyen voltunk, köztük nyolcvanhét megváltozott munkaképességű, javarészt látássérült. Vigyázunk, hogy folyamatosan szabályosak és pontosak legyünk. Elég hatalmas csapat vagyunk már ahhoz, hogy csak úgy lezserkedni lehessen. Van egy határ, ameddig simán el lehet „csinálgatni” a dolgokat, de azon felül nagyon komolyan kell venni. Egyetlen hiba, és belebuksz. Minket a NAV ellenőriz, a Magyar Államkincstár ellenőriz, a Fővárosi Kormányhivatal ellenőriz, tehát folyamatos ellenőrzés alatt állunk. Kétszer jön

a MÁK egy évben, a kormányhivatal is, sőt, mióta létezik az egyszeri támogatás, amit december utolsó napjaiban kapunk meg, azóta háromszor is jön a MÁK évente. Mert ellenőrzi annak az elszámolását, és félévenként ránk néz annak dacára, hogy az IKR rendszerbe havonta feltöltjük az elszámolást. Rendkívül alaposan vizsgálják, megesett, hogy három napon át voltak nálunk, egyszerűen nem tévedhetünk. És hál' istennek rendesen meg is felelünk az elvárásoknak.

– *Legutóbb mire használtátok fel az egyszeri támogatást?*

– Tavaly nagy monitorokra a lányoknak, itt is meg a Herminán is. Persze meg kellett indokolni, hogy miért kellett a nagy monitor, ami öt mondat, de nélkülözhetetlen. Hogy ugyanis jobban átlátja az Excel-táblázatot és a könyvelőprogramot az, aki ezekkel dolgozik.

– *Mi az, Vali, ami megmelengeti a szívedet, ha a mostani munkahelyedre gondolsz? Mire vagy büszke a VGYKE sokféle tevékenységéből?*

– Tulajdonképpen mindenre, ez a borzasztó. Úgy, ahogy van, élvezem az egészséget. Nagyon boldogok vagyunk, amikor egy pályázatnak összeállítjuk a költségvetését és az nyer. Nálunk az egy népünnepély! De nagyon tudunk örülni az apró-cseprő sikereknek is. Például, amikor megindítottuk a masszázsszolgáltatást, és megjelent egy-egy új helyiség, ahová mehettünk. És hiába nem én kapartam ki, de a cég sikerei az én sikereim is. Mert én selejt dolgokhoz nem szeretem adni a nevemet. Hiába nem írok alá kifelé, attól én még mindahhoz adom a nevem, ami itt történik. Szeretem ezt csinálni, szeretem ezeket az embereket, a magaménak érzem a VGYKE-t. Nem azért, mintha a személyem előre tolazkodna. Ellenkezőleg. Szoktam is mondani: Az ügy a fontos, gyerekek! Mert tudom, hogy igazán magasztos ügyért dolgozunk. Nem én vagyok a lényeg, egy semmi kis porszem vagyok csupán. De az ügy, az tényleg fontos.

Sikeres forrásteremtés

A forrásteremtésről Fodor Ágnessel beszélgetek tovább.

– *Térjünk vissza ahhoz a pillanathoz, amikor a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, az MGVYOSZ kisebb szervezetekre tagolódtok! Milyen útravalót kaptatok a képzeletbeli tarisznyába?*

– Először is egy tagnévsort az adott területről és néhány százezer forintot az induláshoz. Emellett minden egyesületi vezetőnek vagy az irodavezetőnek fizették év végéig a munkabérét és az irodájuk rezsijét. Így lett az országos szövetség mellett annak tagszervezeteként 23 látássérült egyesület az országban, amiből mára 22 maradt tagja az MGVYOSZ-nek. Van olyan megye, ahol több egyesület is működik, így Nyíregyházán, Székesfehérváron és Budapesten. Én ott maradtam egy ideig, ahol azelőtt is dolgoztam mint budapesti és Pest megyei titkár. A VGYKE egy irodát kapott a Hermina utcai székházban, de ez hamarosan kicsinek bizonyult számunkra.

Sokirányú állami támogatás

– *El kellett kezdeni tehát építkezni. Az állami támogatás mellett erre a legjobb lehetőséget a pályázatok nyújtották. De folytassuk most azzal, hogy milyen módon is támogatja az állam a fogyatékos emberek szervezeteit!*

– Többféleképpen is, bár ennek a módja változó. Az állami költségvetésben minden évben elkülönítenek egy tételt a nagy fogyatékosügyi szervezetek működésére, amiről a parlamentben szavaznak. Ebből az MVGYOSZ-nek 2016-ban 188 millió Ft-ot utaltak át, amelynek egy részét a szövetség tagegyesületeinek adta tovább. Hozzánk mintegy 5,2 millió Ft érkezett meg tőlük. A következő forrásunk a személyi jövedelemadó 1 százaléka, amelyet az adózók rendelkezési nyomán kapnak meg a NAV listájára felvett civil és más szervezetek. Erre a VGYKE új szervezetként 2006-ban került fel, és legutóbb közel fél millió Ft-ot kaptunk ily módon.

Amely szervezet akkreditált rehabilitációs munkahely lesz, az további támogatásra számíthat az államtól. Erre nagy szükség is van, mert a megváltozott munkaképességű megváltozott munkaképességű embereknek így is csak 18 százaléka áll munkaviszonyban a munkaképes korú korosztályon belül. Mi 2006-ban kerültünk be ebbe a körbe. Az itteni támogatások három csoportra oszthatók. Egyrészt támogatják az akkreditált munkahely működését, például az akadálymentesítési munkálatok, az adminisztrációs költségek, a helyiségbérlés és a rezsikifizetését. Másrészt hozzájárulnak a megváltozott munkaképességű munkavállalók rehabilitációs célú munkavállalásának finanszírozásához. Ennek érdekében fizetik a munkabérek és járulékaik egy részét. Decemberben pedig a megmaradt keretből egyszeri támogatásra lehet pályázni. Így a legnagyobb bevételünk hosszú ideje az úgynevezett rehabilitációs bértámogatásból van. 2016-ban, amikor a munkavállalóink összlétszáma elérte a 91 főt, ez az összeg megközelítette a 96 millió Ft-ot. Emellett a támogató szolgálat működtetéséhez is nyújtanak normatív támogatást, amennyiben vállaljuk egy adott feladategység teljesítését. Erre tavaly több, mint 13 millió Ft-ot utaltak át számunkra, de évek óta hozzá kell tennünk saját erőforrást is, hogy kielégítsük a személyi segítségre és a szállításra vonatkozó igényeket.

Partnerünk Európa

– *És mire adtak lehetőséget a hazai pályázatok?*

– Alapvetően a működés költségének 10-15 százalékára és főként programok, egyéb események, például konferenciák megtartására. Persze ez is fontos, de egy szervezet felépítéséhez kevés. Képzés, kapacitásbővítés, szervezetfejlesztés, és a munkatársak bérköltsége már nem fért bele. Egy komoly szervezetnek pedig ügyfélszolgálatra, könyvelésre, projektmenedzsmentre is szüksége van, ezeket mindmind csak az uniós programokból lehetett elindítani.

– Az európai uniós pályázatokat viszont kevesen választják, mert rendkívül bonyolultak. A VGYKE-nél ki volt képes ilyeneket megírni?

– Az egészbe én vágtam bele. Később estig böngésztem a felhívásokat hónapokon keresztül, és ami megragadta a fantáziámat, ahhoz készítettem egy két-három oldalas projekttervet. Ez vázlatosan tartalmazta egy-egy témakörrel a gondolataimat. Mivel addigra már az önkormányzatokkal is sikerült nagyon jó kapcsolatot kialakítanom, a projektterveimmel felkerestem a zuglói önkormányzat pályázatiíró csoportjának vezetőjét. Megkérdeztem, hogy meg tudnánk-e írni közösen olyan pályázatokat, amit lehetőség szerint meg is nyerünk. A kapcsolatunk pillanatok alatt barátsággá vált, és ő ajánlott egy nagyon jó pályázatiíró céget, amelyikkel aztán az első pályázatot benyújtottuk, és sikerre vittük. Hasznos volt, hogy addigra már elvégeztem egy EU-s pályázatiíró tanfolyamot, így könnyen szót értettem a céggel. Ezzel egyszerre mind egy hosszútávú együttműködés kezdődött el, melynek során az akadálymentesítés és a szociális segítségnyújtás témáiban többször voltunk együttműködő partnere a zuglói önkormányzatnak.

– Tudatosságra vall, hogy az első európai uniós pályázatokkal mindjárt munkatársakat képeztetek ki magatoknak. Ez volt a „Partnerünk Európa” című projekt.

– Érzékeltém, hogy a fiatalokat közelebb kell hozni a vak ügyhöz, mert nincsenek civil tapasztalataik. És olyan tudásuk sincs, ami szükséges egy szervezet fenntartásához, például a kiterjedt adminisztrációhoz. Ehhez pedig üzleti szemlélet szükséges. Tudtam, hogy eljött az idő: Most vagy soha!

Kellettek a kompetens látássérült szakemberek

Ezért felvettük a kapcsolatot egy felnőttképző intézménnyel, és együtt találtuk ki, hogy európai üzleti asszisztenseket kellene képezni, mert ez nagyon jól illeszkedett Magyarországnak az Unió felé való nyitásához. Jól illeszkedett ahhoz is, hogy egy fiatal szervezetben szükség van olyan kompetens látássérült szakemberekre, akik értik az üzleti világ szellemét, és tudják, hogy mi a könyvelés, a bérszámfejtés és a többi irodai munka. Kulcsfontosságú volt, hogy nyerni tudtunk ezzel a pályázattal. Abban is újszerűek voltunk, hogy nem afféle tradicionálisan vakos képzéseket indítottunk el, mint a telefonközpontos vagy a könyvkötő. Adta volna magát, de nem ezt választottuk.

– Mekkora összeget nyertetek el, és hány személy képzését vállaltátok?

– Százhet millió forintot nyertünk, amihez hasonló nagyságrend azelőtt soha nem fordult elő a szövetségben. Harminchat látássérült személyt vontunk be a pályázatba, és nemcsak a képzésüket vállaltuk, hanem az elhelyezésüket is.

Két konzorciumi partnerünk volt, az egyik az említett felnőttképző intézmény, a másik az MVGYOSZ, mivel a pályázat beadásakor még nem jegyezték be a VGYKE-t. Emlékszem, még a minisztériumba is behívtattak, hogy felelősségvállalást írassanak alá velem mint leendő egyesületi elnökkel. Nem babra ment

ugyanis a játék: ha nem sikerül végigvinni a projektet, akkor kamatostól vissza kellett volna fizetnünk a támogatást.

– *Mitől volt európai a képzés? Angol nyelven folyt?*

– Nem, és egy OKJ-listában szereplő képzést választottunk. Ez egy nagyon modern megfogalmazása volt az irodai adminisztrátornak, és olyan szakképesítést adott, amelyet az EU más országokban is elfogadnak, mint ahogy az asztalos és az egyéb OKJ-s szakmákat is. A projekt lefolytatására 2005-2007 között került sor. Ekkoriban mindent áthattottak az

EU alapelvei. Tanultak a résztvevők az EU-s alapelvekről és jogokról, az Európa Tanácsról, az Európai Parlentről és az Európai Bizottságról is, hisz az európai intézményrendszer ismerete nagyon fontos, ha az ember civil szervezetet működtet. Magyarország belépésétől kezdve uniós forrásokra is lehet pályázni, mivel az Unió célul tűzte ki a civil szervezetek megerősítését.

– *Bele mertetek vágni úgy, hogy nem volt hozzá hely? Mert csak később, éppen ennek révén kaptátok meg az Angol utcai irodahelyiséget térítésmentesen az önkormányzattól.*

– Fel sem merült bennem, hogy az MVGYOSZ-ben nem férne el a projektünk. Főleg úgy, hogy a képzésekre nem nálunk, hanem a felnőttképző intézményben került sor. Csak átmenetileg, a projektidőszakra kellett volna néhány iroda, ahol a négy mentor, a projektmenedzser, a háttéradminisztráció, meg olykor a szakmai csapatok dolgoznak. De hát nem fértünk el! A saját szövetségünkben! Miután világossá vált, mi a szomorú valóság, nyakamba vettem a várost, ami először a saját kerületünket, Zuglót jelentette. A zuglói önkormányzat pedig rendkívül készséges volt, jöttek velem a munkatársai helyiséget keresni. Találtunk is, már csak fel kellett újítani. Így született meg az egyesület első telephelye az Angol utca 44. szám alatt, a „Partnerünk Európa” projekt otthona.

Nagy munkában Németh Orsolya

Tudás és kompetencia – önkénteseknek és szociális szakembereknek

– *Ez tehát sikeresen lezajlott. Mi volt a következő EU-s pályázat?*

– A második szintén HEFOP pályázat volt. A HEFOP a „Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program” rövidítése. „Tudás és kompetencia” volt a projektünk

címe, és negyvenöt, látássérült személyekkel foglalkozó szociális szakember és önkéntes képzését vállaltuk Tíz millió Ft keretösszeg állt ehhez rendelkezésünkre. A projektidőszak 2008. június 1. és november 30. közé esett.

– *Nem voltak még önkénteseitek?*

– De voltak, addigra már széles kapcsolatrendszerünk alakult ki. Viszont azt tapasztaltuk, hogy kevés információjuk van a látássérültekről az önkénteseknek, sőt, a szociális területen dolgozó szakembereknek is. Ezért kínáltunk fel számukra egy speciális tudásanyagot, amire örömmel jelentkeztek.

A VGYKE körül mindig nagyon sok látássérült fiatal volt, főleg egyetemista és főiskolás. Mondhatni egy egész csapat, amit én az előző munkahelyemről, a Motiváció Alapítványtól hoztam. Ott ugyanis ifjúsági referensként százhatvan fiatal látássérültet gyűjtöttem össze rövid idő alatt, szerte az országból, és sikerült belőlük hálózatot építenem. Közülük többen a vakok szövetségénél végezték a kötelező szociális szakmai gyakorlatukat, általuk pedig nagyon sok szociális intézménnyel is kapcsolatba kerültünk. Meg egyetemekkel, támogató szolgáltatokkal, és így tovább, egyik dolog hozta a másikat.

Ez egyszerű, de önmagában kevés. Mert ha nem készítik fel az önkéntest, hogyan tud egy látássérültnek segíteni, akkor sokszor inkább akadályt jelent. Megjegyzem, hogy ekkoriban kezdett gyökeret verni Magyarországon az önkéntesség, és olyannyira újdonság volt, hogy plusz pont járt azért, ha valaki be tudott kapcsolni önkénteseket a projektjébe. Arra gondoltunk: összeengedjük a szociális szakembereket és az önkénteseket, hadd tanuljanak a látássérültekkel való kapcsolat gyakorlatáról. Hogy hogyan tudnak segíteni, miben tudnak segíteni. És mikor segítenek túl, mert ilyen is van.

Saját trénerünk lettek

Ezeket tehát részletesen, sok gyakorlati elemmel, tréning formájában szépen végigvettük.

És lett egy újabb hozadéka is a munkának: egyúttal a saját trénerünket is kiképeztük, és ettől kezdve saját érzékenyítő tréninggel rendelkeztünk „*Túloldalról*” névvel, amit később akkreditáltattuk is. Tíz trénerünk lett, köztük Németh Orsi, Berke Móni, Veres Kata és dr. Répássy Helga. Ők bárkinek tudtak látássérültekkel kapcsolatos tréninget tartani.

Harminc órás tréninggel kezdtünk, de ez túl hosszúnak bizonyult a cégek számára. Senkinek sincs egy-két vagy három napja arra, hogy kivegye az embereit a munkából. Ezért kidolgoztuk ennek egy rövid, demo változatát, és utána rengeteg ilyen tartottunk. Különösen Orsi Helgával párban, 30-40 tréninget biztosan. Pályázaton is indultunk vele 2009-ben az ESZA Non profit Kft Civil Licitjén. Ennek során közepes és nagyvállalatok vezetői licitálhattak az Uránia Filmszínházban a legjobb civil projektekre. A „*Túloldalról*” tréning végül 320 000 forintért kelt el.

Érzékenyítés: átélés és feldolgozás

– *Ma mintha óvodákba és iskolákba járnátok inkább.*

– Valóban megrekedt ez a történet, mert a cégek már összefogyatékos tréninget akarnak. Azt gondolják, hogy egy-két órából meg lehet úszni a fogyatékos emberek megismerését, és mindenkiről tudnak mindent: a siketről, a vakról, a mozgássérültről és a pszichoszociális fogyatékosról. Ami persze abszolút illúzió. Meggyőződésem, hogy egy-két órában csak a látássérültségről kellene, hogy informálódjanak. Hogy megtapasztalják a nemlátást, utána feldolgozzák az élményt és beszélgessenek róla. Vagyis annak, hogy valakinek másfél-két óra alatt be is kötik a szemét, meg bele is ül egy kerekesszékebe, majd be is dugják a fülét, és az egész nincsen feldolgozva, semmi értelme. Ez inkább a sajnálat felé viszi el a dolgot, és csak odáig fognak eljutni a résztvevők, hogy: „*Hűűűű, de jó, hogy én látok!*”. És ez nagyon nagy baj, mert így pont a lényegét nem értik meg. Elment az egész egy ilyen „*Ej, nem érünk arra rá*” irányba, meg hogy nekik csak ennyi pénzüik van erre. Persze lett is rá kínálat, van olyan alapítvány, amelyik erre hajt rá, és nagyon fut a szekere. Azt állítják, hogy „Mi mindenkit mindenre egyszerre érzékenyítünk”, ami pszichológiai meg szakmai szempontból is teljesen irreális. Egyetlen munkáltató sem várhatná el a kollégáitól, hogy másfél-két óra alatt mindenre érzékenyítve legyenek. Mert ez azt jelenti, hogy igazából semmire nem lettek érzékenyítve. Maximum az épek társadalmi előítélete mélyült el, és továbbra is úgy gondolkoznak, hogy „*Úristen, a szegény fogyatékosok!*”.

Az „Új látásmód” projekt információs táblája

Párban oktatott látássérült és látó

A harmadik nagy EU-s pályázatunk az „Új látásmód” projekt volt 2009 és 2011 között, amelyben az eddigi tevékenységünket próbáltuk összegyűrni 32 millió Ft támogatási összegből. Erre az uniós programra egyébként csak azok pályázhattak, akik korábban már sikeresen megvalósítottak egy HEFOP pályázatot.

– *Ebből is annyira látszik, hogy az tudott lendületesen építkezni, aki mindjárt az elején felvette a tempót.*

– Valóban, résen kellett lenni, és hát pénzből van a pénz. A fő tevékenységünk itt az innováció és a közös tanulás volt a látássérült emberek munkaerőpiaci integrációjáért. Közben azt képviseltük, hogy az oktatók és a trénerek között is legyenek látássérültek. Tehát nem díszletként állt a csoport előtt valamelyik kollégánk, ennél sokkal magasabbra tettük a lécet: egyenrangú oktatóként dolgozott a trénerpárban. Sokan eleinte például azt gondolták, hogy Orsi azért ül kint a széken, hogy kedvesen mosolyogjon, és néha válaszoljon a kérdésekre. Ehelyett Helgával teljesen kiegyensúlyozott párosként dolgoztak, amelyben felváltva vezették a folyamatot, és erre nagyon sok programot szerveztünk. Ez a felállás akkoriban még nagyon ritka volt, és értetlenkedés fogadta. Mára viszont bevett, sőt divatos dologgá vált. Volt még benne egy trénerképző, mert bővítettük a jelentkezők körét. Kiadtunk egy tanulmánykötetet is, amelyben összegyűjtöttük azokat a korábbi HEFOP-programokat, amelyekben fogyatékosok foglalkoztatása volt a fő cél. Végül pedig tartottunk egy jó gyakorlatokat bemutató konferenciát.

– *Minden nyertes európai uniós pályázat után tartottatok konferenciát?*

– Igen, mindig volt nyitó- és zárókonferenciánk. Ez nem volt kötelező elem, de így még nagyobb hangsúlyt adtunk az egyes témáknak.

– *Igaz, hogy mindnek önálló honlapot kellett csinálni?*

– Igen, az előírás volt, de az első három után már megfelelt a célnak az is, hogyha aloldalt készítettünk.

A családi erőforrások erősítése

– *Mi volt a következő nyertes pályázat címe?*

– *„A családi közösségi kezdeményezések és programok megerősítése”.* Úgy gondoltuk, hogyha már van trénerünk, mentorunk, vannak önkénteseink és a szociális szférát is érzékenyítettük, vegyük elő a családi kapcsolatokat. Szeretnünk volna javítani a családhoz, illetve a gyermekekhez való viszony tudatosságán. A téma amúgy is jól passzolt a VGYKE-tagok életciklusához, mert sokunknak volt akkor kicsi gyereke, ezért nagyon lelkesen vetettük bele magunkat a munkába. A pályázatot 2011-ben írtuk, a megvalósítás 2012-ben kezdődött és másfél évig tartott, miközben mintegy 37 millió Ft állt a rendelkezésünkre. Szükség volt hozzá egy központi helyre, ahol a foglalkozások zajlanak, ez lett a *„Családi Erőforrás Segítő Központ”* rövid néven a Cserf-S Központ a Hermina út 57. szám alatt. Annak az épületnek a földszintjén nyitottuk meg, ahol a székhelyünk is volt egy ideje.

– *Mivel foglalkoztatok?*

– Az egyszerűen értelmezett család fogalomból indultunk ki, ahol van anya, apa, kisgyerek. Ezért úgy gondoltuk, szülősfelkészítéssel kezdünk, majd folytatjuk bébiszitterképzéssel és mentorszülőképzéssel. Megfigyeltük ugyanis, hogy mennyi tapasztalat összegyűlt már a tagság köreiből arról, hogyan kell etetni meg fürdetni

otthon a gyereket, vagy épp a gyógyszereket a legkönnyebben beadni neki. Volt előttünk egy minta is, az Autisták Országos Szövetségének a mentorszülő hálózata. Ezért biztosak voltunk abban, hogy a látássérült szülők tudnak majd egymásnak segíteni, és azokat is bevontuk a körbe, akik jól látanak, de látássérült gyereket nevelnek.

– *Hol találtatok annyi fiatal nőt, aki épp szülés előtt állt?*

– Hirdetés útján, illetve a Vöröskereszt és a Jólét Alapítvány kapcsolatrendszerén keresztül. Ezek tehát integrált programok voltak.

– *Vagyis nemcsak látássérülteknek szóltak.*

– Nem. Úgy kell elképzelni, hogy például a hordozókendős tanfolyamon öt-hat anyuka vett részt, és abból egy lehetett vak. De nem is volt az összes csoportban látássérült anyuka, viszont az oktató minden esetben látássérült anyuka volt.

– *Valóban? Ez igen bátor húzás.*

– Nekünk igazából nyilvánvaló volt. Tudtuk, hogy Ozvári-Lukács Réka, Ádám felesége elvégezte a hordozókendő-oktatói tanfolyamot, miért ne lehetett volna ő az oktató.

– *Mi a szösz? Már erre is van végzettség?*

– Van, mégpedig nagyon drágán. Nemcsak érintett szülőként kívántunk részt venni a tanfolyamokon, hanem oktatóként is, ha volt ott kompetenciánk. És nagyon jól sült el a dolog!

– *Ebből is látszik, hogy az integrált programoknak ab ovo megvan az a hasznuk, hogy találkoznak a látók és a látássérültek.*

– Így van, nem is értem, miért fél ettől a többi látássérült szervezet. Nekünk ez a világ legtermészetesebb dolga. És nem kellett hozzá napokon át törni a fejünket, hogy úristen, találjunk már ki valami igazán ütőset! Nem, csak úgy jött magától. Eszünkbe sem jutott, hogy a hordozókendős tanfolyamhoz külső oktatót keressünk, miközben volt rá saját szakemberünk.

Mi a kollégáimmal folyamatosan figyeljük a tagságunkban jelentkező kompetenciákat. Rég elültettem bennük, hogy mindenkinek legyen kihegyezve a füle arra, mivel foglalkoznak a látássérült tagok. Ha valaki jön beiratkozni, mindig rákérdezzük: mi érdekl, mit szeret csinálni, és ezeket az információkat megosztjuk egymással, aztán támaszkodjunk is rájuk. Lehet, hogy az új tagunk még nem tud önállóan közlekedni, viszont ha tud előadást tartani, akkor érte megyünk, és behozzuk. Ez rég beépült a szervezeti kultúránkba.

– *Nem unatkoztatok abban az időszakban, mert ha jól emlékszem, egy másik projektet is ekkor indítottatok el.*

– Igen, így jött ki a lépés. Ez volt a „Látássérültek közösségi mentorainak képzése és foglalkoztatása”, amit röviden csak a „Közösség lámpásai” projektnek hívtunk.

– *Lírai elnevezés, Gárdonyi Géza jut róla eszembe, aki „A lámpás” címmel jelentetett meg egy önéletrajzi ihletésű kisregényt a maga tanítóságáról. De sokan mások is használták ezt a szimbólumot mindazokra az emberekre, akik fényt árasztanak maguk körül. De milyenek vajon a közösség lámpásai?*

Az együttlét energiát ad

A kispesti lámpás klub összejövetelén

– Ők elkötelezett és felkészített emberek, akiket a közösség létrehozására és vezetésére képeztünk ki. Annyiban más a feladatuk, mint egy hagyományos klubvezetőé, hogy itt a közösség mentorálása van középpontban, nem pedig az egyes embereké. Ezt nagyon fontos cél, hiszen a vak és gyengénlátó emberek gyakran elszigetelten élnek lakóközösségükben. Erősen korlátozottak tehát a társas kapcsolataik, minimális a mobilitásuk, nekünk pedig látássérült egyesületként az is feladatunk, hogy felkutassuk őket és segítsük a közösségbe szerveződésüket. Hogy teremtsünk számukra egy olyan közeget, ahol otthonosan érzik magukat, ahol megbízható és empatikus sorstársakra találnak.

Tehát a lámpásaink egyrészt lámpások a vakok számára, akiket motiválnak, hogy kimozduljanak a passzivitásból. Segítenek nekik ezzel az élethelyzettel megküzdeni, hiszen nem tudja mindenki elfogadni egyből a gyógypedagógus és pszichológus tanácsait, hanem hárít, tiltakozik.

És erre pont jó egy ilyen köztes munkatárs, egy közösségi mentor, aki nem pszichológiai meg gyógypedagógiai szemszögből közelíti meg a témát, hanem csupán azt mondja, hogy gyere a közösségbe, mert közösséghez tartozni jó, és akkor majd meglátod, hogy érzed magad. Eljössz velünk egyszer-kétszer kirándulni vagy a múzeumba, és utána talán már lesz bátorságod meg akarated fehér bottal közlekedni. Később pedig talán munkát is keresel, mi pedig itt vagyunk melletted és fordulhatsz hozzánk.

– *Én úgy gondolom, hogy a lámpások a többségi társadalom számára is utat mutatnak azzal, hogy láttatni tudják, milyen helyzetben van egy látássérült ember, milyen segítségre van szüksége, és mit kellene érte tenni. De arra*

is rávilágítanak, mi mindenre képesek a látássérültek szerencsés csillagzat alatt.

– Egyetértek. Például arra, hogy köztük is sokan szívesen építenek közösséget, és képviselik a sorstársaikat. Erről az elképzelésünkről először is értesítettük az önkormányzatokat, akkor, még mielőtt benyújtottuk volna a pályázatot. Írtunk a budapesti kerületek polgármestereinek egy lírai hangvételi levelet arról, hogy ezt a programot tervezzük, és tőlük elvi jóváhagyást kértünk. Pénzről nem ejtettünk szót, csupán egy együttműködési szándéknyilatkozatot kértünk, mert plusz pontot ért minden ilyen. Ecseteltük, hogy nekik miért lenne jó, hiszen információkkal tudnánk szolgálni a helyi esélyegyenlőségi programjukhoz, amelynek frissítése minden településnek kötelező.

A kistérségi társaságaink vezetőinek egyúttal a lelkére csomóztuk, hogy addig be ne jöjjenek a VGYKE épületébe, amíg ezt a nyilatkozatot meg nem szerezték. Nem tudtuk elképzelni, hogy ott, ahol már van működő kapcsolat az önkormányzat és a VGYKE között, elutasítanák a kérésünket.

– Jó érzésű ember nem is tudna erre nemet mondani. Vagy mégis volt ilyen?

– A dolgok sajátos összejátszása miatt az összes belső kerület vezetője ilyen volt. Később tudtam meg, hogy az ellenállás abban gyökerezett, hogy többen megégették már magukat EU-s pályázattal, mert késve kapták meg a beígért támogatást. Ezért amikor meghallották, hogy esetünkben TÁMOP pályázatról van szó, akkor hanyatt-homlok menekültek. A TÁMOP mozaikszó különben ennek a rövidítése: Társadalmi Megújulás Operatív Program. Egyébként is úgy lehettek vele, hogy mi is most tanuljuk ezt, képtelenség, hogy egy ismeretlen civil szervezet képes lenne megfelelően elkészíteni bármilyen EU-s pályázatot. De így is elég együttműködőt tudtunk felmutatni, és nyertünk. 2012 őszén aztán közbeszerzési eljárásban kiválasztottuk azt a képző intézményt, amely az öthónapos felkészítést tartotta, emellett pedig elkezdtük toborozni és interjúztatni a résztvevőket.

Intenzív és minőségi képzést tartottunk

A célcsoport kétféle életkorú társaságból került ki: egyrészt azokból a 25 év alatti, pályakezdő fiatalokból, akik rehabilitációs ellátásban részesültek, illetve a GYES-ről vagy GYED-ről visszatérő anyukákból. Másrészt az 50 év feletti munkanélküliekből. Kritérium volt mindkét esetben a megváltozott munkaképesség, de nem volt kritérium a látássérültség.

– Hogyan?

– Mert a lámpás klubok vezetését ugyanúgy látó-látássérült párban képzeljük el, mint ahogy a tréningek tartását.

– Ezt a lírai címet ugye ti adtátok a pályázatnak, de nyilván nem így volt meghirdetve. Mindig az a döntő faktor, ha megjelenik egy pályázat, hogy

rájönnék-e a különböző helyen élő emberek, hogy beleférne ebbe az ő aktuális programjuk, vagy nem jönnek rá. Sokan már itt elhasalnak.

– Hát, ez abszolút nem fogyatékosoknak volt kiírva. Egy árva szó nem volt a kiírásban a fogyatékos emberekről. Ez is egy munkaerőpiacra segítő program volt, mint az összes többi, és a képzés volt a téma. Csak a célcsoport volt jobban körülhatárolva, úgy, ahogy az előbb felsoroltam. Meg sem említették tehát, hogy a vakok ebbe beleférnének. Én meg azt gondoltam, hogy 25 év alatt meg 50 év fölött is van látássérült, meg GYES-ről visszatérő és inaktív is van.

– *Mennyi pénzt nyertetek erre a projektre?*

– Hetvenöt millió forintot, ami a második legmagasabb összeg a Partnerünk Európa után. Viszont szükség is volt rá, hiszen ez egy nagyívű projekt volt sok-sok szereplővel. Azt vállaltuk, hogy harminc főt kiképzünk. Minthogy munkanélküliek voltak, ez idő alatt megélhetési támogatást kaptak, tizennyolc főnek pedig vállaltuk a továbbfoglalkoztatását is. A képzés rendkívül intenzív volt és öt hónapig tartott 2013 januárjától kezdődően. Minőségi oktatást biztosítottunk a résztvevőknek, végig kiscsoportban tanulhattak, közben mentori támogatás is a rendelkezésükre állt. Júniusban indult el a foglalkoztatás, de még ekkor is voltak kísérő modulok, például konfliktuskezelés és szupervízió, éppen azért, hogy így is tudjuk támogatni az ő munkájukat. Ez így ment még 3-4 hónapig. A foglalkoztatásuk november 30-ig tartott, utána pedig az egyesület fölvette őket saját állományába, munkaviszony keretében, mert továbbfoglalkoztatási kötelezettségünk is volt. Addigra már sikerült olyan együttműködések kialakítani az önkormányzatokkal, amelynek folytán forrást tudtak nyújtani számunkra, ami nagy segítség volt, illetve ma is az.

– *Hány közösségi lámpás működik napjainkban? Minden kísérlet sikerrel végződött?*

– Azt nem mondanám, de Budapesten így is működik tíz klub közel 20 lámpás kollégával, a kistérségeknél pedig dolgozik egy közösségi mentor a régiek közül, Budaörsön. Ezt is szép eredménynek tartom, hiszen már rég befejeződött a pályázati időszak, és mindez jelentősen növelte a látássérült emberek lehetőségeit, javította életminőségüket, és az ott élők érdekképviseletének is egyik kiindulópontja. Némi bajban voltunk akkor, amikor be akartuk illeszteni

*Együtt majd csak rájövünk!
Pillanatkép a VII. kerületi klubból*

a közösségi mentorainkat a bértámogatás rendszerébe, mert ilyen elnevezést nem ismer a Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere, azaz a FEOR. Hosszú-hosszú ideig kutakodtunk, vajon mi illene rájuk a legjobban, mert nem akartunk leragadni az adminisztrátornál, hiszen nem azok. Így találtunk rá végül a „községi civil szervező”-re, ami egész jól kifejezi a munkájuk lényegét, így lettek ők a 4229-esek a FEOR-listában.

Tudásátadás az akadálymentesítésről

– *Mi volt az a következő téma, amelynek a megvalósításához lehetőséget kerestetek?*

– A fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés, amit nagyon fontosnak tartottunk. Ezért roppant megörültünk, amikor rátaláltunk az erre vonatkozó FSZK-s pályázati kiírásra. Még az sem riasztott vissza, hogy ez december közepén volt, és január 2-án már fel is kellett tölteni pályázatunkat az FSZK honlapjára. Még karácsonykor is írtunk, nehogy lemaradjunk a beadásról.

Ezt a pályázatot kivételesen a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlősége Nonprofit Kft.-hez kellett benyújtani, mert a fő cél az általuk kidolgozott fogyatékosügyi és esélyegyenlőségi továbbképzések tudásanyagának elterjesztése volt. Ide csak azok a szervezetek pályázhattak, amelyeknek már volt európai uniós pályázati gyakorlatuk, és amelyek maguk is akkreditált felnőttképző intézmény voltak.

– *Mi volt a pályázat címe, és hányféle képzést vállaltatok?*

– A pályázatunkkal visszanyúltunk a hagyományainkhoz, ezért a „Tudás és kompetencia 2.0” elnevezést adtuk neki, amire 10 millió Ft-ot nyertünk. Kilenc témával indultunk, de kettőt menet közben le kellett cserélnünk. Hamar kiderült például, hogy bármilyen jó az egészségügyi képzé-

A vezetősáv jelzései: a csíkos rész a folyamatos haladást jelöli, a félgömb alakú a veszélyt, például a járda szélét

sünk, nem volt az a munkahely, amelyik három napra elengedte volna az orvosait vagy a nővéreit. De így is tartottunk hét különféle képzést 19 csoportnak, és a projekt végére kiadtunk 182 tanúsítványt. Az „*Esélyteremtő kapcsolati tréning*” és a „*Kommunikációs hídépítés ép és fogyatékos személyek között*” című képzésekben önismereti, kapcsolatépítési témában adtunk ismereteket. Húsz-harminc informatikusnak pedig Szántai Károly tartott kitűnő honlap-akadálymentesítési tanfolyamot. Mérnököknek a kert- és szabadtéri tervezésről, valamint az akadálymentes út- és vasúttervezésről tartottunk tréninget. Valamennyi képzésünk akkreditált és ingyenes volt, a mérnök továbbképzéséért a Magyar Építész Kamara továbbképzési kreditpontot adott. Szinte valamennyi csoportban lehetett fogyatékossgal élő résztvevőt, az oktatók között pedig látássérült szakembereket találni, ezért helyszínül akadálymentes, jól megközelíthető épületeket választottunk. A képzési anyagainkat elektronikus és bárki számára hozzáférhető formátumban adtuk át a hallgatóinknak.

Úgy gondolom, hogy mindez rendkívül hasznos volt, és ma is szükség lenne rájuk. A képzések tartása egyébként nagy potenciálja a VGYKE-nak, ha lenne rá forrásunk, ma is folytatnánk a közszférában és az üzleti életben.

– *Hat sikeres európai uniós pályázatot kevesen tudtak ebben a körben abszolválni. Konkrétan én egy látássérült egyesületet sem tudok említeni. Mi kellett hozzá szerinted a képzettségen kívül?*

– Kreativitás, előrelátás és kitartás. Amire a Partnerünk Európa pályázatot benyújtottuk, az például úgy volt kiírva, hogy „*Hátrányos helyzetű, elsősorban roma fiatalok integrációját segítő TÁMOP pályázat*” Erre így kapásból nálunk senki nem jelentkezett volna. Én viszont azt mondtam, hogy mi olyan hátrányos helyzetűek vagyunk, hogy csak na! Egy látássérült személy szerintem – a speciális élethelyzetéből adódóan – többszörösen halmozott hátrányos helyzetből indul a munkaerőpiacon. Mindent meg kell tehát próbálni.

– *Ki írta a VGYKE EU-s pályázatait?*

– Soha nem egyetlen ember, mindig egy team. Az elsőt azt én írtam, meg egy pályázatíró cég, a másodikat is én írtam, de abban már Németh Orsi és Répássy Helga közül is részt vett valaki. Ami a lényeg: akkor már nem kellett pályázatíró cég, azt teljesen belső erőforrásból valósítottuk meg. Ettől kezdve Orsi volt a projektfelelős, de mindig felzárkózott mellé egy-két ember: Berke Móni, Veres Kata, Nyikes Fatime, vagy bent a lányok. Viszont ő dolgozott ezeken a legtöbbet, ő volt a team szakmai vezetője, aki összefogta a szálakat. Azért is jó, hogy többen törtük a fejünket ezeken a témákon, mert volt, hogy Orsi két pályázatot például be sem akart adni. Nem csoda, hiszen mindegyikben volt néhány fura megfogalmazás vagy megvalósíthatatlannak tűnő elvárás. De hát épp a közös gondolkodásban van a VGYKE egyik legnagyobb erőssége.

Fotó: Molnár Béla

SZOLGÁLTATÁSI PALETTÁNK

ÜGYFÉLSZOLGÁLAT

A vízvásztó

Ügyfélszolgálat – az a hely, ahonnan segítséget remélünk. Döntő az itt szerzett benyomás, hisz elsőre még a telefonhoz is elfogódottabban nyúl az ember. Ha létrejött a kontaktus, utána hajlamosak vagyunk az egész szervezetet annak alapján megítélni, amilyen fogadtatásban részesültünk. Az itt dolgozók mindennap komolyan megméretnek, különösen, hogy számos olyan háttérfeladatot is ellátnak, amelyekről ezt nem is gondolnánk.

Beszélgetés az irodában

Tisztában van ezzel a VGYKE vezetése is, ezért különlegesen felkészült munkatársakra bízta e feladat ellátását. Mészáros Gyöngyi évtizedekig dolgozott a Magyar Postánál, illetve a MATÁV-nál és utódainál a frontvonalban. Távírásként kezdte, majd a Budapesti Tudakozó Központban lett csoportvezető. Ide tartozott a belföldi tudakozó, a nemzetközi tudakozó, a tudakozó plusz és az ébresztő szolgáltatás is, nemcsak nappali, hanem éjjeli készenléttel. Kollégái, Benke Richárd és Leány Ferenc érzékenyítő foglalkozásokon edződtek, ahol a legkényesebb témák is szóba kerültek.

Mészáros Gyöngyi és Leány Ferenc megbeszélést tart

A látássérült érdeklődők speciális problémáira ők tudnak kompetensen felelni, minthogy ők maguk sem látnak, Gyöngyi pedig azokat a munkafázisokat végzi, ahol szükséges az éleslátás. Ezért és sok másért is állítják: épp így alkotnak jó csapatot.

Kihez is forduljak? A hölgy teljes elmélyüléssel magyaráz egy ügyfélnek, kollegái pedig a fülhallgatójukból áradó szövegre figyelnek. Addig legalább nézelődöm, nem gyakran látni ilyen falra festett vidám tájképet. Feldobja a napját annak, akinek van még látásmaradványa, a többieknek meg úgysis elmeséli valaki.

Az óvodások még nem diszkriminálnak

Richárdot valaha az érzékenyítő csoport tagjaként ismertem meg.

– *Mi a legmarkánsabb emléked ebből az időszakból?* – fordulok hozzá.

– Az, hogy az óvodások még nem diszkriminálnak – válaszolja. Keserédes megállapítás: egyszerre nyilvánul meg benne a jó és a rossz érzés.

– *Manapság is jársz érzékenyíteni?*

– Igen, de már csak önkéntesként.

– *Hogyan telt a mai munkanapod?*

– Nem volt túl mozgalmas, mert legtöbbit statisztikakészítéssel foglalkoztam. A tavalyi segédeszköz pályázatról készítetek statisztikát. Ezt a kerületi önkormányzatnak fogja továbbítani a VGYKE. Nem túl szórakoztató adatokat keresgetni, de fontos, hogy számokkal is alá tudjuk támasztani az egyesület munkáját; ezek minden közhasznúsági beszámolóban megjelennek, és nem lehet velük vitába szállni. Emellett tudtam kicsit a hírlevélbe is dolgozni, programokat kerestem.

– *Hogy tudsz annyi testhezálló információt kibányászni az internetről?*

– Kezdetnek beírom a keresőbe, hogy „Budapest és környéke”, plusz egy hétvégi időpontot, mire millió találatot dob ki a rendszer. Az első hatban benne lesznek a főbb programoldalak, és már csak ott kutatok tovább. Ilyenekre gondolok, mint a program-soroló, a budapest.lap.hu vagy a port.hu. És ezt kiegészítjük azzal, amit még jöttünkben-mentünkben hallunk, meg amiket mások küldenek. Ha minden anyag összejött, akkor rövidítünk és szelektálunk, majd megszerkesztjük a végső változatot.

Főállású hírkeresők

– *Egy nap hány ilyen hírt szoktál kigyűjteni?*

– Rendkívül változó. Azt mondanám, hogy nullától tizenkettőig terjed a skála. Szezonja is válogatja, mert vannak időszakok, amikor nincsenek nekünk való hírek.

– *Ügyfelekkel is beszéltél napközben?*

– Volt itt egy hölgy, aki a pályázattal kapcsolatban érdeklődött. Az egyesület ugyanis támogatást nyújt a vakok általános iskolája és óvodája táborozóinak, ha van a családjukban VGYKE-tag. Odaadtam neki egy adatlapot, de elnézést, rohanok, mert letelt a munkaidőm.

– *Köszönöm az információkat, Leány Ferenctől is érdeklődöm a témáról – búcsúzom Richárdtól, és átmegegyek a kollégájához.*

– *Mondd, Feri, jár neked az MVGYOSZ hírlevele?*

– Természetesen.

– *Mennyire hasonlít ez a tiétekre?*

– Náluk is van saját rész, amit ők írnak, és olyan is, amelyben átvett anyagok kapnak helyet, ez a „Vendégoldal”. Nagyjából hasonló a VGYKE hírlevele is, de törekszünk a saját arculatra. Nekünk például van egy „Apró hírek, programmorzsák” című felületünk, ami színes hírekről és programokról szól. Nekik vannak heti könyvajánlóik, írásaik kerek évfordulókról, nekünk meg van narrációnk, és így tovább. Mindkét hírlevél hordoz magában egyediséget, és jól meg tudja szólítani a saját olvasótáborát.

– *Ti is közöltök szövetségi híreket?*

– Hogyne, mindenképpen.

– *És nem veszik zokon?*

– Nem, hiszen ez feladatunk is. Ha valami a teljes látássérült társadalmat érinti, érdekünk leadni. Persze mindig feltüntetjük a forrást.

– *Váltunk át a klasszikus ügyfélszolgálati munkára. Megkérdezitek a telefonban, hogy tag-e valaki, vagy bárkinek adtok információt?*

– Ez sokszor kiderül a beszélgetésből, de nem kizárólagosan a tagok támogatása a célunk, tehát nem tesszük fel ezt a kérdést.

– *Igaz is, hiszen a VGYKE közhasznú szervezet, ami azt jelenti, hogy minden hozzá fordulónak kell a célsoportból szolgáltatást nyújtania. Hány éve is dolgozol az egyesületnél?*

– Tíz éve.

Benke Richárd telefonál

A leghajmeresztőbb kérdésről

– *Vissza tudsz emlékezni arra, mik voltak a leghajmeresztőbb kérdések?*

– Nem használom ezt a kategóriát, egyszerűen azért, mert beleélem magam a másik helyzetébe. Amikor az ember hirtelen látássérültté válik, akkor úgy összekuszálódnak a dolgok, ami egy ép ember számára elképzelhetetlen. Én viszont tudom, mit élhet át, ezért minden kérdést helyénvalónak találok. Ekkor olyan támpontot kell adnunk, ahonnan el tud indulni. Ha befejezzük a beszélgetést vagy

kimegy az ajtón, azt kell éreznie az ügyfélnek, hogy kapott valamit, és a jövőben is számíthat rá.

Sokszor jelentkezik kétségbeesetten olyan személy, aki az aliglátó szintjére került. Látó életmód szerint szeretne még élni, de sajnos már nem lát annyit, amennyiről úgy gondolja, hogy lát. Ez a legnehezebb időszak, mert észleli, ahogy ez a képessége cserbenhagyja, és teljesen újjá kell szerveznie az életét. Régebben elég volt körülpillantania, és már fel is mérte, hol van, vagy épp mit lát a monitoron. Mostantól viszont nem tudja szemmel követni a képernyőt sem, így, ha számítógépezni akar, át kell állnia a képernyőolvasó használatára, ami nem könnyű, de ebben is próbáltunk segíteni.

– *Ez azt jelenti, hogy leültetitek egy kompjúterhez?*

– Nem, azt nem, de elmondjuk, hol talál neki való tanfolyamot.

A kávéfőző titka

– *Ahhoz is adtok tanácsot, hogy milyen fehér botot vegyen?*

– Ha kérdezi, persze, de másban is felvilágosítjuk. Egy ügyfél például azzal keresett meg nemrég, hogy kávéfőzőért megy a Media Marktba, mit ajánlanék.

– *Ilyen tájékozott vagy kávéfőzők terén?*

– Nem mondanám, de át tudtam adni neki a személyes tapasztalataimat. Ő eredetileg egy magyar gépre gondolt. Találkoztam már ezzel a típussal, így tudom, hogy oldalt van a csőre, nem szemben, oldalvást pedig nehéz kiönteni a kávé. Az enyém viszont pont úgy néz ki, ha kiveszed a kis talpából, mint egy normál kávéfőző. Az, amiben hagyományosan gázon főznek, csak épp elektromos. Ennek közepén van a csőre, tehát könnyű használni, ami különösen fontos a reggeli rohanásban, ha nem akarjuk magunkra önteni a forró frissítőt.

– *Ó! Ilyenről valóban nem kapni felvilágosítást másutt a hétköznapi életben.*

– Na, utána meg is vette az illető, és abszolút elégedett vele.

– *Gondolom, ma sem hagytak benneteket az ügyfelek unatkozni.*

– Valóban nem, sok megkeresésünk van. Ma egy hosszú történet végére került pont. Egy olyan hölgy járt itt, akivel már háromszor-négyszer is beszélhettem. Eredetileg a közlekedés miatt hívott fel, aztán más problémák is felszínre kerültek. Beszélgettünk vagy tíz percet, legközelebb megint tíz percet, a harmadik téma pedig olyan bonyolult volt, hogy felajánlottam további segítségnyújtásomat. Mondtam, hogy nézzen be, személyesen hátha eredményesebbek leszünk. Ma eljött, és a végén belépett hozzánk tagnak.

– *Szép történet. Az előzmények meggyőzték őt, hogy ez olyan hely, amivel érdemes közelebbi kapcsolatot fenntartania.*

Végre leülök Gyöngyi asztalához, és felteszem a kikerülhetetlen kérdést: Mióta dolgozol az egyesületnél?

– 2013 márciusában léptem be – hangzik a válasz. – Négyórás, beosztott mun-

katársként kezdtem, majd nyolcórás lettem és vezető. Volt idő, hogy heten is dolgoztunk itt, mára csak hárman maradtunk, és 2016 decembere óta egyedül vagyok látó.

Harmincnégy gyakori kérdés

– *Ezért is roppant hasznos az az összeállítás a honlapon, amely harmincnégy részben taglalja a legfontosabb jogi és gyakorlati tanácsokat. Nagy segítséget jelent ez azoknak, akik tudják használni az informatikát.*

– Nos, igen, hiszen akárcsak másutt, nálunk is felmerülnek ismétlődő kérdések. Készítettünk tehát egy „GYIK”-et, azaz egy listát a „Gyakran Ismételt Kérdések” összeírásával. Sok témában itt már egyedül is tud boldogulni az ügyfél, és megspórol magának pár percet vagy órát. A problémák nagysága ugyanis burjánzó, kezdve az állami támogatásokkal, folytatva az utazási kedvezményekkel, a segédeszközkhöz jutással, egészen a különböző ügyek intézéséig.

A tájékoztatást természetesen azzal indítjuk, hogy miért előnyös belépni hozzánk, és mit kell tennie annak, aki tag szeretne lenni. Majd felhívjuk a figyelmét az ingyenes hírlevelünkre, amiben később követheti a legfontosabb változásokat és a legtesthezállóbb programokat. Érdeklődés esetén ezzel mindjárt a köldökzsinórt is megteremtettük kettőnk között. Ezután következnek az olyan témák, hogy ki igényelhet fogyatékosági támogatást, közgyógyellátást, parkolási igazolványt, mit kell csatolni a kérelemhez, és így tovább. Még arra az esetre is felkészültünk, hogy: „Nem ismerem a pontírást és nem tudok számítógépet sem használni, ezért hangoskönyveket szeretnék olvasni, hol található ilyeneket?”

– *Nem kis területet kell átlátni és követni, amit megnehezítenek a gyakori változások.*

– Pontosan így van, és ez a munkánknak csak egy szelete. A tagfelvétel a másik, a beadványok kitöltése a harmadik, a hírlevélkészítés a negyedik, az adományszervezés az ötödik, de nehéz is ezt összeszámolni. Alkalmanként kedvezményes jegyeket is osztunk narrált színházi, cirkuszi előadásokra, kedvezményes vásárlásra jogosító kuponokat, illetve adományokat felajánlásokból.

– *Mondanál néhány ügyféladatot a 2016-os évről?*

– Nos, ami az ügyfélforgalmat illeti, személyesen hatszáznegyven ügyfélnek, telefonon közel ezer ügyfélnek, postai úton hétszázshetvennégy ügyfélnek adtunk információt. Taglevelet kétszer küldtünk ki, emailt pedig 1847 alkalommal. Kezeltünk 169 pályázatot, amiből 91 jelentkezés a segédeszköz pályázatunkra érkezett. Eziránt mindig nagy az érdeklődés. Legutóbb hetvennégyen kaptak pénzbeli támogatást 1 millió 300 ezer forint értékben.

– *Hallottam, hogy pályázatról kérdezett az iménti férfi is. Milyen pályázatok vannak most, júniusban? Mivel keresnek meg ilyenkor benneteket?*

Pályázatot írnak, e-mail címet generálnak

– Most éppen arról volt szó, hogyan kérhet az ügyfél gyermeke táborozásához támogatást, különben pedig folyamatosan vannak pályázatok. Év elején az Erzsébet programmal indulunk, ami kedvezményes üdülést jelenthet a fogyatékossgal élőknek és nyugdíjasoknak. Két éve már csak elektronikusan lehet beadni, és Ági megkért minket, segítsünk a tagjainknak. El lehet képzelni, hány idős, vak ember tudná ezt otthon megcsinálni, szkenneléssel együtt! Ilyenkor egyből e-mail címet is generálunk nekik.

Az előkészület egyébként azért is hosszadalmas, mert meg kell értetni az emberekkel, hogy hozzanak magukkal minden dokumentumot, és csináltassanak fényképet, különben elesnek a lehetőségtől. A fotózást különösen nehezen fogadják el a vakok.

Ezt követte a Vaklakás pályázat, amelynek május 9-ig volt a beadási határideje. Ez egy hosszadalmas folyamat, körültekintő munkát igényel. Nem elég, ha azt bizonyítják, hogy a család összefog, árajánlat kell, cég kell, számla kell és igazolások a látássérültségről, a bevételről, valamint másolat a tulajdoni lapról.

– *Mire lehet támogatást kérni?*

– Lakásfelújításra, lakásvásárlásra, még hitelkiváltásra is, de csak budapesti lakosoknak. Én magam ezelőtt nem ismertem a látássérültek élethelyzetét, így teljesen a kollégáimra hagyatkozom. Szerencsére nagyon jól összeillünk minden vonatkozásban, szellemi, értelmi és érdeklődési szinten is. Annyira egymásra hangolódtunk, hogy optimális munkamegosztás alakult ki köztünk. Feri nélkül el sem vállaltam volna a csoportvezetést. Tőle és Ricsitől én még mindig tanulok. Nagyon sok mindent újítottunk mi itt.

– *Mesélj, kérlek!*

– Például a hírlevelet. Régebben nem ilyen volt, sem a felépítése, sem a tartalma. Ahogy most látod, az évek munkája. Azt, hogy „Apró hírek, programmozás”, ami a hírlevél lelke, például én találtam ki. És benne vannak ebben a jó kapcsolataim is, amelyek révén más csoportokban dolgozó vagy már nem is itt lévő kollégák is küldenek időnként ezt-azt, amit a Facebookon találnak. Nem írnak semmit, csak hogy „Hírlevél”, én meg vissza, hogy „Kösz, tesszük”.

– *Tavalgy hetvenkilenc alkalommal adtatok ki hírlevelet, vagyis hetente több is megjelent.*

– Így van, pedig elég ritkaság, hogy hárman lennénk itt egyszerre. Ricsi időnként érzékenyíteni megy, Feri meg osztott munkaidőben dolgozik, mert négy órában rehabilitációs tanácsadó. Egy ideje el is látogatunk a tagokhoz a lámpás klubokba, amit mi kitelepülésnek hívunk. Ekkor alakulhatnak ki igazán személyes kapcsolatok, és a hivatalos dolgok elintézésén túl – mint amilyen a tagdíjbefizetés – az érdeklődők jobban betekinhetnek a munkánkba, mi pedig az ő életükbe. De ellátogatunk olyan intézményekbe is, ahol látássérültekkel foglalkoznak, például a vakok általános iskolájába és a Vakok Állami Intézetébe.

Az irodában én vagyok bent egyébként legtöbbször, amire szükség is van. Most például a gyerekek miatt megugrott a belépők száma. A tagfelvétel különben ren-

geteg adminisztrációval jár. Az alapadatokon túl ugyanis többféle információt begyűjtünk, hogy jobban megismerjük a tagságunk helyzetét, állapotát és igényeit. Ha ezzel megvagyok, elkészítem a tagkönyvet és megtörténik a tagdíj befizetése. Ezután beírok mindent a tagnyilvántartóba papír alapon és elektronikusan is.

Nemcsak egy adat a papíron

A befizetéseket csak én kezelhetem, és a postára is én megyek befizetni. Egyszer kiszámoltam: minden egyes tagsági bélyeg kiküldéséig hatszor írom le ugyanazt a nevet.

Az a jó az ügyfélnek, ha éppen itt van mindkét fiú, mert így fele annyi idő alatt sikerül rendezni az ügyfélkapcsolatot. Amíg én kitöltöm a papírjait, addig ők elmondják, hogy mi a hírlevél, mikor jelenik meg, milyen rovatai vannak. Ha ismertetjük a narrációs rovatot meg az apró hírek rovatot, akkor már iratkoznak is fel a hírlevélre. Mi meg elmagyarázzuk pontról pontra, hogy tud otthon regisztrálni. Ha olyan kerületben lakik, ahol van lámpás klubunk, azzal a lendülettel, ahogy a hölgy vagy úr elment, felhívom a kerületi klub vezetőjét, hogy egy új tagot köszönthetünk sorainkban, kérlek, vegyétek fel vele a kapcsolatot. Ha kiderülnek érdekességek, például, hogy ő zenetanár, és vállalja, hogy zenélne, ezt is megadjuk a látássérült klubnak.

Tehát az, hogy felveszek valakit az egyesületbe, az nem egyenlő az adatok rögzítésével. Arra törekszem, hogy aki hozzánk belép, érezze: egy kis közösség tagjává vált, nemcsak egy adat a papíron. Nem egyedül én gondolkozom így különben, ugyanígy gondoljuk mind a hárman.

Fotó: Molnár Béla

Segédeszközzel támogatunk

A segédeszköz annak, aki nem lát, jóformán az életet jelenti. Mert az ember boldogulni akar akkor is, ha beteg lesz, vagy valami baj éri. Lehetőleg egymaga, önállóan, hiszen ez a felnőttiség lényege.

Mindenki nagyon leleményes, amikor átmeneti az állapot – ha mondjuk be van gipszelve a lába –, fog egy könnyebb széket, és fél lábon ugrálva megy a kiszemelt tárgyért, még büszke is magára és nevet a helyzeten. Tudja, hogy ez hamarosan elmúlik, és hogy együttal teszteli magát: a lelki teherbírását és a testi ügyességét.

Még egy családtagot, szomszédot is megkérhet, hogy segítsen – a jó kapcsolatot csak erősítik az ilyen esetek, mert ma nekem, holnap neked.

Más a helyzet azonban, ha valaki nem képes ilyen könnyen helyettesíteni valamely testrészét vagy érzékszervét, ekkor állandó és professzionális megoldásokat kell megtalálnia. És itt jön be a szolidaritás és segítségnyújtás kettőse. Egy társadalom csak úgy működőképes, ha az egészségesek segítenek a betegeknek, a nagyok a kicsiknek, a fiatalok az időseknek. Ez nyilvánvaló, a segítség mértékének megítélésében azonban nagyok az eltérések. Bár a szociológiai felmérések szerint az emberek leginkább a vakokkal érznek együtt a fogyatékosággal élők csoportjai közül, állami szinten ez igazán nem nyilvánul meg. Még ma is csupán néhány esz-

közt támogat a társadalombiztosítás, és ezek minőségével sem felhőtlenül elégedettek az érintettek. Elsősorban a fehér botot támogatják, jóllehet nemcsak a gyalogos közlekedést tekinthetjük az emberi élet alapvető szükségletének, hanem például egészségi állapotunk ellenőrzését és az informálódást, tanulást is. Érthető hát, ha a vakokat és gyengénlátókat tömörítő szövetség mindig is kötelességének érezte, hogy bevételei egy részéből segédeszközökhöz juttassa a tagjait.

Összecsukható, amerikai fehér bot

Megtaláljuk és támogatjuk a segédeszközöket!

Ezzel vajon jól látni?

A VGYKE természetesen folytatja ezt a tradíciót. Van is teendője, mert ma már rengeteg fajta életvitelt könnyítő eszköz létezik, amiket fel kell kutatni, be kell mutatni és el kell juttatni az emberekhez. Hogy mit nevezünk segédeszköznek és mit életvitelt megkönnyítő eszköznek, az igazából döntés kérdése, így az is, hogy mi kerül föl az OEP segédeszköz listájára. A helyzet javulásához először is szemléletváltásra, majd bőkezűbb a finanszírozásra lenne szükség.

Addig is, „Magad uram, ha szolgád nincsen!”, a VGYKE nekiállt önmaga felkutatni a kedvezményes lehetőségeket. Ezekről az információkat pedig két célcsoporttal is megosztotta: egyfelől a látássérültekkel, másfelől a döntéshozókkal, hogy megismerjék a korszerű termékeket, és valós képet alkothassanak.

Fodor Ágnes 2017-ben meg is fogalmazta a Fogyatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsa (FESZT) egyik ülésén, hogy szükséges lenne új típusú eszközök támogatására is. A következő eszközök és szoftverek felvételét javasolta a támogatott listára:

- nagyítók, speciális szemüvegek, videónagyítók
- beszélő eszközök, vérnyomásmérő, vércukormérő, színfelismerő
- távkapcsoló az utcai közlekedési lámpák működtetéséhez
- beszélő és nagyító szoftverek, iPhone, laptop, tablet és okostelefon.

A téma fontosságára tekintettel a VGYKE szervezetén belül 2017-ben operatív vezetői szintre emelték a segédeszköz ellátást, amelynek teendőivel Eleki Abigélt bízták meg.

Mit tettek? Mikor tették?

2005

Látogatást szerveztek a neves rehabilitációs szakvásárra, a REHA Hungary-ra. Együttal külön standon tájékoztató anyagokat mutattak be a vásár látogatóinak.

2006

Összehozták tagjaikat az eszközforgalmazó cégekkel, hogy sikeresen induljanak a Fogyatékos Gyermekekért Közhasznú Alapítvány, a FOKA pályázatán. Emellett háromszor rendeztek segédeszköz bemutatót az MVGYOSZ székházában, ahol több cég képviselője is jelen volt, és ki lehetett próbálni az eszközöket. Az első esemény iránti példátlan érdeklődés nyomán a másik kettőre már az ország minden részéről tolongtak a látássérült emberek.

2007

Az egyesület közel 600 ezer Ft-ot kapott az MVGYOSZ-tól a személyi jövedelemadóból beérkezett 1 százalékos arányos elosztása révén. Erre alapozva pályázatot írtak ki kisértékű segédeszközökre. A beérkezett közel 160 pályázatból hetvenet tudtak támogatni.

2008

Arról határozott a VGYKE vezetősége, hogy a tagdíjbevételek felét segédeszköz beszerzési támogatásokra fogja fordítani. Ismét szerveztek segédeszköz bemutatót, amelyen közel tíz forgalmazó cég vett részt. A kistérségi társegyesületek is elkezdtek hasonló bemutatókat szervezni.

Segédeszköz pályázatukra az MVGYOSZ 1 százalékos szja-támogatásából 700 ezer forintot különítettek el. Ezzel negyvenhárom látássérült tagjuk életvitelt könnyítő eszközeinek vásárlásához járultak hozzá. Legtöbbsen a magyarul beszélő termékek (vérnyomásmérő, konyhai- és személymérleg, zsebóra), a nagytűk, audiolejátszók, diktafonok és a számítástechnikai eszközök (szkenner, multifunkciós készülékek) vásárlására nyújtottak be igényt.

2009

Ekkorra hagyománnyá vált, hogy minden év áprilisában segédeszköz bemutatót szervez az egyesület. A vakok szövetségének szja-támogatásból befolyt összeget immár kiegészítették saját tagdíjbevételeik egy részével, és ismét kísérték a segédeszközökre hirdettek pályázatát. Ezt két ütemben bonyolították le, az első fordulónál 1 millió Ft-ot osztottak szét negyvennyolc pályázónak, tizenegyen pedig adományba kaptak digitális diktafont, beszélő számológépet és pendrive-ot.

2010

Januárjában került sor az előző évi segédeszköz pályázat második fordulójára, amelyre hasonló nagyságrendben biztosítottak forrást. Ezt harminc pályázó között osztották szét. Új fejlemény, hogy helybe jött két cég, amelyektől hetente egyszer termékeket lehet vásárolni az irodában. A Hangvilág Kft. áprilisban, a Labrador Bt. pedig novemberben jelent meg áruival, amelyek igen kelendőnek bizonyultak. A cégek szakemberei nemcsak mustrára bocsátották az eszközöket, hanem meg is tanították az érdeklődőknek ezeknek a használatát. Hasonló bemutatásokat a kistérségi egyesületeknek is szerveztek.

A 2010-es adójogszabályok megváltozása miatt az egyesület elnöksége úgy döntött, hogy újabb segédeszköz pályázatát nem ír ki. A Labrador Bt-vel kötött megállapodásnak köszönhetően azonban lehetőség nyílt 200 darab magyarul beszélő lázmérő adományozására.

2011

Az életvitelt megkönnyítő segédeszközök pályázatára hatvankilencen adták be jelentkezésüket, negyvenhat jelentkezőt tudtak támogatni 850 000 Ft-tal. A megpályázható összeg a segédeszköz árának legfeljebb kétharmad része, maximum 60 000 Ft volt.

Folytatódtak a céges árusító napok. A Hangvilág Kft., majd az Alko-soft Bt. tartott bemutatót az ügyfélszolgálati irodában. Utóbbi a német Handy Tech Elektronik GmbH által gyártott eszközöket hozta magával. Ez a gazdasági társaság olyan Braille-kijelzőket állít elő, amelyek a számítógéphez csatlakoztatva,

illetve önálló könyvolvasóként vagy jegyzetelőként is alkalmazhatók. Ezekről előadást hallgathattak meg a jelenlévők, majd kipróbálhatták az újdonságokat. Az ország egész területéről jöttek a programra, főként látássérülteket képviselő szervezetek munkatársai.

2012

Megvalósításhoz érkezett a VGYKE régen dédelgetett álma: az önálló segédeszköz bolt megnyitása. A kialakítás során folyamatosan gyűjtötték a tagság ötleteit, javaslatait, és az előkészületekről folyamatosan tájékoztattak hírlevelükben.

A bolt nevére pályázatot írtak ki, így született meg a „Láthatár – Látássérültek segédeszközeinek tárháza” elnevezés. A bolt a VGYKE Hermina úti irodáival azonos szinten kapott helyet, amely akadálymentesen megközelíthető. Vezetője két szakirányú végzettséggel rendelkező, gyengénlátó munkatárs lett.

Szeptember elejétől próba-nyitvatartással várták az érdeklődőket, majd október 15-én, a fehér bot nemzetközi napján sor került az ünnepélyes megnyitóra. Később a hagyományos árusítás mellett nyílt napokat, termékbemutatókat és egyéb rendezvényeket is szerveztek, majd decemberben többnapos karácsonyi vásárt tartottak.

Tolongtak a vendégek a megnyitón

2013

A Láthatár bolt forgalma egy év alatt meghaladta a 4 millió Ft-ot. Immár egy híján hatvan gyártó és forgalmazó céggel álltak kapcsolatban, és közel 500 féle terméket forgalmaztak. Emellett tapasztalatszerző látogatást szerveztek a bolt

munkatársainak egy Ausztriában működő látássérült szervezet segédeszköz boltjába. Egyre sokasodtak a segédeszköz bemutatók és az ezzel egybekötött rendezvények a kerületi klubokban és a kistérségi egyesületekben.

2014

Ismét ellátogattak az osztrák segédeszköz boltba, ahol a termékeken és a kiszolgáláson túl az úgynevezett „vak darts” sporttevékenységet is megismerték. Ezt követően meghonosították ezt a Láthatár boltban, és sikeres darts versenyeket tartottak ősszel kedvcsinálóként.

2015

Két év kihagyás után ismét kiírtak segédeszköz pályázatot, amire hagyományosan többszörös volt a jelentkezés. A nyertesek között 700 000 ezer Ft-ot sikerült kiosztaniuk, adományként pedig három diktafont adtak át. A bolt forgalma meghaladta az 5,5 millió Ft-ot, a vásárlók száma pedig közel hatszázra emelkedett. Több külső helyszínre is elvitték a bolt kínálatának legjavát: klubokba és egészségnapokra.

2016

Az eredetileg tervezett 700 000 ezer Ft-os támogatásnak több, mint a duplája volt a beérkezett igény. Az egyesület ezért mintegy másfél millió Ft kiosztásáról döntött, aminek érdekében a Fővárosi Önkormányzathoz fordult támogatásért, sikeresen. A pályázat révén jellemzően nem a segédeszköz teljes árát vállalják át, hanem annak csak egy részét. A támogatásra váró eszközök összértéke ez esetben 4 millió Ft volt, és végül 91 pályázóból 74 támogatására nyílt lehetőség. A kérhető legmagasabb összeget 40 000 Ft-ban állapították meg, de akadt, aki csak 4500 Ft-ot kért, mert nem kívánta vagy nem tudta volna kiegészíteni a maximum összeget egy drágább eszköz árára. A támogatott termékek köre: fehér bot (7 db), címkéző toll (3 db), nagyító (1 db), speciális szemüveg (6 db), beszélő színfelismerő (1 db), beszélő zsebóra (7 db), beszélő vércukormérő (6 db), beszélő vérnyomásmérő (12 db), beszélő mérleg (3 db), mobiltelefon (18 db), iPhone (7 db), asztali számítógépház (1 db), szkennel (4 db), lézernyomtató (2 db), nyomtató + szkennel (5db), laptop, notebook, monitor: (4 db), tablet (1 db).

Feltűnő, hogy 2015-höz képest sokkal többen pályáztak informatikai készülékekre, telefonokra, szkennerekre, notebookra és okostelefonra.

Fotó: Archív (Fehér bot, Megnyitó), Molnár Béla

Helmes Renáta először indult a VGYKE 2016. évi őszi segédeszköz pályázatán, és nem tudta, mire számíthat. Egy iPhone okostelefon volt a nagy álma. Miért volt rá szüksége? Mennyi támogatást kapott rá? Mért olyan fontos ez neki? Ezekről a témákról beszélgettünk.

– *Mondd, Renáta, mióta vagy látássérült?*

– Pici korom óta, mert koraszülött voltam, a 30. hétre születtem, és az inkubátorban oxigéntúladagolást kaptam.

– *Uramisten, de hát ezt jó ideje pontosan tudják szabályozni!*

– Igen, de ahol én születtem, a Baross utcai kórházban, ott még nem volt ilyen készülék. Az okozta a problémát, hogy túl sok oxigént kaptam. Ha viszont túl keveset juttattak volna belőle, akkor az agyam éri károsodás. Ráadásul a súlyom is nagyon kicsi volt, mert ikrek voltunk.

– *Az ikertestvéred jól van?*

– Mindketten inkubátorba kerültünk, és ő agyvérzést kapott. Ez sajnos a harmadik napon elvitte.

– *Akkor te a születésed utáni időktől nem látsz?*

– Azért nem teljesen. A bal szememen kifeszítették a megmaradt retinát, ezáltal érzékelttem a színeket meg a különböző akadályokat. Végül is egészen jól láttam nyolcéves koromig, addig, ameddig ez a retinám is el nem kezdett leválni. De amióta ez megtörtént, mindkét szememmel csak fényt érzékelek.

– *A családoból csak te vagy látássérült?*

– Igen.

– *Hány éves vagy, ha nem titok és mi a feladatod az egyesületben?*

– Elmúltam 25, és egy éve dolgozom itt adminisztrátorként, a masszázs szolgáltatást hirdetem online. Emellett hozzám tartozik a Facebook-oldalaink követése is.

– *Milyen végzettséggel látod el ezeket a munkaköröket?*

– Diplomával. A vakok általános iskolájában kezdtem tanulni, de normál középiskolában folytattam, a Scheiber Sándor Gimnáziumban. Jól elboldogultam az integrált környezetben is, aztán a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karán szereztem diplomát kommunikáció és médiatudomány alapszakon. Ez egy igen népszerű szak mostanában.

– *Egyedül élsz? Milyen messze van lakóhelyedtől a VGYKE?*

– Édesanyámmal és az öcsémmel élek egy háztartásban. Közel lakunk, a szomszédos XV. kerületben.

– *Mióta dolgozol itt, és hogy érzed itt magad?*

– Tavaly szeptember óta vagyok a VGYKE munkatársa, és nagyon jól érzem magam, mert barátságos a hangulat, és egyébként is szeretem a munkámat. A pályázatról is ennek révén értesültem.

– *Milyen eszközhöz kértél támogatást, és mire számítottál?*

– Egy 5-ös szériájú iPhone-t néztem ki. A felső határt jelöltem meg, ami 40 000 Ft. Ez ugyanis nagyon drága dolog, és újat szerettem volna venni. Nem igazán bíztam benne, hogy megkapom, de úgy gondoltam: próba, szerencse. És aztán megítték a teljes összeget, amiért köszönettel tartozom a VGYKE elnökségi tagjainak.

– *Ez öröndetes. Már meg is vetted?*

– Igen, igen, a múlt héten.

– *Akkor biztosan nagyon kellett. Volt azelőtt iPhonod?*

– Nem, csak egy nagyon egyszerű kis telefont használtam, amit látássérülten nehéz kezelni, mert nincs beszélő funkciója.

– *Mióta szerettél volna iPhonet-t?*

– Ó, nagyon régóta, mert tudtam, hogy hallottam egy barátnőmtől, milyen jó.

– *Mekkora változást hozott ez az életedbe?*

– Hatalmasat. Majd kibújtam a bőrömből örömben, amikor megkaptam az értesítést. A képernyőfelolvasó szoftver nagyon sokat segít, és több olyan alkalmazása is van a telefonnak, ami kimondottan látássérült embereknek készült. Például, hogy Braille-abc szerint tudok üzenetet küldeni.

– *Ezt hogyan csinálja a szerkezet? Gondolom, nem dudorodnak ki belőle kicsi pontocskák.*

– Valóban nem. A Braille-pontokat nem tapintással lehet érzékelni, hanem a beszélő által. Ha mondjuk SMS-t akarok küldeni, akkor az érintőképernyőn megjelenik a Braille-írás alapegysége, a hatpontos mozaik. Amikor pedig valamelyik betűre rákoppintok, azt automatikusan bemondja.

– *Próbálok elképzelni. Az egész Braille-abc megjelenik?*

– Nem, csak a hat pont. De ettől kezdve olyan, mintha a Braille-írógép előtt ülnék, és az újrend ugyanaz. Amelyik betűre rákoppintok, arról a beszélő közli, hogy épp mit írtam le.

– *Nagyszerű!*

– Én tehát Braille-abc szerint írom meg az üzenetet, de a címzett normál módon kapja meg. Nagy segítséget jelent nekem az iPhone a közlekedésben is. Valós időben közvetíti a BKK szolgáltatásait, és egy szuper menetrendinfója is van, ami jelzi, hogy mikor érkezik a megállóba a késésben lévő busz, és azt is, ha valahol forgalmi akadály lép fel.

– *Mi lett volna, ha nem nyersz a pályázaton?*

– Hát, akkor nem tudtam volna megvenni októberben, hanem csak karácsonykor. Tovább gyűjtöttem volna rá a fizetésemet és a rokkantsági járadékomat, és még anyukám is besegített volna a vásárlásba.

– *Nos, akkor nagyon jó helyre került a támogatás. Legyen a telefonban sok örömd!*

Fotó: Archív

LÁTHATÁR SEGÉDESZKÖZ BOLT

Könnyebb lesz a életed

Vannak esetek, amikor egy elnevezés nem adja vissza a mögöttes tartalmat. A Láthatár boltban például nem láthatárt lehet kapni különböző színekben, formákban és nagyságban. Nem azzal térnek be ide a vásárlók, hogy „Kérek egy magas láthatárt kék éggel, felsejlő szivárvánnyal a jobb sarokban.” Nem, hanem életvitelt könnyítő segédeszközöket keresnek itt.

Ez ugyan mi lehet? A pult mögött Katona Zsuzsanna

A „Láthatár” persze a boltnak csak a közkeletű neve. Hivatalosan „Láthatár – Látássérültek segédeszközeinek tárházának” hívják. Nagyon találóan és líraian is, teszem hozzá, hiszen új perspektíva nyílik az előtt az életben, aki újabb és újabb dolgokat tud megtenni, ha beszerzi hozzá a megfelelő eszközt.

Nem is gondolnánk, az élet hány területére kell egy speciális valami annak, aki látássérültté válik. És azt sem gondolnánk, hogy hányféle létezik manapság ezekből, és hányfélehez hozzá is lehet jutni, szerencsére – már, ha van rá az embernek pénze. A piac egyre tágul, de nem mindegy, hogy hol vásárolunk. Olyan hely kell, ahol nemcsak készségesek, hanem hozzáértők is az eladók, és nem rándul görcsbe a gyomrunk, ha netán vissza kell vinni a megvett tárgyat.

Nos, a Láthatár segédeszköz bolt éppen ilyen. Az eladók kedvesek, minden eszközt töviről-hegyire ismernek, és tisztában vannak a vevők szükségleteivel is. Hol is tudnák ezt jobban, mint egy látássérült egyesületben? A bolt ugyanis a VGYKE tulajdona, már üzleti értelemben, nem materiálisan, mert amúgy bérlemény.

Ujjé, a Ligetben

Katona Zsuzsanna

Az egyesület Hermina úti telephelyén található a bolt, ugyanúgy, mint az ügyfélszolgálat és a Louis Braille támogató szolgálat. Azon a környéken, amit a látássérültek negyedének is lehetne nevezni, hiszen itt van a szövetségük, a vak gyerekek óvodája és általános iskolája, aztán a vakok intézete is.

Egyébként nagyon szép ez a rész, pont a Városliget mellett van, zöld bokrok és fák szomszédságában, ott, ahová talán a jó levegőből is jut egy kevés.

A boltba az a vevő is könnyen be tud jutni, akinek nehezebbé esik a mozgás. Az udvarról összesen két lépcső vezet az épületbe, de ha kerekesszékkal érkezne valaki, akkor sincs probléma, hisz rámpát is építettek az irodaház üzemeltetői.

Barátságos berendezés fogad, meleg, otthonos érzés fog el – szinte minden fából készült. A nagy üveges szekrényekben és a pult mögötti tárolókban is jól áttekinthető a kínálat, és jóval többféle áru fogad, mint amennyire számítottam.

Katona Zsuzsanna boltvezetőtől igyekszem megtudni mindent, ami itt érdekes.

– *Ritka eset, hogy egy egyesületnek ilyen boltja legyen.*

– Valóban. A mi üzletünk a 2011-es adó 1%-os befizetéseiből jött létre. Nagyon jó vezetőségünk van, állandóan a lehetőségek bővítésén dolgoznak. Tudni kell, hogy a VGYKE a legnagyobb szervezet a vakok és gyengénlátók szövetségén belül, a szövetségtől kapott személyi jövedelemadó egy százalékából és a saját felajánlásokból nyitottuk meg a boltot.

Egyébként tudatosan terveztük ilyen tágasra. Ahhoz ugyanis, hogy egy látássérült ember alaposan megnézzze, megtapogassa az új eszközt, netán elolvassa a rajta lévő Braille-feliratot, le kell ülnie. Ekkor leteszi a táskáját, a botját, maga mellé ülteti a kutyáját, amihez mi elhelyeztünk egy kerek asztalt néhány székkal. Így egy olyan mini közösségi tér jött létre, ahol szívesen találkoznak az emberek. Többek között ezért is szereltettünk fel a falra egy hangjelzéses darts-táblát, hogy még szórakozni is lehessen, ha van rá idő. Sőt, ebből nőtt ki a jelenlegi darts-csapatunk.

– *Mióta működik a Láthatár segédeszköz bolt?*

– 2012-ben nyitottunk, a fehér bot világnapján, október 15-én. Vagyis: több, mint négy éve. Ünnepeyes átadást szerveztünk, ahol Orsós Zsolt, „a szolidaritás nagykövete” vágta át a nemzeti színű szalagot Fodor Ági társaságában. Aki nem ismerné, ő egy főiskolát végzett, sportban jeleskedő fiatalember, akít az Emberi Erőforrások Minisztériuma kért fel arra, hogy legyen „a szolidaritás nagykövete”, és erősítse az egészséges és a fogyatékossgal élő emberek összetartozását. Nagy volt az öröm, régen vártunk erre, és jó sokan összegyűltünk erre az alkalomra. Fidel Erzsébet, akkori boltvezető fogadta Ágival a vendégeket, köztük tagjainkat a kísérőjükkal, a VGYKE számos munkatársát és más meghívott vendégeit.

Orsós Zsolt és Fodor Ágnes a szalag átvágása után

Ezerszínű kínálat

Jól látható a hirdetőablajuk

– *Nem aggódtatok, hogy a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének öt házzal arrébb lévő segédeszköz boltja miatt a kutya sem fog ide betérni?*

– Nem igazán. Egyrészt az évek folyamán egyre több tagunknak tartottunk segédeszköz bemutatókat, és ők számítottak ránk, máskor is kerestek minket ilyen témában. Másrészt elkezdtük ezekre a bemutatókra magukat a segédeszköz forgalmazókat és segédeszközgyártókat is meghívni, emiatt az évek folyamán élénk együttműködés alakult ki köztünk. A tagok igényeinek, valamint a forgalmazók és gyártók lehetőségeinek ismeretében kezdett a VGYKE vezetése azon gondolkodni, hogy hasznos lenne állandósítani ezeket a kapcsolatokat. Az lenne a legjobb, gondoltuk, ha egész évben el tudnánk látni az érdeklődőket segédeszközökkel. Ehhez kellene egy akkora terem, amelyben kényelmesen elférünk, és új dolgokat is be tudunk majd mutatni nekik.

Csak tessék, tessék!

Olyanokat, amikről még csak nem is álmodtak. Így is lett. Felderítettünk külföldi forrásokat is, és így kilencven százalékban más a kínálatunk, mint a szövetség boltjáé.

– *Gondolom, a hirdetésekben rejlő lehetőségeket is kiaknáztátok.*

– *Hogyne. Sok helyen hirdettünk és hirdetünk, emellett szórólapozunk a VGYKE programjain, akciókat indítunk, még az egyesület falinaptárában is megjelentek fotók rólunk. És minden újdonságról tájékoztatjuk olvasóinkat a VGYKE hírlevél oldalain.*

Emellett nemcsak a boltban árulunk, hanem elvisszük portékáinkat kistérségi egyesületeinkhez, sőt, máshová is az országba. Klubnapokra, városnapokra, vagyis olyan alkalmakra, ahol sokan megnézhetik és megvásárolhatják azokat. És ha valami nem lenne nálunk, vagy nem lenne meg elég példányban, semmi gond, elküldjük később postán.

És majd elfelejtettem: csináltunk saját Facebook-oldalt, amivel szintén forgalmat generálunk. Ez azért is jó, mert meg tudják osztani az emberek a tapasztalataikat arról, hogy mi vált be nekik, vagy hogyan kell egy új eszközt használni.

Csak a fehér bot jár, abból se a legjobb

– *Na, de a fehér bot az mindenütt fehér bot!*

– *Hát ez sajnos pont nem így van. A fehér bot amúgy sem egy sikertörténet a vakok életében. Van egyfajta, amit a társadalombiztosítás finanszíroz, de az na-*

gyon rossz minőségű. Itt gyártják Magyarországon börtönökben, bár ettől még jó is lehetne. De nem az. A társadalombiztosító által támogatott botok inkább csak jelző, pásztázó botok. Vékonyak, hamar elhajlanak vagy eltörnek. Nálunk egyébként receptet nem lehet beváltani, nem gyógyászati segédeszköz boltként regisztráltunk. De van így is elég sok termék, amely közérdeklődésre tart számot.

A megfelelő hosszúságú, rugalmasságú és szilárdságú fehér botot például nyugatról hozzuk be, Angliából, Amerikából és Kanadából. Ezek alumínium vagy grafitszálas botok, többféle hosszúságban, és ma már elvárás, hogy összecukható is legyen egy-egy bot. Mert mikor bemegy valaki a hangversenyterembe, és a sor közepére szól a jegye, akkor nem tudná hová tenni a hosszú botját, így meg, összehajtogatva szépen elfér a ridiküljében.

– *Ez meglepő, de egyáltalán nem mulatságos. Különösen, ha összehasonlítjuk az államnak a többi fogyatékosági csoportnak biztosított gyógyászati segédeszközeivel. Amire ott nyilván szükség van, de itt is szükség lenne még egy-két dologra ahhoz, hogy vakon is önálló életvitelt tudjon a delikvens folytatni. Tudjon dolgozni a számítógépen vagy tudjon közlekedni.*

– Ha már a közlekedésnél tartunk, létezik újabban egy rádióhullám-alapú és digitális segédeszköz is. Ezt a zsebükben viszik magukkal a vak emberek. Kulcstartó méretű és „Futár távirányítónak” hívják, mert szóra tudja bírni a FUTÁR tábláit, valamint a hangjelző közlekedési lámpákat Budapesten és vidéken. Csak 4200 Ft az ára, de még sincs mindenkinek.

– *Ez annyira érdekes téma, hogy külön fejezetet is megér. Mi minden kapható még a boltban?*

A Láthatár bolt a zuglói sportnapon is árulta a portékáit

Csuda dolgok tömege

– Először az eszközcsoportokat mondom. Vannak nagyítók és távcsövek, konyhai eszközök, beszélő eszközök, tapintható játékok és más érdekes termékek. Például színfelismerő vagy beszélő toll. Minden, ami beszél és hangjelzést ad, nagy segítség egy vak embernek.

Látássérült emberek által készített ékszerek és rongyszőnyegek

De kezdetektől árulunk látássérültek által készített termékeket is, Jó minőségű rongyszőnyeget és kerámiát, szép gyertyákat és ékszereket. Az ünnepekhez közeledve különösen jó belőlük a felhozatal. Ezekből sokszor a családtagok és kísérőik is begyűjtenek egyet-egyet.

– *Ezek szerint nem kell tagnak lenni ahhoz, hogy valaki itt vásároljon?*

– Nem, bárki vásárolhat, ez nincs tagsághoz vagy más feltételhez kötve.

– *Miket vesznek leggyakrabban a látássérült emberek?*

– Hát, amire leginkább szükségük van: botokat, nagyítókat és magyarul beszélő gyógyászati eszközöket – például vérnyomásmérőket, vércukormérőket. Sőt, kitaláltuk, hogy segítünk eligazodni a tisztálkodás terén is, ezért megvesszük a tusfürdőket, samponokat, hajápolókat és egyebeket nagyker áron, munkatársunk pedig Braille-ben felírja a nevüket egy fóliára, amit felragasztunk. Emellett még tartunk diabetikus édességeket, desszerteket, amiket igény szerint felcímkézünk, hiszen sok vak ember éppen a cukorbetegség miatt veszítette el a látását, de a diétát továbbra is tartania kell. Nem elhanyagolható szempont, hogy ezek a Braille-címkézett termékek remek egyedi ajándékok a látássérülteknek!

– *Ha egy jobb botot szeretnének, azért milyen mélyen kell a zsebükbe nyúlniuk?*

– Egy jobb minőségű fehér bot tízezer vagy több tízezer forintba is kerül. A komolyabb, közlekedésre alkalmas botok vastagabbak, anyaguk grafitaszálás, amely kevésbé törik, ezért drágábbak. A botvégekre is kell költeni, mivel kopnak, és időnként cserélni kell őket a botokon.

– *A beszélő eszközöknek mennyi az ára?*

– Ezek sem olcsók. A beszélő óráért, vércukormérőért és mérlegért szép összeget kell fizetni. Az a gond, hogy Magyarország kis piac, az angolul vagy néme-

tül beszélő szerkezetek jóval olcsóbbak, viszont közülük nagyon kevesen értenek idegen nyelveken.

– *Nézzük a boltot most kicsit közgazdasági oldalról.*

– Azon igyekszünk, hogy a legjobb áron jussunk hozzá a termékekhez. Folyamatos az árubeszerzés, és igyekszünk új dolgokat felkutatni. Egyedi kéréseket is tudunk teljesíteni, ezután maximum 1-2 hét múlva nálunk lesznek a rendelések. Jelenleg 55 beszállítótól szerezzük be az áruinkat. Ebből öt olyan cég van, amely speciálisan látássérülteknek kifejlesztett eszközöket forgalmaz: a Hangvilág Kft., a Beurer Medical Hungary Kft., a Labrador Kft., a Soós Optika Kft. és az Alko-Soft Szolgáltató Bt.

– *Láttam itt többféle érdekes játékot. Van készleten a tapintható Rubik-kockából is, ami az egyesület jelképe?*

– Nos, persze a gyerekekre is gondolunk, ezért árulunk játékokat. A Rubik-kockát különösen nagy becsben tartjuk, ez gyerekeknek is, felnőtteknek is jó szórakozást nyújt.

– *Végül egy számot kérdeznék. Amúgy nem titkos, ki lehetne deríteni a honlapról, hiszen minden civil szervezet gazdálkodása nyilvános. Mennyi volt a bevételek tavaly?*

– Jó évet zártunk. Túlléptük az öt és fél millió forintot.

– *Nem is faggatnálak tovább a mérleg főösszegeiről. Inkább további jó ötleteket és kitartást kívánok az elkövetkezendő időkre. Ezzel még több ember előtt kinyílhat majd a láthatár!*

Több hónap elteltével – új fejlemények

A boltba lépve megcsap az újdonság szele. A pult átkerült szembe, a tároló szekrényeket bal oldalon találni, és az ablak előtt kapott helyet az íróasztal, több fényhez juttatva a klaviatúrát bővítő hölgyeket. Na és a darts-tábla is másik helyen virít, az ajtótól balra, ahol pont rálát Katona Zsuzsanna kiszolgálás és rendezgetés közben. Jó érzés lehet ez egy darts-os csapattagnak.

Eleki Abigélt faggatom a megváltozott helyzetről.

– *Mondd, Abigél, mióta is vagy a bolt első számú embere?*

– 2017 április elsejétől. Fejleszteni akarta a VGYKE a boltot, és nagyobb hangsúlyt kívánt helyezni a segédeszközellátásra. Néha amúgy is jó egy kis vérfrissítés.

Eleki Abigél

– *Úgy tudom, van kereskedelmi végzettséged, ami roppant hasznos ebben a munkakörben.*

– Valóban, általános bolti eladóként és üzletvezetőként végeztem annak idején, ami nem csupán hasznos, hanem feltétel is egy ilyen munkakör betöltéséhez.

De nem tervezem teljesen felfordítani a boltot, hiszen az eddig is szépen működött. Viszont egyre nagyobb a vásárlóközönségünk, és egyre többször viszünk házon kívülre is portékát, ezért jó, ha több ember közt oszlanak meg a teendők. Idén főleg a vidéken található egyesületeket és a budapesti idősök klubjait célozzuk meg. Emellett újdonságokat is be fogunk vezetni. Néhány kisebb ötletemet már meg is valósítottuk, például átrendeztük az üzletet, és hetente új illattal fogadjuk a betérőket – most éppen enyhe eper illatot lehet érezni a levegőben. Szóval frissítettük a környezetet.

– *Mitől bővült a vásárlóközönség, és hogyan hat ez a készletre?*

– Ennek több oka lehet. December óta, amikor a CIB Bank alapítványa segítségével a látássérült gyermekekre tudtunk nagyobb figyelmet fordítani, nyitottunk feléjük. Szorosabbra fűztük kapcsolatunkat a látásvizsgálóval is, hivatalos névén a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Látásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézményével. Velük egyébként régebben is elkezdtük a közeledést, hiszen 2016-tól már 14 év alatti személyek is lehetnek egyesületi tagok, és itt értük el leggyorsabban a szülőket. Náluk minden érintett gyerek édesanyja, édesapja megfordul.

– *Azt jelenti ez, hogy a látásvizsgáló javasol nektek segédeszközöket, illetve ajánlja VGYKE-t a szülőknek?*

Konstruktív és kirakó játékok

– Pontosan. Ez jó nekünk, mert forgalmat generál, és jó a szülőknek is, mert nem kell messzire menniük az ajánlott eszközökért, itt vagyunk a szomszédban.

Ezért hát sokkal több segédeszközt és játékot tartunk, amelyek nem is egyszerű játékok, hanem fejlesztő típusúak. Tehát mindegyik játéknak van valami

Nekem van két szép szemem, de csak az egyikkel látok

Schwarzenberger-Ludván Gyöngyi alkotása („Szemszög” – Fotópályázat)

célja, „hivatása”. A Láthatár segédeszköz boltban amúgy is jó áron lehet ezekhez hozzájutni, köszönhetően kedvező szerződéseinknek. Folyamatosan ellátjuk a látásvizsgálót szórólapokkal, hogy friss információval szolgáljunk a hozzátartozóknak. Megegyik, hogy mikor eljönnek egy eszközért, egyúttal az egyesületbe is belépnek. És ez dupla haszon.

– *Mennyire vagytok konkurenciái egymásnak az MVGYOSZ segédeszköz boltjával?*

– Nos, a vásárló közönségünket tekintve teljesen, mivel mindketten a látássérültekre koncentrálunk, de a készletünket tekintve már nem. Ők például a vakvezető kutyák és a kutyások felé nyitottak, mi meg a gyerekek felé. Így inkább kiegészítjük egymást. Jó példa erre a nyitva tartás is: mi igyekszünk akkor is nyitva lenni, amikor ők nem, hogy a látássérültek mindig megtalálják a segédeszközüket.

– *Folytattok-e tovább bizományos értékesítést?*

– Igen, ezt most erősíteni szeretnénk. Praktikus, ha az egyik ember beadhatja ide a jó állapotú tulajdonát, a másik pedig olcsóbban juthat hozzá.

– *Lesznek-e új üzletágak?*

– Lesznek, elsőként webáruházat szeretnénk indítani. Meg lehet majd rendelni a termékeinket, amelyeket nagy gondossággal fogunk becsomagolni és elküldeni, tekintve, hogy értékes darabokról van szó. Minden persze nem lesz kapható, a diabetikus édességek például nem, ezek amúgy is egyfajta kedvességből vannak a polcokon, hogyha valaki itt vásárolgat és megéhezik, gyorsan be tudjon kapni valamit. A fő célunk, hogy állandó készletet tartsunk, hiszen ezek fontos, életvitelt megkönnyítő eszközök.

Fotó: Archív (Megnyitó), Molnár Béla, Fark László (Láthatár bolt nyitva)

A Láthatár boltban mindig nyitva az ajtó

KOMMUNIKÁCIÓ

Ami összehoz

Amilyen egyszerűnek tűnik, olyan sok minden múlik rajta. Nem véletlen, hogy egyetemeken és drága kurzusokon tanítják, hogyan vegyük fel és ápoljuk a kapcsolatot embertársainkkal, mit mutassunk magukból a kívüllágnak annak érdekében, hogy vonzó partnerként tekintsenek ránk.

A kommunikáció fejlesztésével sok helyütt foglalkoznak: retorikát tanítanak közgazdászoknak és diplomatáknak, perbeszéd versenyt rendeznek joghallgatóknak, és évente kiválasztják a legjobb reklámokat. Ma már tudjuk, hogy minden mondatszórend, minden színkombináció és minden forma hordozhat üzenetet, ha tudatosan alkalmazzuk ezeket.

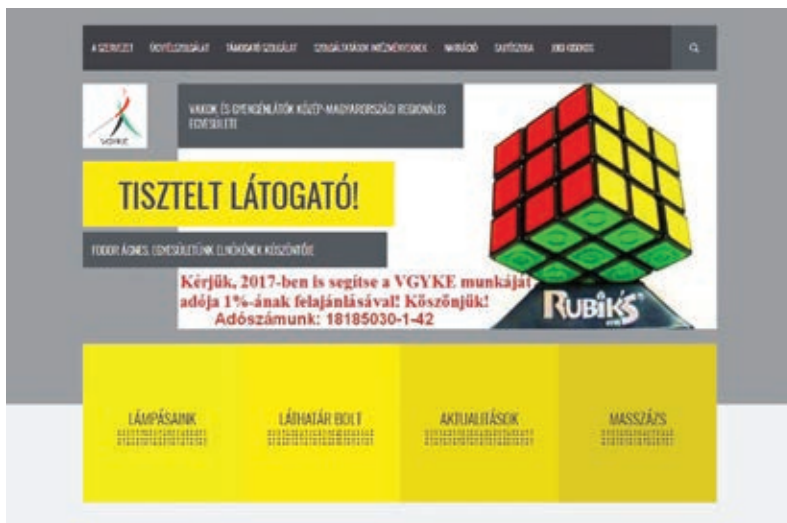
A VGYKE kezdettől érzékenyen figyel megnyilvánulásaira, és élénk, többcsatornás kommunikációt folytat tagjaival és a külvilággal. Ha megtervez egy projektet vagy beindít egy szolgáltatást, igyekszik az elnevezésében is megjeleníteni saját magát, illetve célcsoportja érdekeit. Eközben a fény, a látvány és a láthatóság szinonímáit használja, vagy olyan nevet választ, amely egyértelműsíti, kikerül és kikerül. „Új látásmód” címmel hirdette meg munkaerőpiaci képzését, „Fényközelben” címmel wellness programját „Kézzel látók” elnevezéssel érzékenyítő rendezvényét, „Szemszög” címmel pedig a fotópályázatát. Segédeszköz boltjának a „Láthatár”, támogató szolgálatának a „Louis Braille” nevet adta, látássérülteket segítő klubhálózatát „A közösség lámpásai” elnevezéssel működteti. E kifejezések nemcsak könnyen megjegyezhetőek és egyértelműek, hanem némi líraiságot is hordoznak, érzelmi töltéssel gazdagítva a tartalmat.

Az egyesület arculatáról

A VGYKE a kezdetektől nagy gondot fordított arra, hogyan jelenik meg a társadalomban. Hogy látvány szinten is mutassa: erős, átgondolt szervezetről van szó. Hogy legyen saját arculata, ami végső soron hozzájárul társadalmi tőkájének gyarapításához.

Németh Orsolyát kérdezem a kezdetekről és a mögöttes szándékról.

– Pénzt, időt, energiát szántunk azokra a dolgokra, amelyekről egy civil általában azt mondja, „Ez olyan céges, úri huncutság”. Hogy legyen az embernek céges mappája, hogy legyen szórólapunk, legyen weblapunk. Nekünk például már 2006 januárjától volt weblapunk. Hogy legyen névjegykártyánk, reklámtollunk

A VGYKE honlapját vakok és látók egyaránt tudják használni.
A WCAG2.0 web akadálymentesítési ajánlás nyomán készült

meg céges telefonunk. Meg csapatépítő tréning meg szervezettefejlesztő tréning meg coaching meg szupervízió, ezekre nem sajnáltuk az erőforrásokat, mert nagyon hittünk abban, hogy mindez előrébb visz. Odafigyeltünk arra, milyen anyagot adunk ki a kezüinkből és hogy néz ki az irodánk. Ezek mindig is fontosak voltak nekünk, mert megmutatják azt, hogy az ember valamilyen értelemben profi. A látó kollégák pedig ehhez jó partnerek voltak, sokat segítettek nekünk. Azt is mondhatnám, hogy azok maradtak meg körülöttünk, akik erre igényesek voltak.

Logó és logóbaba

A logóról első pillanatban látszik a hatalmas eltérés a sztenderd, fekete-fehér piktogramtól. Kiválasztására ekként emlékszük vissza Fodor Ágnes.

– *Az egyesület logója nem sokkal a megalakulásunk után született. Színes és vidám, ezért az emberek nagy része Kishercegnek szokta nevezni. Az ötletet egy amerikai látássérült egyesülettől vettük, ugyanis az interneten barangolva próbáltunk inspirálódni, és kerestük azt, ami leginkább kifejezi a munkánkat. Találtunk is egy ahhoz hasonló figurát, mint amilyen a miénk is lett, de az amerikai változat még színesebb volt, és pont az ellenkező irányba nézett. Mi megfordítottuk és úgy alkottuk meg, hogy a VGYKE színeiben, azaz a zöld-piros-fehér kombinációban pompázzon.*

A VGYKE logója

2016 elején jött az a gondolat, hogy kelle-ne egy kézbe vehető, háromdimenziós logó is, azaz egy logóbaba. Pályázatot hirdettek hát az elkészítésre és bíztak benne, hogy megmozgatják vele az emberek fantáziáját. Nem is kellett csalódniuk, mert rengeteg színvonalas munka érkezett be. Ebből vá-lasztották ki a legjobbakat, amelyekről vé-gül közönségszavazás döntött.

Ács Ibolya logóbabája vitte el a pálmát. A hölgy megtoldotta az eredeti alakot egy vakvezető kutyájával, és nevet is adott neki: ő lett Vagány Elemér.

A kiválasztást ünnepélyes díjátadó zár-ta április 20-án, és egy megbízás sok-sok Vagány Elemér elkészítésére, amelyeket aztán a VGYKE partnereinek ajándékoz je-les alkalmakkor.

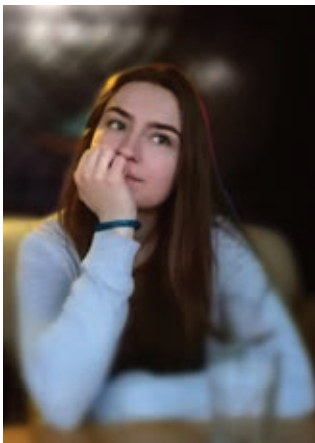

Vagány Elemér, a logóbaba

Hírmondó

Az emberi hang

2016 óta nemcsak elektronikusan lehet olvasni a VGYKE hírlevele-it, hanem meg is lehet hallgatni az egyesület telefonszámának egyik menüpontjában. Ez a VGYKE hírmondója.

Bauer Vivien

Sokak vágya teljesült ezzel, hisz nem minden látás-sérült ismeri a számítógépet, és a vak felhasználók is szívesebben hallgatnak híreket kellemes, emberi han-gon, mint egy gép által felolvasva. Bauer Vivien önkén-tesként végzi ezt a feladatot. Ki ő? Miért vállalta el? Ezekre a kérdésekre keressük a választ.

– A Szegedi Tudományegyetem másodéves orvos-tanhallgatója vagyok, huszonegy éves. Ha elvégzem az egyetemet, a gyermekorvos szakirány felé szeretnék haladni. Miks-Rédai Csaba jó ismerősöm, mindketten Érden lakunk, és egy ideje hozzá járok masszírozatni, mert a sok ülés, tanulás igencsak megviseli a hátamat. Egy-egy kezelés alatt sokat beszélgetünk, és ő említet-te, hogy önkéntest keresnek a hírmondó felolvasására.

- Nagyon szépen hangsúlyoz, Vivien, érezni, hogy gyakorlata van ebben.
- Mindig is szerettem olvasni, kisiskolás koromban már mesemondó verse-nyekre jártam. Verseltem is, főként iskolai ünnepeken, és tagja voltam a gimnázium színjátszó körének.
- Tudja, milyen sokat jelent a hallgatónak ez a lehetőség?
- Gondolom. Csaba említette, hogy vannak képernyőolvasó programok, de azok beszéde monoton. Nehezebb lehet azt a hírlevelet követni, amit egy robot hadar el, mint amit egy ember mond. Egynémely szám felolvasása pedig olykor negyven percig is eltart.
- Ez hosszútávú elköteleződést jelentett. Mondja, miért vágott bele?
- Úgy gondoltam, segíthetek vele másoknak. Nálam ez beállítottság kérdése, ezért is szeretnék orvos lenni. Eleinte kicsit félttem, hogy túl feszített lesz ez a tempó, és nem mindig marad időm a tanulmányaim mellett. De hála istennek ezt a heti egy-két órás elfoglaltságot be tudom illeszteni a napjaimba.
- Hány hírmondót olvasott fel eddig?
- Ha jól számolom, másfél év alatt nagyjából hetven hírmondó lehetett, de nem tudom a pontos számot.
- Volt-e olyan hír vagy klubos beszámoló, bármi, ami felkeltette a figyelmét?
- Rengeteg érdekes dologról értesültem. Ezek főként szabadidős programok voltak: kézműves vásárok, túralehetőségek és múzeumlátogatások.
- Gondolta volna, hogy ennyi minden történik egy látássérült szervezet háza táján?
- Mindig is sejtettem, hogy egy civil szervezet tagjai nem tétlenkednek, de voltak olyan megmozdulások, amelyek engem is megleptek. Ilyen volt például a kerékpárkiállítás, a rendőrmúzeum felkeresése és a különböző társasjáték klubok, táborok szervezése. Ezek ismertetéséhez nagyon szívesen adom a hangomat, mert nem egy ostoba reklámról van szó, amivel rá akarnak sózni valamit az emberekre, hanem egy igazán jó, nemes ügyről.

Audió narráció

Láthatóvá tenni a láthatatlant

Van egy hang az egyesületben, amit sokan ismernek, és örömmel hallgatnak, bár a tulajdonosával nem feltétlen találkoztak. S. Tóth Erikáról van szó, ő ugyanis több színházi előadás és egy érdekes filmrészlet audionarrátora. Hogy mi ez, és milyen szellemi-lelki felvértezéssel lehet művelni, az most kiderül.

- *Mióta dolgozol a VGYKE-nél és hogy kerültél kapcsolatba az egyesülettel?*
- Eredetileg érzékenyítésre vettek fel 2014 májusában. Itt, az érzékenyítő csoport tagjai révén ismertem meg, mit és hogyan érzékelnek, illetve értenek meg a

S. Tóth Erika

látássérült emberek – azok is, akik vakon születtek. Enélkül nem tudnék jó narrációkat készíteni. Később lámpás klubot is vezettem egy kolléganőmmel. De aztán úgy megszorodtak a narrációs felkéréseim és ezzel kapcsolatos feladataim, hogy erre tevődött át a hangsúly. 2017 januárjától már teljes erőbedobással foglalkozhatom a narrációval, mint ennek a szolgáltatási területnek a felelőse. Ezzel egyébként én és a VGYKE is egyedüliek vagyunk: az egyetlen főállású audionarrátor vagyok látássérült egyesületnél. – *Végighallgattam a Gattaca című film részletének audionarrációját, és le vagyok nyugodva. Olyan részletekre irányítottad rá a figyelmet, amelyeket észre sem vettem azelőtt. Pedig az egyik kedvencem.*

Részlet a Gattaca narrált változatából

„... A következő pillanatban már a kocsijában ül, elhajt. A háttérben modern, szögletes, futurisztikus épületkomplexum. Megérkezik a munkahelyére. Ugyancsak letisztult vonalvezetésű beltér, kialakításában a funkcionalitás dominál. Minden mesterséges hatást kelt: acél, króm, üveg és műanyag. A beléptető kapunál ujjlenyomat helyett az ujjbegyből vett vérrrel igazolják magukat az itt dolgozók. Az eszköz kattanással jelzi, ha az illető beléphet. A másik főszereplő, Irene is feltűnik. jelentőségteljesen néz Jerome után. Jerome a számítógépénél ül és a Titán megközelítésének röppálya-tervét ellenőrzi. Koncentrál. A képernyőn a Szaturnusz jelenik meg.”

– Hol szerezted azt a műveltséget, kifejezőkészséget és előadói gyakorlatot, ami mind szükségeltetik ahhoz, hogy ilyen átélhetően narrálj?

– Tanultam magyart, művelődéstudományt és esztétikát az ELTE-n, amit kiegészítettem színházstudománnyal a Károli Gáspár Református Egyetem mesterképzésén. Elvégeztem néhány OKJ-s tanfolyamot, köztük az újságírást – sok minden érdekel. Egyébként már az általánosban is szavaltam, aztán irodalom-dráma tagozatos gimnáziumba jártam. Rendszeresen felléptünk az iskola színháztermében és az országos diákszínháztárszó fesztiválokon. Innen az előadói gyakorlat.

– És mindehhez hány éves vagy?

– Harminchárom.

– Ez szép. Nem vesztegetted az időt. Látom, manapság is nagyon aktív vagy: szerkeszted a VGYKE – Érzékenyítés és a VGYKE – Audionarráció Facebook-oldalt, ahol sok festményhez és fotóhoz mellékeled a narrációdát. Érzékelem, hogyan válik ez egyre fontosabbá, és hogy nő az oldalad látogatottsága.

Élvezhető lesz a színház is

VGYKE

– Így van, ez egy izgalmas tevékenység, ami új élményekhez juttatja a látássérülteket. Sok színházban kialakították már az ehhez szükséges technikai feltételeket. A dolog lényege, hogy amit az audionarrátor mond a mikrofonjába, azt egy kis fülhallgatón keresztül hallják az érintett nézők. Így senkit nem zavar a suttogás, amivel egyébként a jószándékú hozzátartozók igyekeztek közvetíteni a vizuális elemeket. Így már szép számú ember

élvezheti egyszerre a darabot. A narrált gyerekelőadásaim a Holdvilág Kamaraszínház repertoárjából válogatva kerülnek bemutatásra. Velük együttműködési szerződést is kötött a VGYKE, aminek keretében havonta kiközzetít hozzájuk, hasonlóképpen, mint a jeltolmácsokat a siketek szövetsége. Mostanában a Benedek Elek művéből írt Szélike királykisasszony és Csukás István: Ágacska című mesedarabját narráltam. Az előadások az Angyalföldi József Attila Művelődési Központban láthatók, ami a kamaraszínház székhelye.

– *Mennyivel nehezebb a színházi narrálás, mint a többi? Saját szöveget írsz vagy más szövegével is dolgozol?*

– Egyrészt azért nehéz, mert a színház az „itt és most művészete”, ennél fogva valós idejű munka az audionarráció, amely erős koncentrációt és gyors reakciót igényel. Mindig saját szöveggel dolgozom, mert a narráció az én értelmezésemben egyfajta személyes interpretáció. Akkor élő számomra a szöveg, ha magam írom magamnak. Ekkor minden gondolat, minden kifejezés ismerős. Másrészt így nem kell más szellemi tulajdonának a használatáért engedélyt kérnem.

– *A VGYKE hírlevelében és honlapján a legkülönbözőbb alkotásokról is készítesz narrációkat.*

Átélessel a látványról

– Valóban, szívesen mutatok be festményeket, épületeket, érdekes fotókat is.

– *Nagy hiányt pótolsz érzésem szerint. Ki tudta például, hogy néznek ki, milyen hangulatot árasztanak a híres Nádor terem ablakai, amíg le nem írtad őket egy tizennyolc részes sorozatban? Márpedig minden évben itt tartja közgyűlését az egyesület, és sokan járnak hangversenyre is ide.*

– Hát igen, folyamatosan egyeztetek az olvasókkal, hallgatókkal, hogy mi érdekli őket, és nyitott vagyok a visszajelzésekre a legjobb narrációk elkészítése érdekében.

– *Idézek ebből: „Az aprólékos gonddal kidolgozott, szivárványos fényárban úszó színes üveg-festmény valóban lélegzetelállító látvány, fenséges, mintha*

A Nádor terem ablakai

maga az isteni gondviselés áradna be az ablakrámaikon keresztül.” Majd a végére odabiggyeszted: „Sokszor megcsodáltam már ..., most megkísérlek visszaadni belőlük annyit, amennyit csak tudok”. Ezáltal kicsit úgy érezzük, mintha a barátunk sorait olvasnánk és nem egy személytelen útikalauz leírását.

– Ezért is több a narráció, mint pusztán leírás vagy elemzés, mert egy művészi alkotás átélhetővé tétele a legfontosabb feladata. Igyekszem folyamatosan fejlődni. Tudatosan bővíttem a tapasztalataimat és a kapcsolatrendszeremet: eljárrok workshopokra, konferenciákra, amelyekről be is számolok az egyesület különböző fórumain. Szakmai mentorom is volt egy időben, Tóth Cecília, de más narrátorokkal is kapcsolatban vagyok.

– *Térjünk át más műfajra. Roppant megragadó számomra, amilyen műgonddal közelítesz egy-egy festményhez, például Klimt: A csók című világhíres művéhez. „A kép címe csalóka, mondhatni költői. A partnerek ugyanis nem csókot váltanak, csak a férfi illeti gyengéden szerelmese rózsás arcát, aki eközben szemét lehunyva adja át magát a pillanatnak.” Még egy vadonatúj dolgot is kitaláltál: a „rímtárlatot”. Ilyenkor a vers egy kulcsmomentumát bontod ki, amit egy fotóval és annak narrációjával egészítesz ki a látó és gyengénlátó olvasóknak.*

Újfajta művészetközvetítés

– Igen, mert valljuk be, egy szép költői kép érzékeltetéséhez a szín is hozzátartozik, ami egy született vak embernél csak fogalmi szinten létezik, ezért megpróbálok tapintási, szaglási és ízlelési tapasztalatok segítségével átadni az élményt.

– Idéztél az egyszerűség kedvéért Radnóti Miklós: *Naptár* című verséből:

„Ó hány szeptembert értem eddig ésszel!

a fák alatt sok csilla, barna ékszer:
vadgesztenyék. Mind Afrikát idézik,
a perzselőt! a hús esők előtt.”

Majd mellé tetted a következő leírást: „A „csilla, barna ékszer” még sápadt zöld, tüskés, félig nyitott héjában csücsül az erre a hétre választott fotón. *Sima*, viaszos külsején visszaköszön a nap langyos fénye, ez teszi olyan barátságosan csillogóvá és étellel telivé.”

– Nem véletlen, hogy nincs az „audionarráció” kifejezésnek elfogadott magyar megfelelője. A lényegét ugyanis szinte lehetetlen egy szóban összefoglalni.

– *Summa summárum*: ezzel a speciális művészetközvetítéssel olyan egyedi kincshez tudod juttatni a látássérült embereket, amiktől tartalmasabb lesz az életük.

Szülői élménybeszámoló

Ma az Angyalföldi József Attila Művelődési Központ akadálymentesített előadásán voltunk Tomival, a Hamupipókékat néztük meg. Az előadás előtt lehetőségünk nyílt megismerkedni a színészekkel és a színpad díszletével is. Nagyon aranyosak, közvetlenek voltak a színészek.

Tomi meg volt egy kicsit illetődve a színpadbejáráson. Ezután a tolmácsolókat próbáltuk ki, hogy minden rendben van-e. Tomi az első felvonást végighallgatta, a másodikat viszont végigaludta.

Szuper volt az előadás, februárban ismét megyünk! Szeretném megköszönni a remek narrációt S. Tóth Erikának. Fantasztikus volt! Életemben először voltam narrált előadáson, nagyon tetszett.

Néczin Marianna, szülő
(VGYKE hírlevél 2016. 47. szám)

Fotó: Molnár Béla (Vagány Elemér), Bálint Imre (Nádor terem), Archiv

TÁMOGATÓ SZOLGÁLAT

Otthonodban és azon túl is

Támogató szolgálat – ez az elnevezés a legtöbb embernek nem mond semmit. De aki kliensként használja, annak rendkívül fontos. Olyan szolgáltatás ez, amit elérhető áron meg tudnak rendelni a súlyos fogyatékos emberek, illetve a fogyatékos gyermekeket nevelő szülők.

Ilyenkor kérhetik, hogy jöjjön ki hozzájuk valaki, akinek munkaköre „személyi segítő”, és feladata is értelemszerűen a segítségnyújtás. Vagy rendelhetnek szállítást mikrobusszal, ami akadálymentes, hogy kerekesszékes mozgássérültek is tudják használni.

Segítség a legjobb helyről

Kik tartják fenn a támogató szolgálatokat? Önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak, karitatív szervezetek. Szigorú jogszabályok írják elő, mik a működtetés feltételei. És az ellenőrzés is gyakori, épp a kliensek érdekében.

Egy 2008-as jogszabály – a 191/2008. (VII.30.) kormányrendelet – megfogalmazása szerint a támogató szolgálat célja a fogyatékos személyek önálló életvitelének megkönnyítése, elsődlegesen a lakókörnyezetükben történő ellátásukkal, a közszolgáltatások elérésének segítségével és speciális segítségnyújtás biztosításával. Mindig az adott fogyatékosági típushoz értő munkatársak mennek ki az igénylőhöz.

Miért közkedvelt?

Hogy miért kötnek szerződést az emberek egy támogató szolgálattal? Mert tudják, hogy az itt dolgozók komoly szűrésen estek át, mielőtt munkába állhatnának. Így nem kell attól tartaniuk, hogy a személyi segítőik vagy a gépkocsivezetők nem értenek a munkájukhoz, megbízhatatlanok vagy rossz szándékkal lépik át a küszöbüket. Azért, hogy segítséget kapjanak mindennapi életvitelükhöz – személyes környezetük rendbe tételéhez, a főzés előkészítéséhez, a mosáshoz, hivatalos iratok rendezéséhez vagy épp hivatalos ügyeik elintézéséhez. Sokszor együtt mennek el a személyi segítővel vásárolni, az önkormányzatba, vagy egyszerűen csak levegőzni a parkba. Mert törekeny testi állapotukat ellensúlyozza,

hogy nincsenek egyedül, hogy egy testileg-lelkileg támogató személy van mellettük. Akivel sokszor a dilemmáikat is meg tudják tárgyalni, aki egy hosszabb munkakapcsolat után lelki dolgokban is tanácsot tud nekik adni.

És persze, hogy ki tudjanak mozdulni a négy fal közül. Mert a gépkocsival közeli és távoli úticélokot is választhatnak. Sokan például így jutnak el a több száz kilométerre lévő speciális kórházi kezelésük színhelyére. Vagy szeretteik sírjához a temetőbe. De vannak támogató szolgáltatók, amelyek nemcsak nyolctól négyig látják el feladataikat, hanem időnként késő esti szállítást is bevállalnak – például, ha egy sorstársi klubból, színházból vagy koncertről kell hazavinni az ügyfeleket.

Biztos kézzel vezetnek

Nő vele az önállóság

Végső soron a támogató szolgálat révén kapott rendszeres segítség növeli a fogyatékos ember önállóságát, megkíméli annak dolgozó vagy tanuló családtagjait attól, hogy állandóan ők gondoskodjanak róla, és élhet tovább szeretett otthonában. Így elkerülheti, hogy valamilyen intézménybe kényszerüljön.

Sajnos azonban a lehetőségek igencsak korlátozottak.

A kezdeti, nagyvonalú támogatást időről-időre megszorítások követték, így aztán mára jóval kevesebb a támogató szolgáltatók száma, mint a fénykorban volt. Az igény viszont nem lett kevesebb. Így nem mindig lehet akkorra kérni személyi segítőt, amikorra kigondoltuk, és jó előre le kell adni a szállításra való jelentkezést is, ha szabad időpontot szeretne az illető találni.

Visszont ma már lehetőség van arra, hogy egy ember több támogató szolgálattal is szerződést kössön, és ha az egyik helyen már nincsen szabad autó, a másikon még lehet. Az pedig, ha egy civil szervezet támogató szolgálatot tud fenntartani, az nagy eredmény, nem utolsó sorban az egyik legerősebb kapocs a tagság és a szervezet között.

Működésének negyedik évében, 2007-ben a VGYKE elindította támogató szolgálatát, amelyet Louis Braille-ről keresztelt el. Így, aki csak találkozik ezzel a névvel, mindjárt tudja, mi a szolgálat célcsoportja. Meglepő és bátor cselekedet volt támogató szolgálatot alapítani akkoriban. Ámbár ma sem lenne ez másként.

– *Hogyan szántad rá magad, hogy állami finanszírozás nélkül indíts el támogató szolgálatot?*
– kérdezem Fodor Ágneset.

– A hatalmas hiányérzet megszüntetése vezetett. Folyamatosan éreztem, mekkora problémát jelent a látássérülteknek az önálló közlekedés, az ismeretlen terepen való eligazodás. Fokozottan így van ez, amikor ügyeket kell intézni. Azért külön nem tanul meg a látássérült egy útvonalat, hogy elmenjen évente egyszer az okmányirodába vagy más hivatalokba. Mire megtanulná, addigra nem kizárt, hogy átépítik a környezetet vagy áthelyezik az ügyintézőt. Tehát, amikor a látássérültek a közszolgáltatásokhoz szeretnének hozzáférni, akkor vagy családtaggal, vagy barátal mennek. Ám ez nagyban korlátozza az önállóságukat, hisz egyáltalán nem biztos, hogy más ráér akkor, amikor neki kellene. Így sokszor kénytelen otthon maradni. Megoldja a helyzetet viszont, ha van egy szolgálat, amelyikben meg lehet bízni, és amelyik szakembereket biztosít a számára: személyi segítőket és sofőrt, gépkocsival.

– *Miért olyan közkedvelt a támogató szolgálat?*

– Azért, mert személyre szabott és ezért rendkívül hatékony. Szerintem ez a szociális szolgáltatások legjobb formája. Ha valakinek elég egy személyi segítő, akkor vele oldja meg a problémáját. Ha viszont nem, mert távoli az úti célja vagy rossz az időjárás, akkor szállítást tud kérni, és autóval utazik kényelmesen, biztonságosan.

– *Hogyan kezdődött?*

Fodor Ágnes felszólal, ha kell

Aki mer, az nyer

– Ott voltam a támogató szolgálat mint új szolgáltatási forma bevezetésénél. Első munkahelyem, a Motiváció alapítvány ugyanis részt vett ennek a modellkísérletében. Ezért beleláttam a rendszer létrehozásának és kiépítésének folyamatába, sőt, beirat-

koztam támogató szolgálatvezető képzésre. Mi voltunk a legelső csoport. Hamarosan a gyakorlatba is átültethettem az ismereteimet, és tanítottam az utánunk jövőket.

A VGYKE esetében viszont egyáltalán nem voltak optimálisak a feltételek. Már ott elakadt a dolog, hogy – a hatályos törvények szerint – akadálymentes irodával kellett volna rendelkezniük. Ilyenünk nem volt, hisz még a szövetség székházában működött az irodánk. Ide pedig hosszú lépcsősor vezetett fel. És persze kellett volna saját gépkocsi is.

Tisztában voltam e nehézségekkel, de arra gondoltam: át tudjuk hidalni a problémákat, ha kreatívak leszünk. Ezért a támogató szolgálat létrehozása elnökké választásom egyik fontos programpontja lett. Nagyon eltökélt voltam. Mivel az említett okok miatt normatív támogatásra még nem pályázhattunk, saját szolgáltatás kiépítésén kezdtem el dolgozni. Egyelőre gépkocsi nélkül.

Ekkoriban viszonylag könnyen lehetett szerződni a munkaügyi központokkal közhasznú munkások kölcsönzésére, én tehát beadtam az igényt személyi segítőkre. Négy főt kértem – persze nem kaptam rögtön ennyit. Az első évben két munkatársat, a második évben viszont már három munkatársat adtak nekünk, és az ő bérüket a munkaügyi központ finanszírozta. Erre amúgy más látássérült egyesület nem vállalkozott azokban az időkben, csak mi.

Két megbízható, kedves, idősebb hölgyet közvetítettek ki hozzánk, akik a nyugdíjukig itt is dolgoztak. Nagyon szerettük őket és viszont. Nemcsak a kollégák, hanem azok a tagok is, akik szorosabb ismeretségbe kerültek velük.

– *És mit szóltak ehhez más egyesületi vezetők?*

Kételkedők akadtak szép számmal

– „Hogy gondolom én, hogy munkanélküliekkel kezdtek?” Ez volt az első visszajelzés. Azok olyan „izék”, gyanúsak, megbízhatatlanok, mondták. Ez egyáltalán nem volt igaz, nem volt bennük semmi „izé”. Persze nekünk kellett kiválogatni a több tucat kiközvetített ember közül a számunkra megfelelő személyeket, de megérte.

Így két évig, vagyis 2005-2007-ig csak kísérő szolgálatunk volt. „Csak”, mondom, de ez is hatalmas fejlődést jelentett! Végül is a kísérő szolgálat lett a támogató szolgálat, vagy ahogy sokszor hívjuk: a támszoli elődje.

Aztán elkezdtek csökkenteni a munkanélküliek után járó támogatást, változott a rendszer, és lépnünk kellett. Szerencsére ezzel párhuzamosan én már azon is dolgoztam, hogyan lehetne igazi támogató szolgálatunk. Először is kerestem egy akadálymentes irodát a környéken. *Szabóné Berta Irén*, a *Vakok Állami Intézete* igazgatónője akkor kezdett el dolgozni, voltak közös munkáink, napi kapcsolatban álltunk. Bekérezkedtem hát hozzájuk, a Hermina út 21-be. Ott volt a Louis Braille Támogató Szolgálat első irodája, mert az akadálymentesen megközelíthető volt. Már csak egy mikrobuszt kellett szerezni.

– *Erre milyen egyedi megoldást találtál ki?*

De lettek segítők is

Beszállásra várva. A képen még a régi kisbusz látható

– Ebben az időben számolták fel a *Fogyatékosok Esélye Közalapítvány* egyik kht-ját, az *Esély XXI-t*, amely konzorciumi partnerünk volt a „Partnerünk Európa” projektben. Volt egy eladó buszuk, ami már elkerült egy autókereskedőhöz, de ezt bevonták nekünk, és nagyon olcsón megvehettük. A részletfizetést pedig később el lehetett számolni az állami normatívában, vagyis minden pompásan alakult. Rendelkeztünk a szükséges feltételekkel, így benyújtottuk a kérelmet a működési engedélyre és a normatívára. És hurrá! Megkaptuk.

Továbbra is én irányítottam és felügyeltem a folyamatot. Fél évvel később megszüntették azt a szabályt, hogy akadálymentesített irodában kell lenni, és ekkor integráltuk a szövetség épületében működő irodánkba a támogató szolgálatot. De egy év múlva már mind átköltözhattünk a Hermina út 57-be, ami csupán öt háznyira van a szövetségtől.

– *Miért ragaszkodtatok annyira ehhez az utcához?*

– Mert a vakok ezt az útvonalat ismerték, ezt a troli járatot, ennek a végében voltak a legelső beszélő közlekedési lámpák. Ha máshol választunk irodahelyiséget, nem biztos, hogy tudtak volna minket követni. Főként az idősebb generációra érvényes ez, amely a tagság jelentős részét adja.

– *Miért nem maradtatok a szövetség épületében?*

Hiába kérték a szövetséget

– Mert kinőttük azt az egy szem irodát, amit a szövetségben biztosítottak nekünk. Hiába kértem többször is, hogy bővíthessünk néhány helyiséggel, az akkori vezetés elutasította a kérésemet. Harcos munkám során mindig, mindenhol át tudtam lépni vagy le tudtam bontani az akadályokat, de ez alól a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, azaz az MVGYOSZ kivétel volt. Ez bizony elég szomorú.

Ugyanakkor emiatt jobban aktivizáltuk magunkat, és szponzori támogatással fél év alatt kiépítettünk két gyönyörű irodát teakonyhával, ügyfélvárával a Hermina út 57. földszintjén. Igaz, először ott is csak az emeleten kaptunk pici irodahelyiségeket, de legalább kettőt adtak, nem egyet. Az első lett az ügyfélszolgálaté, a második pedig a támogató szolgálaté.

– *Konzultáltál-e más támogató szolgálatok vezetőivel?*

– Hogyne, folyamatosan konzultáltunk a többi támogató szolgálattal, sok tapasztalatot gyűjtünk egymástól. A mai napig is ezt teszem.

– *Hány munkatárssal kezdtetek?*

– Vezetőt saját elnökségünkben találtunk Berke Mónika személyében. Az ő szociális munkás végzettsége megfelelt erre a feladatra, és nagyon ambiciózus is volt. Mellé pedig felvettünk három kollégát. Azóta lassan-lassan bővítettük a létszámot, mert kiderült, hogy egyre több az igény. Ma már nyolc munkatársa van a támogató csapatunknak. De ha többen lennének, az újaknak is tudnánk feladatot adni. Csak jelenleg nem kedvez ennek a finanszírozási rendszer.

– *Könnyű vagy nehéz volt ezután az indulás?*

A kísérés után a szállítást is felfedezték

– Mivel a kísérő szolgálat már működött, annak a bevezetésével nem kellett sokat dolgoznunk. Folyamatosan érkeztek az igények, sőt több is, mint amit el tudtunk látni. Ez tehát rendben ment. Az adminisztráció volt az az új momentum, amihez a lányoknak hozzá kellett szokniuk. A szállítás már nehezebben indult be, mert a vakok kísérével tudnak tömegközlekedéssel utazni, és inkább ezt kedvelik. Ezért pedig fizetniük sem kell. De aztán szállítást is egyre többen igényeltek, ám összességében egy félév kellett a beinduláshoz.

– *A szállítás minőségét a jó sofőrön túl a mikrobusz állapota is befolyásolja. Mostanában nem egyszer lerobban a buszotok, és visszatérő vendégei vagytok a szerzőknek. Mi a terv a jövőre: javítások, újabbra cserélés vagy új autó vásárlása?*

– A mikrobuszunk sajnos elég öregecske, akárcsak a legtöbb támogató szolgálaté. Egész pontosan 16 éves, és mostanában sok a baj vele. Jövőre ismét szeretnénk új autóra pályázni, mert ezt le kell cserélnünk, nagyon költséges a fenntartása.

De ha nem nyerünk a pályázaton, akkor sem adjuk fel. Szponzort keresünk, vagy gyűjtést indítunk azért, hogy fiatalabbra tudjuk cserélni.

A busz ugyanis az egyesületnek is nagy segítség, hisz védett szervezetként működünk, azaz legtöbb kollégánk megváltozott munkaképességű. Az ő szállításukra és a külső programokon való részvételre is használhatjuk, ha indokolt. Ez a VGYKE saját szolgáltatása, mely ingyenes a kollégák részére, de ezt is azért számolhatjuk el, mert védett, akkreditált szervezet vagyunk.

– *Tudtommal az állandó klienseknek is nyújtotok kedvezményt. Milyen formában?*

– Ha rendszeresen segítünk valakit, az ő jövedelme nem mehet arra rá, hogy folyamatosan segítőt fizessen. Épp ezért a jogszabály is előír fölső pénzbeli korlátot minden egyes kliensnél, amit nem léphet túl a szolgálat. De mi ettől függetlenül is segítünk minden munkanapon, ha igényli tőlünk.

– *Miért van az, hogy a VGYKE az egyetlen látássérült egyesület, amelyik jelenleg támogató szolgálatot tart fenn?*

Sok adminisztráció, magas költségek, de...

– Ez rendkívül bonyolult adminisztratív háttérrel működtetett szolgálat, és az elindítása is – ahogyan már mondtam – komoly feltételekhez van kötve. Egy kis egyesület épp ezért nem tudta és nem tudja jelen pillanatban sem ezt elindítani. Olyan időszak is volt, amikor nem adtak ki új engedélyeket, tehát zárt volt a rendszer, újak nem léphettek be. Ezen felül olyan szakmai felkészültség is szükséges hozzá, ami értesülesem szerint nincs meg egyelőre a többi látássérült egyesületnél. Itt mindenkinek, a gépkocsivezetőket is beleértve, speciális, támogató szolgálatra szabott tanfolyamot kell végeznie, ami pénzbe kerül, és az egyesületnek kell ezt kigazdálkodnia. Kétévente aztán ismét el kell végezni egy újabb tanfolyamot. Az utóbbi időkben ugyan változott a helyzet, mert sok diplomás fiatal lett egyesületi vezető, akik közül a bölcsészek és a szociális munkás diplomások képzettsége megfelelő lenne, így a szakmai háttér már adott, de még mindig feltétel a gépkocsi és az infrastruktúra.

Ezen felül mindig anyagi kiegészítésre szorul a működés, mert az állam soha nem ad annyit, hogy az elég legyen a fenntartáshoz, és ezt sem engedheti meg magának mindenki. Ez így van kitalálva, ezért is kell térítési díjat fizetnie a kliensnek – ő ezzel járul hozzá a működéshez. Ez egy olyan egyesületnek, amelynek nincs tőkéje, pénzeszköze vagy valamilyen biztos forrása, nem megy.

Mi, amíg bírjuk, csináljuk, hisz tudjuk, milyen nagy szükség van a támogató szolgálat munkájára.

Több hónappal később – pozitív fordulat

Minden nehézség ellenére, 2017 júniusában gyönyörű, új mikrobusz átadását ünnepelhette a VGYKE.

– *Milyen jó tündér vette szárnyai alá az egyesületet?*

– Több „tündérnek” is össze kellett dolgoznia ehhez. Egy régi szakmai partnereink tanúja volt buszos kálváriáinknak, s általa kerültünk kapcsolatba a Magyar Nemzeti Bank egyik bizottságának hölgy tagjával. Ő felkarolta ügyünket, és közösen elindítottunk egy szponzori kérelmet, amihez szép pályázati anyagot készítettünk. Ennek döntő szerepe volt abban – a háttérlobbi és az egész bizottság érzékenyítése mellett –, hogy sorban átjutottunk a szponzorációs szűrőkön. Végül száz százalékban támogatták a busz megvásárlását, ami nagyon ritka dolog, mert még az MNB is csak hozzájárulást szokott nyújtani egy-egy projekthez, a teljes költséget viszont nem szokta állni.

– *Mik a busz paraméterei?*

– Ez egy kilencszemélyes Ford Tranzit, és teljeskörűen akadálymentesített. Rámpával, kihúzható lépcsővel, kapaszkodókkal és kerekesszékek stabilizálására szolgáló négy pontos rögzítéssel rendelkezik. Egyszóval fantasztikus!

– *Mi történik a régi busszal?*

– A régi buszt eladjuk, és veszünk helyette egy használt személygépkocsit, melyet szintén a szolgálathoz állítunk be. Ezt az egyszerűbb szállításoknál fogjuk használni, ahol vagy kevesen utaznak egyszerre, vagy nincsen kerekesszékes utas. Így két kocsi lesz a szolgáltatnak, és több igényt tudunk kielégíteni.

– *Mit jelent ez az egyesületnek?*

– Hatalmas örömet és biztonságérzést is, hiszen vállalásunkat megbízhatóan tudjuk teljesíteni, és kötelező feladatainkat nyugodt körülmények között láthatjuk el.

Gyógypedagógiai fejlesztés, gyermekfelügyelet, pszichológiai tanácsadás

– *Más területen is fejlődés várható. Teljesen új szolgáltatások fogják színesíteni a palettát. Beavatnál a részletekbe?*

– A szociális törvény februári módosítása lehetőséget ad a támogató szolgálatoknak arra, hogy gyógypedagógus és terápiás munkatárs fejleszthesse náluk a fogyatékos személyeket, gyerekeket. Erre nekünk már most megvan a képzett munkatársunk Koós Andrea személyében, aki a Braille-oktatás mellett fogja ezt végezni fő állásban.

Emellett pszichológust is fog finanszírozni a rendszer. És mivel eddig is tartott nálunk pszichológiai tanácsadást H. Nagy Krisztina pszichológus, pár- és

családterapeuta, vele szeretnénk ezt folytatni. Az ő óráira mindig hosszú előjegyzési lista van. Talán nem kell hosszasan ecsetelni, hogy időnként gondjai merülhetnek fel annak, aki nem lát, vagy csak nagyon keveset. Végül a gyermekfelügyelet pedig azok problémájára lesz gyógyír, akik esti, illetve hétfégi felügyeletet vagy más ellátást igényelnek fogyatékos gyermekük mellé.

Mindezek bevezetését természetesen alapos előkészítés fogja megelőzni, de azon vagyunk, hogy mielőbb elindíthassuk az új szolgáltatásokat.

Jó csapatot alkotnak

Szívesen mennek szabadtéri helyszínekre is. Czagány Izabella és Fodor Ágnes

Fodor Ágnes a VGYKE elnöke, a támogató szolgálat létrehozója így foglalta össze e szolgálat jelentőségét:

– Egy látássérültnek nagyon bizalmi helyzet, hogy kitől fogad el segítséget, kivel vásárol, kivel közlekedik az úton. Ilyenkor ugye látják, hogy mennyi pénze van, illetve az életét bízza rá arra, az emberre, akivel együtt közlekedik. Az, hogy egyesületünk a fenntartója a támogató szolgálatnak, az egy biztosíték, egy garancia.

Jelenleg 180 kliensünk és 8 munkatársunk van a Louis Braille támogató szolgálatnál. Tarifánk a VGYKE-tagoknak kedvezményes, a személyi segítség 300 Ft óránként, a szállítás 150 Ft/km, azoknak, a többi szociálisan rászorult kliensünknek valamennyivel több.

Tamás József nemrégén került az egyesülethez a szociális szférából.

Nagymértékű rövidlátása miatt szintén látássérült, ám nagyszerű szervezőképességét jól tudja kamatoztatni posztján.

– Szolgálatvezető helyettesként a legfontosabb feladatom a szolgálat működésének biztosítása, a kliensektől beérkezett igények kielégítése, a személyi kísérő kollégák beosztásának elkészítése, folyamatos koordinálása, és a szállítások megszervezése. Természetesen ehhez kapcsolódik még a szolgálat működését szabályozó jogszabályokban előírt nem kevés adminisztráció napra készen tartása.

Általában egy hónapra előre be van téve azonos időre az az állandó húsz ember, aki mindig ugyanakkor kér segítséget. A többieket a fennmaradó időre osztjuk be. Mivel emberekről van szó, bejöhetnek új események az életükbe, ilyenkor gyakran az egész napot át kell szervezni, hogy mindenkire el tudjunk menni. A sofőrünkre még inkább igaz ez, szinte folyamatosan úton van. Sokszor előfordul, hogy nem tudunk szállítást vállalni, mert már nincs szabad kapacitásunk. Bár én csak telefonon tartom a kapcsolatot a kliensekkel, érzékelem az életük fordulóit.

Szerintem nagyon fontos az a munka, amit a személyi segítők végeznek. Nélkülük ezek az emberek nem, vagy csak nagyon nehezen tudnának boldogulni a mindennapi életben.

Czagány Izabella tíz éve dolgozik a VGYKE-nél, ebből négy évet személyi segítőként, az utóbbi másfél évben emellett vezető helyettes is. Ő maga is látássérült, gyengénlátó, de így is sok dologban tud segítséget nyújtani.

– Ahhoz, hogy valaki beengedjen egy ismeretlen embert a lakásába, az életébe úgy, hogy nem is lát vagy csak alig, ahhoz nyomós ok szükséges. És az az érzés, hogy bízhat bennünk. Rengeteg dolgot csinálunk együtt. Amikor hónapokon, éveken át dolgozom valakinél heti gyakorisággal, sok mindent megtudok róla. Hiszen felolvasom a leveleit, megírom a hivatalos beadványait. Vagy ha felgyűltek a számlái az elmúlt évtizedből, együtt átválogatjuk azokat, mi kell, mi nem. Ha szeretne otthon mosni, akkor szín szerint összeválogatom a ruhákat. Elkísérem őt a gyógyszertárba, a bankba ügyeit intézni. Annyi minden szóba kerül köztünk, néha úgy érzem, lelki támasz is vagyok.

Bár általában több lábon állnak a klienseink – nem csak mi járunk rendszeresen hozzájuk – nagyra értékeli az általunk nyújtott segítséget, és számítanak rá.

Tamás József

Akiért dolgoznak

Ecsedi Csaba informatikus tanár, 60 éves, őszülő halántékú programozó matematikus. Ebben sok más programozóra hasonlíthat, csak hogy ő nem lát. Azon érdeklődő fiúgyermekek közé tartozott ugyanis, akik hazavitték az erdőben talált bombát, és az felrobbant a kezei között.

– *Hogyan történhetett meg a baj?*

– Nyolcadikosak voltunk, és a fiúkkal az erdőben találtunk egy lövedéket. Én mindig szerettem fúrni-faragni, így hazavittem apám műhelyébe. Ott robbant fel a szerkezet, ami tönkretette a látásomat, de legalább egyedül voltam a helyszínen, másnak nem okoztam bajt. Attól kezdve csak fényeket érzékelek.

– *Tudta folytatni az iskolát?*

– Az iskolát igen, de ettől az osztálytól el kellett búcsúznom. A Hajdú-Bihar megyei kis faluból, Bakonszegből elköltöztünk Budapestre, mert ezután csak itt volt jövőm. A vakok általános iskolájában – amit csak Vakodának hívtunk egymás közt – fejeztem be a nyolcadik osztályt. Később a Kölcsey Ferenc Gimnáziumban érettségiztem, látó osztálytársak társaságában. Pár év után az ELTE TTK programozó matematikus szakára felvételiztem, sikeresen. Majd 1990-ben munka mellett, esti tagozaton megszerztem a diplomámat.

– *Hogy került képbe a VGYKE?*

– Amikor a vakok szövetsége átalakult, és egyesületek jöttek létre, akkor a VGYKE-t választottam, mert szimpatikus volt. Jól tettem, már csak azért is, mert ahogy létrejött a támogató szolgálatunk, én azóta kérek és kapok személyi segítséget. Ennek körülbelül egy évtizede.

– *Miben szokott segítséget kérni, Csaba?*

– Abban, hogy hetente kétszer elkísérjenek a munkahelyemre. Ez nem kis távolság, otthonról számítva két óra odaérni. Én a családommal a XVIII. kerületben lakom, annak is a legszélén, a munkahelyem pedig az Óbudai Egyetemen van, ahol látássérült hallgatókat oktatok informatikára. A mi karunk a III. kerületben található Óbudán, a Margit Kórház közelében. Állandó kliens vagyok tehát.

Ecsedi Csaba az egyetemen

Földi utaskísérővel az egyetemre

– És mi történik, ha a személyi segítők közül egyszerre hárman is betegek? Akkor hogy jut el a munkahelyére?

– Nos, ilyen még nem volt a tíz év alatt. Ha megbeszéltünk egy időpontot, arra mérget lehetett venni, hogy pontosan ott lesznek.

– Hát, ez elég hihetetlen!

– Talán kivételezettként kezelnek amiatt, hogy másik öt-tíz-tizenöt látássérült ember napja függ attól, hogy beérek-e rendben a munkahelyemre. Ez igazán felülősségteljes dolog.

– Sok vak embert ismerek, aki önállóan vagy kutyával közlekedik. Ilyen módon nem próbált meg odaérni az úti céljához?

– Vakvezető kutyám nem volt, de sokáig közlekedtem önállóan. Sőt, a metrógig ma is egyedül utazom a busszal, csak ott találkozom a személyi segítőkkel. A metrótól viszont nem lenne biztonságos egyedül tovább menni. Gyakran feltűrik az utat, változik a forgalmi rend, több az utcai zaj és kevesebb a közlekedők türelme, mint régebben. A személyi segítő – vagy, ahogy én hívom: földi utaskísérő – egyébként az egyetemre is bejön velem, mert meg kell tenni vagy ötven métert még anélkül, hogy bármilyen támpontom lenne. Újabban van amúgy egy sípoló bot, amit a portán elkérhetünk, és ezzel a belső térben pásztázni tudom az utat – de ez még egy kísérleti stádiumban lévő találmány.

– Vak ismerőseim úgy értékelik a helyzetet, hogy meglehetősen korlátozottak egy látássérült programozó lehetőségei az informatikában. Ennek megfelelően a keresetük is jóval alacsonyabb, mint ép társaiké. Osztja ezt a véleményt?

Ha már a gép sem tudja felolvasni a honlapot

– Abszolút mértékben. Régen sokkal jobban el lehetett boldogulni a számítógéppel és az internettel. Ma egyre inkább előtérbe kerülnek a vizuális elemek – legyen minden színes, és lehetőleg mozogjon –, így pedig nem tud működni a képernyőolvasó, a Jaws for Windows. Emellett gyors tempóban frissítik a Microsoft programjait. Kezdtek a Windows 2000-rel, amit követett a 2003-2007, aztán jött az XP, majd a Windows 7 és 8, jövőre pedig már a Windows 10-et fogom tanítani. Ahol ennél is szédítőbb az átalakulás, az az Office, vagyis az irodai alkalmazások.

– Holott a honlapoknak egyre akadálymentesebbeknek kellene lenniük. Számtalan előírás van erre nemzetközi és hazai terepen egyaránt.

– Ez szép elv, de jószerivel senki sem tartja be. A programozó hallgatónak nem tanítják meg, hogyan kell kialakítani a látássérültek számára akadálymentes digitális környezetet. Így különösebben nem is érdekli őket. Pedig csak a forráskódba kellene beépíteni néhány kódot, vagy a web akadálymentesség-ellenőrző

szoftver, a WCAG 1.0 irányelvet használni! Ettől kezdve vakoknak is olvasható lenne a felület.

– *Egyébként pontosan mit tanít, Csaba, és mennyi ideig járnak Önhöz a tanítványok?*

– Az ECDL-rendszert tanítom, mind a hét modult. Hogy ki mennyi idő alatt sajátítja el, az függ az ő képességeitől és a szorgalmától. Így másfél vagy három évig jár hozzám egy hallgató, mire le tudja tenni a vizsgáit.

– *És mi történik más napokon, ha magánéleti programjai lennének? Oda is kér mindig földi utaskísérőt?*

– Nem, oda nem. De nem is kell. A népes családom valamely tagja, a gyerekeim és a barátaim közül csak ráér valaki...

Buszátadáson

A támogató szolgálat 2017. június 22-én ünnepelte 10. születésnapját. Amint az alábbi képeken is látszik, népes társaság jött össze ennek tiszteletére.

Az ünnepség fénypontja annak az új mikrobusznak az átadása volt, amelyet a Magyar Nemzeti Bank (MNB) támogatásával tudott megvásárolni a VGYKE. Nánási Tamás, az MNB vezető kommunikációs szakértője gratulált a jubileumhoz, és elmondta, hogy az MNB alkotott egy felelősségvállalási programot, amelyben kiemelten érvényesül a karitatív tevékenység, ezen belül is a hátrányos helyzetű csoportok támogatása. Ennek pénzügyi alapját a pénzintézetek és pénzügyi szervezetek által befizetett bírság adja, amit így legalább közvetlenül jó célokat fordítanak.

Köszöntőjét azzal zárta, hogy a bank mindig örömmel támogat olyan programokat, amelyeknél a pénz közvetlenül a fogyatékos emberekhez jut el.

A vadonatúj, csillogó járművet kívül-belül megcsodálták a jelenlévők, kényelmes üléseit pedig jólesően próbálták ki. Köztük dr. Nagyné Berke Mónika, aki már a Látásérültek Észak-alföldi Regionális Egyesületének felvirágoztatásán dolgozik, de annak idején a támogató szolgálat első vezetője volt.

További sok sikert, Louis Braille Támogató Szolgálat! Csak így tovább!

Fotó: Cserfalvi Annamária (Ecsedi Csaba), Neumann Károly (Az ünnepi asztalanál...), többi fotó: Molnár Béla

*Megbeszélés Szőnyi István
gépkocsivezetővel*

Az ünnepi asztalnál Fodor Ágnes és Nánási Tamás

*A tortaosztó hálás szerepében
Ádámné Szladovits Valéria*

Na, kutyus, lépjünk egyet! Dr. Nagyné Berke Mónika segítőkutyájával, Alessel

Teljes volt az öröm

BRAILLE-OKTATÁS

Kitágul a világ

Bár már több mint százötven év eltelt azóta, hogy Louis Braille felfedezte a pontírást, öröksége máig élő. Születésnapjának 200. évfordulóján, 2009. január 4-én pedig tiszteletére megjelent a számítógépeken a Doodle, vagyis az ünnepi Google-felirat. Képi megoldása a Braille-írást idézte fel. Nemcsak egy országban, nemcsak egy földrészen, hanem a teljes földkerekségen. Ez a dicsőség csak a legnagyobbaknak jár.

A Google felirat, pontírással imitálva

A VGYKE elnöksége is úgy vélte, nem szabad, hogy a múltba süllyedjen ez a kulturális kincs, a Braille-írás és Braille-olvasás tudománya. Ez a speciális írási és olvasási módszer lehetővé teszi, hogy látás nélkül se legyen az ember analfabéta. Hogy be tudja fogadni eleink bölcsességét, költőink lírai életérzését, tudósaink okfejtéseit, és persze az aktuális információkat. Mondjuk azt, hogy mi rejlik egy gyógyszeres dobozban.

Projektözön a Braille-évben

Azonosulva és összefogva más látássérültekkel foglalkozó szervezetekkel, a maga részéről a VGYKE is a Braille-írás évének nyilvánította 2009-et. Ez számára azt jelentette, hogy rengeteg szakmai és kulturális projektet időzített erre az időszakra, és egy új szolgáltatást is elindított.

Szerveztek havi szemináriumokat, Braille-emléknapokat a kistérségekben, Braille-olvasási versenyeket és konferenciát is „*A tapintható lehetőség*” címmel.

Megkoronázta mindezt egy jubileumi gálaest, és ami még fontosabb: két nagyszerű eredmény. Az egyik az, hogy a 2007-től önerőből működő Louis Braille Támo­gatató Szolgálat elért arra a szintre, hogy állami támogatáshoz jutott, és ezentúl

hathatósabb segítséget tudott nyújtani a látássérült embereknek. Áprilisban pedig Braille-oktatást indított el az egyesület, mindjárt három helyszínen: Budapesten, Cegléden és Vácott. Az első évben huszónhárman végezték el a tanfolyamot, köztük hét látó résztvevővel. Később az oktatás központja kizárólag a fővárosi Hermina úti telephelyre tevődött át.

Azoknak, akik nem ismernék: Louis Braille rendszerében minden betű, írásjel vagy szám egy hatrészes kis táblázat segítségével olvasható le, ahol vízszintesen két pontnak, függőlegesen 3 pontnak van meg a helye. Ezek és a szünet variálásával áll össze a Braille-szöveg, melyet vastag papírra írnak vagy nyomtatnak azért, hogy a megfelelő helyen kidomborodó jeleket ujjunk tapintásával követni lehessen.

A vak gyerekek ezt értelemszerűen megtanulják speciális általános iskolájukban, de aki később veszíti el a látását, annak utána kell járnia a dolognak. Ha vállalja a bentlakásos életmódot, és van szabad hely számára, akkor mehet a Vakok Állami Intézetébe (VÁI) néhány hónapra. De ha rátalál a VGYKE által biztosított lehetőségre, akkor elég bejárnia hetente egyszer, és már csak a szorgalmán múlik, hogy megtanul-e írni-olvasni vagy sem. Pénzt mindenesetre nem kell ezért kiadnia, az egyesület ingyen biztosítja a Braille-írás és -olvasás tanulásának lehetőségét minden hozzá fordulónak.

*Ugye milyen érdekes? Fodor Ágnes
Braille-írógéppel ír*

Új eszköz a kezünkben

Koós Andrea Braille-oktatóval

Felnőtt korú nebulókra is igaz a megállapítás: a diák elsősorban a tanárnak tanul. Vagyis legyen a tananyag bármilyen hasznos, igazán lelkesen csak akkor készülünk az órákra, ha tudjuk: ott egy megértő lélek vár minket, egy olyan egyéniség, akinek a társaságában jól érezzük magunkat, és aki által nem melleleg nő a tudásunk is.

Az, hogy a Braille-oktatás folyamatosan népszerű a VGYKE berkeiben, nem utolsó sorban Koós Andrea Braille-oktatónak köszönhető. Hetedik éve igyekszik

ravezetni a jelentkezőket a pontírás fortélyaira. A Hermina úti irodaegyüttes azon termében beszélgetünk, ahol az órák is zajlanak.

– *Mondj magadról néhány szót, Andrea! Mikor lettél látássérült, és hol tanultad meg a pontírást?*

– Hatodikos koromban kezdett el hirtelen romlani a látásom, és ez a folyamat sajnos nem állt meg. Kiderült, hogy látóideg sorvadásom van. Alig látóvá váltam, de mégis maradtam a régi iskolámban, édesanyám segített a tanulásban. Mint sok más társam, én is jelentkeztem a VÁI-ban működő Vakok Rehabilitációs Csoportjába, a VERCS-be. Itt megtanítottak minket „vakosan” élni, közlekedni, magunkat ellátni. Ehhez pedig nagy segítséget jelent, ha ismerjük a Braille-írás-olvasást, tehát ott sajátítottam ezt el. Rögtön ráéreztem a dolog lényegére, és három hónap elég is volt, hogy megtanuljam. Mondjuk, mi intenzíven műveltük, gyakoroltunk a hét minden munkanapján. Mire gimnáziumba mentem, már tudtam a Braille-írás és -olvasást.

– *Más szempontból is változást jelentett az új helyzet?*

– Igen. Akkoriban Borsod-Abaúj-Zemplén megyében éltünk édesanyámmal, ahol nagy munkanélküliség volt, ezért felköltöztünk Budapestre.

Koós Andrea tanítványával

– *Benne volt a gondolataitokban, hogy látássérültként jobban tudsz majd itt boldogulni?*

– Természetesen ez is felmerült bennünk. Hamarosan elvégeztem az óvónő-képzőt, és látássérült szakon gyógypedagógusi diplomát szereztem a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolán, vagyis tiflopedagógus lettem 2007-ben.

– *A főiskolai könyvek, gondolom, nincsenek meg Braille-írásban.*

Szükséges a környezet segítsége

– Nincsenek ám! Minden csak „látóban” van. A környezetet erősen igénybe kell venni a cél érdekében. Viszont a Bárczin egyre több könyv létezik beszkenelve, tehát elektronikusan el lehet érni, és a számítógépen képernyőolvasóval felolvasatni. De akkor sem egyszerű a tanulás. Mert gondold el, ha van egy százoldalas könyv, annak egy része felesleges szöveg, de nekünk azon is át kell rágni magunkat. Én csak felolvasás után tudom eldönteni, hogy mi a lényeg. Valójában ki merem jelenteni, hogy úgy lehet normálisan elvégezni a főiskolát, egyetemet, ha van valaki a háttérben, aki segít, aki olvas. Akit meg is lehet állítani, hogy bocsánat, ezt hagyjuk ki, ugorjunk, különben elveszek a dzsungelben.

Másik opció, hogy a könyvet megkapjuk digitálisan, de ez nem általános. Ilyenkor aztán fel lehet olvastatni a Windows Jaws nevű képernyőolvasójával.

– *Ez nagy segítség, de hallottam már ilyen géphangot, és meg kell mondjam, hogy a szöveg hangsúlyozása még nem az igazi, idegesítő. Szenvtelen, hangsúlyozás nélküli géphang, amivel meg kell küzdeni.*

– Való igaz, de mégis örülünk, hogy van.

– *Az első munkahelyed lett a VGYKE?*

– Nem, előtte egy óvodás korú kisfiút fejlesztettem, három éven át az ovijába kijárva. Közben kerestem más lehetőségeket is. Így találtam meg a VGYKE-t. Itt napi négy órában dolgozom.

Tanulás egyénileg

– *Kik szoktak megkeresni, hány évesek és milyen iskolázottságúak?*

– Általában az idősebbek jönnek, az pedig változó, hogy ki milyen iskolába járt. Mondják sokan, hogy 40 vagy 50 év körül már nincsen értelme tanulni kezdeni, de ez nem igaz. Függ a mentális képességtől, és attól, hogy milyen állapotban van az illető. Bizony, a testi dolgok is számítanak, mert az ujjunkon keresztül kell megtanulniuk az adott információt. Volt már olyan hatvan valahány éves ember, aki járt egy évig, aztán még egy félig, és még mindig nem tudott olvasni. De mire elértünk a második év végére, mégis megtanult.

– *Hány percesek az órák és hány van egy héten?*

– Kétszer 45 percesek, de egyben tartom, szünettel. Amúgy heti egy alkalommal jönnek, utána már tőlük függ a dolog. Én kiadom nekik a feladatokat, amiket vagy gyakorolnak otthon, vagy nem. Mindenkit testre szabottan kell tanítani.

– *És ha majd jönnek a 20 és 30 évesek? Akkor hogy bírja a tempót?*

– Egyénenként tanítok, nem csoportban, van itt erre lehetőség. Ilyenkor lehet igazán a diákra koncentrálni. Egyébként vannak 20-30 évesek is. Most egy halmozottan sérült lány is jár hozzám, aki gyönyörűen olvas sűrű sorban. Nála

egy kicsit a gyógypedagógiai tudásomat is alkalmazom, a szövegértését is fejlesztetem. Emellett enyhíteni tudok a számolási zavarain is, mert nemrég jártam diszkalkulia tanfolyamra, és most abban is tudok neki segíteni. Kicsit szoktunk számolni, ami érezhetően jó hatással van rá. És igazán mindent megtesz, hogy megértse a dolgokat. Nagyon erős kapcsolat lett közöttünk: ő kedvel engem, és én is nagyon kedvelem őt. Így olyan dolgokat is kihozok belőle, amiről az anyukája azt gondolta, hogy erre nem képes.

– *Nahát! Minden elismerésem!*

– Fel is szoktam példának hozni mások előtt. Járt hozzám például egy pedagógus hölgy is. Na, figyelj, mondtam neki, ha kicsit többet gyakorolnál, jobban tudnál olvasni. Behívjam a másik tanítványomat és megszegényítselek? *(Nevet)*

Majd megnézzük, hogyan olvasol te, és hogyan ő. Pedig a te helyzeted könnyebb, mert te szemmel olvasol, látsz rendesen, csak érdeklődésből tanulsz.

– *Ilyen is van?*

– Néha igen. Ő egy egészséges, látó magyar szakos tanár, aki szeretne volna el-sajátítani a Braille-írást-olvasást. Megnyugtató neki, hogyha egyszer egy vak gyerek kerülne a csoportjába, nem okozna neki gondot vele írásban kommunikálni.

– *Nem lenne jobb, ha mondjuk négyszer jöhetne egy héten?*

– Gyorsabban lehetne tanulni, de nem megoldható. Mindenkinek van ugyan-is munkája vagy más elfoglaltsága. Még a nyugdíjasnak is van elfoglaltsága – el kell látnia önmagát, orvoshoz jár, unokái vannak. Volt már, hogy felajánlottam néhány diákomnak, hogy jöjjenek kétszer, de nem tudták megoldani. Amúgy van olyan ember is, aki Székesfehérvárról jár hozzám.

Mazsola Braille-ben is népszerű

– *Ezt a metódust te dolgoztad ki?*

– Nem egészen, volt hozzá segítség. Már a vakok szövetségében kidolgozták az alapjait a szakemberek. Én ezt átnéztem, és ahol úgy gondoltam, változtattam. Főképp a szavakon és a mondatokon. Néztam a betűk sorrendjét, és bővíttem a szókincset vagy teljesen mást írtam.

– *Az nagyon jó, ha a szöveg aktualizálva van, mert halálra unja magát az ember az ósdi szövegen.*

– Nem volt az rossz, de mégis úgy gondoltam, hogy legyen más. Úgy építettem föl a gyakorlatot, hogy az előző betűre építsen, és az új is benne legyen. Az többet gyakorlódjon. Ha például a „cs”-t tanultuk, akkor olyanokat választottam ki, hogy a „cs” és az előtte lévő rövid „u” is legyen benne. Vagy ha utána jön az „sz”, akkor „szivacs”, hogy egyik épüljön a másikra. A házi feladattal is igyekszem inspirálni a tanítványaimat: mindig odaadom nekik a gyakorlólapot.

A betűk után jönnek a szólások, közmondások ritka sorban, később meg sűrű sorban. Utána kapnak kisebb szöveg-egységeket, amiket úgy választok meg, hogy

érdekes legyen. Legutóbb a „Modern turistavilág hét csodáit” vettük, benne a Nagy Korallzátonnyal és Szemiramisz Függőkertjével. Mondta is egy kolléganóm, aki hallotta az órát az ajtó túloldalán, hogy ő is benevez, mert ez érdekl. Gyere, csak gyere, biztattam én is! *(Nevet)*

– *Mivel tudsz a Braille-olvasáshoz kedvet csinálni?*

– Meséket olvasunk, mert azokat könnyű értelmezni, nagyon jó szövegfordulatok vannak bennük, igényesek és nem nehezek. Ezen kívül az ember szeret a mesevilágban lenni. Ha végeznek, az MVGYOSZ-könyvtárból szoktam könyvet kölcsönözni. Most épp a Mazsolát vettem magamhoz. Örültek, hogy ezt hoztam, és nem valami elvont irodalmi művet. Mindent bevetek, hogy ne lankadjon a tanulási kedv, hisz a Braille-ismerettel új eszköz lesz a kezükben.

Érdeemes megtanulni

Egy tanuló elmélkedései

Bájos arcú, szőke hölgy ül az asztal egyik oldalán, ő Csukáné Polyák Erzsébet, aki szorgalmasan igyekszik ellesni a Braille-írás minden fortélyát. Most nagyon elfoglalt, később hívom fel telefonon, hogy a motivációiról beszéljünk.

Csukáné Polyák Erzsébet gyakorol

– *Látássérült Ön, Erzsébet? Mert ez egyáltalán nem látszik.*

– Igen, bizony látássérült vagyok. Körülbelül 8 éve vették észre, hogy az egyik szememen csökkent a látótér, és rohamosan romlik a másik szemem is. Ezt a betegséget farkasvakságnak nevezik, azzal jár, hogy szürkületben az ember nagyon rosszul lát, én például nekimegyek az ajtófélfáknak, fölborítom az átlátszó üveg poharakat, nem veszem észre a gödröket. Ez amúgy gyerekkorom óta így van, csak akkor nem volt lehetőség ennek utánajárni. Édesanyám egyedül nevelt négyünket, szegénységben éltünk, nem tudott erre annyira figyelni, mint kellett volna. Emellett makula degenerációm is van.

– *Próbálkozott már ezelőtt is Braille-t tanulni?*

– Igen, a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjában, a VERCS-ben valaha elkezdtem, egy háromszor három hónapos intenzív

tanfolyamon vettem részt. De mivel mással is foglalkoztunk, csak heti egy-két óra maradt a Braille-írásra, ami nekem nagyon kevés volt. Csak pár betűig jutottam el.

– *Meséljen arról, hogy tudott alkalmazkodni látássérültként a változó helyzetekhez?*

– Mikor felnőtt koromban beiratkoztam esti gimnáziumba, már komoly gondot okozott a jegyzetelés és az olvasás. Nem akarták a tanárok, hogy diktafont használjak, és nekem sem lett volna jó, hisz nagyon hosszú anyagot kellett volna visszahallgatnom. Ám segítségemre volt az informatika. Vittem a kis notebookom jegyzetelni, de még egy normál méretű billentyűzetet is cipelnem kellett, mert felnőttfejjel tanultam meg vakon gépelni. Komoly küzdelmeim voltak azért, hogy sikeresen tudjam a hallottakat rögzíteni. Végül jó eredménnyel érettségiztem, aztán diplomám is lett a kommunikáció szakon a Budapesti Gazdasági Főiskolán.

Visszatérve a VERCS-re: ott éreztem, milyen óriási a látássérültek között az információhiány. Ezért is választottam a kommunikáció szakot. Nem sokkal ezután pedig egy hirdetésben megtaláltam a VGYKE-t, mikor is önkéntes mentorszülő tanfolyamot hirdettek. Elvégeztem, majd egy ideig önkéntesként, a vége felé pedig státuszban dolgoztam mentorszülőként az egyesületnél.

– *Ezek szerint van gyermeke.*

– Van egy fiam és két lányom. Sőt, már két unokával is büszkélkedhetem.

– *Mi vitte rá, hogy ennyi idősen újrakezdje a Braille-tanulást?*

Braille-írás a liftben

– Az, hogy nagyon hiányzik nekem az írás-olvasás. Szeretnék legalább rövid sorokat megérteni és írni, ha kell. Olyan sok helyzetben élvezhetjük ma már ennek a gyümölcsét. Nálunk például már Braille-ben is ki vannak írva a liftben az emeletek.

ATM Braille-felirattal

Megkértem ugyanis felújítás előtt az illetékeseket, hogy tegyenek fel akadálymentes feliratot is. Segítőkészek voltak, így most már tudom, mikor melyik gombot nyomjam meg. És ezen kívül is számos tárgyon ott a Braille-felirat, például a gyógyszeres dobozokon. A magyar forinton ugyan még nincs, de az Eurón már van Braille-ben jelzés.

– *És mi az, amit Ön szerint még el kellene látni Braille-feliratozással?*

– Először is pénzt. Aztán a kijelzőket a hivatalokban, a postán, a bankokban és az orvosi rendelőkben. Hogy ne kelljen mindenhová kísérőt vinnem, hisz nekem is, mint másoknak, fontos a függetlenség, hogy ne szoruljak mindig látó segítségre. Egyébként nemcsak feliratozással lehet megoldani a problémákat, hanem beszélő egységekkel is – oly sok okos dolgot kitalálnak ma már.

– *Mióta jár ide Braille-írás-olvasás tanfolyamra?*

– Pár hónapja csak és heti egyszer, a munkám miatt több nem férne bele az időmbe. De ez a szerdai két óra, ez elég intenzívnek mondható.

„Simogatom” a betűket

– *Milyen eszköz kell ehhez? Meg kellett-e vennie Önnek valamit, mondjuk egy lyukas táblát vagy mást?*

– Semmit nem kellett venni, mert Koós Andika előre gyárt nekem szavakat olyan betűkből, amiket már tanultunk. Ezt egy kilyuggatott A4-es méretű lapra teszi rá, és azon gyakorolunk. Olyasmiket, mint cica, apa, baba. Ezeket tudnom kell kitapogatni. Már más pontokat is tanultunk, de még mindig nem jutottunk el a tananyag feléig sem. Kicsit elégedetlen is vagyok ezért magammal.

Persze mindig veszünk új betűket, és legközelebb már ezeket is hozzáteszi és gyakoroljuk. Ki kell finomodnia az ember ujjvégének, hogy könnyen felismerje a betűket. Az óra vége felé aztán elővesszük a Braille-írógépet, amit egyébként Picht-írógépnek hívnak, és azokat a betűket, amiket tanultunk, leütjük vele.

Haza is hozom azokat a papírokat, amiken gyakoroltunk. Azt mondja Andika, hogy „*Simogasd ezeket otthon is egy kicsit*”. Nincs, aki ellenőrizze, hogy jól mondok vagy nem, de az is segít, ha próbálkozom, mert így szoktatom az ujjaimat arra, hogy jobban érzékeljek. Mindennap előveszem egy rövid időre, és „simogatom” a szöveget.

Hogyha házhoz is jönnének!

– *És hány betűt tud már?*

– Körülbelül tizenháromat. Később vesszük majd az órát is, ami nagyon fontos, mert most nem tudom, hány óra van. Vettem ugyan egy angolul beszélő órát, de

A BKK jegykiadó automatáján is ott vannak a pici pontok

nehéz megértenem, főleg így, ötvenhat évesen. Az lenne az igazi, ha átválthatnék a Braille-órára. Csak odanyúlnék a karomra, felhajtanám a számlapot, kitapogatom az ujjammal, és már tudnám is a pontos időt.

– *Ön szerint Andrea milyen oktató?*

– Andika nagyon különleges hölgy, türelmes és kedves – és ezt nem azért mondom, mert be akarok nála vágódni. Másoknak is ezt meséltem róla. Én nagyon szeretek hozzá járni. Mindig érzékeli, mikor kezdek el fáradni, ilyenkor beszélgetünk vagy viccelődik, amivel feldobja az órát. Nagyon jó oktatónak tartom.

– *Mennyire tartja jó kezdeményezésnek, hogy van ilyen ingyenes oktatás?*

– Ezt én jónak tartom, de szívem szerint tovább szélesíteném a palettát. Nagyon sok társam van, aki szintén felnőtt korában lett látássérült, és bármennyire szeretne, nem tud ide bejárni, mert megoldhatatlan számára a közlekedés. Az lenne jó, hogyha házhoz is ki tudnának menni – tudom, ehhez forrást kell teremteni valamilyen pályázat révén.

Nekem is nagy segítség lenne, mert nem tudok mindig kísérőt szerezni, és úgy intenzívebben tudnék tanulni. Mert hogy hasznos a Braille-írás és-olvasás, ahhoz nem fér kétség.

Fotó: Molnár Béla

PSZICHOLÓGUS

Meghallgat, megért, ösztönöz

Ami a lelkünkben munkál, megjelenik kapcsolatainkban és teljesítményünkben is. Egyre jobban figyelünk hát mentális állapotunkra, pszichológiai és más önsegítő könyveket vásárolunk, olykor ilyen témájú előadásokat hallgatunk meg a tévében vagy a Youtube-on.

Ritka dolog, hogy egy szervezet pszichológiai támogatást biztosítson tagjainak vagy programjai résztvevőinek, a VGYKE ezen ritka kivételek közé tartozik. Több projektjébe is beiktatott olyan tevékenységet, ahol szerepet szántak a pszichológusnak. Talán nem volt ez független attól, hogy az egyesület legfőbb EU-s pályázatírója és sokáig alelnöke, Németh Orsolya pszichológia szakra járt, majd ott diplomázott, s így tisztában volt azzal, hogyan lehet ezt a fajta tudást hasznosítani a képzések erősítésére. Sokáig maga is vezetett tréningeket, máskor külső szakértőket hívtak.

Látássérült pszichológusok

A VGYKE honlapján a mai napig fenn van több pszichológiai témájú program beszámolója. Egy 2014 júniusi híradásban például Németh Zsuzsanna pszichológust, „Az esélyteremtő kapcsolati tréning” egyik trénerét szólaltatták meg. A hölgy maga is látássérült, ami nagyobb nyomatékot ad szavainak e körben. Zsuzsanna kiemelte, hogy itt elsősorban a résztvevők megélései, érzései és azok feldolgozása volt hangsúlyos, és nem az elméleti anyag. Leginkább az önismereti munkához hasonlítható, amivel dolgoztak, csak itt egyetlen szűk terület, az esélyteremtő kapcsolat és az annak nyomán megjelenő érzések álltak a fókuszban. Elmondta, mennyire jónak tartja, hogy nemcsak ép, hanem fogyatékos emberek is voltak a résztvevők között. Ez nagyon színessé és hitelessé tette a képzést, mert saját élményeket is tudtak hozni a gyengénlátás, vakság, hallássérülés, mozgássérülés, sclerosis multiplex és beszéd fogyatékoság területéről. Egyébként pedig éppen úgy erőfeszítéseket kell tenniük azért, hogy megértsék az összes fogyatékosággal élő embert, mint az épeknek.

Ugyanez év októberéből származik az az élménybeszámoló, amelyben Makádi Zsófia pszichológust faggatta az írás szerzője. Mint kiderült, ő is érintett ember, akit egy látássérültek elhelyezkedési programjához kapcsolódó rendezvényre hívtak meg. A hónapokon át működő „Sikerés Látássérültek Klubjában” az érdeklődők valósággal itták a szavait, hisz sorstársként beszélt pályája nehézségeiről és a megküzdés módozatairól. Nem próbálta meg elmismásolni azt, mennyire nehéz

látássérültként boldogulni a nyílt munkaerőpiacon, de lám, neki sikerült. Igaz, hívta fel a figyelmet, hogy rugalmasabban kell alkalmazkodni az élet váratlan fordulataihoz, mint a látóknak. Előfordulhat, hogy nem ajánlanak fel rögtön olyan munkát, mint a gyerekkori álmunk, de tudni kell engedni az elvárásokból. Később még mindig teljesülhetnek a vágyak, amire ő is példa: gyerekekkel foglalkozhat, ami pedig vakon igazi kihívás. Igaz, tette hozzá, hogy az önéletrajzában és a motivációs levelében sosem hozta szóba a látássérültségét, nehogy a tudása helyett e fogyatékoságára koncentráljanak a munkáltatók. A személyes találkozások alkalmával viszont mindig nyíltan elmondta, mire képes és mire nem, ami szimpátiát keltett, és célra vezető volt, adta át a reményt a hallgatóságnak.

Olvasható továbbá egy úgynevezett VISAL tréningre való felhívás is, ahol Zuglóban élő és idős korukban látásukat veszített emberek jelentkezését várták. Ez a bejegyzés 2016 októberi keltezésű. A VISAL program egy európai uniós együttműködés eredménye, amelynek az volt a célja, hogy elősegítse az időskorú látássérültek társadalmi részvételét, és fejlessze érdekérvényesítő képességüket. Ehhez optimális körülményeket igyekeztek teremteni: a foglalkozások kiscsoportban zajlottak, mindig szombat délelőttönként, klubszerűek voltak sok-sok beszélgetéssel és játékos feladattal. Ha valaki végigjárta mind a hét alkalmat, azzal megtette az első lépést azon az úton, hogy visszanyerje az önálló életvitelre való képességét.

Kettesben a pszichológussal

És eljutottunk oda, ami a VGYKE igazi különlegessége: egyéni pszichológiai konzultációra is módjuk van a tagoknak, mégpedig teljesen ingyen. Ha párterápiáról, családterápiáról van szó, ez az ingyenesség természetesen a párra vagy családtagra is vonatkozik. A tanácsadást H. Nagy Krisztina tartja, aki annyira közkedvelt, hogy hosszú előjegyzési listája van. Ismerkedjünk meg vele és a módszereivel közelebbről is!

Krisztina közvetlen, kedves, szép arcú nő, a belőle áradó harmóniát azok is érzékelik, akik éppen nem látnak. Sokoldalú pszichológus, akinek az életútjára pillantva az az ember érzése, hogy sorsszerű a kapcsolódása az egyesülethez.

– Kérlek, mondj magadról néhány szót bemutatkozásként!

H. Nagy Krisztina

– Szociális alapvégzettségem van, ezután pszichológiát tanultam, pár- és családterápiás végzettséget szereztem, majd komplex művészetterápiával, főként mozgás- és táncterápiával foglalkoztam. Ezeket azért is alkalmazom szívesen, mert így a beszédben gátolt emberek is segítséget kaphatnak problémáik feldolgozásához.

Nekem egyébként genetikai eredetű látásproblémám van, ami fokozatosan változott egyre súlyosabbá. Az viszont nem változott, hogy továbbra is hivatásomnak tartom, hogy a hozzám forduló embereknek segítséget nyújtsak meglévő nehézségeik, problémáik adaptív kezelésében, abban, hogy jobban érezzék magukat a bőrükben. Eddigi munkám során nemcsak a testi veszteségek okozta változásokkal és problémakörökkel, gyászfeldolgozással foglalkoztam, hanem látássérült és idős emberek hozzátartozóival is.

– *Mióta dolgozol az egyesületnél?*

– 2010 szeptemberétől. Először lehetőséget kaptam arra, hogy megismerjem a szervezet különböző területeit és így körvonalazódott bennem, milyen feladatokhoz tudok jól kapcsolódni. Az érzékenyítéstől a felnőttképzésen át sokféle kihívással találkoztam. Közben egy kollégámmal időseknek tematikus, nőknek önismereti csoportokat is indítottunk. Ezeket egy beszélgető, együtt gondolkodó családi műhely követte, ahol a szülők megoszthatták egymással tapasztalataikat. 2012-ben indult el az egyéni konzultáció.

A közös gondolkodás a lényeg

– *Írásaidban arra biztattad az olvasókat, hogy nyugodtan forduljanak hozzád. Eszerint ma is jellemző, hogy vegyes érzésekkel jelennek meg emberek, és úgy kezdik a mondanivalójukat, hogy „Életemben először vagyok pszichológusnál, nem vagyok én bolond”?*

– Ritkán, de találkozom ilyen esetekkel is – főképp az idősebb generáció tagjainál, jóllehet mára egyre elfogadottabb, hogy lehet segítséget is kérni. Bizalmat kelthet, hogy én a szervezet székhelyén tartom a konzultációimat.

– *Konzultációról beszélsz, és nem tanácsadásról. Miért?*

– Mert ez jobban kifejezi, hogy beszélgetésről, közös gondolkodásról van szó. Ellentétben a tanácsadással, amely azt sugallja, hogy a tanácsadónak kész megoldásai vannak, konkrét recepteket fog adni, pedig ez tévhit. A tanácsadás során, ha így is nevezzük, valójában nem tanácsot ad a pszichológus, hanem csupán kíséri a folyamatot: azt, amiről a problémával küzdő ember gondolkodik, érez, és ehhez illeszkedve új nézőpontokat vet fel.

– *Hogyan jut el hozzád egy kliens?*

– Az egyesület honlapján megtalálják az e-mail címem, de az ügyfélszolgálati irodában is el tudják hozzám irányítani. Az első interjú két-három alkalmat vesz igénybe. Ekkor térképezzük fel a kliens nehézségeit, és eldől, hogy fogunk-e

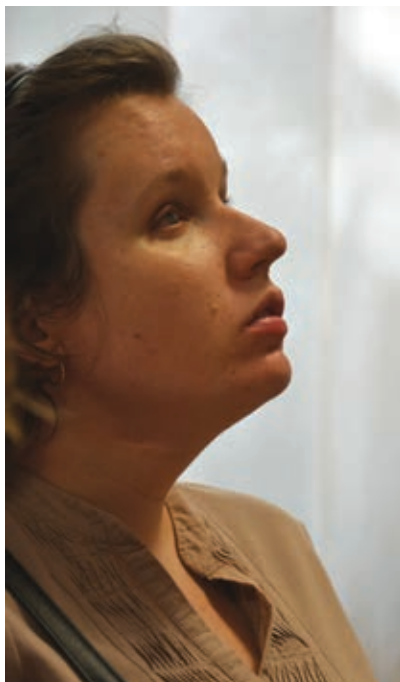
együtt dolgozni. Ha nem az én általam használt módszerek a legcélravezetőbbek nála vagy inkább pszichiáterre lenne szüksége, akkor továbbküldöm őt a megfelelő szakemberhez. Természetesen a kölcsönös szimpátia is elengedhetetlen. A munka megkezdése után kerül felszínre, hogy mitől szenved a kliens, mi az a fájdalmas történet, amivel érkezett, milyen bizonytalanságai, hiányai és korlátai vannak. Ennek alapján kitűzzük a célokat, és szerződést kötünk. Ez szóbeli szerződés, de nagyon fontos mozzanat, mert ennek révén vált át a nekibuzdulás vagy akarás olyan döntéssé, amivel elkötelezi magát felém és önmaga felé is. Belép a képbe a felelősség, hogy igen, akkor én ezt végigcsinálom. Ezután pedig megállapodunk a keretekben.

– *Milyenek ezek a keretek? Hogy meddig tart például? Hogy hányszor járhat, aki elkezdte? Ötször, tízszer?*

– Ennél jóval többször. Heti vagy kétheti ritmusban találkozunk alkalmanként 50 percre. Hogy meddig tart a teljes folyamat, a személyiségtől, az egyén ritmusától, valamint a hozott témáktól függ. Van, akinél 25 ülés, másnál félév vagy egy év is lehet.

– *Valóban? Ilyen sokáig lehet hozzád járni? Ez nagyszerű!*

– Igen. Bizonyos esetekben szükséges a hosszabb folyamat, mert előfordul, hogy valaki például kapcsolati problémával érkezik, de kiderül, hogy nem ez az első ilyen tapasztalata, más párkapcsolatai is gyorsan felbomlottak, ettől pedig nagyon szenved. Így felszínre kerülhet, hogy alapvetően bizonytalan, önértékelési problémái vannak. Mikor elkezdjük a közös munkát, megkeressük az erőforrásaikat, hogy ezekre alapozva valamilyen új látásmódot, új viszonyulást tudjon kialakítani. Ehhez természetesen gyakorolnia kell.

Merengő

Segíthet, ha eljätsszák a helyzeteket

– *És hogy gyakoroltok? Elmondja neked hússzor ugyanazt a pozitív mondatot?*

– Természetesen nem, helyzetgyakorlatokon keresztül kísérletezünk különféle megoldásokkal. Az első lépés, hogy felszínre hozzuk a problémák mögött meghúzódó motívumokat. Időnként dramatikus módszereket is alkalmazok, ilyenkor eljätsszük a helyzeteket, és kapnak „házi feladatot”, gondolkodni valót is.

Kicsit szomorkás...

– *Szoktál-e könyveket, pszichológiai előadásokat, filmeket ajánlani?*

– Igen, hogyha van erre nyitottság. Ha valaki szívesen olvas, akkor egy-egy téma összefoglalása után elküldöm neki annak az elméleti háttéranyagát. A változás ugyanis tanulási folyamat, ezért hasznos, ha több oldalról is megvilágítjuk az adott témát.

– *Milyen problémákkal szoktak hozzád fordulni? Gondolom, a látásérültség, a vakság áll az első helyen.*

– Sokféle témával keresnek meg: lehet ez a látásvesztés feldolgozásában történt elakadás, de lehet egyéb veszteség, önértékelési probléma, kapcsolati zavar, kapcsolódási nehézség, kommunikációs probléma is.

– *Mennyire fontos, hogy mielőbb eljusson hozzád, aki bajban van?*

– Minél korábban jön valaki, annál

jobb, de ezt nem lehet siettetni. Lényeges, hogy a segítséget igénylő ne a család, vagy a környezet nyomására vegye fel a kapcsolatot, hanem saját elhatározásból. Mint mindennek, ennek is meg kell érnie.

– *Az lehet a következő nehézség, amikor végére értek a tervezett időszaknak. Hogyan vesztek búcsút egymástól?*

– Ilyenkor lezárjuk a folyamatot, de rögtön meg is beszélünk egy későbbi konzultációs időpontot, amikor megnézzük, mi történt vele azóta, hol tart most.

– *Mindig van hozadéka a közös munkának?*

– Én bízom benne, hogy mindig. Előfordulhat persze, hogy kicsi az elmozdulás, mert nagyon rögzültek a viselkedési sémák.

– *Ez a személyiségtípustól függ vagy attól, hogy hány éves valaki?*

– Szerintem sok tényező érvényesül, például a motiváció, az életkor, a feldolgozott téma...

– *Még egy utolsó gondolat: nem páciens emlegettél, hanem klienst. Ez nyilván nem véletlen.*

– Kliensnek hívom őt, de igazából ember.

Fotó: Archív (H. Nagy Krisztina), Molnár Béla (Merengő), Dont Stella (Kicsit szomorkás...)

MASSÁZS

Testnek és léleknek

A legenda szerint Plinius római író oly nagyra becsülte masszörjét, hogy megkérte a római császárt, részesítse őt a legnagyobb kegyben, és adja meg neki a római polgárjogot. De nemcsak a történelmi múltban volt ennyire elismert, azóta is töretlen a masszázs népszerűsége.

Bár néhányan még a luxus kategóriába sorolják, igazából testi-lelki jólétünk megtartásának vagy visszaállításának egyik fontos eszköze. Az orvoslás is előszeretettel ajánlja, sok kórházban alkalmazzák a gyógymasszázs hozzáértő művelőit.

A vak masszörök pedig közismerten a legjobbak közé tartoznak kifinomult érzékeiknek és alapos felkészültségüknek köszönhetően. Erre épített a VGYKE, amikor elhatározta, hogy masszázs szolgáltatást fog bevezetni.

Nevezetes napon indult el az egyesület masszázs szolgáltatása: 2014. október 15-én, azaz a nemzetközi fehér bot napján. Az elnökség tagjai előtte legalább fél évig járták körül a témát: számoltak, tárgyaltak, kockázatelemzést végeztek, mígnem szabad utat kapott az új közhasznú vállalkozás.

Fodor Ágnes maga is kitanulta hajdan a masszóz mesterséget, és közel áll a szívéhez, de persze nem ez döntötte el a kérdést, hanem a megjósolható igények.

2016 végére már hat intézményben és három kerületben dolgoznak masszörjeik, összesen tizenketten. Öt férfi és hét hölgy. Utóbbiak a masszözök, akik nem tévesztendőek össze a dizözökkel, bár hasonlóan kedveltek. Masszözök, tehát női masszörök, ahogy a franciák mondják. A vendégek – egészségesek és betegek egyaránt – vissza-visszatérnek, és a saját masszözéhez vagy masszöréhez mindenki ragaszkodik. Ezt jelzik is az újabb jelentkezések alkalmával.

Így várjuk klienseinket az Uzsoki Utcai Kórházban

Megragadni a lehetőségeket

A szolgáltatások vezetőjéhez, Kis Erikához fordulok: avatna be a részletekbe.

– Azt látom, hogy kevés munkakörben dolgoznak ennyien. Talán csak a lámpások, a közösségi klubok vezetői. Miért van kitüntetett szerepe a masszírozásnak mint szakmának a VGYKE-nél?

– Egyrészt azért, mert sok látássérült és egyéb megváltozott munkaképességű embernek tudunk munkát adni, másrészt azért, mert ez lett az egyesület egyik fő szolgáltatása. A masszázs ma már állandó anyagi forrást biztosít számunkra. Persze nem így volt ez kezdetben, de szépen fejlődünk az eltelt idő alatt.

– Akkor, gondolom, még inkább ki akarjátok terjeszteni a működési körzeteteket.

– Ó, hogyan. Folyamatosan keressük, merre tudnánk új partnereket találni. Hirdetünk, akciózunk, több helyre kitelepülünk. Megragadunk minden lehetőséget – a legkisebbtől a legnagyobbig.

Most volt például a „2. Kényeztető Nap” a pikkelysömörrel élőknek. Ez a rendezvény szombatra esik, mégis elvállaltuk. Két masszörrel jelentünk meg a Kaptár nevű belvárosi helyen. Ezt megelőzően rövid tájékoztatást kértek a VGYKE-ről. Szokás szerint beleírtam a civil szervezést, a lámpásokat, mindenféle tevékenységünket, és máris jelentkezett ugyanez a hölgy, hogy nagyon érdeklí az érzékenyítés. Tehát elmentünk egy egészségnapra, de már egy másik területen is lett kapcsolódási pontunk. Egyik feladat hozta a másikat.

Kis Erika

Csak a legjobbak

– Elmondanád, hogy történik a masszörök kiválasztása? Hogyan zajlik a „felvételijük”?

– Először is megküldik a papírjaikat. Eleve csak olyan jelentkezőkkel foglalkozunk, akiknek gyógymasször végzettségük van. Közülük is csak azokkal, akik a klasszikus, kétéves képzést kapták. Hol lehetett ilyet megszerezni? OKJ-s képzést szervező cégeknél vagy a vakok szövetségénél. Rövid, egy-két hónapos masszázstanfolyamot nem fogadunk el.

A válogatás ezután személyes találkozással folytatódik. Szerencsére van olyan kolléganőnk, aki maga is végzett masször és talp-reflexológus, és rajta végeztetjük el legtöbbször a próbamasszázst. Tízperces irodai hátmasszázst szoktunk kérni, és ebből már nagyon sok kiderül. Sokat elárul például, hogy elmegy-e kezét

Három kerületben is megtalálhatók vagyunk

A Csengeri utcai szakrendelőben

Az Óbudai Szociális Szolgáltatóban

A Csobánka téri szakrendelőben

Az Uzsoki Utcai Kórházban

A Hermina úti szakrendelőben

A Schweitzer Albert Református Szeretotthonban

mosni a jelölt, mielőtt nekikezd a munkának, mennyire ápolt a keze, mennyire tájékozott és egyáltalán, milyen a hozzáállása. Mindezekből már tudunk következtetni, hogy mire számíthatunk tőle.

– *A vakok szövetségének híresen jó volt a masszázstanfolyama, de sajnos már régen megszűnt. Kár, hogy manapság nem tudnak ilyen speciális helyen tanulni a látássérült masszőrök. Ott minden adottságukat számításba vették.*

– Gondolkodunk rajta, hogy felélesztjük ezt a hagyományt. Ági is érzékeli ezt a hiányosságot, már el is kezdtük az információgyűjtést, sőt tárgyaltunk is ez ügyben.

– *Kellene hozzá akkreditáció?*

– Igen. De máshol zajlana a képzés, nem a VGYKE-ben. Ági két osztályt szeretne indítani, de forrás nélkül nem megy. Ha ezt meg tudjuk teremteni, elkezdjük a tanfolyamot. Felvettük a kapcsolatot egy olyan angyalföldi céggel, amelynek fő profilja a felnőttképzés, és jelentős gyakorlata van a masszörképzésben. Ez a cég is nyitott lenne az együttműködésre. Beiskoláznánk tíz-húsz fiatalot, természetesen látássérülteket. És végzés után a legjobb háromnak-ötnek rögtön munkát is tudnánk kínálni. Egy frissen végzett masszörnek ugyanis nagy nehézséget okoz, hogy mindenütt elvárnak tőle minimum egy év gyakorlatot. De hogy legyen gyakorlata, ha sehová sem veszik fel? Így csak ott lapul a fiókjában az oklevél. Úgy gondoljuk, muszáj neki lehetőséget biztosítanunk.

– *Egyébként hány órában dolgoznak naponta?*

– Van, aki négy, van, aki hat órában.

Balatonné K. Nagy Diána munkában

Mitől gyógymasszázs?

– *Én azt tekintem gyógymasszőri munkának, amikor az orvos konkrét jelelései alapján végzi a munkáját a masször. Ezt kórházakban kezelőlapokon szokták magukkal vinni a betegek. Itt is így van?*

– Némely betegek hozzák magukkal régi kezelőlapjukat vagy zárójelentésüket. Legtöbbször viszont szóban tájékoztatják a masszört. A vak masszöröknek amúgy is hiába mutatnának rajzot. Inkább elmondják, hogy hol a baj, mire kell fókuszálni.

Műszakváltás – Hoffmann Ágnes, Balog Géza

Például kiújult az ízületi probléma, beszorult a levegő, fáj a háta, a dereka, zsibbad az ágyéki keresztcsontjánál és így tovább.

Az alaposág miatt nálunk egyébként fél óra van egy vendégre, nem pedig 20 perc, mint legtöbb helyen. A felszerelésünk is korszerű: kényelmes, fej alatt lyukas a masszázsságy, hogy könnyen vehessen levegőt a fekvő ember. A Hermina szakrendelőben ülő helyzetben is tudunk masszírozni egy speciális széken, ha valaki nem tudna felmenni az ágyra.

– Értésültök arról, mi a vendégek véleménye egy-egy masszórról?

– Igen. Sőt, ez nemcsak esetleges dolog, hanem megkérdezzük a vendéget. Volt-e már másnál, van-e összehasonlítási alapja? Mi a véleménye, mi tetszett neki, és mi nem? És ha újra bejelentkezik, de azt kéri, hogy másik masszórhoz osszák be, abból tudjuk, hogy nem volt elégedett. Szerencsére mindössze két-három ilyen visszajelzésünk volt a két év alatt. Inkább nagyon-nagyon dicsérik a masszőrjeinket.

– Milyen választási lehetőséget kínáltok az új vendégnek?

– Megtudakoljuk, hogy hölgyhöz szeretne menni vagy férfihoz, olyanhoz, aki finomabb vagy aki erősebb kezű, milyen időpont és melyik kerület a legjobb neki. Csak felfrissülésre vágyik-e vagy gyögmasszázsra, és így tovább.

– Gondolom, hogy alapesetben végig ugyanahhoz érdemes járni, akinél elkezdtük.

– Igen, de olyan ember is van, akinek annyira fáj mindene, hogy azt kéri: a legfontosabb, hogy mondjuk minden második napra osszuk be. Vannak aztán érdekes dolgok. Elterjedt, hogy XY a legkiválóbb masszőr, de nem tudok neki a jövő hétre helyet adni nála, mert bár október közepénél járunk, de már januárra, februárra is vannak előjegyzései.

Vannak kedvencek

–Tudom, kiről van szó, tény, hogy nagyon jó kiállású férfiú az illető.

–Igen, de nem ez a döntő, hanem a szakértelme, ami a többi masszörnek is kiváló. Valamiért mégis ő viszi el a pálmát.

Megemlíteném még, hogy roppant kedvező számunkra, hogy két szakorvosi rendelőben is dolgozunk a XIV. kerületben. Így könnyebben eljut a hírünk a lakótelepekre. Az új vendég nemegyszer meséli, hogy a barátnőjétől hallotta: érdemes idáig elbuszoznia.

Persze mi is aktivizáljuk magunkat. Nyitottunk a közeli általános és középiskolák felé, mégpedig úgy, hogy helybe visszük a szolgáltatásunkat. Ennek kapcsán először a zuglói Liszt Ferenc Általános Iskolát kerestük meg, ahol Farkas Klára igazgatónő nagy örömmel fogadott minket. Úgy indult, hogy heti egyszer masszírozzuk meg a tanárokat és az iskola alkalmazottjait. De már az első alkalommal akkora tetszést aratott Hoffman Ágnes gyögmasszörünk munkája, hogy felkérték minket: menjünk inkább kétszer hetente. Ez öröndetes, de elképzelhető, hogy erre csak szeptembertől kerülhet sor.

A Németh József Általános Iskolával is elindult a tárgyalási folyamat. Ezek a masszázshelyszínek nem a nagyközönségnek szólnak, de igyekszünk kisebb csoportokhoz is eljutni, és tevékenységünk mobilizálásával tovább népszerűsíteni a gyögmasszázs szolgáltatásunkat. Minden igényt természetesen nem tudunk egyszerre kielégíteni, mert a személyi feltételeink végesek. Ezért ismét felvettelt hirdetünk gyögmasszöröknek.

Más jellegű munka, amikor olyan rendezvényen vagyunk jelen, ahol az egészséges életmóddal kapcsolatban történik valami. Meghívják cégek, orvosi rendelők, önkormányzatok a munkavállalóknak vagy a lakosságnak szervezett egészségügyi szűrések alkalmával. Tavaly tizenegy ilyen kitelepülésen vettünk részt.

– Ilyenkor pénzért vagy grátisz végeztek masszírozást?

–Általában pénzért, de többször is volt rá példa, hogy térítésmentesen vállaltuk el a munkát. Októberben például a III. kerület Kiskorona utcában tettünk egy

Págány Noémi talpat masszíroz

Orsós Sándort a vidámságáért is szeretik

gesztus értékű felajánlást. Ez egy szociális intézmény, ahol amúgy heti rendszerességgel dolgozunk, de most nyugdíjas egészségnap volt, és mindenfelől jöttek a nénik, bácsik meg a dolgozók. Itt van ugyanis a kerület idősek otthonainak a központja, ez fogja össze a III. kerület összes nyugdíjasát. Úgy gondoltam, jó lesz másokkal is megismertetni magunkat. Így most szerdán ingyen masszíroztuk meg a jelentkezőket, reggel 8-tól délután 4-ig egyfolytában. Ilyenkor persze viszünk magunkkal plakátokat, szórólapokat, bérleteteket. És szóban is tájékoztattuk őket arról, kik vagyunk, és hol lehet minket elérni.

Jó szívvel ajándékoztunk masszázst az idős embereknek, megható volt, mennyire örültek! Ugyanakkor azt reméljük, hogy kikerülnek majd új vendégek közülük. Ők pedig kedvet csinálnak az ismerőseiknek és így tovább. Egyébként így jutottunk el a korábban említett Kaptárba is, a vezetőnő barátja ajánlott minket. Úgy száll a hírünk, mint a népmese: szájról-szájra.

Több hónappal később – pozitív fordulat

2017 júniusára kiderült, hogy testet ölthet a régi álom, és megindul a VGYKE gyógymasször képzése Európai uniós támogatással és egy felnőttképző intézménnyel együttműködésben.

Fodor Ágnes elnököt kérdezem a jó hírről és a képzés különlegességéről.

– Nagyon örülök, hogy 14 év után végre ismét lehetőségük lesz a látássérülteknek saját masször csoportban tanulni! Ez könnyebbséget jelent számukra, hiszen az oktatók figyelembe veszik látássérültségükből eredő sajátosságait, és egymás között otthonosabban érezhetik magukat a csoportban. A leendő kliensek ebből majd annyit érzékelnek, hogy ismét munkába állt egy felkészült masszöri gárda. Nem véletlenül terjedt el, hogy a látássérült masszörök különösen jók. Már a felhívásunkban egyértelművé tettük, hogy szigorú feltételei vannak a bejutásnak, és a képzés elvégzésének is. Minden órával el kell ilyenkor számolni a pályázati beszámolóban, és csak sikeres vizsga esetén lesz ingyenes a képzés és a vizsga maga. Aki pótvizsgázik, annak vizsgadíjat kell fizetnie.

– *Hogy találtátok a pályázatot?*

– Nem volt egyszerű. 2016 végén bukkantunk rá egy olyan kiemelten támogatott EU-s programra, amelynek témakörébe beleillett az elképzelésünk. De ehhez két dolgot el kellett érniünk. Egyrészt fel kellett vetetnünk a támogatott képzések listájára a gyógymasszőr képzést látássérülteknek, másrészt meg kellett egyezni egy olyan képző intézménnyel, amely akadálymentes és elfogadó. Mivel a tervezés során már többet felkerestem, tudtam, hová forduljak, és megszületett az egyezségünk. Modellprogramként indulunk, hiszen nincsen hasonló képzés, holott a látássérülteknek nagy szükségük lenne rá. És hozzáteszem, hogy természetesen a cég is profitálni fog ebből. Ez egy olyan EU-s támogatás egyébként, amit nem mi kapunk meg, hanem a delikvens, és azt engedményezi nekünk tovább.

– *Milyen hozadékot jelent e speciális csoport tagjának lenni?*

– Lesz látó mentoruk és gyengénlátó tanáruk is. És bár az elméleti oktatás valamennyi résztvevő számára közös, a látássérült hallgatók elektronikusan is megkapják a tananyagot. A gyakorlati foglalkozásokon kiscsoportban, mindössze hatan tanulnak egyszerre, ami nagyon jó alapot jelent a felkészülésre.

A képzés egyébként ősszel indul és 8 hónapon át tart minden hétköznapon, az OKJ-s szabályozásnak megfelelő heti óraszámmal. A 160 órás külső szakmai gyakorlat megszerzésére fürdőkben, klinikákon, illetve kórházakban lesz lehetőség, amit a képző intézmény biztosít. A záróvizsga lebonyolításának helyszíne a szomszédunkban lévő Széchenyi Gyógyfürdő és Uszoda lesz. Tudjuk, hogy sok vidéki látássérült ember is érdeklődik, így kérésre kollégiumi elhelyezést is lehetővé teszünk, de ezt ők maguk fizetik. A mai jogi szabályozás amúgy csak 25 év alattiaknak és csak hiányszakmákban ad ingyenes tanulási lehetőséget, különben borsos ára van minden OKJ-s képzésnek. Ráadásul sehol nem indítanak kimondottan látássérülteket megcélzó tanfolyamot, úgyhogy abszolút egyediek leszünk. Ide kimondottan megváltozott munkaképességű és munkanélküli jelentkezőket várunk. Vagyis a leginkább rászorult csoport tagjainak adunk majd szakmát a kezébe.

Úgy vélem, ezzel nemcsak a látássérült gyógymasszőr képzést támasztjuk fel, hanem az általuk végzett munka elismertségét is növelni tudjuk!

Balog Géza masszíroz

Balatonné K. Nagy Diána

„Úgy érzem, hogy sok embernek javítottam a közérzetén, egészségén, életminőségén. Pozitív visszajelzéseket kapok a pácienseimtől. Gyakran hallom, hogy felfrissültem, könnyebb lett a mozgásom, és ha időszakosan is, de megszűntek a tüneteim.”

Balog Géza

„Voltam én már nyomdász, lakatos és cselgáncsedző is. De 2006-ban látássérült lettem. Megtanultam a masszírozást, és szívesen csinálom. Talán jól is, mert sorban állnak a betegek, hetekre előre betelik a naptáram. Egyikük úgy fogalmazott: Annyit kell rád várni, mint egy csípőprotézisre!”

Borics Nikolett

„Szeretek segíteni az embereken, ezen belül leginkább gyógyítani. A masszázs által tudom mindezt legjobban megvalósítani. Jó hallani a páciensektől, hogy a kezelés végén kevésbé fáradtak, megkönnyebbültek. De hogy a masszázs elérje a kívánt hatást, ahhoz elengedhetetlen a rendszeresség.”

Gál Ákos

„Igazán szeretem ezt csinálni. Érzem, hogy nekem is jót tesz, nem csak a klienseknek – fizikai és lelki szempontból egyaránt. Főleg, ha azt hallom, hogy: Magának gyógyító kezei vannak, Ákos! Ez komoly munka, de nekem kikapcsolódás is egyben.”

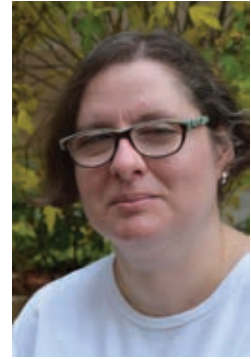

Hoffmann Ágnes

„Vak emberként masszóznek készültem. Tizennyolc éve vagyok a pályán, és még mindig elégedettséget érzek egy-egy jól sikerült műszak után. Tisztában vagyok azzal, hogy az emberek azért jönnek hozzám, hogy távozzon belőlük a feszültség. Mondják is sokszor, mennyire feltöltődtek.”

Hajdú Katalin

„Ez a szakma igazán nekem való. A műszak végére persze elfáradok, de ez jóleső fáradtság. Tudom, hogy a kezem nyomán nő a kliensek jóérzése, és csökken a fájdalmuk.”

Molnár Béla

„Hogy mit mondanak a betegeim? Az attól függ. Vagy azt, hogy: Béla, aranyat ér a keze. Mindig csak magához szeretnék járni, mert enyhültek az izomfájdalmain. Vagy azt, hogy: Nem megyek többé magához, mert a masszírozás óta fáj a hátam. Néha nehéz eldönteni, hogy dicséret valami vagy korholás: Azért nem jövök máskor, mert túl sokáig kellett várnom.”

Németh Gabriella

„Én nem vagyok látássérült, amúgy egy évtizede masszírozok. Négy gyerekem van, ez az időbeosztás megfelel nekem. Szeretem csinálni, így a nyirokmasszázszt is megtanultam. Ez egy alternatív gyógy mód. A rendszeres masszírozással sok betegség megelőzhető.”

Nyíró Andrea

„Születésemtől fogva látássérült vagyok. Dolgoztam gép-és gyorsíróként, valamint a fényesedő szakmában is. Szerelek az emberekkel foglalkozni, ez pedig egy kellemes érzést nyújtó, gyógyító tevékenység. Volt már olyan páciensem, aki így búcsúzott tőlem az ajtóban: Sok masszórnél jártam már, de itt volt a legjobb!”

Orsós Sándor

„Gyerekkorom óta látássérült vagyok, mára már vak, és elsősre rátaláltam a masszőri pályára. Mindennap örömmel jövök dolgozni, talán ezért is mondta az egyik kliensem, hogy: Sanyi személyében egy végtelenül életvidám fiatal embert ismertem meg, aki nemcsak a testemet töltötte fel, hanem visszaadta a hitemet is.”

Págány Noémi

„Nagyon szeretek talpat masszírozni, mert segít feloldani a stressz okozta blokkokat, és jó esetben fájdalomtól szabadítja meg az embereket. Hogy miket tapasztaltam e téren? Volt, hogy valakinek visszahúzódott a sarkán a csontkinöves, másnak ritkábban dagadt be a bokája vagy elmúlt a hátfájása. Többek szerint ez a nap fénypontja.”

Pető Attila

„Bár látó ember vagyok, ezt a szakmát választottam. Nem szerettem volna egész életemben íróasztal mögött ülni, inkább az emberekkel akartam foglalkozni. A vendégeim vagy egészségügyi gond jelentkezésekor vagy súlyosabb problémák megelőzése miatt keresnek fel. Számomra az a legnagyobb dicséret, ha újra és újra visszatérnek hozzám.”

Fotó: Fark László: Csengeri utcai szakrendelő, Csobánka téri rendelő (2 fotó), Uzsoki Utcai Kórház (2 fotó); Balatonné K. Nagy Diána, Borics Nikolett, Gál Ákos, Molnár Béla, Németh Gabriella, Nyíró Andrea, Orsós Sándor, Págány Noémi, Pető Attila

Többi fotó: Molnár Béla

ÉRZÉKENYÍTÉS

Esélyegyenlőségi gyakorlatok

Az érzékenység egy olyan emberi tulajdonság, amit szinte mindenki szeretne érvényesnek gondolni magára. Olyasmit értünk alatta, hogy finom rezdülésekkel felfogjuk a világ apró szépségeit, különleges megnyilvánulásait, nem megyünk el tompán mellettük. Mert van bennünk valami plusz, valami több.

Ez vajon mi lehet? A ceglédi gyógyfürdőben

A fogyatékos emberek köreiből pedig az érzékenyítés szakkifejezéssé vált, a szemléletformálás egyfajta interaktív formáját jelenti. Olyan alkalom ez, amikor bevezetik sajátos élethelyzetükbe az érdeklődőket, átélési lehetőséget kínálva számukra. Ilyenkor ki lehet próbálni rövid időre, hogy milyen lehet például kerekesszékekben ülve elérkezni a magas küszöb és a még magasabb lépcsősor elé, majd eljutni az utca egyik oldaláról a másikra.

Szembekötödsdi felnötteknek

És ha látássérültek tartják az érzékenyítő foglalkozást, mindig előkerül a fekete szemkötő, amelyet játékos gyakorlatok követnek. Nincs gyerek, akinek ne lett volna kedvenc játéka a szembekötödsdi, mikor is a mondókát kántáló társait próbálta bekötött szemmel megtalálni. Közben folyvást ezt hallotta: *Erre csörög a dió, arra meg a mogyoró!* Igyekezetét persze mindig nagy nevetés kísérte,

mert hol ennek ment neki, hol annak, ráadásul könnyen ki is cselezhatték a többiek, aki könnyen átsiklottak előre nyújtott karjai alatt.

Nos, felnőttként nehezített formában játszhatjuk ezt újra, fekete szemkötővel a szemünkön, megpróbálva úgy vizet önteni a pohárba, hogy ne menjen mellé egy csepp sem a kancsóból – és a víz ugye nem ad ki hangot. Vagy kivesszük a dobozból a tárgyakat, és tapintással próbáljuk kitalálni, hogy ugyan mi lehet a kisebb meg a nagyobb. A legteljesebb élményt természetesen a berendezett sötét szoba adja, ahol egyedül kell eligazodni és tárgyakat megtalálni, ám erre ritkán nyílik lehetőség, mert tágas helyet, hatalmas előkészületet és segítő vezetőket igényel. Viszont, látóként kézbe vehetünk beszélő eszközöket, vércukormérőt, vérnyomásmérőt, lázmérőt vagy mérleget, s közben rájövünk, hányféleképpen át lehet hidalni a látás hiányát.

A lényeg persze az, hogy ilyenkor nincs tabukérdés, és jót beszélgethetünk a foglalkozás vezetőivel. Sokan örülnek, ha végre olyan emberektől informálódhatnak, akik hitelesen tudnak válaszolni. A technikai dolgok kivitelezésétől aztán hamar eljutni a lélek rétegeibe, elsőként oda, hogyan oldják meg a vakok a hasonló helyzeteket, majd oda, hogyan dolgozzák fel az akadályozottságból fakadó frusztrációt. Majd hogy mit éreztek, mikor megtudták, hogy nem fognak látni, vagy hogyan érzékelik a világot, ha sohasem láttak. És főképpen, hogy milyen stratégiát alakítottak ki életvitelük folytatásához, életfeladatuk betöltéséhez.

Kézzele látók program

Hogy miért érdekes ez a látók számára? Először talán azért, mert jobban megismerhetik a világot, velük élő embertársaikat, nem utolsó sorban pedig azért, mert sokan így próbálnak azon szeretteikhez közelebb kerülni, akiket megtalált a látás-, mozgás- vagy hallásprobléma valamelyike. Hiszen annyiféleké vagyunk, olyan sok életrészekben és élethelyzetben létezőnk! Ezek az állapotok pedig bármikor megérinthetik a törékeny emberi testet, lelket, jó tudni, mikor mire számíthatunk. És az is fontos, hogy kinek hogyan segíthetünk, ha úgy hozza a sors. Röviden azt is mondhatnánk, hogy ilyenkor emberül tanulunk.

A VGYKE nagy vállalkozásba fogott 2009-ben, amikor egy zuglói bevásárló központba invitálta a vállalkozó szellemű közönséget. Meghirdették programjukat az interneten és számtalan plakáton, amelyeken a KÉZZEL LÁTÓK – „*Lásd meg, érintsd meg, éld át!*” felirat csalogatott. Már a sötét boltos vásárlás is kuriózum lett volna, de nem elégedtek meg egy ilyen sátor berendezésével, hanem egy absztrakt festményekből álló kiállítással is megfűszerezték az élményt. Remek társat találtak ehhez Gyüre László festőművész személyében, aki saját elmondása szerint tíz éve készített plasztikus festményeket, de sokáig nem jutott eszébe, hogy vakok is élvezhetik a műveit. E kiállításon minden kép mellé pontírással is ki voltak írva a címek, és ezen elindulva, majd a tapintással érzékelt mozaikélménye-

ket feldolgozva a nemlátó műélvezők is értékelni tudták a megformálás különleges részleteit, s végül teljes egészé tudják összerakni az üzenetet. A festőművész egyébként bevételének százalékát a VGYKE támogatására ajánlotta fel, mégpedig nemcsak ezen egyszeri alkalommal, de még éveken át, mert a nagy érdeklődés nyomán hétszer megismételték a programot. Budapesten és Debrecenben kétszer, Győrben, Pécsen és Kaposváron egy-egy alkalommal jelentek meg e nagyszabású rendezvénnyel, amely hét-tíz napon át tartott, hatalmas médiafigyelemtől övezve. Felfigyeltek az innovatív esélyegyenlőségi programra a polgármesterek, alpolgármesterek is, és szívesen mondtak köszöntőbeszédet a megnyitókön. Debrecenben kerek tíz napig lehetett betérni a sötét boltba, és tesztszerűen összevásárolni a háztartáshoz szükséges élelmiszereket, tisztítószereket. Itt érte aztán a meglepetés a háziasszonyokat és családfőket, tudniillik, hogy a sötétben valóban minden tehén fekete. Azaz ha nem látjuk a feliratot, minden flakonos üdítőital, minden dobozos tej és dobozos üdítő egyforma, és sokan eljutottak arra a meggyőződésre, hogy praktikus lenne Braille-írással is jelezni a csomagolás tartalmát. Hogy milyen hatást váltott ki a program látogatóiból az élmény, arról meséljen néhány bejegyzés.

“KÉZZEL LÁTÓK”
Rendhagyó szemléletformáló és kulturális akadálymentesítő program

A "SÖTÉTBEN VÁSÁRLÁS" ÉLMÉNYE

Gyere és próbáld ki, milyen érzés látás nélkül vásárolni, tájékozódni, élni!

Helyszín:
ÁRKÁD Bevásárlóközpont
"mélyföldszint"

ZENÉS MEGNYITÓ:
2011.szeptember 2. péntek 14 óra

Tapintható 3D festménykiállításal és a "sötétben vásárlás" élményével várunk mindenkit!

A program időtartama: 2011.szeptember 2 - 11-ig

Köszönet azon célgeknek és magánszemélyeknek, aki felajánlásokkal, közreműködésükkel hozzájárultak programunk megrendezéséhez!

Támogatók:

A „Kézzel látók” plakát

VENDEGKÖNYV Budapest, Árkád bevásárlóközpont, 2009. május 8-17.

- „Igazán maradandó és felejthetetlen volt az élmény. Amíg az embernek megvan mindene, azt sem tudja, milyen az, ha elveszít valamit. Az élményt továbbviszem, és próbálom átadni mindazoknak, akik gyávák ahhoz, hogy saját maguk átéljék.” *M. Ágnes*

- „Köszönöm a segítséget! Én is szívesen segítek bármikor, ha szükséges.”
Székely Mária – telefonszám és honlap
- „Tudtam, hogy nehéz az életük, de hogy ennyire? Szerintem mindenkinek kötelezővé kellene tenni, aki emberekkel foglalkozik (kereskedők, ügyintézők stb.) a megtapasztalást. Braille-feliratot az árakra!” *Vígváry Balázs*
- „Aliglátóként megtapasztaltam, hogy sokat segíthet a kezem is. Vicces, de erre így még nem jöttem rá. Köszönet érte!” *Berta Edina*
- „Köszönöm, hogy kipróbálhattam, nagyon érdekes és izgalmas volt. Ezek után semmit nem fogok természetesnek venni.” *Viki*
- „Jó volt és megdöbbenő! Már soha nem lesz ugyanolyan a vásárlás! Főleg, hogy 2 óvszert vettünk, mert azt hittük, hogy mások. Köszí Móninak.” *Annamária*
- „Mint szemorvosnak nagyon tanulságos volt, hogy mit éreznek a betegek, akik nem látnak, és hogy milyen nehéz dolguk van a vásárlásnál.” *Dr. Tóth Eszter*
- „Hihetetlen élmény volt, szeretnék gratulálni az elhivatottságukhoz és a lelkesedésükhöz. Remélem, hogy a kiállítás és a láthatatlan üzlet üzenete minél több emberhez eljut. Tisztelettel.” *Janó, Beatrix*

Klubokban, iskolákban, városnapokon

Mára „A közösség lámpásai klubok” váltak a szemléletformálás új, helyi központjaivá. Önmagában azzal, hogy látássérült emberek csoportjai megjelentek különféle helyszíneken, számos kérdés megfogalmazódott a környezetükben. Úgy is mondhatni, hogy ezzel váltak igazán láthatóvá.

A felvetődő kérdésekre természetesen készségesen válaszolnak, de nem elégednek meg a spontán találkozásokkal, ők maguk is kezdeményeznek. Érzékenyítő foglalkozásokat tartanak óvodákban, iskolákban, városnapokon, egészségnapokon és más helyi rendezvényeken.

Mindig mosolyogva érkezünk

A közösség lámpásai klubok közül magasan Újpesten érzékenyítettek a legtöbb gyereket 2016-ban. Tizenhat önkormányzati óvodát kerestek fel, de sok más alkalommal is kiálltak az emberek elé sajátos kínálatukkal. Mit gondolnak ők az érzékenyítésről? Mi mindenbe vág bele egy jó látássérült közösség? Erről beszélgetünk Széles Attiláné Pankával.

*Sportnapon is együtt- Kulman Tiborné
(balra), Széles Attiláné és párja*

Egészen szemvakságig fajulhat, ami szerencsére nem feltétlenül következik be. Én sokáig jól láttam, de ma már nem merek a kertbe sem kimenni sötétben a bottal. Nagyon várom, hogy legyen egy vakvezető kutyám. Igazából nem is ez a fő gondom, hisz láttam én már eleget – bár a látásból sosem elég –, hanem hogy a kisunokám is örökölte. De sokat fejlődött az orvostudomány, és reménykedünk a javulásban.

Klubtagból hamar klubvezető

– Mi a tanult szakmád? Hogy lett belőled közösségi civil szervező?

– Bolti eladóként végeztem, és mikor 1994-ben leszázalékoltak, munkahelyet kellett váltanom. A Fővárosi Kézműipari Vállalatnál helyezkedtem el, ahol húsz éven át voltam raktárvezető. Úgy négy éve jelentem meg a lámpás klubban, és azonnal jól éreztem magam. Kezdtem a tagokkal összeismerkedni, és volt olyan látássérült társam, akivel nagyon hamar össze is barátkoztam. Abigél pedig

– Kedves Panka, mióta vezetted az újpesti lámpás klubot?

– 2015-ben vettem át Eleki Abigéltől, és Kulman Tiborné Erikával vezetjük közösen, a VGYKE munkatársaként.

– Ebben a kerületben élsz?

– Igen, itt lakom Újpest központjában.

– Mondj magadról néhány szót.

Mióta vagy látássérült?

– Én már így születtem, csak nem tudtam róla. Akkor lett egyértelmű, hogy súlyosabb problémám van, mint a rövidlátás, amikor elvittem hajdan a kisfiam a Mária utcai szemklinikára. A professzor úr nem állt meg a jelen állapot diagnózisánál, hanem elkezdett kutakodni a felmenőink egészségi állapotáról. Így derült fény arra, hogy egyfajta családi öröklődés van nálunk. A majdnem vak nagymamám adta át a „retinis pigmentosa” nevű szembetegséget édesapámnak, ő aztán nekem, én meg a fiamnak. Ez a kór ugyanis az ellenkező nemű gyerekekre öröklődik.

csendben figyelgette, hogy viselkedem a vakokkal és a többiekkel, majd váratlanul megkérdezte: lenne-e kedvem itt dolgozni. Azonnal igent mondtam, és eljöttem a Kézműtől. A következő hónaptól már itt voltam közösségi mentor, hivatalos nevén közösségi civil szervező.

– *Minden lámpás klub élménybeszámolója felkerül a VGYKE honlapjára. Itt olvastam, milyen sok érdekes programotok volt az évek során. Beszéljünk először az érzékenyítésről! Hogy fogalmaznád meg ezt röviden?*

– Egy foglalkozás során megismertetjük a látó emberekkel, hogyan lehet sokféle érzékszervünket felhasználni annak érdekében, hogy a kieső látásunkat pótoljuk. Ez meglepőnek tűnik, mert alapesetben a látásunkkal érzékeljük az információk nagy százalékát, és emellett eltörpül a többi érzékszervünk fontossága. Csak a látásunk rosszabbodása vagy elvesztése döbrent rá később, hogy a hallásunkra, szaglásunkra, ízlelésünkre, tapintásunkra is támaszkodunk.

– *Hány éves kortól érdemes ilyen foglalkozásokat tartani?*

– El lehet kezdeni már 5-6 éves korban, mert a gyerekek ilyenkor a legfogékonyabbak. Ekkor a játékos bemutatón van a hangsúly és azon, hogy kipróbálhassák a dolgokat. Az igazi szenzációt persze a vakvezető kutya produkciója és az ő életéről szóló történet jelenti.

Nyomot hagyni a lelkükben

– *Hogy fogadják a gyerekek az új élményeket?*

– Nincs két ugyanolyan csoport vagy gyermeki reakálás a játékos érzékenyítésre. De azt tapasztaljuk, hogy fantasztikusan együttérzőek. Volt, aki rajzot készített nekem a foglalkozás közben, egy másik kislány pedig még visszaszaladt hozzám a terem ajtajából, és ezt mondta, a vak Vera felé mutatva: „Nagyon sajnálom ezt a nénit”.

– *Mit gondolsz, emlékezni fognak erre a találkozásra?*

– Nagyon remélem, hogy nyomot hagyunk a lelkükben és elméjükben.

Mesejáték és érzékenyítés

Természetesen ők ezt még a maguk módján élik meg. De a későbbiek folyamán – az iskolai érzékenyítések után és saját tapasztalatokat is szerevezve – szerintem nagyobb az esélye, hogy egyenlőnek fogadják el a látássérült embereket.

– *Tudom, hogy Újpest önkormányzata mennyire támogatja a tevékenységeket. Miben nyilvánul ez meg?*

– Először is térítésmentesen használhatjuk a Galéria termet az Újpesti Kulturális Központ Ady Endre Művelődési Házában. Itt állandó segítőnk is van Csiszár Renáta személyében, aki a központ munkatársa, és segít szervezni a klubnapjainkat, sokszor személyesen is részt vesz ezeken. Támogatják a pályázatainkat is, amelyekből sok programot, kirándulást finanszírozunk. Jó együttműködésünk miatt már számítanak ránk a nyári napközis táborba járó gyerekek érzékenyítésénél is, és segítenek ennek a megszervezésében.

Ismeretségből barátságok

– *Azért ez önmagában nem lenne elég ehhez a folyamatos teljesítményhez. Mi a titka, hogy ennyi helyre eljuttok?*

– Talán az, hogy bárhova belépünk, mindig mosolyogva érkezünk, és felajánljuk a segítségünket. Így barátkoztunk össze a Cri du Chat Baráti Társaság elnökével, Bencsikné Mayer Mónikával is a tavalyi esélyegyenlőségi napon az Ady-ban. Megkért minket, hogy adjunk hiteles információt a látássérültségről, mert nincsenek ilyen ismerőseik. Szívesen megtettük, és olyan sok kapcsolódási pontot találtunk, hogy azóta a tagjaink már az ő rendezvényeikre is eljárnak. Idén pedig közösen szerveztük a Péter és a farkas című mozgásszínházi mesejátékot és az azt követő érzékenyítést. Az előadás után száznál is több gyereknek mutattuk meg a Braille írás-olvasást, a vakvezető kutya tudományát Tanai Csabával és Bonca kutyával, majd a szokásos szemkötős játékot.

A Babits Emlékháznál

– *Másutt is sok helyen megfordultok egy-egy hónap során. Kiemelnél néhány emlékezetes eseményt?*

– A tavaly augusztusra meghirdetett állatkerti sétánkra óriási volt az érdeklődés, más lámpás klubokból is csatlakoztak hozzánk. Az ausztrál részt választottuk ki, ahol egy kedves úriember vezetett minket körbe. Gyönyörködtünk a csodálatos állatokban, és meghallgattuk, hogy élnek, mit esznek. Fogtunk teknőst, etettük a pelikánokat, amire csak ilyen körülmények között nyílt lehetőségünk.

Idén májusban pedig Esztergomba kirándultunk, ahol felkerestük a Babits Emlékházat. Mivel oda elég meredek kaptatón lehet feljutni, a tárlatvezetőnk autóval vitt oda minket, aztán leírta érzékletesen a nagy költő házának berendezési tárgyait. A végén pedig kiültünk a teraszra, és ott hallgattuk Babits Mihály hangját archív felvételtől, egy régifajta rádióból. Fantasztikus élmény volt!

Ha engem húsz vagy harminc évvel ezelőtt talált volna meg ez a munka, azóta is egyfolytában csinálnám. Úgyhogy ebben igazán szerencsésnek érzem magam.

Az újpesti klub háziasszonya

Szép, fiatal hölgy, akiért rajonganak az újpesti „Közösség lámpásai” klub tagjai. Szinte napi kapcsolatban állnak vele, hiszen ő az esélyegyenlőségi terület koordinátora az Újpesti Kulturális Központban és az összejövetelek „háziasszonya is”. Csiszár Renáta a beszélgetőpartnerem.

– *Kedves Renáta, úgy mesélte Széles Attiláné Panka, hogy azonnal megtalálták a közös hangot. Hasonlóképpen érezte?*

– Hogyne, valóban az első perctől megvolt a kölcsönös szimpátia. Egyébként a bizalomépítés a szakmám alapeleme, hiszen szociálpedagógusként diplomáztam, tehát segítő foglalkozást választottam.

– *Ismert ezelőtt is látássérült embereket?*

– Igen, mert a Hajdúdorogi Gyermejkölési és Családsegítő Szolgálatnál volt az első munkahelyem, majd a Fehér Bot Alapítványnál, ahol a nagyszerű Szabó Miklóssal is együtt dolgozhattam. Itt egyébként kulturális szervező vagyok, és hozzám tartozik az újpesti mozgássérült klub és látássérült klub segítése, valamint a tavaszi esélyegyenlőségi nap és az őszi fehér bot napi rendezvény megszervezése.

– *Úgy tudom, hogy több módon is támogatja a művelődési ház a fogyatékos emberek szervezeteit.*

Csiszár Renáta

– Valóban, ennek sok évtizedes hagyománya van nálunk, akkor is így volt már, amikor 36 éve megalakult a Mozgássérültek Budapesti Egyesületének Újpesti Szervezete. Mindkét csoportnak térítésmentesen biztosítjuk a klubnapokra a helyszínt. De ezenkívül is nyújtunk számukra kedvezményeket – például volt egy négyrészes, ingyenes egészségügyi előadásorozatunk 2016-ban. Egy szombati napra rajzfilmünnepet szerveztem, és még hosszasan lehet sorolni, mi mindent.

Emlékezetes klubdélutánok

– *Milyenek tartja a lámpás klub programjait?*

– Igazán érdekesek szoktak lenni, elővesznek például kevésbé ismert jeles napokat, mint az alvás napja vagy közérdekű témákat, mint amilyen a házasság. Ezekről mindenkinek van élménye és mondanivalója. Emlékezetes volt a tavalyi nőnap klubdélutánjuk, ahol szép verseket hallhattunk zongorajáték kíséretében itt, a Galéria teremben. Ők hozták a zongoristát, mi pedig adtuk a technikát, a hangosítást. A Pankáékkal való közös munka során mindig igyekeztünk újat hozni és fejlődni.

*Nagy meglepetést jelentettek a kutyusok
(ÚJKK Ady Endre Művelődési Ház)*

– *Mondhatjuk, hogy családias a légkör?*

– Nyugodtan mondhatjuk. Ez még nekem is pluszt adott a munkámhoz, mert nem sokkal azelőtt költöztem fel a páromhoz vidékről, és az ilyen nyugodt, bizalommal teli légkör jót tesz az ember lelkének.

– *És mit szól az általuk tartott érzékenyítő programokhoz?*

– Úgy vélem nagyon hasznosak, főleg, hogy 2016 óta igyekszünk nagyobb hangsúlyt helyezni a vakvezető kutyás foglalkozásra. Azt imádják a lurkók. A kutyusokról sok érdekességet el lehet mondani: hogyan képezik ki őket, hogyan segítenek a közlekedésben, milyen a mindennapi életük. Ilyenkor pár méteren bekötött szemmel is hagyják magukat vezetni. Ez a tavalyi napközis táborban volt egy alkalommal, mikor is a miskolci Baráthegyi Vakvezető Kutya Iskolától jöttek el hozzánk. De a többi feladatot is élvezik, amit Pankáék hoznak, például a bekötött szemmel való zoknipárosítást, az illatfelismerést, a színfelismerő vagy a folyadékszintjelző eszköz kipróbálását. Minél kisebbek a gyerekek, annál fogékonyabbak erre.

Idén is meghívtam őket négy érzékenyítő napra a nyári napközis táborba.

Aktívak és ez jó

– *Mennyire fontos, hogy működjön egy ilyen vagy hasonló klub az önkormányzat berkein belül? Hiszen a kulturális központ az önkormányzathoz kötődik ezer szállal.*

– Nagyon jó, hogy hasonló élethelyzetű társak közt lehetnek a látássérültek. Itt kedves embereket találnak, akiktől precíz tájékoztatást kapnak arról, milyen támogatásokban és kedvezményekben részesülhetnek, de még az egészségükkel is törődnek. Egyszer még hallásvizsgálatot is szerveztek, amelyre helybe jöttek az Újpesti Halláscentrum egészségügyi szakemberei. De a gyógycipőkészítés is érdekelte őket, pedig azt eredetileg a mozgássérült klub tagjainak szántuk. Én régóta próbáltam a két klubot összehozni, és ez véleményem szerint jó úton halad. Mára egy mozgássérült tag is csatlakozott hozzájuk, aki mint látó segítő vesz részt a programjaikon. Mindig tájékoztatom őket a ház eseményeiről is, amelyekre szívesen el-eljárnak, rendszeresen megnézik például az Újpest Színház előadásait.

– *Beszélgetni tulajdonképpen otthon is tud az ember, a szomszédjával. Mitől gazdagodik itt a klubtagok élete?*

– Szerintem már a kezdet is pozitív, hogy tehát kimozdulnak otthonról, ami nagyon jó, mert biztosan nem egyszerű dolog. És nemcsak a klubdelutánok kellemesek, hanem a kirándulások, múzeumlátogatások is. Még az Újpesti Futó- és Kerékpáros Fesztiválon is részt vettek, ami igazán becsülendő. Egyszóval aktívabban élük az életüket. Kell ennél több?

Az óvodák örültek

Majzik Ferencné óvodavezető az első között találkozott azzal az ötlettel, hogy érzékenyítő foglalkozást tartanának látássérültek az óvodákban. És mivel az újpesti vezetőkhöz hasonlóan ő is hasznosnak és kivitelezhetőnek tartotta e felajánlást, a folytatás sem maradt el.

Nagyon figyelnek az ovisok

– Dr. Molnár Szabolcs alpolgármester és Kórodi Mariann osztályvezető azért hívtak el tavaly, hogy az újpesti látássérült klubvezetővel közösen beszéljünk erről – mondja Majzik Ferencné Erzsike, aki nemcsak a Park Óvoda -Lakkozó Tagóvodának, hanem az Újpesti Óvodavezetők Munkaközösségének is a vezetője. – Kíváncsiak voltak a véleményemre, hogy valóban bevihető-e ez a program az óvodába, jó-e a gyerekeknek. Így tehát ott voltam, mikor Pankáék először jöttek az önkormányzathoz tárgyalni. Ott állapotunk meg abban, hogy én a következő munkaközösségi ülésen elmondom a vezetőknek, hogy zajlik az érzékenyítés. Aztán megadtam nekik a lámpás klub szervezőinek elérhetőségét, és az óvodák vették föl velük a kapcsolatot. Aki szerette volna, hogy menjenek, az felhívta őket, és időpontot egyeztettek.

A szülők helyeselték

– *Be szabad egyáltalán engedni kutyát az óvodába?*

– Be, be. Egyrészt nálunk terápiás kutya is meg szokott néha fordulni. Mégpedig dr. Király Péter Rex Alapítványának gyógyító kutyája, amelyik kórházakba is jár. Ezért előre megkérdeztük a szülőket, mit szólnának hozzá, ha ilyen programot választanánk. És a szülők beleegyeztek. Másrészt azt a gyereket, akiről tudtuk, hogy kutyaszőr-allergiás, azt nem vittük oda. Sem a tornaterembe, sem a játszó részbe, sem sehova. Ő a másik csoportban vagy a kisebbekkel játszott. Harmadrészt ahhoz, hogy a kutya bejöhessen, megtisztítjuk a mancsait. Ez egy rituálé a gyógyító kutyánál is, fertőtlenítős kendővel letöröljük a lábát. Ez most is így zajlott, és nem a szülők tudta nélkül.

– *Mi történt a foglalkozáson?*

– Elsősorban a nagyobbaknak tervezték a programot, amely több részből állt. A szobában az asztaloknál ültek az érzékenyítők a gyerekekkel, a vakvezető kutyával pedig a tornateremben dolgoztak. Aztán forgószínpad-szerűen váltották egymást a csoportok. A csoportszobában mindenféle érzékelős játékot játszottak. A nagyoknak bekötötték a szemét. Ezután ki kellett tapintaniuk, hogy mi az a tárgy, amit a kezükbe adnak. Ezt követően ellenőrizték, hogy sikerült-e eltalálniuk vagy nem. Így rájöttek, hogyha nem látnak, akkor is tudnak érzékelni. Aztán rávezették őket arra, hogy látás nélkül is tudnak tájékozódni. Hangokat adtak ki, illetve irányították őket, hogy fordulj arra, gyere erre, szóval a hangra kellett figyelniük. Végül a tapintásra: hogy kell megfogni a tárgyat ahhoz, hogy megtudják, mi lehet, milyen anyagból van, milyen a formája és mire használják.

A gyerekek élvezték

A kisebbeknek, akik nem akarták, hogy bekössék a szemüket, ilyenkor azt mondták, hogy csukd be a szemed. Ők persze lestek, de hogy ilyenkor más a környezet, már az is hatott rájuk. Egyébként mi is szoktunk olyan érzékelős játékokat játszani, hogyha zsákból húzunk ki dolgokat, akkor is el tudják mondani, milyen formájuk van, ha nem nézik folyamatosan. Ezeket kiscsoportokban játszották, és mindenhol ült egy segítő.

– *Az óvónő is ott volt?*

– Természetesen, de ő nem vett részt ebben, csak segített a gyerekeknek, jöttment közöttük. Magát a tevékenységet azok a segítők koordinálták, akik hozzánk tartoztak, mert volt köztük látó is. Egyébként nagyon sokféle eszközt, játékot hoztak. Az egész nap roppantul élvezték az óvisok, és hosszú-hosszú időre lekötötte őket.

A kutyust megcsodálták

Nagyon jó volt nekik, hogy megismertek olyan embereket, akik nem látnak. Megtapasztalták, hogyan tudnak közlekedni. Hogy mire használják a fehér botot. A vakvezető kutyájukkal mindenfélét csináltak, ami a gyerekeknek játéknak tűnt. Közben pedig azt is látták, milyen nyugodt ez az állat, milyen biztonsággal vezet a nem látó embert, és mennyit segít neki. Megtudták, mennyi mindent meg kell tanulnia ehhez a kutyusnak. Hogy a vakvezető kutyák kicsi korukban kiképezésen esnek át, aztán újra kiképezik őket azokkal a személyekkel is, akik megkapják őket, azért, hogy a saját környezetükben tanuljanak. És ezt nagy áhítattal és csodálattal hallgatták.

– *Mennyi ideig voltak ott Pankáék?*

– Egy egész délelőtt, ami alatt talán hatvan óvodás is részt vehetett a programban. Utána még nagyon sokszor szóba került nálunk ez a téma.

– *Valóban?*

– Igen, a játékidőben a gyerekek elő-előhozták, milyen élményeik voltak.

– *Lehetséges, hogy máskor is lesz érzékenyítés az oviban?*

– Bízom benne, hogy lesz, mert nagyon fontos a gyerekeknek, hogy a más-ság elfogadását megtanulják. És tudják kezelni azt a helyzetet, hogyha egy vak gyerekkel vagy felnőttel találkoznak. Ezek a foglalkozások foglalkozások nagy segítséget jelentenek majd nekik ebben.

Minden korosztályban kedvenc

Kell-e a vakságot magyarázni?

Mennyire érdeklí az embereket, hogyan élnek a vakok? Mennyire figyelnek fel az önkormányzatok az érzékenyítő foglalkozásokra? Vajon megjegyzi-e a kis óvodások, amit itt hallanak? Miks-Rédai Csaba, a VGYKE hajdani érzékenyítő csapatának tagja válaszol.

– *Mondd, Csaba, mióta vagy látássérült, és hogy alakult így az életed?*

– Születésem óta vak vagyok, pedig a mi családkban előttem nem volt látássérült ember. Nem tudni, mitől alakult ez így, az utolsó orvosi szakvélemény szerint 1 milliméter törés van a fő látóidegemben. Oda írtattam be a szüleim, ahol a vak gyereket a legjobban tudják tanítani, illetve, ahova a nyolcvanas évek végén minden vak kisiskolást, a vakok általános iskolájába. Egy ideig kollégista voltam, később naponta hoztak-vittek, mert Érden lakunk, a „Vakoda” pedig Budapesten található. Az idők folyamán viszont annyira önállósodtam, hogy a középiskolába már egyedül jártam. A Teleki Blanka Gimnáziumra esett a választásom, ami a régi sulim mellett van, de nem a kettő közelsége miatt, hanem mert szükségem volt egy kis szabadságra, mint minden kamasznak. Így nem kellett percre pontosan elszámolni az időmmel. A választás oka az is volt, hogy hetedikes koromban átmentem egy kedves barátom, Szepesi Richárd zenekarát meghallgatni, és szerelmes lettem az élő zenélésbe, ott pedig lehetett zenélni meg iskolarádiózni.

Miks-Rédai Csaba

Integrált iskolába vágyott

– *Eszerint már azelőtt is érdekelt a rádiózás?*

– Hogyne, tizennégy éves korom óta foglalkoztam hangosítással. Keverőpult, erősítő, színpadtechnika, ezek mennek nekem. És szerettem volna integrált iskolába menni, ami abszolúte be is jött. Nagy szerencsém volt az osztállyal, voltam én velük mindenhol: bulikban, osztálykiránduláson, és ugyanúgy kimentem borozni az erdőbe, mint a többiek, gond nélkül. Azért meg külön áldom az istent, hogy nem volt vak osztálytársam.

– *Mert ő teljesen más habitusú lehetett volna?*

– Így van. Bevett gyakorlat sok közösségben, hogyha van két hasonszőrű, akkor

úgy gondolják a többiek, hogy ők ellesznek egymással. Tapasztaltam ezt olyan látássérülteknél, akik a giminkbe jártak. Voltak néhányan, akiket egy osztályba tettek, és nem is sikerült nekik ilyen jól a beilleszkedés.

– *Jogos, végül is, ha két 60 éves korú férfit egymás mellé ültetnek, nem valószínű, hogy csupán ettől jól érzik majd magukat. Szeretnél volna továbbtanulni?*

– Igen, és az ELTE magyar-történelem szakára jártam. Angol nyelvvizsgával érkeztem és az abszolutóriumig jutottam el, a szakdolgozatra már nem maradt időm, mert pénzt kellett keresnem. Szívem mélyén amúgy hangmérnökre jártam volna, de nem volt rá félévenként 150 000 Ft-om. Így máshonnan tanultam meg a szakmát. Például a való életből, a vizsgáim letétele után ugyanis elmentem a vendéglátóiparba. Jó is volt ez, csak nagyon fárasztó. Saját hangosító cuccot vittem mindig, és ezt bizony be is kellett pakolni. A barátaimmal 2000-ben egy kis félprofi stúdiót rendeztünk be, szélesítve ezzel a lehetőségeimet. Pontosan látszott azonban, hogy csak ebből nem lehet stabilan megélni, és másutt helyezkedtem el. Még call centeres is voltam egy ideig. Ezt inkább nem részletezném.

Tíz év múlva érik be

– *Milyen volt ezek után a VGYKE-ban folytatni a munkát?*

– Az elején kicsit furcsa, mert előtte mindig a nyílt munkaerőpiacon dolgoztam. De ez a kis védettség egyben fellélegzést is jelentett. Nagyon megnyugtató egy olyan, védett munkahely státuszú helyre jönni dolgozni, ahol tisztában vannak azzal, mit várhatnak el tőlem mint vak munkatárstól. Egészen más ilyen környezetben dolgozni, mint teljesítménybérben, vagy ahol azt mondják mindennap, hogy ha nem tetszik, el lehet menni. És itt végre egyből tudtam, mit mondjak, mikor megkérdezték: miben látom a munka értelmét. Mert az érzékenyítés, amit a gyerekekkel csinálunk, úgy tíz év múlva biztosan beérik. Akkor, mikor majd olyan pozícióba kerül a fiatal, hogy döntési helyzetben lesz, és talán nem fogja eltolni magától a látássérült emberek problémáját. Addig is a mindennapokban élvezhetjük a fáradozásunk gyümölcsét, ha másban nem, olyan apróságokban, hogy nem azzal kezdi majd, hogy beletol a székbe, ha megérkezem, vagy lelök a buszról, mert úgy gondolja, hogy leszállnék. Hanem megkérdezi, miben segíthet.

– *Hogyan indultál az új területen?*

– 2013 áprilisában kerültem az érzékenyítő csoportba, ahol nagy szeretettel végeztem a munkámat. A csoport ekkor szerveződött újjá, hamarosan négyre nőtt a létszámunk, a rangidős Benke Richárd után jött Lengyel Zsófi, aki 2014 januárjáig járta velünk az iskolákat, ovikat, majd én, aztán Tapolczay Anna, őt követte Susovich Erika, mai nevén „S. Tóth Erika”, ehhez a három fős csapathoz csatlakozott végül Schauber Krisztina. Nem tudhattuk még, mire számíthatunk, amikor felhívtuk a budapesti óvodákat, iskolákat telefonon, és megkérdeztük: érdeklí-e őket az érzékenyítő programunk. De meglepően sokan felelték, hogy igen!

Készlet az Angyalfolki Utcabálon

Úgy szeptember-októbertől már nem nekünk kellett az iskolákat felhívni, hanem ők kerestek minket. A program akkor járt a legtöbb kitelepüléssel, amikor Németh Orsival elmentünk 2013 karácsonya előtt egy XVII. kerületi összóvodai értekezletre, és elmeséltük, milyen is ez a program, és felajánlottuk, hogy akár az összes óvodába elvisszük.

– *Mint hallottam, rakétagyorsasággal felfejlődtek, félév alatt érzékenyítettek Rákosmente szinte összes óvodását.*

– Valóban ez történt, januártól májusig jóformán csak az itteni ovikban fordultunk meg, azonban valahogy ügyelnünk kellett arra is, hogy a korábban felépített kapcsolatrendszerünket se hanyagoljuk el a kellenél jobban. Ehhez persze az is kellett, hogy a kerület vezetése teljes mellszélességgel mellénk álljon, és anyagilag is támogassa a programunkat, amiben tetemesebb költséget a kisbuszunkkal való utazás és a kellékek szállítása jelentett. Innentől kezdve pedig jöttek maguktól az események. Ahogy terjedt a hírünk, úgy hívtak bennünket mindenfelé. Ebben az is nagy segítséget jelentett, hogy 2013 júniusától elkezdtek a közösségi civil-szervezők is aktívan dolgozni, és ők is hívtak sokféle programra: városnapokra, utcabálokra, egészségnapokra.

Hatalmas segítséget kaptunk az ügyfélszolgálattól, hiszen sokszor kevesen lettünk volna négyen, nem egyszer valamelyik munkatársuk segített ki bennünket, amiért mind őket, mind a támogatószolgálatot köszönet illeti. Kevés szó esett az önkénteseinkről, különösen Plank László Csabáról, aki 2013-tól 2015-ig szinte minden programon velünk volt Dömper kutyával, teljesen önzetlenül.

Nem ciki kérdezni

– *Hol tudtatok nagyobb hatást elérni: egy vidám városnapi rendezvényen vagy inkább az iskolai osztályokban?*

– Azt tapasztaltuk, hogy akkor lehet hatékonyabban haladni, amikor szervezett programról van szó. Ilyenkor jóval mélyebben bele lehet menni bizonyos témákba, mert többnyire olyanok vannak együtt, akik ismerik egymást. Ez annyiban játszik szerepet, hogy saját körükben bátrabban mernek kérdezni a jelenlévők, míg idegnek előtt nehezebben nyilvánulnak meg. Ráadásul az iskolában, illetve felsőoktatási intézményben magát a segítséget is ki tudják próbálni. Nyilvánvaló, hogy nem tudják 15 perc alatt átérezni, milyen az, nem látni, de ezt nem is várjuk el. A fő cél az lenne, hogy megértsék: nem ciki kérdezni, csak megfelelő módon kell a másikkal közöledni. Mert gyakran megszólítanak az utcán olyasmivel, hogy „És maga mióta nem lát?”, aztán nagyon elcsodálkoznak, amikor úgy válaszolok, hogy „Jó napot kívánok, engem Csabának hívnak”. Nem az a baj, hogy kérdez, de úgy gondolom, hogy az a minimum, hogy mikor odamegyek a másikkal, először is köszönök neki, mielőtt betalálom egy ilyen, egyébként helyénvaló kérdéssel.

– *Vagyis azt érzed, hogy nem embernek kezelnek, hanem valami ufónak.*

– Pontosan, de örömmel hallok, hogy egyre több fiatal elmegy a Láthatatlan kiállításra és hasonló szemléletformáló rendezvényekre. Így ha megkérdezi a gyerek, hogy miért van a másikinál bot, akkor nem pisszegi le gyorsan, hogy csitt, ne beszélj, legyél csendben. Mert tudja, hogy önmagában ez a kérdés nem bántó, hiszen nem arról érdeklődnek, hogy a bácsi vagy a néni miért ápolatlan és büdös, hanem egy olyan dologról, amiről nem tehet. Azért így is él sok esetben a sztereotípiák, de talán egyre kevésbé. Illetve, ha tartja is magát, legalább lehet róla beszélni.

– *Én azt mondom, hogy a látássérült ember a saját környezetét is érzékenyíti így vagy úgy, akaratlanul. És ha az illető szimpátiát kelt vagy negatív benyomást vált ki, akkor azt rávetítik az egész csoportjára, közösségére.*

– Valóban. De a szervezett találkozásoknak nagyobb erejük van. Több embert érünk el egyszerre, és arra is alkalom nyílik, hogy rendet tegyünk a fejekben. Hogy igen, nem kell attól hasra esni, ha a vak önállóan fel tud öltözni, viszont nem fog egyedül, bot nélkül barangolni az erdőben, mind Esmeralda a brazil szappanoperában. Ezt felejtjük el.

Meglepetés az oviban

– *Akkora esemény lettetek egy-egy kerület életében, hogy még a televízió is foglalkozott veletek.*

– Igen, volt egy emlékezetes megnyitó 2014 januárjában, ahova sok tévéstáb eljött, többek közt a XVIII. kerületi helyi tévé is. És ez számunkra nagyon nagy feladat volt, mert amikor egy tevékenység ilyen média-nyilvánosságot kap, vagyis

mikor egy kerület nyíltan felvállalja, hogy program-szerűen szeretné beindítani az érzékenyítő foglalkozásokat, és integrálja az óvodákba, ott azért meg kellett felelni. Ami pedig a továbbfejlődés útja, az az, hogy az ovik után az iskolák kerülnek sorra. Mert így van a folyamatnak értelme. Hiszen egy oviban csak egy adott értelmi szinten lehet elmondani a dolgokat, de ami a látás-sérülteknek főként fontos lenne, az az iskola.

– Az óvodákban egyébként hogyan fogadtak? Mit érthettek meg a kicsik a ti sajátos helyzetetekből?

– Minket is nagyon izgatott, vajon mennyi maradhat meg egy kisóvadás fejében abból, amit ott látott-hallott, és erről is szereztünk élményeket. Egyszer ugyanis visszatértünk ugyanarra a helyre. Mi azt tartjuk, hogy 5 éves kor alatt nem teszünk fel szemkötőt, mert nem érdemes, viszont a vakvezető kutyussal bemutatót tartani, azt lehet. Na de ez egyszer elmaradt, mert az önkéntesünk megbetegedett, és nem tudott eljönni Dömperral. Így hát leültünk és beszélgettünk a gyerekekkel, mintegy előkészítettük a későbbi találkozást. És amikor két hét múlva visszamentünk, és teljesen végigvittük a programot, láttuk, hogy emlékeztek ránk is, meg arra is, amiket elmondtunk. Nagyon jól vették az érzékenyítést, pedig először afféle elméleti oktatást kaptak, és csak utána próbálhatták ki ugyanazt a gyakorlatban.

Találd ki, mi lehet benne!

Nincsen két világ

– Milyen érzések, gondolatok ébredtek benned az érzékenyítő foglalkozások nyomán?

– Először is kihívást jelentett nekem ez a munkakör, mert volt egy időszak az életemben, amikor úgy gondoltam, a vakságot nem kell magyarázni, az van és kész. Aki meg akar ismerni, azzal megismerkedem, aki meg nem, annak mondhatok én bármit ezzel kapcsolatban, nem fogja érdekelni. Természetesnek vettem

egy teljesen önálló életformát, ami mindig is jellemzett – hangosítás, stúdiózás. Nem gondoltam, hogy másnak nem evidens, hogy ugyanazt az életet élem, mint ő. Az soha nem okozott érzelmi problémát számomra, hogy nem látok, nem érdekelt, mint téma, csak a feladataim alternatív megoldása miatt volt fontos az életemben. De itt magam is tanultam a kérdésekből, sok olyan nézőponttal találkoztam, amivel korábban nem. Úgy vettem észre, hogy a legösszetettebb és legtisztább kérdéseket az óvodás gyerekek teszik fel. Nehezebb a helyzet a tizenévesek körében, akik szívesen kérdeznének, akár az utcán is, de gyakran megakadályozza őket a szülői kontroll.

Pedig nincs olyan, hogy „vakok világa”, csak egy világ van, amiről mindenki másképpen szerzi a benyomásait. Ki a látására hagyatkozik leginkább, ki a hallására vagy a tapintó érzékére. Ez az egy világ létezik, amiben mindenki ugyanazokkal a mindennapi problémákkal szembesül, legfeljebb a megoldási stratégiák különbözőek.

Lassan, de biztosan érezhető az a pozitív változás, amely szerint egyre több korosztály kezeli magától értetődő természetességgel a fogyatékoságot. És egyre ritkábban fordul elő, hogy nem mernek odamenni egy vak emberhez, mert kínosnak érzik, hogy érdeklődjenek valamiről, amit nem ismernek.

Pedig a vakok is tudják, hogy ha valaki nem úgy szól hozzájuk, ahogy azt ők elvárnák, az nem feltétlenül a rossz szándék jele, sokkal inkább a tájékozatlanságé. Persze nyilván mindenkinek van kevésbé jó napja, mindenki érzékenyebb, ha esik, ha fúj, ezért időnként a reakció, valamint az erre adott válasz egyáltalán nem tükrözi az ember szubjektumának egészét.

Nincs rossz kérdés, inkább csak a nyitottság és az ismeret hiánya. A „nem szabad”, „ne menj oda”, „ilyet nem illik” hozzáállás nem vezet sehova. Igenis illik és szabad, sőt kell informálódni. Ha az egyik mer kérdezni, az már megtette az első lépést, a másik feladata sem egyszerűbb, hiszen neki szívesen kell megtennie a következőt.

Fotó:

Archív (Ez vajon mi lehet?, KézzeL Látók plakát, Sportnapon együtt, Mesejáték, Csiszár Renáta), Fark László (Miks-Rédai Csaba), Neumann Károly (A Babits Emlékháznál, Nagyon figyelnek..., Készlet az Angyalfolki Utcabálon, Találd ki...), Molnár Béla (Nagy meglepetést jelentettek, Minden korosztályban kedvenc)

KÖZÖSSÉGI HÁLÓ

„A KÖZÖSSÉG LÁMPÁSAI”

Mert kell egy hely

Hatalmas lépést tett előre 2012-ben a VGYKE, amikor jól előkészített pályázatával mintegy 75 milliós EU-s forráshoz jutott. Az Új Széchenyi tervben meghirdetett „Közösségi feladatokhoz kapcsolódó munkaerő-piaci programok támogatása” megfogalmazású kiírásban látták meg a lehetőséget egy újabb erős háló létrehozására. Projektjük elnevezése, „A közösség lámpásai” igazi telitalálat, hiszen érzékletesen kifejezi a tevékenység lényegét. Bizonyára ez is hozzájárult ahhoz, hogy mindjárt nyolc budapesti járás (kerület) és kilenc régiós járási központ adott támogató nyilatkozatot a tervükhöz. Név szerint az I., III., IV., XII., XIII., XIV., XVII., XIX. kerület és Budaörs, Cegléd, Dabas, Gödöllő, Pilisvörösvár, Vác, Szentendre, Ráckeve, valamint Veresegyház.

A pályázat a látássérültek közösségi mentorainak képzését és foglalkoztatását célozta meg, amelybe vak és gyengénlátó, illetve más, nehezen leküzdhető munkaerő-piaci hátránnyal bíró jelentkezőket – például munkanélküli kismamákat, illetve 50 év felettieket – vártak. Közülük kiválasztottak harminc embert, és közösségi mentorrá képezték őket, majd a legrátermettebb tizennyolc résztvevővel munkaszerződést kötöttek 2013 júniusától.

Első feladatuk a vak és gyengénlátó emberek felkutatás volt az az adott területen, majd elkezdték felépíteni saját kis integrált közösségeiket.

A lámpás klub logója
Grafika: Tegze Judit

Zugló a szíven viseli

– „A közösség lámpásai” projekt sok-sok budapesti és Pest megyei járás támogatói nyilatkozatával indult el, ezek megléte feltétel is volt a kiírásban. Volt-e különös jelentősége köztük a zuglói önkormányzat támogatásának, amelynek területén a VGYKE működik?? – kérdezem Fodor Ágnes.

– Mindenképpen, hiszen Zugló vezetése és egyesületünk között már régen szoros kapcsolat kötődött, ezért itt álltak mellénk a leggyorsabban. Nem kellett hosszasan magyarázni az elképzelésünket, amint megkapták a levelünket, másnap már fel is hívtak a polgármesteri kabinetből, hogy húúú, milyen jó projektet terveztek, és természetesen küldjük a támogató nyilatkozatot. De ehhez kellett

hét év komoly munkája és négy sikeres európai uniós projekt, amelybe mind bevontuk így vagy úgy Zugló Önkormányzatát. Az első EU-s projektünknek például ők általuk lett otthona. És nemcsak, hogy hosszú időre térítésmentesen biztosítottak számunkra egy helyiség– együtttest az Angol utcában, hanem a felújításához is adtak 3 millió forintot.

– *Ez erős bizalom meglétét mutatja.*

– Valóban, mindegyik polgármesterrel sikerült jó kapcsolatot kiépítenünk, ebből eredően aztán bármelyik osztályvezetőhöz vagy ügyintézőhöz fordultunk, mindenki képen volt a tevékenységünkkel, és segítette azt. Nagyon jó referenciánk van náluk, mert amit elkezdtünk, azt sikerre is vittük. Így a munkánk egyfajta garancia volt számukra. Figyelemmel kísérik az erőfeszítéseinket, Rozgonyi Zoltán alpolgármesterrel például már a második ciklusban dolgozunk együtt.

A lámpás klubok bölcsője

Tapasztalataim szerint Zugló felvállalja és következetesen képviseli a látássérültek ügyét. Tisztában van azzal, hogy milyen komoly érték ez, és a helyén kezeli, minden látássérültekkel foglalkozó intézményt támogat. Élénk kapcsolatot ápol a vakok iskolájával, a Csantavér utcai korai fejlesztő központtal és a Miskolci úti gyengénlátók általános iskolájával is.

Terített asztalok a „Zugló Civil Szervezete díj 2017” átadásán

Mi több, ebben a kerületben található a hallásérültek dr. Török Béla általános iskolája és szakiskolája is, ami azért egy jó alap arra, hogy a kerületi vezetés nagyon érzékeny legyen. És tényleg, egyből értik, fogják, hogy miről van szó, felkarolják az ilyen kezdeményezéseket és helyet adnak nekik. A XIV. kerületi lámpás klub például a Zuglói Civil Házban tartja havonta az összejöveteleit.

Tehát joggal nevezhetem Zuglót az ilyen típusú programok bölcsőjének is.

– *Most, hogy már véget ért „A közösség lámpásai” EU-s projekt, saját erőforrásokat kell szerezni a folytatásra, innentől az a mottó, hogy „Most már oldd meg magad”.*

– Igen, és Zugló továbbra is segíti a klubokat, és nemcsak azt, ami épp a XIV. kerületben található. Elmondható, hogy mára ők váltak a lámpás klubok legelkötelezettebb támogatójává, mert a sajátjának érzi. Ha bárkinek azt mondom, hogy lámpások, azonnal rávágja, hogy ja, igen-igen, a látássérültek felkutatása és közösségbe szervezése, tudom. Ismernek minden kerületi intézményben, félévesekből is értjük már egymást. Tudják, hogy a Hermina út környékére kell összpontosítani a forrásokat, mert itt vannak a segítő intézmények. Senkinek eszébe nem jutna azt mondani, hogy hát vigyék át ezt meg azt az V. vagy a VI. kerületbe. És hogy miért? Hát azért, mert az elmúlt 200 évben tradicionálisan minden segítő tevékenység ide szerveződött, itt vert gyökeret.

– *Tudtommal „A közösség lámpásai” projekt záró konferenciáját is egy önkormányzati helyiségben tartottátok.*

Szinte mindenkinek van vakos sztorija

– Így van, a házasságkötő teremben, és a konferenciát Rozgonyi Zoltán alpolgármester úr nyitotta meg. Ami nekem még személy szerint nagyon kedves dolog, hogy itt szinte minden képviselőnek van valamilyen vakos sztorija. Annyi vakos szervezet van errefelé, hogy biztos, hogy valamilyen módon már bevonódtak, találkoztak vakokkal, van valamilyen közös élményük. Rozgonyi Zoltán például azt mesélte, hogy mikor képviselőként kezdett dolgozni, bejárt a vakok általános iskolájába. Együtt rádiózott az ottani srácoknak, és időnként fontos kérdésekről nyilatkozott az iskolarádióban, például, hogy milyen sportolási lehetőség van a kerületben. Szerintem ettől is más ez a kerület. Nem afféle csodabogárnak gondolják a vakokat, hanem az jut eszükbe róluk, hogy ja tényleg, sportoltunk már együtt, szórakoztunk már együtt, és én is voltam már a vakok iskolájában.

Más kerületben pedig sokszor azt élem meg, hogy mi vagyunk az egy szem látássérült szervezet, amelyik odatévedt az elmúlt tíz év során. Hogy olyan kérdéseket vetünk fel, amiket előtte soha senkitől nem hallottak. Zuglóban valahogy nagyon természetesen kezelik ezt az egész témát, és ez nagyon jó, nagyon jó.

Fotó: Bielik István/Képszerkesztőség/zuglo.hu

Milyen utat mutatnak a lámpások?

Mészáros Ágnes egyike azoknak, akik „A közösség lámpásai” projektben elkezdtek felépíteni a látássérült klubhálózatot. Mára az egyesület alelnökeként koordinálja a klubok munkáját. Tőle kérem, mondja el: hova jutottak a semmiből indulva. Milyen programokkal vezetnek új utakra a látássérülteket? Hányféleképpen ismerhető meg a világ?

– *A „község mentora” állásért alaposan meg kellett dolgoznotok. Fel tudod még idézni, milyen tudás- és állapotfelmérésen vettél részt?*

– Hát, többféle kérdőívet is kitöltettek velünk, de a részletekre pontosan nem emlékszem. Ilyesmi szerepelt például, hogy „Hogy reagálna Ön, hogyha ..” és itt jött egy szituáció. Utána elbeszélgették velünk arról, miért szeretnénk közösségi mentorok lenni és hogy képzeljük ezt el.

Látó és a látássérült pár dolgozott együtt

– *Mikor kezdődött ez az oktatás?*

– 2012 végén. Úgy fél éves lehetett, mert júniustól már elkezdtünk dolgozni. Ötszáz órás volt a képzés, és nagyon szigorúan vették a részvételt. Még a bárányhimlős gyerekemhez is alig akartak elengedni a bölcsődébe, pedig csak két órát mulasztottam. Amúgy minden hiányzást keményen pótolhattak velünk.

– *Ötszáz óra az körülbelül annyi, mintha két szemesztert végigjártál volna levelezősként egy főiskolán. Ennyi idő alatt nagyon sok mindent meg lehet tanulni. Hányan kezdtétek el utána a szervezést?*

– Mind a harmincan végigcsináltuk, de a VGYKE csak tizenhét ember foglalkoztatására tett ígéretet. Mindenki nagyon izgult a vége felé, hogy bekerüljön ebbe a keretbe. Hál’ istennek sikerült, és utána Szikora Szilárddal osztottak be párba. Az volt ugyanis a koncepció, hogy egy látó és egy látássérült dolgozzon együtt, Szilárd pedig lát. Kezdetben négyórás munkaviszonyra kötöttek velünk szerződést.

– Minket Kispestre vezényeltek. Kicsit messzinek tűnt a belvárosi lakásomhoz képest, de úgy alakítottuk ki a munkarendünket, hogy nem jártunk ki minden-

Mészáros Ágnes

nap. Otthon készítettük elő a terepet, viszont négy-öt helyet is felkereshettünk egy nap, ha elmentünk Kispestre. Nemcsak a helyismeretet kellett megszereznünk egyébként, hanem össze is kellett csiszolódjunk.

– *Addig nem működtek látássérült klubok a VGYKE-n belül?*

– Dehogynem, a kistérségekben. Budapesten viszont csak a székhelyen, a Hermina úton. Ám be kellett látnunk: a távoli kerületekből nem jönnek el, nekünk kell tehát kitelepülni. Voltak nagyon nyitott önkormányzatok, itt indultak be az első klubok: Kispest, Zugló, Rákosmente és Újpest. Utána már e „jó gyakorlat” nyomdokain mentünk felkutatni a többi kerületet. Hol könnyebben haladtunk, hol nehezebben.

Havonta összeülnek a közösségi mentorok

Van olyan hely, ahol a mai napig nincs együttműködési megállapodás az önkormányzattal, például a VII. kerület, de helyiséget kaptunk, és a klub másfél éve működik. A VI. kerületben nem szimpatizáltak annyira a klubozásunkkal, viszont helyet adtak masszírozó kollégáinknak a Terézvárosi Egészségügyi Szolgáltatnál. Némelyik eset tehát eléggé ambivalens.

Kudarcaink is voltak természetesen, mert bár elindítottuk az I. és a XII. kerületet, de megakadt a folyamat. Az első kerületben például azért, mert az önkormányzat azt akarta, hogy kerületben élő látássérült töltsen be a közösségi mentor pozícióját. Mi viszont nem találtunk I. kerületi mentornak való látássérültet. Utána a XIII. kerületben is volt ilyen elvárás, ami abból a szempontból érthető, hogy egy kerületi lakosnak nyilván nagyobb a helyismerete.

– *Jó, de ilyen alapon egy csomó polgármester sem dolgozhatna a kerületében, mert nem ott lakik. Csakhogy irányukban ez nem elvárás. Sokan nem a lényegre koncentrálnak, azt kell mondjam. Hogy vettétek fel a kapcsolatot az önkormányzatokkal?*

– Bemutató levelet küldtünk, amiben röviden leírtuk a célunkat, és találkozóért kértünk a polgármestertől. A polgármesterhez, az alpolgármesterekhez mindig Fodor Ágival mentünk. A családsegítőkbé, orvosi rendelőkbe már csak mi, mentorok.

Polgármesternél, szemorvosnál, cukorbeteg klubban

– *Először az önkormányzatokat kerestétek meg vagy a látássérült embereket?*

– Az önkormányzatokat. Arról szólt az első pár hónap, hogy ellátogattunk a polgármesteri hivatalba, bemutatkoztunk, vittünk szórólapokat, aztán mentünk a családsegítőbe. Legtöbb helyen azonnal támogattak.

Ezután úgy kezdtük a bemutatkozásunkat, hogy “Üdvözlöm, az önkormányzat támogatásával vagyunk itt”. Mindig erre hivatkoztunk. És erre megnyíltak az ajtók, rögtön kaptunk időpontot. De így is összetett volt a munkánk: egyszerre kellett helyszínt keresnünk, és terjeszteni a hírlünket. Igyekeztünk gyorsan földéríteni, hogy milyen adottságai vannak a kerületeknek, és hol lehetne nekünk helyiségünk.

– *Hol kezdtétek el keresni a látássérülteket?*

– Hát a taglistánkból. Kezdetben mindig a taglistánkból. Most is úgy haladunk, hogy kinézünk egy kerületet, ahol a legtöbb tagunk van. Mondjuk Kőbányán van negyvenöt, és akkor írok ennek a negyvenötnek egy ismertető levelet, hogy ezt és ezt tervezzük, ekkor és ekkor lesz a klubnap, itt meg itt, erre pedig szeretettel várjuk. És eljönnek hárman. Később öten, heten, és így tovább.

De ez nem elég. Felkeresünk minden olyan helyet, ahol látássérült emberek megfordulnak: szemészorvost, szemészeti szaküzletet, cukorbeteg klubbot. Vé-

**„Közösség lámpásai”
mentori hálózat**

Látássérültként egyedül érzi magát?
Kimozdulna otthonról, de fél segítség nélkül elindulni?
Szeretne naprakész információkhoz és lehetőségekhez jutni, melyek megkönnyítik az életét?
Szívesen elmegy kirándulni, beszélgetni, színházba vagy koncertre, de nincs kivel?
Szeretne egy jó közösséghez tartozni, ahol mindig jó hangulat, közérdekű témák és aktív klubélet várja?

Ha válaszaik között szerepel akár csak egy igen,
akkor Önt is várja az Angyalföldi (13. kerületi) Lámpás Klub!

Az Angyalföldi Lámpás Klub a Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete (VGYKE) keretein belül megvalósuló önszerveződő közössége.
Havi klubjaink alkalmával betekintést nyerhet a kerületi látássérültek klubéletébe, részt vehet a közös programjainkon és tartalmasan töltheti el szabadidejét! A klubok témái minden alkalommal illeszkednek a klubtagok érdeklődési köréhez, az aktuális ünnepekhez és évszakokhoz valamint olyan közérdekű témákhoz melyek Önt is érintik.

Klub ideje: Minden hónap utolsó hétfő 10 órától 12 óráig
Helyszín: 13. kerület Tűzér utca 56-58., 13. kerületi Prevenciók Központ
(A helyszín változhat, ezért kérjük, hogy érdeklődjön erről az elérhetőségek egyikén!)

Várják Önt és Családját, Kísérőjét is a klubnapokra és programokra egyaránt az Angyalföldi Lámpás Klub Közösségi civil szervezői!

Telefon: +36-30/498-91-27
E-mail: lampas.bp13@gmail.com
Facebook: facebook/Angyalföld_lampasai
honlap: www.vgyke.com/kozosseg-lampasai

Minden lámpás klubnak van szórólapja

dönőikkel is beszélünk, és a találkozók rendszerint azzal végződtek, hogy most nem ismer olyan családot, ahol látássérült élne, de ha lesz, szól neki. Aztán vagy szól vagy nem.

– *De a szemészorvosok nem adhatnak ki nevet!*

– Nem is adtak, viszont ott hagytunk névjegyet meg szórólapot. Például Újpestről úgy kerültek hozzánk egy páran, hogy az orvos adta oda nekik valamelyiket. Ez ilyen horgászós történet, hosszadalmas, nehéz.

– *Nem volt elkészerítő, amikor alig jött el valaki?*

– Dehogynem. Ez a mai napig gond. A látássérült emberek nagy része alpból visszahúzódó, és nehéz őket megtalálni. Próbálkoztunk a Magyar Államkincstárnál is, hiszen ők személyre szólóan tudják, hol élnek a látássérültek. Csak annyit szerettünk volna, hogy a saját levelükkel elküldjék a mi a tájékoztatónkat is. De nem mentek bele. Miért? Adatvédelemre hivatkoztak, pedig adatot nem is kérünk. De a hírünk szerencsére szájhagyomány útján is terjed.

Szaporodnak a lámpás klubok

– *Eszerint kilenc kerületben kezdtetek el dolgozni?*

– Nem teljesen. Mert Rákosmentén először például nem ketten voltunk, hanem hárman. Mára viszont tíz klubunk lett Budapesten, sőt, még Szentendrén is indult egy. Sorolom a kerületeket: I., III., IV., VII., XI., XIII., XIV., XVII., XVIII., XIX. Volt ennél több is, de egy klub önállósult és egyesületet kíván alakítani.

Vezetői értekezleten

– *Havonta hányszor találkoznak a klubtagok?*

– Lámpás klub, ahogy mi hívjuk, egyszer van egy hónapban, aminek leggyakrabban a családsegítő szolgálat, egy gimnázium vagy egy művelődési ház ad helyet. Ezekkel az intézményekkel is kötünk együttműködési megállapodást, nemcsak az önkormányzatokkal. A klubhelyiségek használatáért egyébként nem kell fizetnünk. De a közösségi mentor, más szóval klubvezető szervez egy külső programot is, ami rendkívül változatos szokott lenni.

– *Milyen programok ezek? Mi érdeklí a tagokat?*

– A tagokat elsősorban az olyan hely vagy élmény érdekli, ahova egyedül nem tudnának eljutni, vagy amit segítség nélkül nem tudnának élvezni. A másik kedvenc tevékenységük a közös fagyizás, ebédelés vagy más módon ünneplés. Szeretik még az olyan előadásokat, amelyeket helyi orvosok, polgármesteri munkatársak, rendőrök, tűzoltók tartanak. Szóval változatos a paletta.

– *És ki fizeti a révést, azaz a klubéleket?*

– A VGYKE foglalkoztatja a közösségi mentorokat, időnként mást is finanszíroz, de minden kerületben igyekszünk pályázati pénzből is megsegíteni az ottani klubot. A legtöbb civil pályázatot 150-200 000 Ft-ra írják ki, ezeken mindig indulunk. Többé-kevésbé nyerünk is ennyit. Leginkább programokra költünk, csak telefonköltségre különíthetünk el pénzt. Meg van kötve a kezünk, a pályázat jóformán semmit nem enged. Elég nagy baj, hogy semmi kézzelfogható dolgot nem tudunk venni. Nincs egy számítógépünk, egy projektorunk, pedig nagyon fontos lenne. Talán, ha két fényképezőgépünk van. Így belépőkre, buszos kirándulásra vagy fagyizásra költjük a pénzt, aminek persze nagyon örülnek a tagok. Csak ők nem érzékelik, milyen háttérre van szükség ahhoz, hogy minden flottul működjön.

Játék közben elmesélik, mit látni a színpadon

– *Néha olyan beszámolókat olvasok a hírlevelekben, hogy hihetetlen. Például, hogy farkasokat simogattak.*

– Az biztos, hogy sokat törjük a fejünket, hogy újdonságokat találjunk ki. Voltunk már a kőbányai Sörmúzeumban, aztán a Csokoládé Múzeumban. Az utóbira beszerveztünk tíz-tizenöt embert, akiknek így semmibe nem került a belépő. Amúgy 2500 Ft lett volna fejenként, de ezt kifizettük a pályázati pénzből.

Mostanában eljárunk úgynevezett narrált színházi előadásokra. Ez azt jelenti, hogy kap a látássérült személy egy kis fülhallgatót, amin keresztül közvetítik neki egy központi sugárzó egységen keresztül, mi folyik a színpadon. Ezt a Pesti Magyar Színház kezdte el egy-két éve, és azóta folyamatosan szélesedik a paletta. Nagyon ügyes audio-narrátorok vannak ma már, S. Tóth Erika például saját munkatársunk.

Általában színpadbejárásra is elmehetünk ezek előtt az előadások előtt. Ilyenkor bevezetnek minket a díszletek mögé, elé, ahol a vak ember megtapogathatja

a paravánokat, a színpadra bekészített tárgyakat és megfoghatja a jelmezeket is. Szakszerűen elmeséli a csoportnak, hogy mondjuk ez egy kondáslegény feslett vászonnadrágja, így elég pontos elképzelése lesz a szereplőről, amikor azt hallja az előadás közben, hogy balról bejött a kondás legény, és fölvette a zsebkendőt.

Szerencsére egyre több múzeumban is gondolnak a látássérültekre, és készülnek tapintható tárgyakkal. Újabban már a szentendrei Kovács Margit Múzeumban is elkülönítettek egy részt, ahol kézbe vehetjük a kerámia alkotásokat.

– *Ez igen szép dolog! Tekintve, milyen törékeny és drága egy-egy ilyen szobrocska.*

– Új fejlemény a múzeumi tárlatlátogatás is. Régen nem volt divat, hogy egy tárlatvezető végigvezessen minket.

Hangokkal, illatokkal, érintéssel a múzeumokban

A gödöllői kastélyban maguk a lányok vettek fel korabeli öltözéket, és meg lehetett érinteni a befont hajukat, a szép ruhájukat. Szóval egyre nyitottabbak a helyek. Mi előzetesen bejelentkezőnk, elmondjuk, mit szeretnénk, és az intézmények kitalálják, hogy mi kellene ehhez.

Felejthetetlen délután volt, amikor a Nemzeti Múzeumba látogattunk el. Itt a múzeumpedagógus hölgy kiválasztott három festményt, és azt mutatta be sajátos módszerekkel. Szuper jól csinálta, pedig ezelőtt nem találkozott látássérültekkel. Egy természeti kép volt az első, és ehhez hozott valamilyen esőcsináló szerkezetet, ami nem más, mint egy rúd, amiben a golyók csúszkálnak. A hangokat próbálta előcsalni azért, hogy visszaadja a festmény zord hangulatát. Dobolt is hozzá, aztán

A Szépművészeti Múzeumban megtapinthatták a mandolint

körbe adta a vakoknak a dobot, és többször elismételte, hogy ez egy sötét, viharos kép. Aztán jött egy déligyümölcs csendélet, és mivel épp nagyon drága volt a banán meg az ananász, csak a narancsot vette meg, amit viszont körbe adott, hogy érezzük az illatát.

A harmadik festményen emberalakok voltak régi korokból, amiről azt kívánta érzékelteni, hogy milyen ruhákban jártak az arisztokraták. Ezért bábukon megvarrta ugyanezeket a ruhákat. Aztán anyagdarabokat is körbe küldött, hogy nyugodtan fogdossuk meg, ez a gyolcs, ez a csipke, ez a vászon, ha már a képen nem lehet kitapintani. Lehetőleg mindent kipróbálunk. Végül is az élet minden egyes szeletét meg lehet valahogy mutatni, vagy lehet érzékelteni.

– *Hányan szoktak lenni egy csoportban?*

– Teljesen változó, de húsznál nem többen. Küszködünk azzal, hogy megmozgassuk őket. Például a kispesti Zsuzsi azt mondja, hogy a kerületbe még eljön akárhová, de a kerületen kívül már nem.

Szerzünk látó kísérőt is

– *Azért vajon, mert nem ismeri a közlekedést?*

– Ő talán ezért, más meg azért, mert korán sötétedik. Indokot mindig lehet találni.

Rákosmentén is lendületben Mészáros Ágnes

III. Jótékonyági Zuglói Gasztrofesztivál – a Bethesda Gyermekkorház Alapítványának támogatásáért

– Nincs, aki segítene a közlekedésben?

– Már hogyan lenne. Ezt is meg szokta szervezni a közösségi mentor. Jól előre kéri a tagokat, hogy időben jelezzék: kinek van kísérorre szüksége. Aztán majd szerez. Vagy a látó családtagok közül, vagy a közösségi szolgáltatóra kötelezett és érettségi előtt álló gimnazisták közül. Meg hát egymásnak is elmennek segíteni más kerületekből.

De olyan is van, aki az istennek sem akar kimozdulni, viszont azt igényli, hogy beszéljessenek vele. Ezért vele rengeteget telefonál a mentor. Vasné Terike még családot látogatni is elmegy. Mert ő is szeret beszélgetni. Szerintem ez nem lenne feladatunk, bár néha-néha biztosan befér. Szóval azt mondom, hogy esetenként más és más az igény. És mi nagyon rugalmasak vagyunk.

– Hányan maradtak azok közül, akik elvégezték a tanfolyamot?

Na, ki lett a legvidámabb csapat?

– Kevesen, hatan-heten, de megesett az is, hogy valaki elment, aztán később visszajött. Ketten voltunk lámpás vezetők Eleki Abigéllal 2014 márciusa óta, de most már egyedül vagyok ennek a területnek a gazdája, mert Abigélt a Láthatár bolt vezetésével bízta meg Fodor Ági. Az egyik dolgom az, hogy segítsen a mentoroknak beosztani a munkaidejüket. És ez nem könnyű, mert szerzeágazóak a szervezési feladatok. Azt szoktam példának mondani, hogy nekem nem munkaidőm van, hanem elvégzendő feladatom. Erre kell koncentrálni.

Aztán hogy segítsen betanítani az új, lelkes, tehetséges embereket. Például az előbb említett Vasné Terike, aki nulla számítógépes tudással érkezett, de most már olyan szerkesztéseket csinál Wordben és Excelben, hogy ihaj. Be tudjuk őket iskolázni számítógépes tanfolyamra, ahol Jawst és Magicot tanulhatnak, mert erre a tudásra szükség van.

És egy ideje mi tartjuk az érzékenyítő órákat az óvodákban és az iskolákban. Mert összevonták a régen különálló érzékenyítő és lámpás csoportot. De ez már egy másik történet...

Fotó: Neumann Károly (A Szépművészeti Múzeumban, III. Jótékonyági Gasztrofesztivál). Többi fotó: Molnár Béla

Terike klubot vezet

Milyen az élet egy látássérült klubban? Elég ösztönzést jelent-e a hasonló életsors és a sok közös program ahhoz, hogy megtartó erővé váljon a laza ismeretség? Vasné Pintér Teréz közösségi civil szervező a beszélgetőpartnem.

– Kedves Terike, mondd, miért vállaltad el a klubvezetést?

– Azért vállaltam el, mert visszaemlékeztem arra, mennyire átforgódott az életem, mikor Cegléden bekerültem a VGYKE kistérségi egyesületébe. Korábban, míg nem tartoztam hozzájuk, látássérültségem miatt zárkózott természetű voltam. Gyengénlátó vagyok ugyanis, idegen helyen bizonytalanul mozgok, de képes vagyok olvasni és egyedül közlekedni. Pillanatok alatt összhangba kerültem a többiekkel, azonosak voltak a problémáink, hasonlított a világlátásunk, röviden, ott éreztem magam a legjobban. Mikor megözevgyültem, elköltöztem a fiamék után Szentendrére. De bántott, hogy nincs a családomon kívül senkim, és eszembe jutott: milyen jó lenne itt is egy hasonló közösség.

Vasné Pintér Teréz

Bármennyire fontos a család, szükségünk van emellett egy olyan közegre, ahol megértő lelkekre találunk, ahol ki tudunk teljesedni. Azt szerettem volna elérni, hogy más emberek is megélhessék ugyanazt, amit én. Hogy milyen jó összetartozni olyanokkal, amilyenek mi vagyunk, a látásérültekkel.

– *Te nem a lámpás tanfolyam nyomán lettél klubvezető, de már két „lámpás klub” is fűződik a nevedhez: Szentendre és Óbuda-Békásmegyér. Ezek azóta is sikeresen működnek. Mikor kerültél kapcsolatba a VGYKE vezetésével?*

– Régen ismerem Fodor Ágnes elnök asszonyt. Amikor egyesületekre vált szét a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, én a VGYKE-t választottam. A lámpás képzésen azért nem tudtam részt venni, mert javában unokáztam, hiszen kétszeres boldog nagymama vagyok. Ági felhívására alakítottam meg a klubot. 2015 áprilisában tartottuk az első Óbuda-Békásmegyér lámpás összejövetelt. Öt-hat emberrel kezdtük, de mindig hallották valakitől, hogy létezőnk, és folyamatosan hírt adunk magunkról az Óbuda újságban meg a Civil Rádióban is, úgyhogy jönnek. És a VGYKE hírlevélbe is küldöm a meghívót és a beszámolókat.

Az, hogy 15-20 közötti létszámmal működünk, szép eredménynek számít. De nem lehetek elégedett, ha arra gondolok, hogy 45 VGYKE-tag él a kerületben. Jó lenne, ha többen is rászánnák magukat, hogy felkeressenek minket. És ha már eljöttek, jönni akarnak többször is. Segíti a munkámat céges mobiltelefon és laptop, de ehhez meg kellett tanulnom a számítógép használatát.

– *Hány éves voltál ekkor, ha szabad kérdeznem?*

– Bizony már ötvenhét. De sikerült, mert nagyon akartam, és mert informatikai oktatásra jártam a Vakok Állami Intézetében működő Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjába, a VERCS-be. Már csak ötletek kellett és tapasztalatszerzés. Először is tájékoztattak a lámpás vezetők, Mészáros Ágnes és Eleki Abigél, hogy milyen az eddigi gyakorlat, hogyan készítem el például a beszámolóimat. Sokat tanultam a többi lámpás klub vezetőjétől is. Minden hónap végén találkozunk munkamegbeszélésen, a köztes időben pedig telefonon és e-mailben tartjuk a kapcsolatot. Erősen figyeltem, mi olyat csináltak, ami nekem nem jutott eszembe, de az is megesett, hogy én találtam ki valami újat.

– *És hogy kerültél a szentendrei klub élére?*

– Amikor Szentendrére kerültem Tápíószőlősről, először abban a klubban ismertem meg a látásérülteket. Megszerettem őket, és ez a kötődés kölcsönös volt. Akkor még intenzívebben kellett az unokáimról kellett gondoskodnom, nem vállaltam ott szerepet, csak a klubnapokra mentem el. Viszont mikor 2017 januárjában vezető nélkül maradtak a Duna-parti kisvárosban, akkor már tudtam vállalni annak a klubnak a vezetését is. Még úgy is, hogy időközben a harmadik kerületbe költöztem. Hiszen ismertem jól a helyszínt és könnyen el is tudom érni a HÉV-vel.

– *Mi volt itt, a fővárosban a fordulópont?*

– Az, hogy Bús Balázs polgármester és a VGYKE együttműködési megállapodást kötöttek 2015. október 16-án, a fehér bot napja alkalmából. Ekkor tarthattuk először a klubnapunkat a Békásmegyéri Közösségi Házban, a Csobánka tér 5. szám alatt. Egy jókora termet kaptunk, amibe ötvenen is beférünk. Ide járunk

Klubmegnyitón – Ézsiás László versel

azóta is minden hónapban egy napon délelőtt 10-12-ig, mert ekkorra tudtak nekünk helyet biztosítani. Végül is nem probléma, mert leginkább nyugdíjas korúak a tagjaink, de aki nem, annak is megfelel a délelőtt. Ez számunka nagyszerű lehetőség, hiszen a közlekedés is rendkívül kedvező, alig két percre vagyunk a HÉV megállótól. Jobbat kívánni sem lehetne.

Nyissatok be hozzánk az élményért!

– *Mivel töltitek ilyenkor azt a két órát?*

– Ó, megbeszélni való mindig akad! Van, aki nyári élménybeszámolót tart a többieknek, máskor itt köszöntjük fel születésnapos társunkat. De ha az illető valamiért nem tud eljönni, akkor felhívjuk telefonon, kihangosítjuk a készüléket, és úgy adjuk át jókívánságainkat. Feitel Margitka nénit pedig, aki a 101. évével a VGYKE legidősebb tagja, lakásán köszöntöttük fel Fodor Ágival. A virágcsokor mellé egyesületünk kabalababáját, Vagány Elemért is megkapta ajándékba.

Sokszor beszélünk speciálisan minket érintő dolgokról, a cukorbetegség karbantartásáról vagy a vakvezető kutyákról. Tanai Csaba lámpás társam 2017 februárjában saját ebét, Boncát is elhozta, aki azonnal feldobta a hangulatot. Ropant hasznos, hogy első kézből értesülünk a VGYKE különböző tevékenységeiről. Márciusban Págány Noémi mutatta be a frissítő masszázsszolgáltatást, sőt, néhányunkat meg is masszírozott.

Készültek a karácsonyi vásárra

Egészségünk javításához orvosokat, biztonságunk érdekében pedig rendőröket kértünk fel előadásra. Gyakran hívunk meg írókat, előadóművészeket vagy olyanokat, akik bevezetnek egy-egy terület rejtelseibe. Volt már előadás a hegyi túrázásról, a gondolkodás és az agy kapcsolatáról és Latabár Kálmán életéről a „*Színház a kulisszák mögött*” sorozatban.

Minden hónapban vannak külső programjaink is, évszaktól függően közelebbi vagy távolabbi célpontokkal. Szeretünk sétálni a Duna-parton, de többször ellátogatunk a Zeneakadémiára, jártunk a Bajor Gizi Színészmuzeumban, és így tovább. Megünnepeljük a jeles napokat, farsangoltunk, készültünk a karácsonyra, és kis műveinket el is adtuk a VGYKE karácsonyi vásárán. Nem lehet nálunk unatkozni, azt üzenném a sorstársaimnak: Nyissatok be hozzánk az élményért! Nemcsak látássérülteket várunk kísérőikkel, hanem bárkit, aki közösségre vágyik. Egyrészt szükségünk is van rájuk, mert segíteni tudnak nekünk, ha kimozdulunk. Másrészt pedig lássák meg, milyenek a látássérültek: sokoldalúak, barátkozósak, nem befelé fordulók.

– Hallottam, Terike, hogy telefonon is el-elbeszélgetsz a klubtagokkal, sőt, még családlátogatásra is eljársz hozzájuk!

– Jól megközelíthetőek a látássérült klubtagok apró figyelmességekkel. Ezt mondom is a munkatársaimnak. Nagyon eredményes, ha például számon tartjuk a másik névnapját, ráadásul nem kerül semmibe, csak egy kedvesség. Ma van Györgyi nap, fel is fogom hívni este Györgyikét. Jól esik az embernek az ilyen. Meg még az is, hogyha beszélhet a családjáról. És valóban szívesen elmegyek a lakásukra is, ha van rá időm. Vagy elkísérem a temetőbe a nénit, de ez már az én magánügyem, mert ez tényleg nem tartozik a munkakörömhöz,

de nagyon örülnek neki. Ezért is alakulhatott ki köztünk az idők folyamán igazi, közeli kapcsolat.

- *És ilyenkor, amikor találkoztok a klubban, visztek egy kis nassolni valót?*
- Hát, van olyan, hogy viszünk, de sokszor pályázati pénzünk is van erre.

Sikeres műsor a fehér bot napján

A legnagyobb rendezvényünk kétségtelesen a 2016-os fehér bot napi ünnepség volt, amire szép számú közönség gyűlt össze. Úgy szervezem, hogy ne csak szórakozás, hanem egyfajta érzékenyítő program is legyen. Nyolc műsorszám és tíz előadó volt, látók és látássérültek vegyesen, két órán keresztül, egy szünettel megszakítva. Meghirdettem jó előre, hogy a látássérült fellépőkhöz oda lehet menni az előadás után, lehet véleményt nyilvánítani, beszélgetni. Sejtettem, hogy sikerük lesz. Hallhattak énekszámokat, egy citeraegyüttest, és egy komikust is, többek között. A leghíresebb fellépőnk R. Kárpáti Péter volt, a „Barátok közt” állandó szereplője. Együtt voltunk műsorvezetők. Az előadás után szerény vendéglátást nyújtottunk a résztvevőknek, amivel az élmény közös megbeszélése és a hangulat fokozása volt a célom. Az estünket egyaránt támogatta

Az ünnepi műsor után Fodor Ágnessel

a VGYKE és Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata. Olyan jól sikerült program volt, hogy híre ment. Idén még nem is jelentkeztem időpontért, de már megkérdezte a közösségi ház vezetője: mikor szeretném tartani a látássérült napi rendezvényt. Ez meglett, és igazán jól esett, mert egyfajta elismerésnek vettem.

– *Mindenképpen annak lehet tekinteni. Hogy számon tartanak, és becsülik a munkátokat. Milyen programokat tervezel a közeljövőre?*

– Kirándulunk Esztergomba, megnézzük a Bazilikát és a Babits Mihály Emlékházat, csak az kell hozzá, hogy megérkezzen az egyesület kisbusza. Szeptemberben Martonvásáron is vár minket egy csodálatos program. A Déli pályaudvarról 22 perc alatt oda lehet elérni, gyönyörű a környezet, és meglátogatjuk a Beethoven Emlékmúzeumot.

– *Szerinted miért fontos valakinek, hogy klubtag legyen?*

– Azt mondják, hogy nekik is megváltoztatta az életüket. Barátságok szövődtek, ami ebben a korban nagy dolog. Nálunk ismerkedtek össze, akik egyébként közel laktak egymáshoz, és már összejárnak.

– Így képzelted el a közösségi mentor munkát, mikor belevágtál?

– Amikor felkerültem, itt még semmi nem volt, de – ha hiszed, ha nem -, azt képzeltem el, amiben most benne vagyok. Pont ezt. És látod, beteljesült.

Talán, mert olyan örömmel csinálom. Nem is úgy kezelem, mint munkát. Hanem mint egy hobbit, egy olyan tevékenységet, amiben nekem nagyon nagy örömem van.

Fotó: Archív (Klubmegnyitón, Készültek a karácsonyi vásárra)

Molnár Béla (Vasné Pintér Teréz, Az ünnepi műsor után...)

Családi nap a Nagycirkuszban

Roppant népszerű volt a VGYKE-nek az az ötlete, mikor is százötven látássérült gyereket és felnőttet vittek el a Fővárosi Nagycirkuszba 2016-ban. Nem is akármikor és nem is akárhogy – Mészáros Ágnes közösségfejlesztő programkoordinátor mesél a részletekről.

Sokak kedvence, a Fővárosi Nagycirkusz

– Honnan jött az ötlet, és milyen anyagi fedezet volt rá?

– Jelentkeztünk a CIB Bank 2016 tavaszán kiírt pályázatára, amely a „Tenni tudunk” nevet viselte. Hosszú előkészítés után a „Családi erőforrások – Szakmai hálózat a családban élő látássérült gyermekek támogatására” című témánkkal mi is bekerültünk a nyertesek közé. Ebbe terveztük be a cirkuszlátogatást.

Közönség minden korosztályból

Ennek fő oka az volt, hogyha egy vak vagy gyengénlátó ember egyénileg menne cirkuszba, abból jóformán semmit nem élvezne, hiszen nem látja a műsorszámokat. Ezért nem is áldoz rá, vagyis feltehetően egész életében nem jut el a cirkuszba. Így viszont ingyen bemehettek, és ezerféle dolgot elmeséltek nekik. A másik, hogy szeretnénk volna ismét megszólítani a gyerekeket és a szülőket, hiszen már kiskorúak is lehetnek tagjaink. Ráadásul mind a Fővárosi Nagycirkusz, mind a látássérült gyerekeket nevelő-oktató intézmények itt vannak a közelben, Zuglóban található mindegyik.

Attrakció, attrakció!

– *Mikor kezdődtek az előkészületek?*

– Én már augusztusban jelentkeztem) a cirkusznál speciális igényünkkel, hiszen tudtam: hogyha kérésünk meghallgatásra talál is, nem kis időbe telik majd, hogy kidolgozzák a részleteket. Kértünk színpadbejárást, ami jelen esetben a manézs bejárást jelentette, emellett audionarrációt is. Az előadás időpontjául a Mikulás napot lőttük be, végül is december 7-ére kaptunk helyet a „Dima karácsonya” című előadásra. Ezután összeállítottunk a Google-on egy regisztrációs lapot, amin jelentkezhetek. Külön rákérdeztünk, hogy ki hány fővel jön és hány narrációs eszközt igényel. Amikor elértük a százötvenet, lezártuk a jelentkezést. Mindezt persze jó előre meghirdettük, de emellett személyesen is felvettük a kapcsolatot a gyermekintézményekkel. Fő célcsoportunk természetesen a gyerekek voltak, őket pedig csapatosan el lehet érni a vakok óvodáján, iskoláján, a gyengénlátók iskoláján keresztül. És általában jött az egész család.

– *Hogyan fogadtak a cirkuszban?*

– Nagyon kedvesen. Személyesen az igazgatóval, Fekete Péterrel találkozhatam, és mikor előadtam a kérésemet, azt felelte rá: Nyitott ajtót dönget, Ágnes. Ezután elmesélte, hogy a felesége a Pető Intézetben dolgozik, tehát családirag érzékenyítve vannak, ő pedig már nem egy színházi előadást narrált. Mivel rögtön az elején elmondtam, hogy kevés pénzünk van a programra, rendkívül kedvező árat ajánlott fel: 1000 Ft-os jegyárral mehettünk be. Ezután a munkatársaival álltam kapcsolatban. Kiderült, hogy nincs annyi fülhallgatójuk, amennyi nekünk kellene, de bíztunk abban, hogy meg tudják ezt oldani. Így is lett, és még a mikulászsomagokat is kiosztották a résztvevőknek.

Mikulászsomaggal várták a gyerekeket

– *Hogy éreztétek magatokat?*

– Nagyon jól. Mindenfélét megfoghattunk és kipróbálhattunk a porondon, és előnarráció is volt. Vagyis összefoglalták a műsorszámok lényegét és leírták a látványelemeket. Megkaptuk azt a kis eszközt is, ami a fülünkbe dugva úgy közvetíti a hangot, mint egy fülhallgató. Az igazgató az előadás előtt és közben is egyenként odament az emberekhez, és megkérdezte, kényelmesen ülnek-e, jól hallanak-e. Az pedig, ahogy a narrációt tartotta, egészen szenzációs volt. Minden jelenetet láttatott velünk: ahogy az artista hölgynek föllebben a csillogó ruhája és rászáll a galamb, vagy ahogy bejön mélán az oroszlán, és átugrik a karikán. Csodálatos élményekkel gazdagodtunk, ezért erre az évre már háromszáz fővel tervezzük a cirkuszlátogatást.

Fotó: Molnár Béla

Sokan érezhették ugyanazt, mint Karinthy Frigyes híres novella-hőse: „szívszakadva vágytam a cirkuszba”. És nemcsak gyerekek, hanem felnőttek is, hiszen ez olyan, mással össze nem hasonlítható élmény, amit csak a manézsban lehet átérezni. Szerencsére Fekete Péter, a Fővárosi Nagycirkusz első embere a legcsekélyebb mértékben sem hasonlít az említett műben lefestett zord cirkuszigazgatóhoz. **Ellenkezőleg.**

– Mészáros Ágnes, a program koordinátora már azt a mondatot is kínosnak érezte telefonon elmondani, hogy százötven vak és gyengénlátó embert szeretne elhozni a cirkuszba. Attól tartott, hogy kapásból bolondnak nézik, tekintve, hogy látványművészetről van szó.

– Nem volt ezzel probléma, ugyanis nem ez az első látássérült egyesület, amelyik hasonló kéréssel jelentkezik nálam. Amikor nyolc évig a Békéscsabai Jókai Színház igazgatója voltam, többször is fogadtuk a Vakok és Gyengénlátók Békés Megyei Egyesületének tagjait. Ekkor kezdtem kollégáimmal kidolgozni a látássérült emberek speciális élményhez juttatását. Szerveztünk számukra előzetes színpadbejárást, majd audionarrációt az előadások alatt, tehát ebből a színházi tradícióból merítettünk.

– Gondolom, a módszer azért nem teljesen ugyanaz.

– Van, amiben ugyanaz, van, amiben eltérő.

Fekete Péter igazgató

Megfogható csodák

A színpadbejárást hasonlóan zajlik, vendégül látjuk a látássérült nézőket 2-3 órával az előadás előtt, és szinte minden tárgyat, eszközt a kezükbe adtunk. Mi ezt belső zsargonnal – és kérem, hogy ne sértődjön meg senki ezen – „tapinak” hívjuk. És ennek a „tapi programnak” a során megismertettük közönségünket a szereplőkkel, akiknek megfoghatták a kellékeit, a ruháit. Végigmehettek ujjakkal az artisták gyönyörű jelmezein, érezhették a díszítéseket, flittereket, miközben elmeséltük nekik, melyik milyen színű, hogyan csillog. Volt, akit fel is húztam a levegőbe.

Együtt az artistákkal

Próbáljuk ki az egyensúlyozást!

– *Uramisten!*

– Aztán ráállítottam arra a deszkára a vak nézőket, amelyikről majd elugrik az artista. A nem látó gyerekeket fölvittem a gumiasztalra, ahol segítséggel ruganyozták a gumiasztalon, hogy megtapasztalják annak a fölrugó képességét. Lesétáltuk a porondot is, követve annak kör alakú formáját, hogy érezzék a távolságot. Így lett egy erős manuális és verbális előtanulmányuk ahhoz, hogy majd elképzelhessék, mi történik. Aztán pihenőt iktattunk be, hiszen ennyi élménytől elfáradnak az emberek.

A pihenő után pedig beültünk az igazgatói páholyba, és kaptak egy olyan „fülest”, egy olyan kis fülhallgatót, amely csak az egyik fülükre ad információt. Hiszen a másik fülükön hallaniuk kell a terem atmoszféráját, a közönség-társaiknak a reakcióját és a zenekar játékát. És ehhez kell nekem mint jó narrátornak, illetve Tarsoly Kriszta színművésznak a történetmesélést igazítani.

– *Milyen előkészületekkel járt ez?*

– Indulásnak megírtam a felvezető órák forgatókönyvét, majd végigvettem részletesen az előadás menetét. Az volt a különleges ebben a decemberi alkalomban, hogy nagyon heterogén volt a közönség: kisgyerek és idős ember, gyengénlátó és vak egyaránt volt köztük. Alaposan át kell gondolnom, hogyan jellemzek egy állatot, egy tárgyat vagy egy jelenséget, mihez fogom kötni őket.

Milyen az oroszlán?

A porondon az állatok királya

Ezért végigmentem a széksorokon és megkérdezem a szülőket, kísérőket: találkoztott-e már ezzel az állattal a gyerek. Aztán ki kellett találni, hogy annak a hatéves gyerekeknek, aki még soha nem látott oroszlánt, hogy magyarázom el, mihez hasonlítom. Mondjuk így: *„Olyan puha, mint a plüssmaci, nagyobb, mint egy kutya, de kisebb, mint egy tehén. Hasonlít egy cicához, de félelmetes.”* Ez eddig nagyjából olyan, mint a színpadbejárásnál.

Az audionarrációnak viszont teljesen más szabályai vannak a színházban, mint nálunk. A színházban a szöveg viszi a tartalmat és az érzelmeket, vak vagy gyengénlátó embertársunknak csak kiegészítő információkat kell adni.

Például *„Szomorú, idős ember lépett be jobbról, fehér kalappal a fején. Most nekitámaszkodik a falnak”*: Tehát csak azt kell hozzátennünk, amit nem lehet látni, de aztán, amikor a szomorú arcú ember megszólal, akkor már az ő szövege viszi tovább a cselekményt. A színházi narrációnál alapszabály, hogy neutrálisan, érzelemmentesen mondjuk az információkat, épp azért, hogy az érzelmek és gondolatok a szöveg hatására szülessenek meg a nem látó nézőnek a fejében.

A cirkusz esetében viszont nincs szöveg. Ez egy nonverbális művészet. Nincs, ami elmesélje a történetet. Ezért ezzel nem is foglalkozott senki a világon. Mi csináljuk egyedül. Tehát nekünk kellett kidolgozni azt a technikát, amellyel befogadhatóvá teszünk egy amúgy száz százalékban látványra épülő művészeti elemet.

– *Miben áll ez a technika?*

– Egy sportközvetítés hangulatához hasonlítanám. Ilyenkor rendkívül intuitív módon továbbítom a történéseket, miközben hergelem föl a nézőmet, hogy a közönség zajával együtt jusson el ugyanarra a katartikus pontra, mint a többiek. Ez nem egyszerű elmesélés, hisz akkor beszélünk, amikor még nem tudjuk,

mi fog történni. Mondjuk így: „Azt látjuk, hogy egy gyönyörű ruhában lévő szőke hölgy nekiszalad a deszkának (*közben folyamatosan emeli a hangerejét*), fölmeleg a levegőbe, egy, kettő, három, Jézus Máriám, néééégy... és elkapta! Így megszületik a katarzis, ez az emberi erő által véghez vitt csoda, a vak néző lelkében is. És épp ezt kell nekünk elérni. Egyébként érzékenyítünk is, amikor olyan előadásom van, hogy jelelünk vagy narrálunk. Akik ezt látják, azok mind elkezdnek egy picikét máshogy gondolkodni. Nagyon hiszek ebben.

A galamb érintése

– *De hogy érzékeli a többi ember a narrációt?*

– Hát látják, hogy valami történik. Ott szerelések vannak, kábelek jönnek-mennek, ez feltűnő. De be is mondom, hogy: Köszöntjük a díszpáholyban ülő gyengélnátó barátainkat. És kérjük, Önöket, kedves közönség, hogy segítsék az ő megértésüket azzal, hogy kiengedik a hangjukat. És igenis, az Önök reakciója is hozzá fogja segíteni őket, hogy maradéktalanul élvezzék az előadást. Szerintem ez abszolút így működik, nem eltitkoljuk, meg eldugjuk másként élő embertársainkat, hiszen részei az életünknek!

– *Mindenki úgy mesélt erről a délutánról, mint megismételhetetlen, életre szóló, élményről. Az Ön számára is maradtak emlékezetes pillanatok ebből a találkozásból?*

– Hogyne. Mikor odaadtam a kezébe a galambot annak a kisgyereknek, aki még életében nem fogott galambot, és megmutattam: itt a csőre. Ez a csőre,

A csodálatos galamb-produkció

kérdezte. Nahát! És ez a lába? Alányúlhatok? Áhá, a lábát... értem, szóval ez a lába, igen, igen, ilyenek képzeltem. És az volt a legszebb, hogy a kislány, aki fogta a galambot, időnként vizet törölt le a kezéről, csak nem tudta, mi az. Annak a kazah művésznőnek a könnyei voltak, akinél a madár volt. Mert patakzott a könnye a gyerekeknek a kezére. A gyerekek meg néha odanyúlt, és letörölte. És ennek a kazah művésznőnek az élete másnapról biztos más lett. Tehát az ő érzékenységére, az ő életére is visszahatott annak a galambnak az érintése. Tetszik érteni, hogyan épülnek egymásra a dolgok?

Ritka élmény

Fotó: MACIVA Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft. (Fekete Péter, Együtt az artistákkal, Próbáljuk ki az egyensúlyozást!, Ritka élmény)
Többi fotó: Molnár Béla

Hitvallások, pillanatképek

Ismerjük meg a közösségi mentorok gondolatait, amelyek sokat elárulnak arról, miért járnak az emberek az általuk vezetett klubokba! Együttal pillantsunk be egy-egy lámpás klub életébe is!

I. kerület, Mészáros Ágnes

Fontos számomra, hogy azokban a közösségekben, melyeket létrehozok, motiváljam majd az érdeklődőket és segítsen számukra megtalálni a bennük rejlő igényt, hogy jó tartozni valahová, ahol értékelik és megbecsülik őket. Célom ebben a folyamatban kísérni és segíteni őket ezen az úton. Reményeim szerint hatékony munkám eredményeként sok embert sikerül majd mozgósítani, aktivizálni, ezzel is hozzájárulva a kerület már eddig is jól működő civil hálózatához.

III. kerület, Szentendre, Vasné Pintér Teréz

Máig meghatározó élmény számomra az az idő, amikor Cegléden először kerültem látássérült közösségbe. Zárkózottból könnyen megnyíló, felszabadult em-

berré váltam. Mikor Budapestre kerültem, és a VGYKE megbízott azzal, hogy legyek a III. kerület közösségi mentora, ez lebegett a szemem előtt. Én is olyan szabadidős programokat szeretnék szervezni, amelyek mindenkinek örömteli kikapcsolódást jelentenek. Szeretném, ha tagjaink megélnék, milyen életet formáló ereje van a közösséghez tartozásnak!

Örömteli együttlét a fehér bot nap ünnepén

Klubvezetők egymást között – Mészáros Ágnes, Krayné Faragó Zsuzsanna, Kiss Júlia

Óbudaiak Esztergomban

Újpestiek a kifutópályáján

IV. kerület, Kulman Tiborné Erika

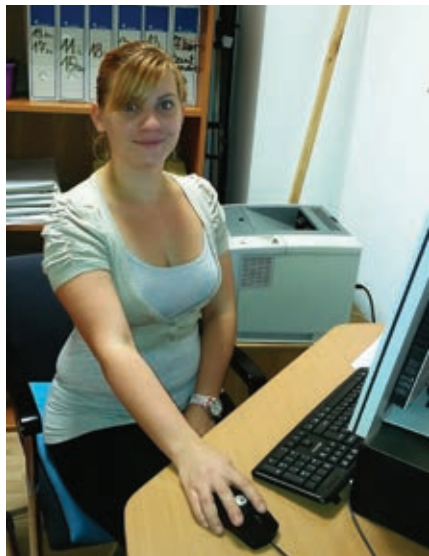
Minden képességgemmel szeretném elősegíteni a látássérültek társadalomba való beilleszkedését. Fontosnak tartom, hogy kiszakítsuk őket a szürke hétköznapokból, és vonzó kulturális programokat szervezzünk számukra. A klubok és programok egyaránt lehetőséget nyújtanak a szabadidő tartalmas eltöltésére, egymás megismerésére és a problémák megbeszélésére. Arra törekszem, hogy a közös tevékenység és érdeklődés minél jobban összekovácsolja az embereket.

IV. kerület, Széles Attiláné Panka

Már gyerekkoromban ösztönösen segítettem a körülöttem élő idős embereknek, s ez a segítőkészség máig velem maradt. Romló látásom miatt az idő elteltével magam is nehezebben boldogulok, ezért különösen örömmel vállaltam el a közösségi civil szervező állást. Ez a hivatalos titulusunk, de igazából közösségi mentorok vagyunk. Úgy érzem, hogy saját tapasztalataim átadásával tudok legtöbbet segíteni sorstársaimnak. Szeretném őket kimozdítani a befordulásból, mert kiszabadulva egy szabad életet következnek!

Szeretnek múzeumba járni

Az íróasztalnál Tóth Andrea

VII., XIII. kerület, Tóth Andrea

Látássérültként, valamint látássérült gyermeket nevelő szülőként egyaránt fontosnak tartom, hogy arra tanítsam a gyerekeket és felnőtteket, hogy nemcsak elfogadni kell, hanem viszonzni is a segítséget. Céлом olyan lehetőségeket feltárni az angyalföldi látássérült emberek előtt, amelyeket megragadnak, és közben jól érzik magukat, mert ki tudnak teljesedni. Azt szeretném, ha mindenki örömmel jönne közénk, és intenzív, gazdag élményekkel térne haza. És persze elvinné a hírt: Milyen jó a mi közösségi életünk!

VII., XIII. kerület, Jánosi Veronika

Küldetésemnek tekintem a lehető legtöbb látássérült felkutatását a kerületben, hogy nekik segítséget és színvonalas programokat ajánljak fel. Közben igyekszem minél több más civil szervezettel is felvenni a kapcsolatot. Tőlük például vendéglőadók szoktak érkezni hozzánk. Fontosnak tartom olyan önkéntesek bevonását is, akik nyitottak a látássérültek közelebbi megismerésére. Jó érzéssel tölt el, hogy részese vagyok a fogyatékos emberek és a többségi társadalom közötti egyenrangúság megteremtésének. Milyen jó lenne, ha mindenki adna és kapna is egyaránt!

Jánosi Veronika (kockás blúzban) a hajón

A K11 klubba az ügyfélszolgálatosok is ellátogattak

XI. kerület, Lenkainé Vajda Viktória

Hogy miért vagyok a közösség lámpása? Azért, mert érintettségemből adódóan szívügyemnek tartom azonos sorsú társaim problémáit. Szeretném elősegíteni, hogy együtt gondoljunk a minket érintő kérdésekről, és össze tudjunk kovácsolódni a jó célok érdekében. És persze azt is, hogy jó légkörben és dinamikusán működjünk. Bízom benne, hogy a közösség lámpásaként végzett tevékenységem előreviszi majd mindezek megvalósulását.

XI. kerület, Neumann Károly

Általában akaratlanul keveredtem olyan helyzetekbe, ahol emberek halmazából élő közösségek alakultak ki. Emiatt számos lehetőségem volt megfigyelni, milyen spontán folyamatok vezettek el az ilyen közösségek megszületéséhez és fennmaradásához. Jelenlegi feladatomban azt tekintem, hogy ezeket az alkotó jellegű, ösztönszerű folyamatokat felismerjem, és közvetett módon erősítsem. Emellett nagyon szeretném mindenki számára elérhetővé tenni azokat a kulturális javakat, melyek élvezete egyébként pénzhez, technológiához vagy látáshoz kötött.

Lenkainé Vajda Viktória és Neumann Károly

A Lágymányosi öbölbe kirándultak

XIV. kerület, Kiss Márta

Hiszem, hogy közösségben annál jóval könnyebben megoldódnak a gondok, mintha magunkra maradnánk velük. Ezért is szeretném, ha minél többen csatlakoznának hozzánk. Fontosnak tartom megismertetni a látó emberekkel a látássérültek életét, és azt, hogyan tudnak nekünk segíteni. Pozitívan gondolkodó, vidám és maximalista ember vagyok, ezért kicsit nehezen viselem a sikertelenséget. Tudom, hogy nem változhat meg minden azonnal és tökéletesen. ezért a kudarcokra is fel a vagyok készülve. Bár nehezen teszem túl rajtuk magam, sokat tanulok belőlük.

XIV. kerület, Tanai Csaba

Szeretném megtalálni azokat a látássérült személyeket, akik másképp szeretnének élni, ezért nekik szabadidős és kulturális programokat szervezek. Feladatomnak tekintem a szemléletváltást, az érzékenyítést és az akadálymentesítés támogatását. Tudatni kívánom a világgal, hogy miként élünk és milyen segítségre van szükségünk. Vakvezető kutyával közlekedem, így arról is szívesen mesélek, hogy milyen minőségi változást jelent egy ilyen hű társ.

Tanai Csaba, Kis Márta és Bonca

Anya és lánya a zuglói klubban

XVII. kerület, Acsay Péter

Mint végzett pedagógus szeretek foglalkozni az emberekkel. Sokszor és szívesen beszélgetek velük, mert vallom, hogy egy megértő partner is sokat segíthet. A klub lehetőséget ad arra, hogy a látássérültek megoszthassák egymással a problémáikat, és tapasztalataik összevetésével közösen próbáljanak rájuk megoldást találni. Lámpásként az a céлом, hogy a kerületi látássérülteknek minél több olyan programot szervezzünk, ami felkelti az érdeklődésüket, és nagy létszámban vesznek részt rajtuk. Emellett pedig az is, hogy a helyi önkormányzat munkatársaival közösen javítsunk a látássérültek életminőségén.

XVII. kerület, Krayné Faragó Zsuzsanna

Közel áll hozzám az emberekkel való törődés, a közösségek építése, ezért is tanultam pedagógusnak. Élvezem a kapcsolatteremtési lehetőségeket, a kulturális programok szervezését. Szociális érzékenységemet és empátiás készségemet is kiélhetem közösségi civil szervezőként. Egyfajta híd szerepre törekszem az ép és fogyatékossgal élő emberek között. Tele vagyok pozitív energiával, ezért érzek késztetést arra, hogy ezt másoknak is továbbadjam!

*Acsay Péter, Krayné Faragó
Zsuzsanna*

A Maros moziban is voltak klubnapok

Kiss Júlia (balról a második) és Juhos Róbert (fekete szemüvegben) a hölgyek között

XVIII. kerület, Juhos Róbert

Örülök annak, hogy szervezőként lehetőségem van részt venni a lámpás klubok életében. Szeretném, ha a mostaninál is több ember szerezne rólunk tudomást. Ezzel pedig segíthetném a sorstársaimat abban, hogy új embereket megismerve újabb barátokra találhassanak. Programjaink révén izgalmas, érdekes helyeket tudunk felkeresni, sokszor olyanokat, ahová egy látó embernek sincs sok esélye bejutni.

XVIII. kerület, Kiss Júlia

Úgy érzem, ugyanannyi szépet és jót érdemlünk mindnyájan az élettől. Ám mivel adottságaink különbözőek, más-más formában éljük meg az élményeinket. Iparművészként számomra a vizualitásnak van kitüntetett szerepe. Nap, mint nap tapasztalom, hogy át tudom adni ebből fakadó élményeimet a gyengénlátó vagy vak embertársaimnak is. Ezzel párhuzamosan én is folyamatosan gazdagsodom új élményekkel. Szándékomban áll felkutatni minél több látássérültet, a fiataltól az időskorúig minden korosztályból.

Kiss Júlia az üdvözlőlappal

Bernát Zsuzsanna a tortával

XIX. kerület, Bernát Zsuzsa

Minden ember számára fontos, hogy tartozzon valahová. Egy olyan közösségbe, ahol jól érzi magát, ahol elmondhatja örömeit és problémáit, mert megértik őt. Ezért tartom fontosnak a kerületben élő látássérültek felkutatását, összefogását, számukra klubnapok és tartalmas programok szervezését. Célom továbbá, hogy az érzékenyítő programokkal sok kerületi óvodába és iskolába eljussak. Láttam, milyen rendkívüli befogadóképességgel rendelkeznek a gyerekek, nyitottak és bátran felteszik kérdéseiket a látássérült emberek életével kapcsolatban.

XIX. kerület, Puchnyák István

Szeretném egy állandó, viszonylag akadálymentes és könnyen megközelíthető klubhelyiségben arra inspirálni kerületben élő tagjainkat, hogy minél nagyobb létszámban jöjjenek el klubnapjainkra. Nagyon fontosnak tartom a civil és egyéb szervezetekkel való kapcsolattartást új együttműködések kialakításáért, továbbá, hogy olyan önkénteseket vonjunk be a munkánkba, akik segíteni tudnak, és nyitottak arra, hogy közelebbről is megismerhessék a látássérült embereket.

Egy éves születésnap Kispesten!

Egy-két klubos összehajol

Domoszlai Jánost szívesen hallgatják

Domoszlai János – általános közösségi mentor

Budapesten, a XVII. kerületben kezdtem közösséget építeni, és ezzel segítettem látássérült társaimat. Ma már oda megyek, ahol a legnagyobb szükség van rám. Sok helyre hívnak, mert szívesen gitározom és énekelek. Vallom, hogy a zene erejével korlátokat dönthetünk le, és sztereotípiákat írhatunk felül. Mivel érintett vagyok a látássérülésben, munkám során hitelesen tudom képviselni többi látássérült társam ügyét. Úgy gondolom, hogy szeretettel és kellő alázattal közelebb hozhatjuk magunkhoz az ép és sérült emberek világát.

AZ ÚJ KLUBOK VEZETŐI

X. kerület, Ács Erzsébet

Mint volt köztisztviselő, illetve közalkalmazott mindig is közel tudtam kerülni az emberekhez. Örömmel tölt el, ha segíthetek másoknak. Szeretném a kerület látássérültjeinek életét gazdagítani a mindennapokban és szabadidős tevékenységek, programok szervezésével is. Arra törekszem, hogy a kellemes és hasznos időtöltés közben együtt fedezzük fel a világ szépségeit. Hogy ne érezzék kirekesztettnak magukat, hanem boldog, teljes értékű emberként élhessenek – ugyanúgy, mint mi, látók.

X. kerület, Samu Attila

Látássérültként fontos számomra, hogy a munkámmal segítsek sorstársaimon, és együtt küzdjük le a nehézségeket. Életcélomnak tartom, hogy ezen kihívásokkal teli élethelyzetben támogassam, buzdítsam és így megerősítsem őket. Ezzel is hozzájárulhatok a lámpás kollégák eddigi, jól végzett munkájához. Szeretném átadni a klubba járóknak azt a meggyőződésemet, hogy egymást támogatva leküzdhetjük a gondokat. Közösen, megfelelő információk átadásával könnyedén elérhetővé, vidámmá tehetjük a mindennapokat!

Fotó: Archív (Újpestiek a kifutópályán), Neumann Károly (Szeretnek múzeumba járni, Jánosi Veronika, Tóth Andrea, Lenkainé Vajda Viktória, Kirándulás a Várparkba). Többi fotó: Molnár Béla

KISTÉRSÉGI TÁRSSZERVEZETEK

Az érdekvédelem bástyái

A VGYKE, regionális egyesület lévén, ki kellett alakítsa hatékony működését a Közép-magyarországi régióban, ami Budapesten kívül Pest megyét foglalja magában. Ekkor az EU-s támogatásokhoz kialakított, úgynevezett kistérségek rendszere működött, ami elsősorban statisztikai fogalom volt.

Miért éppen kistérség?

Ezt később közigazgatási változások követték, ma már járásokról beszélünk, és helyenként a központok is máshová kerültek. A VGYKE szóhasználatában azonban – az állandóságot szem előtt tartva – megmaradt a” kistérségi társegyesület” elnevezés.

– *Hogy kezdtetek neki a munkának, és milyen elvek mentén haladtatok? – kérdezem Fodor Ágnest.*

– Amikor a szövetség nagy átalakulása megtörtént, a MVGYOSZ-levelet írt a tagoknak, hogy lépjenek be valamely egyesületbe, mert magánszemély nem le-

het a továbbiakban tag, csak jogi személy. Ez azóta megváltozott, de akkor így volt. A Közép-magyarországi régiót a VGYKE vállalta fel, ezért a tagok közül, akik továbbra is fenn akarták tartani tagsági viszonyukat, ide léptek be.

Minden új egyesület megkapta a területén élő szövetségi tagok tagnévsorát, amivel el lehetett indulni, így mi is ez alapján dolgoztunk. Több helyen működtek már látássérült közösségek, de nem önálló jogi személyként.

Mi 2005-től teljesen tudatosan alakítottuk ki az egyesületeket a kistérségekben, több ok miatt is. Egyrészt, mert érzékeltek, hogy az ottani önkormányzatok nem támogatnak egy budapesti szervezetet még akkor sem, ha annak a nevében benne van, hogy regionális.

Fodor Ágnes

Helyi ismeretek, helyben képviselt érdekek

A helyi egyesületeknek viszont mindig írnak ki pályázatokat kulturális és egyéb programokra. Volt rá igényük a mi ott élő látássérültjeinknek is, de nem volt rá pénz, mert ezt a támogatási lehetőséget nem tudtuk felhasználni.

Másrészt az egyik európai uniós alapelv, mégpedig a szubszidiaritás elve is indokolta a kistérségek iránti aktivitásunkat. Eszerint mindig helyi szinten kell erősnek lenni, mert ott áll rendelkezésre a legtöbb információ, és ott lehet leginkább a részt venni a döntéshozatalban. Én innen, Budapestről nem tudom elérni, hogy a ceglédi képviselő-testület hozzon egy olyan döntést, amivel felgyorsítanák az akadálymentesítést. Ehhez a ceglédi látássérülteknek kell ott lenniük a bizottsági üléseken, és kihajtaniuk lobbival, érdekképviseléssel a látássérültek igényeinek figyelembe vételét. És jobban el is fogadják a helyi szervezeteket, mint a távoli VGYKE-t.

Törekedtünk tehát az egyesületek minél gyorsabb megalakítására. Elutaztunk a városokba, összehívtunk legalább 10 embert, hogy létre lehessen hozni egy egyesületet. Meghívtuk az alakuló ülésre az ottani látássérülteket egy levélben, amelyben leírtuk nekik, hogy „*Kedves Sorstársak, szeretnénk, ha egyesületet alakítanának, mert úgy érezzük, hogy több forráshoz tudnának hozzájutni, több programot tudnának szervezni, és közvetlen kapcsolatba kerülhetnének a saját önkormányzatukkal*”. Igazán nyitottak voltak erre a tagok, és mindig akadt egy-két ember, aki indult az elnöki tiszterért. Így zsinórban megcsináltunk négyet-ötöt, a gödöllőieket pedig létrehoztuk 2009-ben, és mindenben igyekeztünk őket támogatni.

Kellett a jogi segítség

Dr. Ozvári-Lukács Ádám jogászként dolgozott az ügyért. Ő ugyan papíron nem volt alapító, de a megalakulás után hamarosan már tagként erősítette a VGYKE sorait.

– Azt javasoltam, hogy legyen a megyei szervezetnél egy szinttel lejjebb lévő szerveződés is. Hogy a tagok tudják ott helyben keresni az egyesületüket, amivel ott helyben pályázhatnak. Ez volt az elképzelés lényege, csak a jogi formán kellett igazítani, hogy megfelelő legyen. Aztán elkészítettem az alapszabályt, majd közösen megírtuk a jegyzőkönyvet, és összeállítottuk a csomagot, amit a bíróságra be kellett vinni. Ez megfelelő is volt, ahol létrejött kistérségi egyesület, ott ma is működik.

– Nagyon komoly segítséget nyújtottunk akkoriban – veszi át a szót Fodor Ágnes. – Felvettük a kapcsolatot az önkormányzatokkal is, hogy bemutatkozzunk, és megkértük őket, biztosítsanak számunkra térítésmentesen vagy legalább kedvezményes áron helyiséget a klubnapok, illetve az iroda számára. Az adottságok nem voltak egyformák,

de legtöbb helyen akceptálták a kérésünket, és ma már két kistérségen kívül mindegyiknek van irodája. Ezt vagy önállóan, vagy váltott időben használják egy másik fogyatékosügyi szervezettel. Kialakítottuk VGYKE és a kistérségek közötti együttműködés jogi keretét is, amelyet szolgáltatási szerződésben rögzítettünk. Ezt évenként felülvizsgáljuk és aktualizáljuk, odafigyelve arra, hogy a VGYKE egyforma támogatást biztosítson a kistérségi társszervezetek-

nek. Az első másfél évben pályázati pénzből tudtuk finanszírozni az irodabérlést, a rezsiköltséget és három munkatárs fizetését. Később, ahogy apadtak ezek a lehetőségek, és ahogy kezdtek magukra találni a kistérségi társegyesületek, egyre inkább önellátókká váltak. A kapocs köztünk mindenesetre folyamatosan erős, számos belső képzésbe bevonjuk őket, közös programokat is szervezünk, és havonta vezetői értekezleten beszéljük meg a közeli teendőket. A gödöllőiek elnöke, dr. Kiss János pedig tagja a VGYKE elnökségének is.

Dr. Ozvári-Lukács Ádám

Segítünk

BULÁKE

Buda-környéki Látássérültek Közhasznú Egyesülete

A BULÁKE 2005-ben alakult a VGYKE társszervezeteként Budaörsön, kistérségi vonzáskörzettel. Térségükben több, mint százhusz látássérült ember él. Alapcéljuk egy olyan fenntartható, komplex működés megvalósítása, amely egyszerre szolgálja az egyéni rehabilitációs folyamatokat és a társadalmi szemléletváltást.

Nyikes Fatime, elnök

Nyikes Fatime vagyok, az egyesület megalakulása óta vezetem az egyesületet. Ez alatt az idő alatt nagy fejlődésen mentünk keresztül, ezért már nemcsak Budaörsön ismernek minket, hanem – főként pályázataink miatt – messzi vidékeken is, de még a határon túlnyúlóan is ápolunk kapcsolatokat. Elismerik a munkánkat, amelynek köszönhetően 2016-ban Budaörs önkormányzata esélyegyenlőségi szószólónak választott meg. Így immár más hátrányos helyzetű csoportok képviseletét is ellátom településünkön. Ezzel egyedüli vagyok az országban.

Védett foglalkoztatóként 2008 óta sok látássérült embernek adunk munkát, jelenleg 26 látássérült kollégánk van, akiket négy látó munkatárs segít. Nyolc munkacsoportban dolgozunk, a masszázs szolgáltatás és az érzékenyítés talán a legismertebb tevékenységünk. Az egyesület irodájában működő gyógymasszázs stúdióunk mára igen nagy vendégkörrel rendelkezik.

A 2016. évben megünnepelehetjük egyesületünk fennállásának 10. évfordulóját. Ennek tiszteletére konferenciát szerveztünk a budaörsi városháza dísztermébe, ahol bemutattam az eltelt időszak eredményeit, és ahol számos előadónk beszélt az esélyegyenlőség és a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása fontosságáról.

Nyikes Fatime

Elmondhatom, hogy közkedveltek vagyunk, mert megbízhatóan intézzük a hozzáink fordulóik ügyeit, olykor otthonukban is nyújtunk segítséget. Igény esetén ingyenes számítógép-kezelői tanfolyamot tartanak tagjainknak informatikusaink.

Tartalmas klubélet, életmódtáborok

Pezsgő klubéletünk minden korosztályból vonzza az embereket, számukra sokféle szabadidős programot kínálunk – kirándulásokat, közös fürdőzést, múzeum- és színházlátogatást. A programok szervezésénél figyelembe vesszük a lehető legtöbb szempontot: az életkort, az egészségi állapotot és az érdeklődést is. Volt külön könnyed séta az időseknek, sportos a fiataloknak, és nemegyszer olyan közös megmozdulás is, ahol mindkét korosztály jól érezte magát.

Igazi kuriózum, hogy nyáron egyhetes életmódtábort tartunk, ilyenkor tagjaink szeretteiket és barátait is hozzák magukkal. Ebből is a tizedik volt tavaly. Mindig más helyszínt választunk, így ez jó lehetőség az ország tájainak a megismerésére is, legutóbb Dombóvár-Gunarast kerestük fel.

Az év fénypontját az a jótékonysági koncert jelentette, amit a fehér bot napja alkalmából hirdettünk meg. Az Omega együttes lépett fel a Budaörsi Városi Sportcsarnokban, fantasztikus sikerrel. Évek óta sikerült hasonló jótékonysági koncerteket szerveznünk, amelyek bevételéből és takarékoskodásunk eredményeként megvehettük eddigi bérleményünket a Patkó utcában.

Jövőképzésünk szerint a minket körülvevő világban a fogyatékos az emberi lét jelentősége mögé szoruló tényező. E célért dolgozunk munkatársainkkal, és ezt hirdetik a tagjaink is.

Ne felejtsetek el mosolyogni! – budaörsi klubtagok

Nyikes Fatime Kóbor Jánossal az Omega-koncert után

Vonattal az élmények felé

Wittinghoff Tamás polgármester, Nyikes Fatime és Göncz Zsuzsa asszony

Érzékenyítés az iskolában

CTLE

Cegléd és Térsége Látássérülteinek Egyesülete

Egyesületünket a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (MVGYOSZ) átalakulása után 2005 októberében huszonhárom súlyosan látássérült ember hozta létre Cegléden. A VGYKE kistérségi szervezeteként segítséget nyújtanak az ügyintézésben és az életvezetési problémák kezelésében. Taglétszámuk folyamatosan emelkedik.

Pap Anita, elnök

Pap Anita vagyok, 14 éves korom óta ismerem belülről a látássérültek mozgalmát, ekkor léptem be a vakok szövetségébe. Örömmel mondtam igent, mikor a CTLE elnökének jelöltek 2016 márciusában, bár kívülről nézve akkor még nem látszott ilyen bonyolultnak e feladat ellátása. De természetesen folytatom a munkám, mert szeretem a kihívásokat, és örülök, ha eredményesen tudok segíteni az embereknek. Nagyon sok még a teendőnk, amit a nehezedő pénzügyi helyzetben is szívesen ellátunk.

Előnyös helyzetben vagyunk amiatt, hogy a város szívében található az irodánk, ami különálló helyiség, bár az épületen több szervezettel osztozunk. Minthogy a látássérülteknek különösen fontos a célpontjuk könnyű megközelítése, hozzánk örömmel jönnek el. Hogy miért keresik fel egyesületünket? Nos, mert ismerőseiktől vagy a médiából tudomást szereztek arról, milyen előnyökkel jár egyesületi tagnak lenni. Először is pontos felvilágosítással tudunk szolgálni ellátásokról, aztán segítünk intézni az ügyesbajos dolgait, amiben már nagy gyakorlatunk van. Sok minden beletartozik ebbe: a hivatalos nyomtatványok beszerzése és kitöltése, pályázatfigyelés, ami tárgyi vagy pénzbeli támogatást eredményezhet számukra. Tájékoztatjuk őket a komplex rehabilitációs felülvizsgálat menetéről, képzési és munkalehetőségekről. Adott esetben pedig konkrét érdekképviseletet is felvállalunk. Időről-időre segédeszköz-bemutatókat tartunk, ahol új eszközöket ismerhetnek meg, amelyek kedvezményes árú beszerzésében is a rendelkezésükre állunk.

Pap Anita

Különleges klubnap Abonyban

Elsőként ilyen okokból keresnek fel minket, de amiért itt is maradnak, az a segítőkész hozzáállás, az a lelki sorsközösség, amit nálunk érzékelnek. Tagjainktól pedig hallhatnak érdekes klubdélutánjainkról, kulturális, szabadidős, és egészségmegőrző programjainkról. Törekszünk a változatosságra, ezért rendeztünk már farsangi bált, bográcsozást, voltunk együtt fürödni, kerékpáros családi napon, koncerten, és megesett, hogy csak úgy összejöttünk az egyik tagtársunknál. Nemegyszer felkerekedünk, és elutazunk egy kedvelt úticélhoz, így jártunk már többek közt a Tisza-tavi Ökocentrumban, a szolnoki strandon, Abonyban és Tápiószentmártonban, amiről szép fotókat és kedves emlékeket őrzünk. Nagyra értékelik tagjaink, hogy családlátogatásra is elmegyünk hozzájuk, és otthonukban tudunk praktikus tanácsokat adni számukra.

Karácsonyi ünnepségünkön mindenkire gondolunk, és alapvető élelmiszerekből összeállított kis csomaggal ajándékozzuk meg őket. Ha pedig a médiában arról értesülnek, milyen lelkesen fogadták az érzékenyítő programjainkat az iskolákban vagy egy városi rendezvényen, büszkeség töltheti el őket, hogy ilyen csapathoz tarthatnak.

Aki tudott, táncolt

Tápiószentmártonban bográcsoztak

Sportnapon is megjelentek

DATLE

Dabas és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete

Huszonhárom súlyosan látássérült ember hozta létre az egyesületüket a vakok szövetségének átalakulása után 2005 októberében, a VGYKE kistérségi társszervezeteként. Sokrétű tevékenységükkel azóta széles kapcsolatrendszert alakítottak ki.

Roicsik Lászlóné, elnök

Roicsik Lászlóné Edit vagyok, és 2009-től vezetem az egyesületet. Működött már egy kisebb szervezetünk 1993-tól Együtt Könnyebb Klub néven, itt jöttek össze az MVGYOSZ tagjai. Volt tehát egy bázisunk, amikor átalakult a szövetség, és ennek nyomán megalkult a regionális egyesület. Azóta is velük szorosan együttműködve nyújtjuk szolgáltatásainkat, mert így nagyobb eredményeket tudunk elérni, mintha csupán egyedül dolgoznánk. Bár – és ezt örömmel teszem hozzá – mostanra nemcsak szűkebb pátriánkban, hanem a környező településeken is ismernek minket.

Folyamatosan együttműködünk Dabas Város Önkormányzatával, amely az Ország Közepe Többcélú Kistérségi Társulással együtt legnagyobb támogatónk. Hatalmas könnyebbséget jelent számunkra, hogy díjmentesen használhatjuk a polgármesteri hivatalban lévő ügyfélszolgálati irodánkat, amelyet egyébként más időpontokban a mozgássérülteknek és a pártfogóknak is a rendelkezésére bocsátanak. Nagy előnyt jelent a hozzánk forduló látássérülteknek, hogy a hivatal Dabas központjában található, és kívül-belül akadálymentes, mert vezetősávok vannak az épület bejáratánál és a folyosókon. Még Braille-feliratokat is elhelyeztek a legforgalmasabb folyosórészek találkozásánál és az irodák ajtajain. Klubnapjaink és más rendezvényeink megtartásához szintén térítésmentesen kapjuk meg a kért helyiségeket. Figyelemmel kísérik a munkánkat, és az erőfeszítéseinket látva segítik pályázati céljaink elérését.

Az éremnek persze két oldala van, mi is aktívan részt veszünk a helyi esélyegyenlőségi program megvalósításában, főként az óvodás és iskolás korú

Roicsik Lászlóné

gyerekek érzékenyítésében, és javaslatokat teszünk az akadálymentesítés következő helyszíneire. Felhívásaink, programjaink közzétételében rendelkezésünkre áll a helyi média, aminek szerepe van abban, hogy folyvást érkeznek hozzánk új tagok. Minthogy többször is hallanak rólunk, bizalommal keresnek fel minket, hiszen az egyesületben hasonló sorsú emberekkel találkozhatnak. Így joggal remélik, hogy tapasztalatokat cserélve majd könnyebben meg tudják oldani a problémáikat. Már önmagában azzal, hogy kimozdulnak otthonról és beszélgetnek a sorstársaikkal, elfelejtik kicsit a mindennapi gondokat. És persze szerezhetnek barátokat, tartozhatnak valahová. Ők jellemzően a 40-70 éves korosztályból kerülnek ki, akik élethelyzetéhez igazodva gyakran megyünk beteglátogatóba, és egyik tagunknak 2016-ban még tüzelőt is szereztünk.

Egy ilyen önsegítő csoportnak óriási jelentősége van a nehéz helyzetek kezelésében. Na és a szervezetünk életében is, mert minél többen dolgozunk az ügyért, annál több támogatáshoz juthatunk hozzá, ebből ugyanis soha nem elég. Minden új forintnak tudnánk még jó helyet találni, amit nem panaszképpen mondok, elismerésben viszont folyamatosan részesülünk. Kétszer is díjazta a DATLE vezetőit az önkormányzat, és időről-időre kapunk köszönő leveleket.

A látóktól, épektől – vagy nevezzük bárhogyan is őket – pedig az lenne a legfőbb segítség, ha bátrabban közelednének hozzánk, és emberileg, néha anyagilag is támogatnák az egyesületünket.

Gyülekezés az utazáshoz

Ez egy gumikerekű kisvasút

Így élvezetes a városnézés

A kürtőskalács sem marad el

DULÁTE

Dunakanyari Látássérültek
Egyesülete

Az MVGYOSZ Budapesti és Pest megyei szervezetének váci körzeti csoportjából alakították meg az egyesületet 2005 szeptemberében abból a csoportból, amely már évtizedekkel ezelőtt, klub formában működött. Tevékenységével kiérdemelte a városvezetés támogatását, így régóta rendelkeznek irodával. Jelenleg 3 járás 34 településére figyelnek.

Okos Levente, elnök

Okos Leventének hívnak, 2010 óta vagyok a VGYKE tagja, a Dunakanyari Látássérültek Egyesületének pedig 2015 májusa óta állok az élén.

Ahogy teltek az évek, úgy derült ki számomra, mennyi mindenhez is kell értenie egy egyesület vezetőjének. Igazi kihívásnak tartom ezt a feladatot, és nagy bennem a bizonyítási vágy, hogy helyt álljak a posztomon. Ebben erősen motivál a sorstársaim iránti felelősségérzet. Végül is azért jönnek el hozzánk, hogy tapasztalatot cseréljenek a többi látássérült emberrel, hogy információkat kapjanak az ellátások igényléséhez és a segédeszközök beszerzéséhez. De még a tanulás vagy munkavállalással kapcsolatban is tudunk számukra tanácsokkal szolgálni. Mi több, időnként a rehabilitációjukhoz is hozzájárulunk – 2015-ben például a szülők megkeresése nyomán sikerült két kisgyermeket a korai fejlesztésre irányítanunk, és így a kicsik nem lesznek később súlyosan látássérültek.

Okos Levente

A legnagyobb vonzerő persze az, hogy érzik a tagjaink, milyen jó egy olyan közösséghez tartozni, mint a miénk. Elmondhatom, hogy ismertek vagyunk a városban és a környékén is, mert több járásban is ápolunk kapcsolatokat, és rendszeresen hírt adunk magunkról. A helyi televízióban olykor félórás műsorban foglalkoznak tevékenységünkkel. Klubnapjainkra izgalmas témákat keresünk, ilyenkor a zenehallgatástól a komolyabb beszélgetésekig minden előke-rül, de tovább emeli az összefüggések fényét, hogy egy-egy ismertebb ember is

el szokott látogatni köreinkbe. Máskor viszont mi megyünk el rendezvényekre – borkóstolásra, futóversenyre –, de többnapos együttléteket is szívesen szerveztünk. 2016-ban és idén is tartottunk Siófokon életmódtábort, ahol ki-ki választhatott, hogy a gyógyfürdőbe vagy a Balatonba megy fürdőzni.

Amiért folyamatosan küzdünk a környezetünkben, az az akadálymentesítés, és ebben haladást értünk el. A vasútállomás átépítése után most már az aluljárón keresztül tudjuk megközelíteni a vonatokat, nem kell a síneken átmenni, ami nem volt éppen biztonságos. Két beszélő lámpa is van már Vác forgalmas helyein, de jó lenne egy következőt is felállíttatni, emellett el szeretnénk érni, hogy tapintható útburkolati jel legyen a lekerekített járdaszéleknél a látássérülteknek. Az érzékenyítést is alapfeladatunknak tartjuk, ezért 2016-ban hat iskolát is felkerestünk Vácott, Gödön és Nagymaroson, az esélynapon pedig más fogyatékosügyi szervezetekkel közösen tartottunk előadást a Váci Vigalom nevű rendezvényen.

Mínt hogy klubszerűen már 1978 óta működött itt szervezet, jövőre ünnepeljük a 40 éves évfordulónkat! Ez alatt az idő alatt nemcsak ismertek, hanem elismertek is lettünk, aminek ékes bizonyítéka, hogy irodánkat nemrég sikerült felújítani, mégpedig az állami támogatás mellett önkéntesek munkájával és felajánlásaiból, ami nagy szó a mai világban.

A Vajdahunyad Várban jártak

GÖTLE

Gödöllő és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete

Gödöllő és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete a VGYKE kistérségi szervezeteként jött létre 2009 áprilisában. Programjaikkal egyaránt törekednek a látássérültek igényeinek kielégítésére és társadalmi integrációjuk felgyorsítására. Ezért nagy számban tartanak érzékenyítő programokat.

Dr. Kiss János, elnök

Dr. Kiss János vagyok, én is ott voltam annak idején az alapító tagok között. Egy ideig alelnökként dolgoztam, majd 2010 júliusában rám bízta a tagság az egyesület vezetését. Ezt azért is szívesen vállaltam el, mert egy évvel korábban beválasztottak a VGYKE elnökségébe, aminek révén sok információhoz jutottam, és megfigyelhettem, hogyan működik egy kiváló civil szervezet.

Térségünkben jelenleg ötven látássérült emberről van tudomásunk. Misszióknak tekintjük, hogy azokhoz a látássérült vagy gyengénlátó emberekhez is eljussunk, akikkel eddig nem sikerült felvenni a kapcsolatot. E kutatómunka közben egyre szélesedett a kapcsolatrendszerünk. Az is hasznunkra válik, hogy a Civil Házban kaptunk irodát, ahol rajtunk kívül még hat szervezet székhelye van. Velük nemegyszer szervezünk közös programokat. És mivel megtapasztaltuk ismeretségi körünk bővülésének jótékony hatását, 2016-ban újításként nyílt napot hirdettünk fehér bot napi ünnepségünkre. Vagyis mindenkit szeretettel vártunk, akinek kedve támadt hozzánk betérni.

Sok forrásból hallhattak rólunk a gödöllői lakosok, mert 2016-ban hétszer is tartottunk szemléletformáló programot. Legnagyobb híre a Civil Házban berendezett sötét boltunknak ment, amit gyerekek számára alakítottunk ki, hogy személyes tapasztalatokat szerezhessenek a vakon vásárlásról. A vácszentlászlói általános iskolából közel 70 diák vett részt ebben az érdekes kísérletben. De máshol és módon is érzékenyítettük a gyerekeket, a Gödöllői Belvárosi Napo-

Dr. Kiss János

kon például tesztlapot tölthettek ki, megnézhatték és kézbe is vehették a segédeszközeinket. Az esélyegyenlőségi hét során pedig a Motiváció Alapítvánnyal közösen három gödöllői középiskolában tartottunk előadást a látássérültek életéről. De gondoltunk más korosztályokra is, az idősek otthonába például elvittük vakvezető kutyáinkat látogatóba. A lakókat igazán érdekelte, hogyan él egy vakvezető kutya és a gazdája. Még az ágyhoz kötött betegeknek is alkalmuk nyílt egy kis ismerkedésre és simogatásra, mert szobáról szobára sétáltattuk a barátságos ebeket.

Szerveztünk érdekes klubnapokat és kirándulásokat is, tavaly három helyen jártunk, legtávolabbi úticélunk Esztergom és Visegrád volt. Egy alkalommal egészségnapon orvosként egy szezonális témáról beszéltem, arról, hogy milyen káros hatásai vannak a napsugárzásnak, és hogyan védekezhetünk ellene. Ismét elhívtuk a VGYKE Láthatár segédeszköz boltját, amely két alkalommal is bemutatta különleges termékeit.

Az előző időszakhoz képest duplájára nőtt az ügyfélforgalmunk, és örömmel gondolok arra, hogy talán a sorstársaink meglelégedésére tevékenykedünk, valamint a városi civil életének is hasznos résztvevője tudunk lenni.

Székhelyük, a Civil Ház

Klubnapjukon sokan részt vettek

Mindig vannak megbeszélőnivalók

A tapintható Rubik-kocka mindig sláger

Jó hangulatban

LPE

Látássérültek Pilis Völgye Egyesülete

Az egyesület 2005-ben kezdte meg működését a Pilisvörösvári kistérségben. Fő céljaik között szerepel az itt élő mintegy százhusz látássérült ember szociális biztonságának, rehabilitációjának és beilleszkedésének elősegítése annak érdekében, hogy minél önállóbb életet tudjanak élni.

Peller Terézia

Peller Terézia vagyok, 2005-ben alapítottam meg szervezetünket Látássérültek Pilis Völgye Egyesülete néven tizenöt pilisvörösvári látássérült lakossal közösen. Előtte már tagja voltam a vakok szövetségének, így jó kapcsolatban álltam itteni társaimmal, de az újak is hallhattak rólunk a helyi tévéből és újságból. Tagjainkat mára szoros, személyes kapcsolat fűzi össze, mely az elmúlt 11 év során alakult ki. Nagyon tudunk egymásnak örülni minden találkozás alkalmával. Mondhatjuk, hogy emberbaráti szeretet köt össze bennünket.

Az induláskor még nem gondoltam, milyen nagy fába vágom a fejszemet, hiszen teljesen laikusként fogtam hozzá – bízva képességeimben és a tagság támogatásában. Bár mindent megteszünk a hozánk fordulókat tájékoztatásáért, sok programot szervezünk és számos eredményt értünk el, időnként nagy nehézségekbe ütközünk. Így 2013 márciusában fel kellett mondanunk irodánk bérletét, ettől kezdve tehát ügyfélszolgálati iroda nélkül működünk. De megtaláltuk a megoldást: a látássérültek gondjaival, problémáival egyénileg foglalkozunk, telefonos és e-mailes ügyfélszolgálatunkon keresztül, amiben a VGYKE nyújt számunkra napi segítséget. Jó ideje pedig saját lakáson folytatjuk az egyesület működtetését.

A munkámba vetett hitemet így is meg tudtam őrizni, mert átérzem tagtársaim helyzetét, és tisztában vagyok azzal, hogy minden kis segítség, együttérzés, lelki megerősítés is jelent számukra. Az újonnan látásukat veszített embereknek különösen értékesek az új élethelyzetre felkészítő tanácsaink, amelyek otthonuk akadálymentesítésében is támpontot jelentenek.

Peller Terézia

Az akadálymentesítést nagyon fontosnak tartom, és örömmel mondhatom el, hogy érdekképviselőként el tudtuk érni: beszélő közlekedési lámpa került Pilisvörösvár forgalmi csomópontjába. Az egyéb közintézményekben, mint amilyen az orvosi rendelő és a Művészetek Háza, már beszélő liftek is működnek! Ezeket – haladva a korrallal és figyelemmel a jogszabályokra – az esélyegyenlőségi törvénynek megfelelően alakították ki.

Egyébként rendkívül kreatívak vagyunk, havi klubnapjaink mellett ismeretterjesztő, egészségmegőrző programokat hirdetünk, és gyakran járunk színházba, koncertre, főként Budapestre, de szerveztünk már négy életmódtábort is. Hogy kaptunk-e elismerést a fáradozásunkért? Nos, díjat, vagy érmet nem, ahhoz túlságosan kis létszámú az egyesületünk. Az elismeréseket és díjakat többnyire sportolóknak, kiemelkedő teljesítményt nyújtó diákoknak, esetleg lokálpatriótáknak adják errefelé, de köszönetnyilvánítást, hálát, segítséget igen.

Munkánkat persze enélkül is teljes odaadással végeznénk. Ugyanis megkerülhetetlen feladatunknak tekintjük annak tudatosítását, hogy a fogyatékos emberek társadalmi beilleszkedése nemcsak az érintetteknek, hanem a többségnek is az érdeke. Hiszen az egész társadalom gyarapodik azáltal, ha mindenki ki tudja bontakoztatni a képességeit.

*Fotó: Karlik Dóra (Roicsik Lászlóné), Fark László (DATLE), Kállai Mihály (GÖTLE), Archív: CTLE, BULÁKE (többi), DULÁTE, LPE.
Többi fotó: Molnár Béla*

Lovasterápián

Ünnepségen Peller Terézia

A múzeumban sok mindent kézbe vehetnek

A „Haza bölcse” emlékműve előtt

ÍGY ÉLÜNK MI

„Szemszög” – Fotópályázat

Hogy látva lássanak

Nem mondhatni, hogy gyakori lenne fotópályázat hirdetése egy látássérült szervezet részéről. Mégis, csak dicsérni lehet a merész ötletet.

Két motivációt lehet kitapintani e szándék mögött. Egyrészt azt, hogy a VGYKE-tagok pontosan tudják: nincsenek egyedül, és ha ők nem is látják a fényeket, árnyakat, izgalmas színeket, mindig lesz, aki leírja nekik a látványt. Másrészt azt, hogy szerették volna, ha kimerészkednek a nyilvánosság elé a vak és gyengénlátó gyermekek, felnőttek, minden esendőségükkel, bájukkal vagy éppen határozottságukkal együtt. Mert arcuk, testtartásuk és mozdulataik ugyanúgy visszatükrözik, hogy mi játszódik le bennük, mint a többiekénél. Nemcsak a szem a lélek tükré, a közvélekedéssel ellentétben.

A hivatalos közlés szerint olyan pályamunkákat vártak, amelyek megjelenítik a látássérültség sokféle megnyilatkozását – fotókat például az életvitel, a párkapcsolat, a tanulás, a szórakozás, a közlekedés, az akadálymentesítés, érzékenyítés témaköréről. És bár hosszú az út lélektől lélekig – ahogy Tóth Árpád írta –, ilyen és hasonló programokkal bizonyosan lehet ezt csökkenteni.

A várakozás igazolódott: megkapó pályaművek érkeztek be, köztük szimbolikus alkotásokkal. Többen nemcsak a pillanatot kívánták megörökíteni, hanem jellemző életérzésüket, világról alkotott véleményüket is. Nem lehetett könnyű kiválogatni

Fotó: Archiv

Mindenki örül: az alkotók, a fotók alanyai és a szervezők is

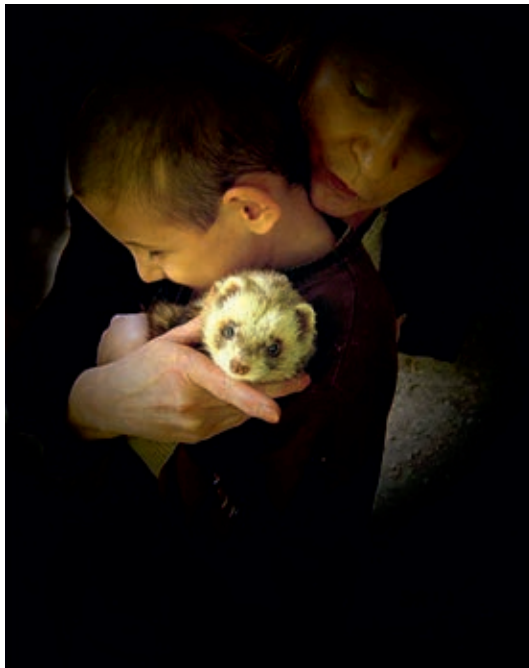
a közel 150 műből azt a tizenhetet, amelynek hely jutott a Cserf-S Családi Erőforrás Központ nagytermében.

A márciusi pályázathirdetés után május 15-én került sor az ünnepélyes kiállításmegnyitóra.

Az alkotók és képek méltatása után Fodor Ágnes okleveleket adott át a kiválasztottaknak, a legjobbak teljesítményét pazar ajándékkosárral ismerte el. A zsűri mellett szavazhatott a közönség is, így végül négy díjazottat hirdettek. Növelte az esemény bensőségességét a fotográfiai modelljeinek – őket vagy szülőjük, tanítójuk vagy más kedves ismerősük fényképezte le.

A zenehallgatás és sütizgetés után még néhányszor körbejárhatták a jelenlévők a termet, és habitusuktól függően hosszabb vagy rövidebb ideig elidőzhettek egy-egy kép előtt.

Szerencsére ezt később mások is megtehették. Több mint két évig ékesítette ugyanis a falakat e kis tárlat, most pedig a legjava könyvbe költözött, hogy minél többen találkozhassanak becses darabjaival.

Györfi Gyöngyvér: Testközeli érintés (I. hely)

Tóth Fanny: Érzékek (II. hely)

Bartók Andrásné Gyöngyvér: Amikor a festő más festményét csodálja (III. hely)

T. Nagy Emőke: Vakon is csinosan (Közönségdíj)

TANULUNK

Látássérülten informálódni, olvasni és tanulni, az valami egészen más. Olyan dolog, amiről az átlagembernek nem sok fogalma van. Különösen arról, milyen eszközökkel és milyen módon tudják ezt a kivitelezni azok, akik egyáltalán nem látnak. Egy kis körkép következik.

Nézzünk be a Braille-könyvtárba!

Köztudott, hogy vakok a domborított pontírással tudnak, tapintás útján olvasni. De hogy ez milyen erőfeszítésbe kerül, mennyi ideig tart, és hogy jutnak hozzá a Braille-ben nyomtatott kiadványokhoz, azt sűrű homály fedi. A kisgyermeket már óvodás korban szoktatják az ujjacskaikra való odafigyelésre a speciális intézményekben. Jó játékokat lehet erre találni, ilyen például a dominó és a Rubik kocka is a későbbiekben. Az általános iskolában a tiflopedagógusok, azaz a látássérültekhez értő tanítók és tanárok vezetik be őket a pontírás rejtelseibe. És ha már jó gyorsan tudnak olvasni, könyveket kölcsönözhetnek a Braille-könyvtárból.

A Vakok Óvodája, Általános Iskolája és Szakiskolája – közkeletű nevén a Vakoda

A szomszédságban található a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (MVGYOSZ), amely a legnagyobb Braille-könyvtárral rendelkezik az országban. Ó, gondolnánk, milyen jó, bemegey az ember, kikölcsönzi a vágyott művet, és a hóna alá csapva haza ballag vele. Csakhogy a Braille-írással nyomtatott könyveknek súlyuk van, éppen a vastagabb papír miatt. Ezért nem is ugyanakkora az oldalszámuk, mint a normál, avagy sík írásban nyomtatott művéké, hanem azok többszöröse. A Tüskevár című ifjúsági művet például tíz kötetben tudják prezentálni, a Háború és békét pedig, amit két vastag vagy négy vékonyabb kötetben ismerünk, nem kevesebb, mint 57 kötetben. Marad tehát sokszor az olvasótermi olvasás, a maga összes kötöttségével egyetemben.

Szerencsére adódnak ma már más technikai lehetőségek. Itt vannak például azok a mesejátékok és zenei CD-k, amelyekkel

a szülők szokták ünnepeken elhalmozni a kicsinyeiket. Ebbe a sorba illenek bele a hangoskönyvek is. Régebben az MVGYOSZ-nek saját hangstúdiója volt saját felolvasókkal, és mára szép számú állományuk lett ebből a műfajból. De könyvkiadók is jelentetnek meg hangoskönyveket, mert sok színész vállalkozik rá szívesen, hogy akár regényeket is felolvasson. Hosszú autótutakon kitűnő szórakozást nyújt ezek hallgatása a vezetőnek és az utasoknak.

És eljutottunk a csúcstechnika, azaz az informatika nyújtotta lehetőségekhez. Ehhez persze kell, hogy a felhasználó tudja kezelni a felületet, ami sok idős, vak ember számára nem opció, mert ők még nem a számítógéppel nőttek fel, mint a mai gyerekek. Kell hozzá az is, hogy akadálymentes felületek álljanak rendelkezésre, ahol működni tud a képernyőolvasó. Sok helyütt még nem természetes, hogy ily módon alakítják ki a honlapokat, de az infokommunikációs akadálymentesség elterjesztéséért folyamatosan lobbiznak a látássérültek érdekvédelmi szervezetei. Ez persze, tudjuk, nem fog menni márról holnapra.

Ami a látássérült fiatalok továbbtanulását illeti, jóval nehezebb volt a helyzetük azelőtt, hogy ilyen fejlettségi fokra jutott az informatika, és nem szabályozta törvény a fogyatékos hallgatók esélyegyenlőségének biztosítását. Veres Katalin, a VGYKE elnökségi tagja az Esterházy Károly Tanárképző Főiskolán diplomázott 2001-ben. Így emlékszik vissza erre az időszakra.

Veres Kata

– Nagyon szép, izgalmas négy év volt, de a tanárokkal időről-időre küszködni kellett. Volt, aki nem hagyta, hogy diktafont használjak. Beadandónak tőlem is megszerkesztett Word dokumentumot vártak számítástechnika órán, de képpel, mindennel. Tudtam, hogy ez nekem nem fog menni, mert akkor még nem állt ott a vakos informatika. Hát még, hogy Power Pointos szövegszerkesztésre képes legyek!

– Az órákon legalább elmesélték neked, mit lehet látni egy-egy diakockán?

Pál Szilvia, kezében a *Háború és béke* boltban kapható változata. Az összes többi könyv körülötte ugyanez, Braille-ben kinyomtatva

– Nem. Egyáltalán nem foglalkoztak azzal, hogy tudom én ezt megtanulni, így végig unatkoztam. Aztán csináltam egy jó heccet. Egy haverommal megszerkesztettem a dolgozatot képekkel, ahogy feladatban kiadták, én pedig elkészítettem ugyanazt Braille-ben, majd beadtam mindkettőt. Rendesen, Braille-írógéppel írtam a szöveget, és a képek alá tettem, hogy érezze már, lehetetlent vár el tőlem. Azt gondoltam magamban: Én megcsináltam, te meg olvasd el. Így aztán ötöst kaptam.

– *Pedig ez pedagógia képzés volt.*

– Hogyne, de a pedagógiai megközelítést velem szemben nem alkalmazták. Sokszor megtörtént az is, hogy szóbelin kihúztam egy tételt, és kérte a vizsgáztató, olvassam fel. Mondom, tanár úr, ez nem fog menni. Miért? Mert nem látom. Akkor menjen ki a szemüvegéért. Én kimegyek, tanár úr, de...a szemüveg nem segít rajtam. Na, de hogy fog maga így tanítani? Mit akar maga a diplomájával? Hát, válaszoltam, kiszögelem a falra.

Volt egy-két ilyen, de aztán belerázódtak, hogy ott vagyok.

A VGYKE figyel a diákokra

Mindenki tanul – ki rövidebb, ki hosszabb ideig, de az biztos, hogy ilyenkor különösen jól jön a segítség. A VGYKE pedig, amely minden generáció boldogulására figyel, többféleképpen is támogatja a gyerekeket és fiatalokat.

A kisiskolásokat és középiskolásokat jó bizonyítványukért díjazza az egyesület, vagy segédeszköz vásárláshoz nyújt számukra pénzübeli támogatást, 2017-ben pedig már a kisiskolások nyaralásához is nyújtottak hozzájárulást.

A szakmaszerzést is segíti a VGYKE, elsősorban európai uniós pályázatok révén, ez adott lehetőséget a legnagyobb mértékű forrás megszerzésére.

2017-ben is találtak olyan EU-s projektet, amelyhez csatlakozva „*Látássérült gyógymasször képzés*”-t hirdettek meg, ami teljesen hiánypótló a piacon. Az úgynevezett VEKOP 7.1.3. projektben a Közép-magyarországi kistérségben élő, megváltozott munkaképességű emberek támogatására nyílik lehetőség, amennyiben ők munkanélküliek. Ennek keretében ingyenesen juthatnak szakmához azok a látássérültek, akik teljesítik a képzés szigorú feltételeit.

A főiskolai és egyetemi hallgatók életét sok hasznos információval teszik könnyebbé, hiszen saját tapasztalatokkal és értékes kapcsolatokkal rendelkeznek ebben a szférában. Jóllehet a hallgatók esélyegyenlőségének biztosítását jogszabályok írják elő, nagyon sokat profitáltak abból, hogy a VGYKE számos munkatársa az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karán (BGGYK) végzett, és jó ismeretségbe került Kovács Krisztinával, aki előbb a kar, 2009-ben pedig az egyetem fogyatékosügyi koordinátora is lett.

Sokszor kértek tőle véleményt, tájékoztatást, de előadóként is megjelent a VGYKE köreiben. Például azon a 2005-ös CEU-ban rendezett konferencián,

amelyet bemutatkozásként szerveztek, és amelyen a felsőoktatásban tanuló látássérült hallgatónak nyújtandó segítségnyújtás volt a fő téma.

Vakon is megszerzik a diplomát

Kovács Krisztina a fogyatékosügyi központról

Kovács Krisztina

Ember legyen a talpán, aki a középiskolából a felsőoktatásba kerülve látássérültként teljesíteni tud. Az új környezethez való alkalmazkodás fokozott nehézséget támaszt a fiatalokkal szemben, ennek csökkentésén dolgozik az ELTE Fogyatékosügyi Központja 2015 szeptembere óta.

Vezetője az a Kovács Krisztina, aki évtizedeken át oktatott a Bárczin, illetve régóta koordinátorként támogatta a hallgatókat. És akit érdemeiért 2014-ben Apáczai Csere János-díjjal tüntetett ki az emberi erőforrások minisztere. Ő fogja össze a többi karokon dolgozó kollégái tevékenységét.

Fogyatékosügyi koordinátorok segítenek

– *Hogy jellemeznéd röviden a koordinátor munkáját?*

– Ellátja és szervezi az egyetemen tanuló, fogyatékosággal élő és speciális szükségletű hallgatók esélyegyenlőségének érvényesítéséből eredő feladatokat. Az ELTE ezenkívül a krónikus betegséggel élő hallgatónak is nyújt ilyen segítséget, bár erre nincsen kötelezve.

– *Mennyivel nőttek a látássérült hallgatók lehetőségei azzal, hogy átadták ezt a központot?*

– Nagyon nagy mértékben. Velem együtt már négy teljes időben dolgozó munkatárs segíti őket. Hárman gyógypedagógusok vagyunk, negyedik kollégánk pedig egy vak programozó, informatikus, közigazdász. A kari koordinátorok ezzel szemben rész munkaidőben dolgoznak és általában nem gyógypedagógus szakemberek.

– *Milyen tantárgyakat tanítottál a BGGyK-n?*

– Látássérültekkel kapcsolatos dolgokat, mert ez a szakmám. Korai fejlesztést,

tanításmódszertant, inkluzív oktatást, információs technológiákat és így tovább. Körülbelül húszféle tárgyat tanítottam huszonöt éves pályám során.

– *A fogyatékosügyi központ miben segíti a látássérült hallgatókat?*

Útvonaltanítás, informálás eszközökről

– Először is a közlekedésben. Átvettük az útvonaltanítást a szülőktől, barátoktól két ok miatt is. Egyrészt, mert jobban ismerjük az egyetemet, hogy mi hol található, másrészt pedig van olyan szakemberünk, elemi rehabilitációs tanárunk, aki ezzel foglalkozik. De csak akkor vállalunk útvonaltanítást, ha az illető már ismeri a hosszú botos közlekedést. Azt nem tudnánk felvállalni, hogy a nulláról kezdjük a látássérült hallgatók oktatását.

– *Mely útvonalakat tanítjátok meg nekik?*

– Az összes útvonalat az egyetemen belül, amerre az adott hallgatónak dolga lehet. Emellett természetesen az egyetem és a kollégium vagy az albérlet, illetve az otthon közti útvonalat is. Ilyenkor azt is megmutatjuk, hol van a közelben bolt vagy gyógyszertár. Ahová viszont csak egy évben egyszer kell elmenniük – mondjuk a kormányablak –, oda kíséret szervezünk számukra.

A kollégiumi élethez azonban nemcsak az útvonal, hanem a háztartási eszközök ismerete is szükséges, ezért ezek használatát is megmutatja a kolléganő, ami nagyon nagy dolog. Ettől kezdve önállóan is tudják használni a mosógépet, a mikrószütőt vagy a kávéfőzőt.

– *Mihez kérnek még segítséget a hallgatók?*

Digitalizálás, tananyag-adaptáció

– A tananyaghoz való hozzáféréshez. Szakszóval ezt hívják infokommunikációs akadálymentesítésnek. Eddig önkéntesek digitalizálták a könyveiket, de a végeredmény általában gyenge minőségű lett. Amióta működik a központunk, összegyűjtöttük az összes kar összes könyvtárából a hallgatók által digitalizált könyveket, és tíz százalékát nem tudjuk használni.

– *Vajon miért?*

– Nos, mert a szkennelés sokszor eleve olyan, hogy az egyik oldal átcsúszik a másikra, utána pedig nem korrektúrázták az anyagot, nem stimmelnek az oldalszámok vagy hiányoznak oldalak. Máskor homályos lett az oldal, és a félig felismert karaktereket nem javították ki. Aztán a képek vagy nincsenek benne, vagy benne vannak, de nincs hozzájuk leírás és így tovább.

Ezek baráti segítségnyújtások voltak, és ha a vak hallgató nem panaszkodott, nem is tudta a látó hallgató, hogy nem jó minőség született.

Ezért központosítottunk, és most már mi digitalizálunk. A hallgató behozza a könyvét, vagy elküldi elektronikusan, ha az nem akadálymentes formátumú. Hogyha például pdf, akkor azt is átalakítjuk. És ez nemcsak szolgai másolást jelent, mert ha abban képek, képletek vannak, grafikonok, táblázatok is vannak, azokat is megfelelően akadálymentesítjük.

Készítettünk erre egy nyomtatványt, amiben megjelölheti, hogy nyomtatott vagy elektronikus a tananyag, azt milyen formátumban szeretné, hogy kér-e bele képet vagy csak képleírást. Kép akkor kell neki, hogyha gyengén látó. Tiszták a viszonyok: a hallgató felelőssége, hogy gondoskodik az eredetiről, a mi felelőségünk, hogy azt digitalizáljuk és adaptáljuk.

Minden formátumban, minden hordozóra

Utána a hallgató aláír egy büntetőjogi nyilatkozatot, hogy bár a fogyatékosága miatt ez jár neki, senkinek nem adja tovább. Ez nagyon fontos a szerzői jogok védelme miatt. És mikor készen van minden, akkor átveheti tőlünk itt, helyben, vagy elküldhetjük az ELTE központi könyvtárába. Ott még archiválják, illetve berakják egy adatbázisba. Jelenleg azon dolgozunk, hogy otthonról is elérjék majd elektronikus úton a tananyagukat. Amúgy ez nemcsak tankönyv lehet, hanem bármi, ami kapcsolódik a tanulmányaihoz.

– *CD-re, DVD-re vagy pendrive-ra is rá tudjátok tenni az anyagot?*

– *Hogyne, és e-mailben is el tudjuk küldeni, ha akkora a fájl mérete.*

– *Mennyire értenek az informatikához a látássérült hallgatók? Számukra ez a technika a kitörés nagy lehetőségét jelenthetné.*

– *Mikor idejönnek, sok esetben azt hiszik, hogy informatikából szinte profik. Aztán kiderül, hogy nem tudnak rendesen keresni az interneten, és hiába ismerik a billentyűzetet vakon, nem tudnak szerkeszteni, vagyis a szövegszerkesztőben kiemelni, betűméretet meghatározni. Érdekes, sokszor azt sem tudják, mi az, hogy betűméret, mert nekik ez nem releváns. Pedig a betűméretre is van előírás egy írásbeli munkánál, egy szakdolgozatnál. Vagy nem tudnak Excell-táblázatot, statisztikai programot kezelni. Ezt is tanítja nekik a kollégám.*

– *Milyen más, nem tipikus dologban fordulnak még hozzátok látássérült hallgatók?*

Megismerni az osztályt és önmagukat

– *Tanár szakos vak hallgatók kérnek újabban segítséget. Gyakran már a hospitálás előtt megy velük a gyógypedagógus, hogy feltérképezze számukra az osztály*

összetételét. Plusz elmesélje, hogy a tanár éppen mit csinál, hogy a hallgató ebből profitálni tudjon, mikor majd neki kell tanítania. Feladatlap készítésben is szoktak hozzánk fordulni. És amikor tanít, akkor is megy vele a gyógy-pedagógus, aki pedagógus lévén tud neki tippeket adni. Hogy például milyen nonverbális jelzései voltak, amelyek nem voltak megfelelőek a gyerekeknek. De segít a technikai eszköz használatában is – újabban például a digitális táblánál.

– *Több vagy kevesebb látássérült hallgató jár most az ELTE-re, mint régebben?*

– Kicsit kevesebb. Öt éve még hatvanan voltak, most már csak ötvenegyen. De ez egy tendencia. Az érzékszervi – a látássérült, hallássérült – és a testi fogyatékos – mozgássérült – hallgatók száma relatív módon csökken. Ugyanakkor arányaiban jelentősen több a tanulási zavaros és az autista hallgató. Kik tartoznak a tanulási zavarral élő hallgatók közé? Azok a személyek, akik diszlexiával, diszgráfiával, diszkalkuliával élnek, illetve ADHD-sok, ez a figyelemzavaros hiperaktivitás megnevezése. Jelenleg 318 regisztrált hallgatónk van, köztük ötvenegy a látássérült. Ezzel én teljesen elégedett vagyok, mert az ország egyetemei közül nálunk tanul a legtöbb vak és gyengénlátó hallgató.

Mire nem lehet jelentkezni látássérültként?

– *Nincsen a tanár szak egészségügyi kritériumokhoz kötve?*

– Egy egészségügyi alkalmassági vizsga szükséges, de a tanár szakosoknál ez csak annyiból áll, hogy a jelölt nyilatkozik arról, hogy nincs olyan betegsége, ami őt akadályozná a tanárszak és a gyakorlatok elvégzésében. Ebben nincs olyan kritérium, hogy nem lehet fogyatékos. Jogosan, mert se a vakság, se a siketség, se a mozgássérültség nem jelent feltétlenül betegséget, sőt, a legtöbb esetben nem azt jelenti. A tanítóknál viszont nagyon szigorúan veszik az egészségügyi alkalmasságot. Oda nem jelentkezhetnek.

– *Vannak-e más szakok is a felsőoktatásban, ahol kizárják, hogy valaki fogyatékosággal végezze el?*

– Csak oda nem mehetnek, ahol pályaalkalmassági vizsga van, mondjuk a balett-táncosoknál. Ott egyszerűen be kell mutatni a tánctudásodat. Egyébként ott sem mondják azt, hogy nem lehet vakon táncolni, csak legyél nagyon ügyes a táncban.

– *Rendelkezik-e a fogyatékosügyi központ megfelelő tárgyi és személyi feltétellel?*

– Egyelőre igen. Igaz, hogy nincsenek szabad perceink, de el tudjuk látni a munkánkat. Most még két félállású szociális gondozót is föl tudunk venni, elsősorban a súlyos mozgássérült hallgatók személyi higiénias feladatainak el látására, de ezen felül a vak hallgatók kísérésében is segítenek majd, miután

megtanítjuk nekik a látó kísérést. Ez főleg azokra a vak hallgatókra vonatkozik, akik nem tudnak, vagy nem akarnak megtanulni önállóan közlekedni. Erre senkit nem lehet kényszeríteni. Ettől kezdve az anyukák, a nagymamák és a rokonság helyett lesz egy-egy szociális gondozó, aki kíséri őket, akik pedig eddig kísérték, azok visszamehetnek dolgozni.

– *A diplomás pályakövető rendszer adataiból mi derül ki: el tudnak helyezkedni a végzett látássérült hallgatók azon a pályán, amire készültek?*

– Nem derül ki semmi, mert ott nem kérdeznak rá a fogyatékoságra.

A siketvak lány története

– *Nos, ez bizonyos szempontból jó, más szempontból meg nem.*

– Igen, így van. Ám én 2014-ben végeztem a Bárczin egy olyan kutatást, hogy az ott tíz év alatt végzett fogyatékos hallgatók milyen sikerrel helyezkedtek el a szakmájukban. És kiváló eredmények lettek. Nyolcvankilenc százalékuk gyógypedagógiával vagy az érdekvédelemmel kapcsolatos területen kapott állást, ha nem is feltétlen tanárként: felvette őket a vakok szövetsége vagy a siketek szövetsége. Csak 3-5 százalék volt, aki még nem talált munkát, a többi talált. Ez minden fogyatékos hallgatóra érvényes volt, nemcsak a látássérültekre, de abban a mintában a látássérültek voltak többségben. Végül is ezt reprezentatív felmérésnek lehet tekinteni, mert az összes, 2004-2014 között a Bárczin végzett hallgatónak több mint a fele válaszolt. Közel 90 százalékuk tehát gyógypedagógusként helyezkedett el, ami roppant örvendetes.

– *Van olyan látássérült hallgatóval kapcsolatos történeted, amire szívesen emlékszel vissza?*

– Hogyne, több is van. Ha egyet kell kiemelnem, akkor annak a gyönyörű siketvak lánynak a történetét mesélném el, akivel koordinátori pályám elején találkoztam. Mondanom sem kell, hogy jelentkezése komoly szakmai kihívást, egyszersmind érdekes-tapasztalatot is jelentett nekem. A hallgató nem volt teljesen siket és teljesen vak, de ebből a majdnem-majdnem kategória: súlyos aliglátó volt és nagyon súlyos nagyothalló. Neki az oktatója is voltam, és hosszasan töprengtem, milyen módszerrel tudnék nála célt érni. Aztán az órákon odaültem vele szembe, és úgy tanítottam, hogy végig neki beszéltem. Volt persze személyi segítője is, nemcsak rajtunk múltott a dolog, de amikor ez a szép fiatal lány diplomázott, az első végzős siketvak hallgatónk, akkor elsírtam magam. Nem vagyok egy meghatódó típus, de akkor, életemben először sírtam egy nyilvános ünnepségen. Mert olyan nagy dolog volt számomra is, hogy ő diplomát szerzett, és nem is akárhogy, hanem igazán jó jegyekkel.

Javítani a diplomás látássérültek helyzetén

Nagy a boldogság, ha ott állunk a diplomaosztó ünnepségen, és kézbe kapjuk a várva-várt diplomát. Ezt viszont nem feltétlenül követi egy hasonlóan örömteli időszak. Olyannyira bajos elhelyezkedni, hogy a diplomás munkanélküliség egész Európában ismert jelenség. Látássérültként pedig duplán nehéz a helyzet.

Tudják ezt természetesen a VGYKE vezetői is, és kitaláltak egy jó kis programot a munkához jutás megkönnyítésére. „ACDC – Találd meg a helyed!”, ilyen talányosra keresztelték el, ami elsőre úgy hangzik, mint egy ráolvasás. De nem az. Még csak nem is az AC/DC nevű ismert metál bandára akartak utalni, hanem arra a két HR-es módszerre, amelyekkel állásinterjúkon szoktak a delikvenseknek összetalálkozni. Ezek pedig az *Assessment Center (AC) and Development Center (DC)*, lefordítva a „*felmérő központ*” és „*fejlesztő központ*”. Szóval innen az AC és a DC. Aki a nyílt munkaerőpiacra szeretne bekerülni, annak ismernie kell ezeket a kifejezéseket és még sok minden mást is.

A 2014-ben indított program részleteiről Pál Szilvia programmenedzsert kérdeztem. Ő egyben az egyesület elnökségének is a tagja.

– *Mik a legfontosabb tudnivalók a VGYKE-s ACDC-ről?*

– Ez egy munkaerőpiaci esélyeket növelő szolgáltatás elnevezése nálunk. Célcsoportunk azok a diplomás látássérültek, akik vagy most tanulnak felsőoktatási intézményben, vagy már van diplomájuk, de ez 5 évnél nem régebbi. Életkori megkötés nincs.

Pál Szilvia

Az épekkel kell versenyezniük

– *Miért éppen ők a célcsoport?*

– Azért, mert az eddigi pályázatok mindig az alulképzett látássérültekre voltak kihegyezve, akik arányaikat tekintve természetesen többségben vannak. Ugyanakkor a munkaerőpiacon a magasan kvalifikált szakembereket is keresik, és az ezzel járó haszon – úgymint bér, társadalmi státusz, megbecsülés, potenciális

szemléletformálási hatás – is kifejezettebb ebben a rétegben, ami hozzájárulhatna az egyén önálló életvitelének kialakításához. Ennek a csoportnak sokkal nagyobb szüksége van arra, hogy igazán felkészült legyen, mert a munkaerőpiacon, nekik ép társakkal kell versenyezniük a pozíciókért. A Közép-magyarországi régióban jellemzően olyan munkáltatók hirdetnek állásokat látássérülteknek, ahol a diploma a minimális feltétel.

– *Hogyan kezdtek hozzá a jelentkező fejlesztéséhez?*

– Először is elküldtük őt funkcionális látásvizsgálatra, mert bármilyen meglepő, sokan nincsenek tisztába saját látóképességükkel. Itt aztán szakszerű diagnózist kapnak, aminek alapján el tudják kezdeni látásmaradványuk optimális kihasználását. Ez ugyanis nem automatikus, hanem gyakorolni kell. Utána megnézzük, mennyire otthonos az illető a vakos informatikai programok használatában, és ha kell, olyan területről alkalmazunk szakembereket, ahonnan a hagyományos felsőoktatás nem szokott.

– *Saját vagy átvett programról van szó?*

– Az ACDC program saját fejlesztésű, saját költségvetésből valósult meg. De ha lesz olyan pályázat, amellyel fejleszhető a program, természetesen be fogjuk nyújtani a jelentkezésünket. Tényleges munkaerő közvetítést nem végeztünk, erre nincs is jogosítványunk. Ugyanakkor az sem bújtatott célunk, hogy önkénteseket, netán munkavállalókat szerezzünk ily módon az egyesületnek.

Stylistot is bevetettek

– *Ingyenes volt a részvétel vagy fizetős?*

– Nem volt ingyenes, többek közt azért sem, mert a jelentkezők motiváltságára és saját felelősségre is kívántunk építeni. Ugyanakkor az önköltség a piaci árak mindössze 50-60 százalékát érte el.

– *Milyen területeken folyt a fejlesztés?*

– Elengedhetetlen volt a számítástechnika az Excel-táblázattal és a prezentáció-készítéssel a fókuszban. Nem maradhatott le a palettáról az idegen nyelvoktatás sem. Elsősorban az angolt kínáltuk, de ha a kliens más nyelvet szeretett volna, akkor arra szereztünk volna oktatót. Pszichológus is erősítette a csapatot, aki az érdeklődéstől a motiváción át az életpálya tervezésig minden lényeges dolgot megbeszélt a résztvevőkkel a személyes konzultációk során. Ez sokat oldhatott a gátlásokon, és segített a magabiztos személyiség kialakításában. Alapvető, hogy a kliensek tisztában legyenek a képességeikkel és készségeikkel, és fel tudják mérni, hol tartanak a céljukhoz vezető úton. Ugyanebből a megfontolásból vontunk be choachot is. Mi e célok megvalósításához adtunk támogatást, de a konkrét lépéseket a résztvevőknek kell megtenniük.

És ami teljesen újszerű: foglalkoztattunk stylistot. A látássérült, főként vak emberek nem tudják könnyen ellenőrizni ruházatuk összhangját, és kevésbé szánják rá magukat frizura vagy smink készítésére, ő pedig ehhez adott támpontokat. Mint tudjuk, a megjelenés is nagy súllyal esik latba az állásinterjún.

- *Egyénileg vagy csoportosan folytak a foglalkozások?*
- Egyénileg, mert mindenki más szinten volt, és így a leghatékonyabb a tanulás. Sőt, ahhoz, hogy egy-egy területen áttörést lehessen elérni, minimum óraszámot határoztak meg a szakemberek, ami alatt nincs értelme az egészbe belekezdeni. Idegen nyelvből ez harminc óra volt, de aki akart, több órát is vehetett.
- *Mivel tudtátok még a résztvevőket motiválni?*
- Két dolgot is kitaláltunk. Elindítottuk a „Sikeres látássérültek klubját” ismert vagy kevésbé ismert sikeres látássérültek közreműködésével. Elsősorban cégtulajdonosokra, multi cégeknél dolgozóakra, illetve vezető pozícióban lévő látássérültekre gondoltunk. Havonta más és más jött el önkéntes munkában előadást tartani és beszélgetni a klubtagokkal 2014-ben háromszor. Közben pedig építettük a kapcsolatainkat a munkáltatókkal, és „Piknik reggelit” szerveztünk nekik, amire főként HR-eseket hívtunk meg. Azt jelentette a piknik elnevezés, hogy megírtuk: mindenki hozzon magával harapnivalót és innivalót, amit majd itt összedobunk.
- *Ezen nagyon meglepődhetnek, mert másutt terüj-terüj asztalkám szokta őket várni.*
- Megleپödtek, de eljött legalább tíz érdeklődő, köztük minisztériumi tisztségviselő is.
- *Végül is hányan vettek részt az ACDC programban?*
- Sajnos elég kevesen, de az elnökség nem adta fel a programot.

Szeretnék folytatni

Innentől Fodor Ágnessel folytatom a beszélgetést.

– *Számos meglepő dolgot hallottam Szilviától. Hogy lehetséges például, hogy valaki egyetlenre járt, és még számítástechnikát kell tanulnia?*

– Úgy, hogy ennek nagyon sok területe van. Az látszott, hogy beszaknelt könyvek tucatjait hallgatták végig képernyőolvasóval, és kutatni is ügyesen tudtak az interneten. De kimaradtak náluk olyan alapvető dolgok, mint a táblázatszerkesztés és a szövegszerkesztés. Utóbbival még csak-csak elboldogultak, de soha nem kaptak olyan feladatot, hogy írjanak meg egy levelet. Így nemigen volt fogalmuk arról, milyen egy levél külalakja, és hogy lehet azt szépen megszerkeszteni. Olyan is akadt, aki vakon még gépírni sem

Szalay Réka Zita, kezében a diplomájával

tudott. Ez úgy történhetett, hogy gyengénlátóként jutott el az egyetem végéig, de azóta elveszítette a látását, és most kell megtanulnia a szeme helyett a fülét használni.

– *Milyen specialitások voltak még?*

– A közlekedés tanítása.

– *Eszerint elvégezhetett valaki egy egyetemet úgy, hogy nem tud közlekedni?*

– Bőven, mert őt folyamatosan kísérték. Aki előtte vagy az elején nem tanult meg önállóan közlekedni vakon, az közben nagyon nehezen tudja ezt pótolni. Hatalmas mennyiségű tananyagot kell az egyetemen elsajátítani, ami idő, idő, idő. Úgyhogy ezt én alapvetően meg is értem. Ha visszaemlékszem egy-egy pszichológia szigorlatra, hát nem volt egy ép agysejtem, amivel még a közlekedésre is bírtam volna figyelni, ha nem lettem volna már rutinos. Mire én a Bárczira kerültem, már tudtam önállóan közlekedni. De ha valaki nem ezzel a gyakorlattal érkezik, lehetetlen ezt megtanulnia az egyetemi évek alatt, mert akkora agymunka. Akkor ez későbbre marad.

De ha volt is egy jó közlekedés alapja, ahhoz, hogy idegen munkahelyekre járjon állásinterjúra, és az idegen helyszínen is magabiztosan mozogjon, ismételtén gyakorolni kell. Egész egyszerűen új útvonalakat kell megtanulnia, csak ezután tud határozott személyiségként fellépni. Ilyenkor legfeljebb a cég bejáratáig kísérteti el magát, de egyedül megy be. Éppen ezért szerződést kötöttünk a Vakok Állami Intézetével, és onnan jártak át hozzánk útvonalat tanítani.

– *Saját, állományban lévő munkatársaitok is voltak?*

– Természetesen, volt angoltanárunk, pszichológusunk, choach-unk meg számítógépes oktatónk is.

– *Hogy tudnátok folytatni a programot?*

– Először is forrást kellene találni, mert az önerő csak egy program elindításához elég, a fenntartásához már nem. De jó volt ez tapasztalatszerzésnek, mert látjuk, hol érdemes finomítani a képzést. És az is egyértelmű, hogy nagy médiafigyelmet kell majd hozzá generálni, cikkeket közölni, felhívni a figyelmet az új lehetőségre. Azért is kell a forrás, mert például termet kellene bérelnünk, és mert egy stylistnek az óradíját nyilván senki nem tudná megfizetni, sem a résztvevő, sem az egyesület. És arra is szükség lenne, hogy Pál Zsolt mellett látó szakemberek is csatlakozzanak ehhez a csapathoz, hogy például ketten tudják choach-ként a foglalkozásokat vezetni, mint ahogy Orsi vagy én vezettük párban Helgával. Forrás nélkül csak az állami bértámogatással rendelkezünk.

Belső tájékoztatásra is szükség lenne, tehát a látássérülteknek is kommunikálni kellene, mi az, hogy choaching, meg hogy foglalkozni kell magaddal, mert enélkül nem megy. A diploma az egy gyönyörű szép papír, de nem garancia arra, hogy egyből lesz munkád. Bizony, a munkáért is meg kell dolgozni. Úgy látom, hogy ezt a látássérült fiatalok, akik kijönnek az egyetemről, még nincsenek tisztában.

– *Szerintem sok látó fiatal sincs tisztában a valós helyzettel. Ezért is van rátok olyan nagy szükség.*

Fotó: Kiss Júlia (A Braille-könyvtárban), Molnár Béla

KÖZLEKEDÜNK

Ugye ma is hazaérsz?

„Több, mint két órája elindultál hazafelé. És nem veszed fel a telefont. Rég itt-hon kellene lenned! Melyik útvonalon is szoktál jönni? Nézzük csak: van a 2-es metró, aztán a 4-6-os villamos és a 74-es trolis.

Ahogy egyre késel, eszembe jutnak a részletek. Nem jó az út a villamossínek közt a körúton, itt-ott felgyűrődik az aszfalt, óvatosnak kell lenni. És aztán az a kereszteződés, folyamatosan érkeznek a járművek a zebrán haladó előtt. Bertartja-e mindenki a KRESZ-t? Hülye kérdés. Hányszor ráhúzzák a kormányt az araszoló gyalogosra a kanyarodó autósok! Ó, istenem, elég egy megcsörrenő mobil, egy hátul felsíró gyerek, és máris elveszti a fókuszot a sofőr. Aztán meg nem is lehet annál a saroknál normálisan közlekedni, elkerítették a járda egyik részét egy lezuhant faldarab miatt. Ki kell lépnie az útra, máshogy nem tud továbbmenni.

Megint ránézek az órára, cammog a percmutató. Próbálok magam nyugtatni, de érzem, ahogy előnt a forróság. Annyira várlak! Félek is, meg bizakodom. De meghallom a lépteid hangját, aztán a kulcscsörgést a zárban. Köszönöm, Uram! Hazaértél. „

Ehhez hasonló belső monológ bizonyára mindenkiben lejátszódott már, ha várt valakit. Különösen, ha a gyerekeről, várandós feleségéről vagy madárcsontú nagymamájáról volt szó. Gondolatban ilyenkor százszor megbánjuk, hogy nem kísértük el őt a városba, és megesküszünk, hogy ilyet soha többé, ha végre előkerül.

És ha a szerettünk nem lát jól? Vagy éppenséggel vak? Akkor hányszor fohászkodtunk az egekhez, reménykedve: *Ugye ma is hazaérsz?*

Távkapcsolóval az utcán

Azt ismerjük, hogyan közlekedtek eddig a látássérültek: ki kísérővel, ki vakvezető kutyával, ki pedig a klasszikus fehér bottal. Ahogy a lehetőségek adták. Az igazi persze az lenne, ha önállóan indulhatnának útnak, és közben biztonságérzetük is lenne. Mert ekkor tud csak szabadon, határozott léptekkel haladni előre az ember.

A technika fejlődése és a társadalmi szemléletváltozás együttesen mára „testhezálló” megoldásokat hozott az életükbe. Megjelentek a különféle hangjelzők, melyeket használóik forradalmian újnak tartanak, és teljes joggal. Ennek apropóján beszélgetünk hárman: *Fodor Ágnes* elnök, *Mészáros Ágnes* alelnök és *Mikszárdi Csaba* akadálymentesítési munkatárs.

A FUTÁR távkapcsoló elfér a kulcstartón

Csabát kérem meg, hogy foglalja össze a távkapcsoló működésének lényegét és saját élményeit vele a közlekedésben.

– Ezek a kis szerkezetek hangosan jelzik a kereszteződésben, ha le lehet lépni a járdára. Vagy beszéddel, vagy sípolással. Aztán: azokban a kereszteződésekben, ahol nyomógombos közlekedési lámpák vannak, aktiválni tudjuk azokat ezzel az eszközzel. Már, ha az olyan korszerű gyalogátkelőhely, amely veszi a rádiójeleket.

Leginkább egyébként a FUTÁR táblákhoz közeledve élvezzük ki a tudását, ezért is nevezi ezt a köznyelv FUTÁR-távkapcsolónak. FUTÁR amúgy egy mozaikszo, amely innen ered: Forgalomirányítási és Utas Tájékoztatási Rendszer. Egy műholdas kapcsolattal működő valós idejű közlekedésirányítási rendszer ez. Amikor közeledünk a FUTÁR-hoz, már a zebra előtt járva kihangosítja nekünk az ott futó szöveget egy kattintásra, így megtudjuk, hogy a mi buszunk jön-e, vagy a másik.

– Ha tehát állunk a buszmegállóban, és a FUTÁR elkezd beszélni, az azt jelenti, hogy látássérült utas is van a körünkben.

– Pontosan. De ennél is többet tud a szerkentőnk. A 4-es metróban például azt jelzi nekünk, hol megy felfelé és hol lefelé a mozgólépcsősor, és így nem fogunk szembe menni a tömeggel.

Vakon, kereszteződésben

– Merre szoktál járni, ahol nagyobb kereszteződések vannak?

– Újpesten és Zuglóban többször is megfordulok a munkám miatt, és itt aztán vannak széles útkereszteződések.

Valaha a Teleki Blanka Gimnázium diákjaként kezdem önállóan közlekedni, még 1998-ban. Akkor még automata hangos lámpa volt Zuglóban, aztán 2004-ben úgy gondolták, hogy a gyors 7-es buszok Keleti pályaudvar felé közlekedő megállóját át kell rakni egy forgalmas útkereszteződés járdaszívetére, és a hangos lámpák elhallgattak. Amikor megjelentek a távkapcsolók, örömmel fogadtam, hogy ismét van hangjelzés, és ráadásul akkor, amikor nekem kell.

– Egyedül közlekedesz általában, vagy bottal, esetleg kutyával vagy kísérővel?

Hol szabad az út?

– Többnyire egyedül és bottal közlekedem. Amikor egy-egy útszakaszon segítséget kapok, mindig beszélek olyan emberekkel is ezekről az akadálymentesítési újításokról, akik nem érintettek az ügyben. Egyöntetűen megállapítjuk, hogy ennek a kifejlesztése jó ötlet volt, és nekik is hasznos.

Hogy miért? Mert, ha nem én irányítom, a közlekedési lámpa beszél, ha kell, ha nem. Emlékszem arra, hogy kollégista időszakomban pont az ablakunk alatt volt egy automatikusan működő hangos lámpa, és nehéz volt megszokni, hogy folyamatosan sípol, és beszél, akár az éjszaka kellős közepén is.

Nekünk, vak embereknek meg azért pompás, mert sokkal jobban tudunk figyelni akkor, ha csak egyetlen hangra kell koncentrálnunk. Ha tehát nem beszél még a maradék három lámpa is egyszerre.

– *Mit érzel egyébként, hogy nem látod, csak hallod azt a nagy autóáradatot, ami a forgalmas útkereszteződések sajátja?*

– Én soha nem láttam, ezért azzal az élménnyel nem tudom összehasonlítani, amit hallok. Nekem akkor a legneccesebb fehér bottal járni, amikor zuhog az eső, és fúj a szél. Esernyővel nem tudnék közlekedni, mert nem maradna szabad kezem. Ráadásul azt tapasztalom, hogy gyakran nekem kell kerülgetni a telefonjukat nyomogató embereket. Marad tehát a kapucni, viszont az eső ezen kifejezetten zavaróan csattog, és a forgalom zaja is egybeolvad ilyenkor ezzel a hanggal. Ezért, bár jó közlekedőnek, és elég önállóan tartom magam, ilyenkor mégis kérek segítséget az átkelés előtt. Főleg, ha többsávos útkereszteződésről van szó.

– *Nem szoktál félni?*

– Az igazat megvallva szoktam. Emlékszem egy olyan nyárra, amikor a hangosító munkám miatt szinte csak autóval mentünk minden helyszínre. Elég volt néhány hónap kihagyás, máris lelassultak a reflexeim, elkényelmesedtem, és nem jöttek azonnal elő azok a támpontok, amik a rutin során már berögzültek. Össze kellett szednem utána a bátorságomat, hogy elinduljak egy szál magam, a botommal.

– *Mennyire ad biztonságérzetet, ha nálad van a FUTÁR távkapcsoló?*

– Azokon a helyeken, ahol még sohasem fordultam meg vagy ahol már régen jártam, kétségtelenül nagyobb magabiztosságot ad.

Miks-Rédai Csaba átkel az úton

– *Hány hangos jelzőlámpa működik e pillanatban a fővárosban?*

– Ezt a BKK honlapján lehet nyomon követni. Jelenleg 261 ilyen lámpát sorolnak fel. Jó lenne, ha egyforma sűrűséggel követnék egymást ezek a forgalomirányító szerkezetek minden kerületben, és gyorsan nőne a számuk. Zuglóban például 28 van, Csepelen 33, a 23. kerületben pedig csak egy.

Ahol a szükség, ott a segítség

– *Évek óta követem a VGYKE Hírmondó írásait, és hol itt, hol ott tűnik fel a bejelentés: FUTÁR távkapcsolókat adott át a polgármester. Gondolom, ezt több találkozás és egyeztetés előzi meg. Mi minden történik addig, mire ott áll a kerület első embere a városháza dísztermében, és átnyújtja a látássérülteknek e hangjelzőket?*

– Nos, a VGYKE megkeresi az illetékeseket, és elmagyarázza vagy bemutatja a szerkezet működését, majd előadja kérelmét – veszi át a szót Fodor Ágnes. – Cé-lul tűztük ki, hogy azokban a budapesti kerületekben, ahol „A közösség lámpásai” program működik, minél több látássérültet hozzásegítsünk a FUTÁR távkapcsolóhoz. Ez tíz kerületet jelent Miért éppen itt? Mert itt már van élő kapcsolatunk.

A polgármesteri hivatalban nem kell hosszan magyarázni: rögtön megértik ennek a jelentőségét a mi életünkben. Miután eldöntik, hogy ajándékozni fognak ennyi és ennyi darabot, közös pályázatot hirdetünk meg.

– *Hány kerület adományozott eddig Futár távkapcsolókat?*

– Vegyük őket sorra. Elsőként Újpest Önkormányzata adott át 10 távkapcsolót 2014-ben, majd Újbuda és Óbuda 50 és 30 darabot 2015-ben. Idén Kispesten 50 darabot, a 17. kerületben és a 13. kerületben is 50 darabot osztottak szét. Sok tagunk meghatottan, könnyeivel küszködve köszönte meg az eszközt. Valóban nagy dolog, hogy minden információ, ami látható, ezzel számunkra hallhatóvá vált.

A BKK is fejlesztene

Ennek a gesztusnak a tárgy praktikusságán túlmenően is van haszna. Volt olyan önkormányzat például, amely a FUTÁR távkapcsolóra való tekintettel szorgalmazta a kereszteződések modernizálását. A helyi lakosok pedig ezzel közvetlenül is érzik, hogy gondol rájuk a kerületi vezetés. Abból pedig, hogy az átadás mindig ünnepélyes keretek között, sajtónyilvánosság mellett történik, a BKK vezetői is levonhatják azt a következtetést, hogy van igény a rendszer továbbfejlesztésére.

Több távkapcsoló-átadásra is eljött a Budapesti Közlekedési Központ (BKK) stratégia és innováció igazgatója. Újbudán azt is bejelentette, hogy megállapodást

kötötték a fogyatékossgal élő embereket képviselő ernyőszervezettel, a Fogyatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsával, amit ő mérföldkőnek nevezett. Erre amúgy nagy szükség volt már.

És hogy el ne felejtjük: éppen a közlekedéséért, ezen belül is a FUTÁR fejlesztésért és a 4-es metró kialakításáért kapta meg 2015-re Budapest az *Akadálymentes város* kitüntető különdíjat Brüsszelben. Ez egy olyan projekt tehát, amit már csak ezért sem lehet abbahagyni.

Mi, mint egyesület pedig abból profitáltunk, hogy a pályázat révén új látássérült embereket ismertünk meg, akik elkezdtek érdeklődni a VGYKE iránt, eljöttek valamelyik rendezvényünkre, és a végén beléptek hozzánk.

Csak a vakok fizetnek a zöld jelzésért

– És ne felejtjük el az esélyegyenlőségi szempontokat sem – kapcsolódik be a beszélgetésbe *Mészáros Ágnes*. – Ugyanott én is szót kaptam, és elmondtam, hogy Újbuda önkormányzatának és egyesületünknek ez a közös akciója egy társadalmi igazságtalanságot mérsékel. Ugyanis, amíg a látó emberek számára a lámpa zöld jelzése egy közszolgáltatás – vagyis nekik nem kell direkt módon fizetniük a biztonságos

Kezet rá! Molnár László alpolgármester (XI. kerület) és Mészáros Ágnes a képen

átkelésért –, addig a látássérülteknek ez nem adatik meg. Éppen ezért vagyunk hálásak minden önkormányzatnak, amely az érintettek helyett kifizeti ennek az eszköznek az árát. Az pedig, hogy a távkapcsoló iránt olyan hatalmas igény mutatkozik, mint amivel mi is szembesültünk, egyértelmű jele annak, hogy a látássérültek is önállóan, segítség nélkül, biztonságosan szeretnének közlekedni.

Fotó: Molnár Béla (Távkapcsoló, közlekedési lámpa), Fark László (Miks-Rédai Csaba)

Archív (Molnár László)

KIVÁLÓSÁGAINK

Egyének

FODOR ÁGNES

„Szuper Wmn-díj” – „A legbátrabb nő” (2016)

Civil kategória, megosztott II. díj

Fodor Ágnes a színpadon

„A WMN magazin első születésnapját méltóképpen szeretnénk megünnepelni. Ezért hívtuk életre a SzuperWMN pályázatot, melyben az ország legbátrabb nőit keressük. Olyan nőket, akikben óriási adag kurázi lobog. Olyan nőket, akik túl tudtak lépni saját magukon, hogy valami olyasmit hozzanak létre, ami másokon segít, ami inspiráló, példamutató mindannyiunk számára. És amihez bátorság kell, erő és áldozatvállalás”, olvasható a www.wmn.hu internetes újság tudósításában.

A wmn jelentése – nem kell nagy képzelőerő hozzá – „Woman”, azaz „Nő”, viccesen, csak a mássalhangzók által megjelenítve. A lap főszerkesztője a tévéből ismert D. Tóth Kriszta, újságírói-szerkesztői pedig a szakma jeles képviselői.

Két kategóriát állítottak fel, a közéletit és a civilt. A közéleti SzuperWMN fődíjat Sándor Mária ápolónő, a Magyarország a Magyar Egészségügyért Civil Társaság alapítója (a fekete ruhás nővér) kapta közönségszavazás nyomán.

A wmn civil kategóriájába közel 150 pályázat érkezett. A beküldhető jellemzéseket 500 szóban maximalizálták. Gy. Dobos Mariann bemutatása nyomán Fodor Ágnes a legjobbak közé választotta a zsűri.

Helyezések (Civil kategória)

I. hely: dr. Both Emőke (BaGázs Közhasznú Egyesület)

*II: díj megosztva: Fodor Ágnes (VGYKE) és Nagy Mariann szociálpedagógus
Különdíj: dr. Szőke Judit kisebbségi jogvédő.*

Ünnepelő közönség a Mazel Tov étteremben

Fodor Ágnes, a „fényhozó”

Sokan a legnagyobb hazai fogyatékos-ügyi civil érdekvédőnek tartják. Fodor Ágnes azoknak az embereknek hozza el a reménysugarat, sőt, a fényt az életébe, akik talán legbecsesebb képességüket, a látásukat veszítették el. Tudja, mit kell nekik mondani, hisz gimnazistaként maga is átélte ugyanezt a traumát. Azt is tudja, mit kell tenni helyzetük javítása érdekében, hiszen képzett és hivatásos segítő. A leghatékonyabb egyesületet építette fel az országos látássérült szövetségben belül. 2014 óta a Fogyatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsa (FESZT) alelnökésként is dolgozik. És csupán a harmincas éveiben jár.

Gyakran ültünk egy asztalnál, kávé kevergetve. Ági csinos, szép arcú, kimondottan finom ízlésű nő. Lány volt még, amikor megismertem, ma már boldog feleség és édesanya. Szelíd szavú, de határozott. Élénken figyel, olykor felnevet

– árad belőle az életszeretet. Színes egyéniség, játszott a Vakrepülés színtársulatban és a Vakvagányok című filmben is. Ez roppant hasznos, ha valaki nyilvános szereplésre adja a fejét.

Munkatársai szeretik és tisztelik – harmadjára választotta elnökévé a Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete (VGYKE). Működésük tizenkét éve alatt hat EU-s pályázatot nyertek. Amikor az első projektjük eredményeként 107 millió Ft-hoz jutottak látássérült fiatalok európai üzleti asszisztenssé képzéséhez, cikkezni kezdett róluk a sajtó. Azóta is bőven adnak témát a médiának.

Az elhivatottság mellett a folyamatos önképzés jellemzi Ágit. Szociális munkás diplomája után „szervezetfejlesztő szupervizor” tanulmányokat folytatott az International Business School diákjaként, majd a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.-nél (FSZK) végzett el kurzusokat. Ezáltal maga is oktató és tréner lett a fogyatékoság területén. Közben pedig egy szervezetfejlesztő céggel lefektették az egyesület regionális működésének alapjait, és kialakították tevékenységi struktúráját.

A civil is lehet profi

2012-ben elindultak a Szervezetfejlesztők Magyarországi Társasága pályázatán, ahol közönségdíjat nyertek „*Civilen, profin, hatásosan*” című projektjükkel. És ez nem egy beadott terv volt csupán, hanem valós működés, amely révén mára elérték egy középvállalat létszámát. Kilencvenegy munkavállalót foglalkoztatnak, köztük nyolcvanöt megváltozott munkaképességű embert.

Fennállása óta 1,5 milliárd forint folyt be a VGYKE kasszájába, és számtalan munkahelyhez és képzéshez segítettek idők folyamán a látássérült és egyéb hátrányos helyzetű – például munkanélküli vagy 50 év feletti – jelentkezőket, vagy épp azokat az oktatási, szociális és közigazgatási szakembereket, akik velük, látássérültekkel is foglalkoznak.

A VGYKE – országosan egyedülállóan – komplex szolgáltatási hálót hozott létre. Szükség is van erre, hiszen a térségben mintegy 8000 látássérült ember él, jellemzően rossz egészségi, mentális állapotban és ugyancsak rossz gazdasági, szociális helyzetben. Mára hat vidéki városban működik kistérségi egyesületük, és további három településen klubjuk. Budapest tíz kerületében a „közösség lámpásai” projektben kiképzett közösségi mentoraik szerveznek programokat, és irányítják el a résztvevőket az egyesület ügyfélszolgálatához, szolgáltatás-vezetőihez.

Hogy segítsék a látássérült vagy látássérült gyermekeket nevelő szülőket, Ági javaslatára mentorszülő hálózatot indítottak, amelyben tanfolyamot végzett mentorszülők adnak tanácsot a hozzájuk fordulóknak. De működtetnek támogató szolgálatot, „Láthatár” néven segédeszközboltot, foglalkoztatnak tanárt Braille-írás – olvasáshoz, valamint pszichológust.

Fodor Ágnes, ha kellett, közvetlen érdekvédelmi harcokat is felvállalt, nagyrészt sikerrel – gyógyszergyárakkal a gyógyszeres dobozok és betegtájékoztatók Braille-feliratozása végett, a Központi Statisztikai Hivatallal az online népszámlálási kérdőívek infokommunikációs akadálymentesítése érdekében. Mindehhez nem kis bátorságra volt szükség! Ágit ismerve egyébként is az az érzése az embernek, hogy ő nem vak, „csupán nem lát”.

NYIKES FATIME

Richter Aranyanyu Díj (2015)

A szociális területen dolgozók kategóriája, döntős

A díjról ekként nyilatkozott Beke Zsuzsa zsűritag (a Richter Gedeon Gyógyszergyár PR és kormányzati kapcsolatainak vezetője): *„A Richter Aranyanyu Díj hiánypótló kezdeményezés, a társadalmi felelősségvállalásunk fontos eleme. Fontosnak tartjuk, hogy pozitív példákat mutassunk, és szeretnénk hozzájárulni, hogy a nők megkapják a társadalmi szerepükhöz méltó elismerést.”*

Pályázni egy maximum 1500 karakter terjedelmű történettel és egy kisfilmmel lehetett. A jelölést Fatime legközelebbi munkatársa, *Gyarmati Enikő* írta.

Nyikes Fatime

Nyikes Fatime nem sokkal azután, hogy virágkötőként kezdett dolgozni, először egyik, néhány év múlva másik szemére is elveszítette a látását. A trauma feldolgozását követően arra az elhatározásra jutott, hogy megváltozott körülményei ellenére boldog, teljes életet fog élni. Továbbképezte magát. Mesterfokú szociális munkás, szervezetfejlesztő szupervizor, gyógypedagógiai asszisztens lett, és megalapította a Buda-Környéki Látássérültek Közhasznú Egyesületét, amelynek azóta is elnöke. Harminc fős csapatuk huszonhat megváltozott munkaképességű és négy látó munkatársból áll. Fő tevékenységük, a rehabilitációs foglalkoztatás mellett az érdekképviselet, az információnyújtás is fontos számukra. Fatime nem titkolt szándéka a társadalmi szemlélet megváltoztatása is.

Nyikes Fatime

Meggyőződése szerint rossz beidegződés, hogy a fogyatékossgal élő emberek csak kérjenek és várják a támogatást, segítséget. Képességeikhez mérten maguknak is tenniük kell elfogadásukért. Fatime egyesületének ez sikerült. Gyógymasszázs központjukkal olyan ismertségre és elismertségre tettek szert, amely biztosítja számukra a folyamatos, kiszámítható bevételt, anyagi háttérrel. Aktív, öfenntartó, lelkes közösségük az élő példa minden társadalmi előítélet megcáfolására, a testi-lelki egészségére gondosan figyelő Fatime pedig a csapat mozgatórugója.”

Fatime kisfilmjét az egyesületben forgatták, ahol – munkatársai körében – a következőket mondta:

„Az emberekért tenni, azt hiszem, az egyik legszebb vállalat, amit az ember el tud magának képzelni... A megváltozott munkaképességűeknek ma Magyarországon nagyon nehéz az elhelyezkedésük. Sajnos, a látássérültek helyzete még speciálisabb. Információink 70 százalékát szerezzük be a vizualitáson keresztül...

Amikor elvesztettem a látásomat, úgy döntöttem, hogy szeretnék boldog lenni. Ma az egyesületünk harminc megváltozott munkaképességű embert foglalkoztat. Ez egy összetartó csapat. Szeretnek nevetni, szeretnek dolgozni és szeretnek élni. És szeretnek másoknak segíteni... Én hiszek abban, hogy nincsenek véletlenek. Én látó emberként nem tudtam volna tenni vagy segíteni, vagy olyan értéket képviselni, amit remélek, hogy most tudok hozni. Hálas vagyok ezért. Ha ez az én életem útja és célja, akkor én ezt nagy örömmel vállalom és viszem.”

Dabasi elismerések

Ritka eset, hogy közeli időben több látássérült ember kapjon magas elismerést ugyanattól az önkormányzattól. Dabason kétszer is így döntött a képviselő-testület. Feldman László önkormányzati képviselőt, az Ország Középe Kistérségi Társulás munkatársát kértük meg, hogy méltassa a díjazottakat.

ERDÉLYI LAJOSNÉ

Dabas díszpolgára (2007)

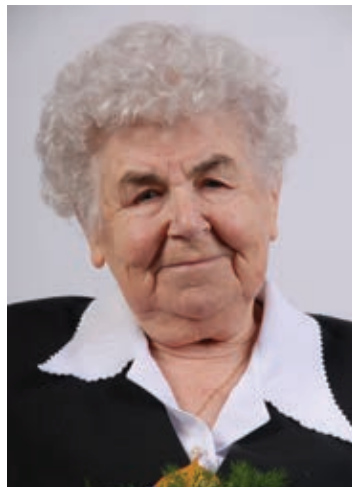
Erdélyi Lajosné Marika néni lett a Dabas és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete (DATLE) első elnöke 2005 szeptemberében. Az egyesület egyre szélesedő kapcsolatot ápol az önkormányzattal, illetve a Dabas vonzáskörzetében lévő településekkel. Magas színvonalú munkájáért Marika néni korábban megkapta a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségétől a Louis Braille-emlékérem ezüst fokozatát.

Nemcsak saját szervezete működtetésében vállalt úttörő szerepet, hanem városunk közösségében is. Rendkívüli szociális érzékenységéhez nem min-

dennapos kreativitás társul. Csodálatos „tojás-hímzéseivel” bekerült a tárgyalkotó népművészek soraiba, amivel messze vitte hírnevünket. Hímes tojásai számos rangos kiállításon szerepeltek, így a (2003-ban a) Budapest Kongresszusi Központban megrendezett Művészetterápia Világkongresszuson is 2003-ban. A Zengővárkonyi Tojásmúzeum több munkáját őrzi.

Marika néni gyermekkora óta gyengénlátó, de nehézségei ellenére sem veszítette el az emberekbe és az értelmes tevékenységbe vetett hitét. Sok sorstársában táplálta a reményt.

Marika néninek 2007-ben adományoztuk a Dabas város díszpolgára címet. Abban az esztendőben, amelyet önkormányzatunk „Az anyák évének” nyilvánított.

Erdélyi Lajosné

ROICSIK LÁSZLÓNÉ

Dabas Önkormányzatának kitüntetettje (2015)

Roicsik Lászlóné Edit 2009-től vette át a DATLE vezetését. Olyan empátiával közeledik sorstársaihoz, amivel bizalmat ébreszt bennük, és eléri, hogy kimozduljanak otthonaikból, és bekapcsolódnak a közösség életébe. Programjai egyformán élvezhetőek az eltérő fokú fogyatékossgal élők számára, ami nem kis eredmény. De azokkal is törődik, akik betegség miatt nem tudnak részt venni a közösségi megmozdulásokban, őket otthonukban látogatja. Edit évek óta vállalja, szervezi és teszi ezt.

Közben fáradhatatlanul ápolja a kapcsolatokat a polgármesterekkel, az intézményvezetőkkel, emiatt Dabason már természetes, hogy a látássérülteket is meghívják egyeztetésekre, kulturális eseményekre, és odafigyelnek a szavukra. Fontos küldetést vállal a DATLE azzal, hogy folyamatosan érzékenyítő foglalkozásokat tart az óvodákban és iskolákban. Ez is hozzájárul ahhoz, hogy közelebb kerüljenek egymáshoz a látássérült és a látó emberek. Edit hatalmas energiával és önfeláldozással végzi munkáját. Számára ez lelkiismereti kérdés.

Őt 2015-ben tüntette ki Dabas város önkormányzata, amikor a „Jócslekedetek évét” hirdette meg a város.

Roicsik Lászlóné

VGYKE

Zugló Civil Szervezete Díj, 2017

Ünnepélyes keretek közt, a civil nap alkalmából vehette át a VGYKE elnöke azt a díjat, amelyet Budapest Főváros XIV. kerület Zugló Önkormányzata adományozott az egyesületnek. Két éve tüntetik ki ily módon a legjobb kerületi civil szervezeteket.

2017-ben négy szervezet és egy közügyekért tevékenykedő magánszemély részesült az elismerésben. Az oklevéllel, emléklaplakettel és pénzjutalommal járó díjat ebben az évben is az önkormányzati képviselők, az intézményvezetők és a civil szervezetek ajánlása alapján ítélte oda a képviselőtestület.

A díjat Tóth Csaba országgyűlési képviselő és Sokacz Anikó önkormányzati képviselő adta át a kiválasztottnak február 1-jén a Civil Házban.

Sokacz Anikó a civil témák gazdája a testületben, őt kérdeztük a döntés háttéréről.

– Nagyon örülök, hogy a VGYKE is megkapta ezt az elismerést, hiszen közösen terjesztettük elő Rozgonyi Zoltán alpolgármester úrral az ügyüket. Ebből a munkából a polgármesteri hivatal részéről Molnár Zsuzsanna civil referens is kivette a részét. Olyan civil szervezeteket díjaztunk, amelyek aktívan működtek, részt vettek a közéletben és az önkormányzattal is jó kapcsolatot ápoltak a megelőző évben. Az is célunk volt a kiválasztás során, hogy ráirányítsuk a figyelmet kiváló munkájukra, és ösztönzést adjunk ezzel a többieknek.

Civil tanácsnoki munkám kezdetétől, azaz 2014-től ismerem a VGYKE-t, Fodor Ágnessel többször személyesen is találkoztam. És minthogy egy-egy kérelmükhöz, pályázatukhoz terjedelmes írásos anyagot is csatoltak, amelynek végső megformázásában magam is segédkeztem, elmondhatom, hogy jól ismerem a munkájukat. Különösen értékelem azt, hogy milyen sok fogyatékossgal élő embert foglalkoztatnak. Ezzel nagyban hozzájárulnak az ő esélyeik növeléséhez, hiszen egyébként hátrányban vannak a nyílt munkaerőpiacon. Még egyszer gratulálok a VGYKE minden munkatársának és önkéntesének!

A díjátadás pillanataiban – Ádámné Szladovits Valéria, Fodor Ágnes, Tóth Csaba és Sokacz Anikó

BULÁKE

Civil Díj 2016

Több mint száz pályázó közül lett döntős a Buda-környéki Látássérültek Közhasznú Egyesülete (BULÁKE) a Civil Díj 2016 elnevezésű megmérettetésén.

A 2016. május 3-án megrendezett gálaesten oklevelet vehetett át Nyikes Fatime, és pályázatuk összefoglalója helyet kapott az oldalt felállított paravánsoron.

Ünnepelőbe öltözött a Magnet Bank díszterme

E programot a NIOK Alapítvány és a Civil Iránytű Alapítvány hívta létre azzal a céllal, hogy ráirányítsa a szektor és a társadalom figyelmét azokra a civil kezdeményezésekre, amelyek innovatívak, kiemelkedő eredményeket értek el, változást indítottak el vagy összefogást generáltak, röviden szólva: jó példával szolgáltak a többi civil számára.

Az első évben hét kategóriában lehetett pályázni. A tizenhárom tagú zsűriben a civil szektort jól ismerő szakemberek vettek részt. Ők választották ki a döntősöket, majd internetes szavazás keretében a közönség is véleményt nyilváníthatott.

A „Legjobb együttműködés” kategóriában indult a BULÁKE „Segítettből segítővé!” című pályázatával. Kategóriagyőztes a BAGázs Közhasznú Egyesület lett.

A BULÁKE bemutatott tevékenységét hármas együttműködés határozta meg. Budaörs Város Önkormányzatával 2005 óta, a Budaörsi Egészségügyi Központ üzemeltetőjével pedig 2008 óta áll kapcsolatban az egyesület. Ez lett az alapja a szervezet masszázsstúdiója elindításának is. Ez nemcsak azért volt fontos, mert

munkát biztosított sok látássérült embernek és bevételt hozott az egyesületnek, hanem azért is, mert a masszázs szolgáltatás igénybevételekor a látássérült emberek segítenek a hozzájuk forduló – jellemzően – ép embereknek. Így lesznek tehát segítettekől segítők. Ez pedig hatalmas szemléletváltást indíthat el mindazokban, akik a BULÁKE munkatársaival masszíroztatják magukat.

„Nagyon örülök, hogy bekerültünk egy ilyen nivós verseny döntőjébe, a legjobb civil szervezetek közé” nyilatkozta Nyikes Fatime a döntő után.

Fotó: Csiszér Goti/WMN (Fodor Ágnes, Mazel Tov), Molnár Béla (Nyikes Fatime) Karlik Dóra (Erdélyi Lajosné, Roicsik Lászlóné) Bielik István/Képszerkesztőség/zuglo.hu (VGYKE,) NIOK Alapítvány (BULÁKE) Archív (Elegáns helyekre)

Nagy érdeklődés kísérte a BULÁKE bemutatkozását

Elegáns helyekre is hívják őket masszírozni

KRONOLÓGIA

Egy fejlődés lépcsőfokai

2004

- Szervezeti átalakulásról dönt a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (MVGYOSZ): jogilag önálló egyesületek működnek ezután a fővárosban és a megyékben.
- Fodor Ágnes – még mint budapesti és Pest megyei titkár – előkészíti és egy partner céggel megírja első EU-s pályázatát. Ezt már a VGYKE-nak szánja.
- Megalakul a VGYKE a MVGYOSZ Budapesti és Pest Megyei Szervezetéből, december 6-án jegyzi be a bíróság.

2005

- **Az 1. EU-s pályázat: „Partnerünk Európa”**
„Látássérültek alternatív képzése és foglalkoztatása”.
Keretösszeg: 107 000 000 Ft. Konzorciumi partnerek: Esély XXI. KHT, MVGYOSZ. Projektidőszak: 2005. július 1- 2007. április 30.
Tevékenységek: harminchat látássérült személy európai üzleti asszisztens képzése, tranzit jellegű majd nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatása, részükre pszichoszociális támogatás és hat hónapos utókövetés nyújtása.
- **Kistérségi társszervezet megalakítása Budaörsön, Cegléden, Dabason, Pilisvörösváron, és Vácon.**
- Előkészítik a VGYKE honlapját.
- Megindul a hírlevél szolgáltatás.
- Irodát kap az egyesület a XIV. kerület Angol u. 44. szám alatti épületben Zugló Önkormányzatától 5 évre, térítésmentesen. Elkezdik a felújítást önkormányzati és szponzori támogatással.
- „Fényközelben” elnevezéssel közösségfejlesztő és wellness programot tartanak. Egészségnapokra és diétás ételkóstolókra kerül sor az Uzsoki Utcai Kórházzal együttműködésben. Támogató: fővárosi önkormányzat.

2006

- 2006 februárjáig bejegyzik az öt kistérségi társszervezetet.
- Elindul a VGYKE honlapja.
- Birtokba veszik a felújított irodát.

- Ugyanitt megnyílik a VGYKE módszertani központja a „Partnerünk Európa” projekt keretében. Támogató: Zugló önkormányzata.
- Szervezetfejlesztő szupervizor képzésen vesz részt az International Business School Nemzetközi Üzleti Főiskolán (IBS NÜF) Fodor Ágnes, Nyikes Fatime és Veres Katalin.
- **A VGYKE rehabilitációs akkreditációs minősítést szerez.**
Ezzel jogosulttá válik a megváltozott munkaképességű munkavállalók utáni állami bértámogatásra.
- Segédeszköz bemutatót szerveznek valamennyi segédeszközgyártó és -forgalmazó bevonásával, melyet az MVGYOSZ székházában tartanak.

2007

- Januárban elindul a Louis Braille Támogató Szolgálat.
- **A 2. EU-s pályázat: „Tudás és kompetencia”**
„Szociális szakemberek és önkéntesek alternatív képzése a látássérültek munkaerő-piaci re/integrációjáért.”
Keretösszeg: 10 000 000 Ft. Konzorciumi partner: Cegléd és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete. Projektidőszak: 2008. június 1-november 30.
Tevékenységek: negyvenöt, látássérült személyekkel foglalkozó szociális szakember és önkéntes képzése és szupervíziós támogatása.

2008

- A „Tudás és kompetencia” című EU-s projekt megvalósítása
- Átköltözik a Hermina út 57. szám alá a VGYKE ügyfélszolgálat és támogató szolgálata, ettől kezdve ez lesz a székhely.
- Megkezdődik a Braille-oktatás.
- **Elindul a „Gyógyszerlexikon” projekt.**
Panasszal fordul a VGYKE az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz (EBH) tizenkilenc gyógyszerforgalmazó cég miatt, mert a gyógyszeres dobozok és betegájékoztatók Braille-feliratainak elkészítésében nem tették meg a szükséges lépéseket. Hat cég elfogadja a kifogást, egyezséget köt, és pótolja a mulasztásokat. Hét céget elmarasztal az EBH, ezek bírósághoz fordulnak, a pert megnyerik, de mára minden gyógyszeripari cég köteles pontírást alkalmazni a dobozain.

2009

- Felújítják az ügyfélszolgálati irodát a Hermina út 57. szám alatt. Akadálymentes és tágas, a munkavégzéshez megfelelő segédeszközökkel ellátott.
- Braille emlékévet hirdetnek, havonta nyitott Braille-szemináriumokat szerveztek.

- **Megalakul a hatodik kistérségi társszervezet Gödöllőn.**
- Részt vesznek a Transzit F&S Fókuszolási és Szupervíziós Felnőttképzési Központ képzéseiben.
- Sikeresen pályáznak az érzékenyítő tréninggel az ESZA Nonprofit KFT Civil Licit programjába. Bekerültek azon civil szervezetek közé, amelyek megvételekre kínálhatják az Uránia Filmszínházban megtartott liciten EU-s támogatásból kialakított szolgáltatásaikat. A közepes és nagyvállalatok vezetői végül 320 000 forintot adnak a „Túloldalról” tréningért.
- **„Kézzel látók” címmel nagyszabású érzékenyítő körutat kezdenek.**
- Ez 2011-ig nyolc érzékenyítést jelent Budapest, Debrecen, Pécs, Győr és Kaposvár bevásárlóközpontjaiban. A tapintható festménykiállítást, a sötét boltot és a látássérült segédeszköz-bemutatót alkalmanként mintegy ezer látogató tekinti meg.
- **A 3. EU-s pályázat: „Új látásmód” pályázat**
„Érzékenység, innováció és közös tanulás a látássérült emberek munkaerőpiaci re/integrációjáért”.
 Keretösszeg: 32 000 000 Ft. Konzorciumi partner: “Egészséges Szervezet, Egészséges Munkahely” Alapítvány. Pályázatidőszak: 2009-2011, 17 hónap.
 Tevékenységek: a két korábbi EU-s pályázat eredményeinek elterjesztése és továbbfejlesztése négy területen.

2010

- **Szervezetfejlesztési munkát kezdtek a Flow csoporttal, mely két éven át tartott.**
- Elindul az „Új látásmód” EU-s projekt.
- Hírlevél szolgáltatás elindítása. Kezdetben ritkábban jelenik meg hírlevél, 2017-re hetente, időnként rendkívüli hírlevéllel bővítve. Informatív, interaktív, lehet témákra javaslatot tenni és cikkeket beküldeni.
- Felvettek nyolc munkatársat – elsősorban a kistérségi irodákba és az adminisztrációs feladatok ellátására. Erre a TÁMOP1.1.1 kiemelt projekt nyújt lehetőséget, amely száz százalékban támogatja tizenöt hónapig a rehabilitációs járadékban részesülő, megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatását.
- Négy munkatárs és tíz külső szakértő vesz részt a „Képzők képzése” című képzésben a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány Nonprofit Kft (FSZK) szervezésében. Ez „A fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés szakmai hátterének kialakítása” című kiemelt projekt keretében valósult meg (2010-2011). Később a „Fogyatékoságügyi és esélyegyenlőségi mentor, tréner és tanácsadó” képzésben ketten már oktatóként dolgoztak. Tematika: érzékenyítő, szociális és kommunikációs területek.

- **Akkreditált felnőttképző intézménnyé vált az egyesület.**
- Dolgozni kezd az érzékenyítő csoport.
- Elindul a pszichológiai szolgáltatás.
- A VGYKE tagja lett a Fogyatékos Emberek Szervezetei Tanácsának (FESZT), ahol a látássérült embereket képviseli az MVGYOSZ-szel kötött szerződés alapján. A FESZT összefogja a legnagyobb fogyatékosügyi érdekvédő szervezeteket, amelyeknek együttes taglétszáma meghaladja a 600 000 főt.
- Pályázatírási, projektmenedzsment és lobbizási tanfolyamot szerveznek fogyatékosügyi civil szervezetek munkatársai részére. A tizenhét hallgatóból hat a VGYKE-munkatárs, a többiek más, látássérült személyekkel foglalkozó szervezetek dolgozói és önkéntesei. Támogató: Nemzeti Civil Alap (NCA).
- **Javukra dönt az Egyenlő Bánásmód Hatóság a KSH-val szemben.** Megállapítják, hogy a KSH hátrányos megkülönböztetésben részesítette azokat a vak képernyőolvasó személyeket, akik az elektronikus felületükön kívántak a népszámlálásban részt venni. Az EBH elmarasztalta a KSH-t.
- „*Vak vezet világtalant*” címmel elkészül a VGYKE adó 1%-os kampányfilmje a TBVA reklámügynökség együttműködésével. Újszerű a téma megközelítése, mert a sztenderd segítségkérés helyett az egyenlőséget hangsúlyozza film, a Youtube-on eddig 15 600 alkalommal nézték meg.

- **Közönségdíjat nyert a „Civilen, profin, hatásosan” című szervezetfejlesztési és működésfejlesztési projekt.**
A Szervezetfejlesztők Magyarországi Társasága (SZMT) országos pályázatának elismerését a Personal Hungary rendezvényen adták át.
- **A 4. EU-s pályázat**
„A családi közösségi kezdeményezések és programok megerősítése”.
Keretösszeg: 37 947 650 Ft. Konzorciumi partnerek: a Magyar Vöröskereszt Budapesti Szervezete és a JÓL-LÉT Közhasznú Alapítvány. Projektidőszak: 2012. augusztus 1- 2014. január 31.
Tevékenységek: családi közösségek támogatása, hogy javuljon a családhoz és a gyermekvállaláshoz való viszonyulás felelőssége.
- Az ehhez kapcsolódó „Családi Erőforrás Segítő Központ”, rövid nevén a Cserf-S Központ megnyitása a Hermina út 57. szám alatt.
- A Cserf-S program keretében mentorszülő hálózatot építenek ki látássérült szülőknek, illetve látássérült gyermekeket nevelő szülőknek.
- **Az 5. EU-s pályázat „A közösség lámpásai”**
„Látássérültek közösségi mentorainak képzése és foglalkoztatása”.
Keretösszeg: 74 988 010 Ft. A VGYKE egyedüli pályázó. Projektidőszak: 2012. október 1 - 2014. március 31.

Tevékenységek: a látássérült emberek helyi közösségeinek megerősítése a Közép-magyarországi régióban. A vak és gyengénlátó emberek felkutatása, igényeik, szükségleteik megismerése és képviselése. Számukra önszorgú közösségek, klubok létrehozása tartalmas szabadidős programokkal.

- **Megnyílik a „Láthatár bolt”, a látássérültek eszközeinek tárháza.**
- Minőségi import áruk, közel ötszázféle termék negyvennyolc beszállítótól. A kínálat kilencven százalékban eltér az országos szövetség hasonló boltjának kínálatától. Időnként termékbemutatókat is tartanak.

2013

- „A közösség lámpásai” projekt megvalósítása, új közösségek beindítása a Közép-magyarországi régió kistérségeiben/járásaiban. Budapesten az I., IV., XII., XIII., XIV., XVII., XIX. kerületekben, emellett Budaörs, Cegléd, Dabas, Gödöllő, Ócsa, Szentendre városokban és a siketvakok közösségében.
- **A 6. EU-s pályázat: „Tudás és kompetencia 2.0”**
- „A fizikai, infokommunikációs akadálymentesítés szakmai tudásának elterjesztése.”
- Keretösszeg: 9 934 523 Ft. Projektidőszak: 2014. első féléve.
- Tevékenységek: Az FSZK által kidolgozott fogyatékosági ügyi esélyegyenlőségi továbbképzések megvalósítása.
- A VGYKE védett szervezeti minősítést szerez megváltozott munkaképességű munkavállalóinak magas aránya és más jellemzők miatt.

2014

- A Tudás és kompetencia 2.0 projekt keretében tizenkilenc csoportban száznyolcvankét résztvevőt képeznek.
- Létrejön az új, korszerű honlap – a WCAG2.0 web akadálymentesítési ajánlás nyomán. Lényege: mindenki számára azonos felületen hozzáférhetőek a honlapok és szoftverek.
- Elkezdődik az „AC/DC „Találd meg a helyed!” program. Diplomás látássérülteknek kínálnak munkaerőpiacra jutáshoz segítő szolgáltatásokat. Ehhez kapcsolódóan elindul a „Sikeres látássérültek klubja”.
- **Mentorszülő hálózat alakult.** Tizenöt látássérült gyermeket nevelő, illetve látássérült szülőt képeztek a Cserf-S projekten belül és az FSZK támogatásával. Cél: a hasonló helyzetben lévő szülők támogatása információkkal és segítő beszélgetéssel.
- „Szemszög” címmel fotópályázatot hirdetnek a látássérültség témájának feldolgozása érdekében. A legjobb képeket kiállításon mutatják be.
- Fodor Ágnes májusban a FESZT alelnökévé választják.

- Elindul a frissítő masszázs szolgáltatás a XIV. kerületi Hermina úti szakrendelőben és Uzsoki Kórházban.
- Kialakul a VGYKE tevékenységeinek és szolgáltatásainak széleskörű rendszere. „Amire büszkék vagyunk!” címmel tájékoztató kampányt indítanak az elmúlt öt év legfőbb eredményeiről.

2015

- **Ötéves stratégiai terv, főállású szervezetfejlesztési tanácsadó.**
- Pénzbeli és természetbeni támogatás – 700 000 Ft-ot osztanak szét segédeszköz pályázaton. A XIII. kerületi önkormányzat kérésére tizenöt angyalföldi látássérült személyhez juttatnak el adományt.
- Kommunikáció – Facebook-oldalt készítenek a csoportok, 79 hírlevelet és több kiadványt jelentetnek meg, elindítják a telefonos hírmondót.
- Kapcsolatépítés – részvétel programokon, 80 egyeztetés, új partnerkapcsolatok.
- Érdekvédelem – szakirodalmat fordítja fogyatékos nőkről, munkacsoportot alakítja a látássérült nők helyzetének feltérképezésére.
- **Akadálymentesítés – egyeztetnek az M3-as metróvonalról, flasmobokat (villámcsődületeket) tartanak a BKK mobilitás hetén, bejárnak 25 új kormányablakot a fővárosban és Pest megyében.**
- Érzékenyítő programok:
  - tizenhat iskolában, 48 osztály, 1395 gyerek
  - nyolc óvodában 39 csoport, 1015 gyerek
  - felnőtteknek okmányirodában, fesztiválokon, civil napokon, klubokban.
- Látássérült mentorszülő hálózat – tizenöt mentorszülő továbbképzése, új kapcsolatok klinikával, kórházakkal, védőnői egyesülettel.
- „A közösség lámpásai” mentori hálózat – együttműködési megállapodás a III. kerületi önkormányzattal. Szélesedik a programkínálat és nő a rendezvények száma.
- Sokrétű szolgáltatás.

Ügyfélszolgálat – mintegy 6500 ügyfélkapcsolat, 174 pályázat befogadása, kitöltésében segítségnyújtás. Hetente lámpás klubok felkeresése.

Támogató szolgálat (80 ellátott), pszichológiai konzultáció (8 kliens, 134 alkalom), Braille-oktatás hetente (9 tanuló).

Vállalkozási tevékenység – gyógyszeres dobozok Braille-feliratának auditálása (54 készítmény), a Láthatár boltban mintegy 500 termék és 500 vásárló, több a gyögymasszór, kitelepülnek rendezvényekre.
- Kistérségi társegyesületek – sokasodó rendezvények. A dabasiak több helyen érzékenyítettek, a pilisvörösváriak sok komolyzenei koncertre és színházi előadásra járnak, a gödöllőiek kirándulnak busszal, hajóval, gyalogosan, a váciak életmódtábort szerveznek. Fennállása tizedik évfordulójához érkezett a ceglédi és a budaörsi egyesület, utóbbi ezt jubileumi koncerttel ünnepli meg.

- **A munkavállalók statisztikai létszáma eléri a 91 főt.**

Tíz alkalmas vezetői coaching, közösségépítő munkatársaknak csapatépítő tréning. Munkatársak részvétele továbbképzéseken, szakmai konferenciákon.

- Pénzbeli és természetbeni támogatás – közel 1 300 000 Ft szétosztása segéd-eszköz pályázaton. Bekapcsolódás a XIII. kerületi önkormányzat a Magyar Vöröskereszt adományozási munkájába (15 angyalföldi látássérült és 20 zuglói látássérült megajándékozása).
- Kommunikáció – havi 8000-9000 elérés és napi 1500 lájk a Facebook-oldalakon.

Kiadványok 14 000 példányban – leporelló (tevékenységről), szórólap (a klubhálózatról, a masszázsról), 10 000 darab kártyanaptár.

Hírlevélre regisztráltak közt minisztérium, önkormányzat, egyetem, kórház, alapítvány, MTVA. Plakátok kihelyezése 10 egészségügyi intézménybe a „*Civilek a civilekért*” pályázat keretében.

- Kapcsolatépítés Budapest Főváros Önkormányzatával, valamint 11 kerületi önkormányzattal. Új kapcsolat látássérültekkel foglalkozó intézményekkel.
- Érdekvédelem – Kérdőíves felmérés készítése és publikálása a látássérült nők helyzetéről és igényéről.
- Akadálymentesítés – lobbizási tevékenység a BKK beruházásainak komplex akadálymentesítéséért, bekapcsolódás a Liget projektbe.
- Audionarráció – akadálymentesített mesejátékok a Holdvilág Kamaraszínház Kulturális Egyesületével együttműködve. Audionarrátort a VGYKE biztosít.
- Érzékenyítő programok – növekvő szám, médiajelenlét.
- **„Családi erőforrások” projekt – 2,5 millió Ft-tal (CIB Bank: „Tenni tudunk” című pályázat).**

Fő cél: a koragyermekkorai intervenció és korai fejlesztés elősegítése –interdiszciplináris fórumok és konferencia szervezése révén. Bébiszitterképzés látássérült gyermekek felügyeletéért. (a Magyar Vöröskereszttel). Szülői klub és a honlapon szülői blog elindítása.

- Szolgáltatások. Az ügyfélszolgálat közel 4500 ügyfélkapcsolat, 169 pályázat kezelése.

Támogató szolgálat – félezerrel több (5494) feladategység teljesítése változatlan térítési díjak mellett. Pszichológiai konzultáció (10 kliens, 186 alkalom), Braille-oktatás hetente (13 tanuló).

- „A közösség lámpásai” mentori hálózat – új kerületek bevonásának előkészítése.
- Vállalkozási tevékenység – 95 gyógyszerkészítmény Braille-feliratának auditálása. Láthatár bolt – 61 beszállítótól 6 nagy termékcsoportban több, mint egy félezer termék. Termékbemutató 14 nagyvárosban működő látássérült klub rendezvényén, összesen több, mint 800 vásárló.

Frissítő és gyögmasszázs szolgáltatás 7 helyszínen 12 gyögmasszörrel, akik közül hatan vakon és négyen gyengénlátóként dolgoznak. A vendégek száma 6737, ami az előző évhez képest 2899 fős növekedést jelent.

- Kistérségi társegyesületek – rendszeres szakmai konzultációk és ismételt szerződés-kötés a szolgáltatások egységesítése érdekében.

Fotó: Molnár Béla

Utószó

Menjünk kicsit vissza az időben! A 2003. év mérföldkő volt a fogyatékosügy fejlődése szempontjából. Legalábbis itt, nekünk, ezen a kontinensen. Hogy milyen szemléletváltozás ment végbe az Európai Unió fogyatékosügyei szakpolitikáiban, jól mutatja egyetlen tény: ekkor ünnepeltük a fogyatékos emberek európai évét. Az esemény legfontosabb üzenete az emberi jogok tudatosítása volt, amit jólesően érzékeltek minden olyan kisebb és nagyobb közösségben, ahol fogyatékos polgárok küzdöttek a láthatóságért Uniószerre.

Az akkor megalkotott Madridi Nyilatkozat kimondta, hogy a fogyatékos emberek nem jótékonykodást, hanem esélyegyenlőséget akarnak. Ezenkívül hozzáférést követelnek minden társadalmi erőforráshoz, úgymint a befogadó oktatáshoz, az új technológiákhoz, az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz, a fogyasztási javakhoz, a termékekhez és a szolgáltatásokhoz.

Ugyanebben az évben jelent meg *„A fogyatékos emberek esélyeiről: Európai Fogyatékosügyei Stratégia”* című dokumentum, amely már konkrét lépéseket tartalmazott a fogyatékos emberek életét leginkább befolyásoló területeken. A célkitűzések között szerepeltek a következők: a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a foglalkoztatásban maradás, az élethosszig tartó tanulás, az új asszisztív technológiák lehetőségeinek kihasználása, a nyilvános épített környezet és az információ hozzáférhetőségének biztosítása.

Hazánkban törvényt fogadtak el az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról, amely definiálja a hátrányos megkülönböztetés fogalmát, és tartalmazza az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítési kereteit a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, a lakhatás, az oktatás és képzés, valamint az áruk forgalma és a szolgáltatások tekintetében.

Látható, aktív állampolgárok a sokszínű és befogadó közösségeikért

Ebben a pezsgő nemzetközi és hazai környezetben alakult meg 2004 őszén a Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete (VGYKE) Fodor Ágnes vezetésével azért, hogy nyolcezer látássérült személy számára tervezzenek, pályázzanak, hozzáférhetővé tegyenek és bevezessenek olyan szolgáltatásokat, amelyekkel támogatják az általuk képviselt emberek önrendelkező és önálló életvitelét.

Az azóta eltelt több, mint egy évtizedben – ahogy ezt ez a rendkívül színes és gazdag tematikájú könyv is bizonyítja – az Egyesület vezetői és tagsága megmutatták számunkra, hogy a *„Semmit rólunk, nélkülünk!”* elv nem pusztán szlogen. A VGYKE mára mértékadóvá vált a szakmaterületen. Ez erőteljes és

hatékony érdekvédelmi munkájuknak, valamint sokrétű és a látássérült személyek valós igényeire reagáló, professzionális fejlesztési aktivitásaiknak köszönhető; legyen szó a Louis Braille Támogató Szolgálatról, a Láthatár önálló életvitel boltról, vagy az olyan eredményekről, mint a gyógyszeres dobozok Braille-feliratozása, a közösség lámpásainak jelenléte a fővárosban és az audionarráció Facebook-felület.

Fodor Ágnesztől, Veres Katától, Pál Szilviától és Tajti Gábortól, akikkel különféle innovációkban volt módom együtt gondolkodni a fogyatékoságüggyel kapcsolatosan, sokszor hallottam, hogy a látássérülés olyan emberi érték, mely a közösségek sokszínűségét erősíti. Az Egyesület tevékenysége ezt a XXI. századi modern, emberi jogi megközelítést tükrözi, mely egyre újabb és újabb kezdeményezésekkel teszi élhetővé és humánussá mindannyiunk számára a világot.

Az Egyesület jövőképe, melyben a fogyatékos és nem fogyatékos, látássérült és nem látássérült emberek kisebb és tágabb közösségei aktívan tanulnak, dolgoznak, együtt töltik szabadidejüket, mindannyiunk elképzelését megtestesíti. Hiszen ahogy a korábban már említett Madridi Nyilatkozat jelzi: *„Az a társadalom, amelyik számos tagját kirekeszti, elszegényedett társadalom. A fogyatékos embereket segítő feltételek javítását célzó intézkedések mindenki számára rugalmas világ kialakítását eredményezik. Amit ma a fogyatékoságügy nevében megteszünk, annak a holnap világában mindenki számára értelme lesz.”*

Cserti-Szauer Csilla
tanársegéd

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

